

Tartalomjegyzék

269/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet	A Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és egyes szervek kijelöléséről szóló 273/2010. (XII. 9.) Korm. rendelet, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény végrehajtásáról szóló 140/1996. (VIII. 31.) Korm. rendelet és az Európai Unió saját forrásaival kapcsolatos kötelezettségek teljesítésében részt vevő intézmények feladat- és hatásköréről, valamint a kapcsolódó eljárásrendről szóló 101/2008. (IV. 29.) Korm. rendelet módosításáról	37953
270/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet	A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalról szóló 256/2007. (X. 4.) Korm. rendelet módosításáról	37960
271/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet	A Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalról szóló 327/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet, valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szerveinek kijelöléséről szóló 328/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet módosításáról	37960
272/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet	Egyes iparjogvédelmi tárgyú kormányrendeletek módosításáról	37961
273/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet	A munkavédelmi bírság mértékére és kiszabására vonatkozó részletes szabályokról	37962
274/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet	A tűzvédelmi bírságnak, valamint a biztosítók tűzvédelmi hozzájárulásának a központi költségvetésbe történő befizetése és elszámolása rendjéről, valamint felhasználásának és ellenőrzésének módjáról szóló 180/1998. (XI. 6.) Korm. rendelet, valamint a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság piacfelügyeleti eljárásának részletes szabályairól szóló 139/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet módosításáról	37964
275/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet	A bölcsődék és a közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben támogatás igénybevételének részletes feltételeiről szóló 206/2008. (VIII. 26.) Korm. rendelet módosításáról	37966
276/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet	Az Alaptörvény hatálybalépésével összefüggően hazánk elnevezésének Magyar Köztársaságról Magyarországra történő változásából eredő kormányrendeletek módosításáról	37966
277/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet	A fejlesztési adókedvezményről szóló 206/2006. (X. 16.) Korm. rendelet módosításáról	37970
278/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet	A NATO Válságkezelési Rendszerével összhangban álló Nemzeti Intézkedési Rendszer rendeltetéséről, feladatairól, eljárási rendjéről, a közreműködők kötelezettségeiről	37971
279/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet	A Nemzeti Földalapba tartozó földrészeket szociális földprogram megvalósítása céljából az önkormányzatok számára történő ingyenes tulajdonba vagy vagyonkezelésbe adásának szabályairól szóló 263/2010. (XI. 17.) Korm. rendelet módosításáról	37976

Tartalomjegyzék

280/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet	A gyakorlati képzés költségeinek a szakképzési hozzájárulás terhére történő elszámolásánál figyelembe vehető gyakorlati képzési normatívák mértékéről és a csökkentő tétel számításáról	37977
281/2011. (XII. 20.) Korm. rendelet	A Magyar Köztársaság Kormánya és az Üzbég Köztársaság Kormánya között a gazdasági együttműködésről szóló megállapodás kihirdetéséről	37978
24/2011. (XII. 20.) MNB rendelet	A jegybanki alapkamat mértékéről	37985
2/2011. (XII. 20.) ME rendelet	A nemzeti fejlesztési miniszter hatáskörét gyakorló miniszter kijelöléséről	37986
49/2011. (XII. 20.) BM rendelet	A hivatásos katasztrófavédelmi szervek állományának, valamint a polgári védelmi szervezetek Szolgálati Szabályzatáról	37986
50/2011. (XII. 20.) BM rendelet	A bejelentésköteles tűzvédelmi szolgáltatási tevékenységek megkezdésének és folytatásának részletes szabályairól	37998
68/2011. (XII. 20.) NEFMI rendelet	A megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatás megállapításának részletes szabályairól szóló 15/2005. (IX. 2.) FMM rendelet módosításáról	38009
164/2011. (XII. 20.) AB határozat	Az Alkotmánybíróság határozata	38010
165/2011. (XII. 20.) AB határozat	Az Alkotmánybíróság határozata	38031
166/2011. (XII. 20.) AB határozat	Az Alkotmánybíróság határozata	38069
1440/2011. (XII. 20.) Korm. határozat	Az Európai Menekültügyi Alap, a harmadik országbeli állampolgárok beilleszkedését segítő európai alap, az Európai Visszatérési Alap és a Külső Határok Alap felelős hatóságainak és hitelesítő hatóságainak kijelöléséről, valamint a Külső Határok Alap intézményi rendszeréről	38101
1441/2011. (XII. 20.) Korm. határozat	Beruházási és beruházás tervezési költségek fedezetének biztosításához szükséges előirányzat átcsoportosításról	38102
1442/2011. (XII. 20.) Korm. határozat	A Nemzetbiztonsági Kabinettről szóló 1308/2011. (IX. 6.) Korm. határozat módosításáról	38106
1443/2011. (XII. 20.) Korm. határozat	Felsőszentiván Község Önkormányzata vis maior pályázatának támogatásáról	38106
1444/2011. (XII. 20.) Korm. határozat	Az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának határozatai által joghátránnyal sújtott jogalanyok panaszbenyújtási eljárásrendjének meghatározásáról	38106
1445/2011. (XII. 20.) Korm. határozat	A központi költségvetési szerveknél foglalkoztatottak 2011. évi kompenzációjának elszámolásáról	38107
1446/2011. (XII. 20.) Korm. határozat	A Nemzetpolitikai Tárcaközi Bizottság létrehozásáról szóló 1177/2010. (VIII. 24.) Korm. határozat módosításáról	38127
38/2011. (XII. 20.) KüM határozat	A Magyar Köztársaság és a Mexikói Egyesült Államok között, a jövedelemadókat területén a kettős adóztatás elkerüléséről és az adóztatás kijátszásának megakadályozásáról szóló, Mexikóvárosban, 2011. június 24. napján aláírt Egyezmény kihirdetéséről szóló 2011. évi CXLV. törvény 2. és 3. §-ainak hatálybalépéséről	38127

III. Kormányrendeletek

A Kormány 269/2011. (XII. 20.) Korm. rendelete

a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és egyes szervek kijelöléséről szóló

273/2010. (XII. 9.) Korm. rendelet, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény végrehajtásáról szóló 140/1996. (VIII. 31.) Korm. rendelet és az Európai Unió saját forrásaival kapcsolatos kötelezettségek teljesítésében részt vevő intézmények feladat- és hatásköréről, valamint a kapcsolódó eljárásrendről szóló

101/2008. (IV. 29.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény 81. § (1) bekezdés a) és b) pontjában, valamint 81. § (2) bekezdés b) c), e) és h) pontjában, továbbá

a 18. § 10. pontja tekintetében az Európai Unió által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról, valamint ehhez kapcsolódóan egyes törvények módosításáról szóló 2007. évi CLXXX. törvény 22. §-ában,

a 20. § és a 21. § tekintetében a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 342. § (1) bekezdés c) és d) pontjában

a 22. §, a 23. § és a 24. § tekintetében az Európai Közösségek saját forrásainak rendszeréről szóló 2007/436/EK, Euratom tanácsi határozat kihirdetéséről szóló 2008. évi XII. törvény 5. § (5) bekezdésében

kapott felhatalmazás alapján, Alaptörvény 15. cikk (3) bekezdésében megállapított feladatkörében eljárva a következő rendeletet alkotja:

1. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és egyes szervek kijelöléséről szóló 273/2010. (XII. 9.) Korm. rendelet módosítása

- 1. §** A Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és egyes szervek kijelöléséről szóló 273/2010. (XII. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: NAV Korm. rendelet) 8. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„8. § A Bűnügyi Főigazgatóság felettes szerve a regionális bűnügyi igazgatóságoknak, valamint az Áru- és Bűnjelkezelő Hivatalnak.”
- 2. §** A NAV Korm. rendelet 10. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) A NAV, mint állami adóhatóság hatáskörébe tartozó hatósági ügyekben – a (2)–(4) bekezdésben és a 11. § (1)–(4) bekezdésében meghatározott eltérésekkel – első fokon az adóigazgatóságok járnak el. Az adóigazgatóságok járnak el továbbá a csődeljárásban, a felszámolási eljárásban, a végelszámolási eljárásban, a vagyonrendezési és adósságrendezési eljárásban, valamint lefolytatják a NAV rendelkezése alá került és jogszabály alapján értékesíthetővé vált dolgok értékesítése során az árveréseket, illetve az elektronikus árveréseket.”
- 3. §** A NAV Korm. rendelet a következő 10/A. §-al egészül ki:
„10/A. § Az adóigazgatóságok ellátják a vámazonosító szám megállapításával és nyilvántartásával kapcsolatos feladatokat.”
- 4. §** A NAV Korm. rendelet 12. §-a a következő h) ponttal egészül ki:
(A NAV Központi Hivatala:)
„h) végzi a behozott kőolaj és kőolajtermékek biztonsági készletezéséről szóló 1993. évi XLIX. törvény szerinti, a Magyar Szénhidrogén Készletező Szövetség tagjai által benyújtott nyilatkozatok záradékolását.”

- 5. §** (1) A NAV Korm. rendelet 15. § (1) bekezdése a következő o) ponttal egészül ki:
[A megyei (fővárosi) vám- és pénzügyőri igazgatóságok első fokon eljárnak azokban az ügyekben, amelyeket közösségi jogi aktus, továbbá törvény, kormányrendelet vagy miniszteri rendelet a vámhatóság hatáskörébe utal, így különösen:]
„o) végzik a megújuló energia közlekedési célú felhasználásának előmozdításáról és a közlekedésben felhasznált energia üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentéséről szóló 2010. évi CXVII. törvényben a vámhatóság részére meghatározott feladatokat.”
- (2) A NAV Korm. rendelet 15. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) Az 1. számú Repülőtéri Igazgatóság ellátja az (1) bekezdés a) és b) és f)–n) pontja szerinti feladatokat, ide nem értve a népegészségügyi termékadóval kapcsolatos vámhatósági feladatokat, a 2. számú Repülőtéri Igazgatóság ellátja az (1) bekezdés a) és b) és d)–o) pontja szerinti feladatokat, illetve a jövedéki ellenőrzéssel, hatósági felügyelettel kapcsolatos első fokú hatósági feladatokat.”
- 6. §** A NAV Korm. rendelet a következő 15/A. §-al egészül ki:
„15/A. § Az 1. § (4) bekezdés c) pont szerinti vámszerv hivatalból, az 1. § (7) bekezdés a)–d) pont szerinti vámszerv hivatalból, valamint – ha a vámhatóság hatáskörébe tartozó más eljárás ügyfél általi kezdeményezésekor az ügyfél nem rendelkezik vámazonosító számmal – kérelemre ellátja a vámazonosító szám megállapításával és nyilvántartásával kapcsolatos feladatokat.”
- 7. §** (1) A NAV Korm. rendelet 24. § (2) és (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:
„(2) A Bevetési Főigazgatóság az (1) bekezdésben foglaltakon túl:
a) végzi a pénzügyi jogszabálysértések megelőzése, felderítése érdekében a vámhatóság feladatát meghatározó jogszabályokban előírt helyszíni ellenőrzéseket, ide nem értve az energiaadóval, a jövedéki adóval kapcsolatos ellenőrzést és a Jöt. 111/A. §-a szerinti jövedéki ellenőrzést, de beleértve a Jöt. szerinti hatósági felügyelet keretében végzett ellenőrzést, továbbá végzi – kizárólag helyszíni eljárás keretében – az Art. 119. §-a szerinti adatgyűjtésre irányuló ellenőrzéseket,
b) megteszi a vám- és jövedéki jogszabályok és a NAV vámszerveinek feladatait meghatározó egyéb jogszabályok megsértésének észlelése, gyanúja esetén a jogsértés megszüntetése, mértékének felderítése és a bizonyítékok biztosítása érdekében a szükséges intézkedéseket, továbbá végzi az eljárása során észlelt, a Be. által a NAV hatáskörébe utalt bűncselekmény gyanúja esetén a helyszíni és a bizonyítékok biztosítását, halaszthatatlan nyomozási cselekményként lefoglalás foganatosítását és a hatáskörrel rendelkező nyomozó hatóság felé a szükséges intézkedések megtételét, a nyomozó hatóság felkérése alapján az elfogott, előállított, őrizetbe vett és fogva tartott személyek őrzését, kísérését,
c) végrehajtja a szabálysértési eljárásban elrendelt elővezetést, és
d) a NAV tv. 13. § (8) bekezdés e) pontja szerinti mélységi ellenőrzéseket végez.
(3) A dunai hajózási forgalomban a Duna – Európai Unió külső vámhatárának nem minősülő – teljes magyarországi folyamszakaszán, valamint annak hajózható mellékágain a mélységi ellenőrzések végrehajtására kizárólag a Bevetési Főigazgatóság rendelkezik hatáskörrel.”
- (2) A NAV Korm. rendelet 24. § (4) bekezdés b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
(Az Őrzésvédelmi és Támogató Igazgatóság:)
„b) végzi a NAV saját hatáskörében lefoglalt dolgok élő erő őrzésével, kísérésével összefüggő feladatokat, valamint végzi anyagi javak őrzését, kísérését és szállítását, továbbá a NAV más szervének felkérése alapján végzi a lefoglalt dolgok megsemmisítése során a helyszíni biztosítását,”
- 8. §** A NAV Korm. rendelet 26. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) A preferenciális származó helyzet igazolására feljogosító elfogadott exportőri, az engedélyes mérlegelői tevékenység, valamint a könyvelés szerinti elkülönítés engedélyezését azon, jogszabályban meghatározott kiemelt adózók tekintetében, akiknek székhelye a Közép-magyarországi Regionális Vám- és Pénzügyőri Főigazgatóság illetékességi területén található, a KAVIG végzi.”

- 9. §** (1) A NAV Korm. rendelet 27. § k) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
(A KAVIG kizárólagos hatáskörébe tartozik országos illetékességgel a NAV, mint vámhatóság hatáskörébe utalt feladatok tekintetében:)
„k) csomagküldő kereskedő nyilvántartásba vétele, és a csomagküldő kereskedő adóügyi képviselőjének nyilvántartásba vétele, valamint a csomagküldő kereskedőnek a Jöt. 32. § (2) bekezdésében foglaltak alapján a más tagállamba szállított jövedéki termék után megfizetett adó visszaigénylésével kapcsolatos vámhatósági feladatok ellátása,”
- (2) A NAV Korm. rendelet 27. § q) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
[A KAVIG kizárólagos hatáskörébe tartozik országos illetékességgel a NAV, mint vámhatóság hatáskörébe utalt feladatok tekintetében:]
„q) az egyes szellemi tulajdonjogokat sértő áruk elleni vámhatósági intézkedésekről szóló 371/2004. (XII. 26.) Korm. rendelet 2–3. §-ában meghatározott feladatok ellátása,”
- 10. §** A NAV Korm. rendelet 29. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) A környezetvédelmi termékdíj, valamint a népegészségügyi termékadó megfizetésére kötelezett külföldi vállalkozás esetében a termékdíjköteles termékkel végzett tevékenység bejelentése, a termékdíj bevallása, befizetése, kiszabása, visszaigénylése, ellenőrzése, valamint a termékadó bevallása, befizetése, kiszabása, ellenőrzése során a KAVIG jár el.”
- 11. §** A NAV Korm. rendelet 36. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:
„(4) A Kormány az Art. 70. § 5. pont 5.1. alpontjában megjelölt központi kapcsolattartó irodaként a NAV szervezetén belül a Központi Hivatalt jelöli ki.”
- 12. §** (1) A NAV Korm. rendelet 45. §-a a következő (3a) bekezdéssel egészül ki:
„(3a) Amennyiben az Art. 14. § (4) bekezdése alapján az adóhatóság által megállapított mulasztási bírság a felszámolót terheli, a mulasztási bírságot azon adóigazgatóság szabja ki, melynek illetékességi területén a mulasztással érintett, felszámolás alatt álló adózó székhelye található.”
- (2) A NAV Korm. rendelet 45. § (4) bekezdés b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
[Az alábbi ügyekben az adózó kérelmére – a 18. § (1) bekezdésében és 19. § (1) bekezdésében megjelölt adózók kivételével – a NAV bármelyik megyei (fővárosi) adóigazgatósága eljárhat:]
„b) magánszemély részére az adóazonosító jel kiadása, a vámaazonosító szám kiadása, valamint az adóigazolvánnyal kapcsolatos ügyintézés,”
- (3) A NAV Korm. rendelet 45. § (4) bekezdés c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
[Az alábbi ügyekben az adózó kérelmére – a 18. § (1) bekezdésében és 19. § (1) bekezdésében megjelölt adózók kivételével – a NAV bármelyik megyei (fővárosi) adóigazgatósága eljárhat:]
„c) START, START PLUSZ, START EXTRA, START BÓNUSZ kártyával kapcsolatos ügyintézés,”
- (4) A NAV Korm. rendelet 45. § (4) bekezdése a következő f) ponttal egészül ki:
[Az alábbi ügyekben az adózó kérelmére – a 18. § (1) bekezdésében és 19. § (1) bekezdésében megjelölt adózók kivételével – a NAV bármelyik megyei (fővárosi) adóigazgatósága eljárhat:]
„f) az adózó adófolyószámlájával és bevallásaival kapcsolatos tájékoztatás és kivonat kiadása ügyében.”
- (5) A NAV Korm. rendelet 45. § a következő (4a) bekezdéssel egészül ki:
„(4a) A NAV bármely megyei (fővárosi) adóigazgatóságánál kezdeményezhető az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 73. § (7) bekezdése, valamint a 74. § (1) bekezdése szerinti, a 10 000 forintot meghaladó eljárási illeték kiszabás alapján történő megfizetése, és az illetékköteles irat illetékkiszabásra történő bemutatása tényének igazolása. Az illetéket az a megyei (fővárosi) adóigazgatóság szabja ki, amely az irat illetékkiszabásra történő bemutatását igazolta.”
- (6) A NAV Korm. rendelet 45. § (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(6) Ha az adózó által szabályszerűen bejelentett székhely-, telephely-, lakóhelyváltozás az adóztatási szervnek a változásról történt tudomásszerzését megelőzően ténylegesen megtörtént, és az ellenőrzés során az adózó kötelezettségeit csak aránytalanul nagy költséggel tudná teljesíteni, a székhelynek, telephelynek, lakóhelynek a régió illetékességi területén belül történt megváltozása esetén a NAV területileg illetékes regionális adó főigazgatóságának vezetőjétől, egyéb esetekben a NAV elnökétől kérheti az ellenőrzés és szükség szerint a hatósági eljárás lefolytatására az új székhelye, telephelye, lakóhelye szerint illetékes megyei (fővárosi) adóigazgatóság kijelölését.”

- (7) A NAV Korm. rendelet 45. §-a a következő (12) bekezdéssel egészül ki:

„(12) A megyei (fővárosi) adóigazgatóságok a NAV elnökének engedélyével jogosultak végrehajtási eljárás lefolytatására a régió területén kívül.”

- 13. §** A NAV Korm. rendelet 51. §-a a következő (2a) bekezdéssel egészül ki:

„(2a) A (2) bekezdéstől eltérően a kérelmező székhelye (lakóhelye) szerinti megyei (fővárosi) vám- és pénzügyőri igazgatóság, valamint – amennyiben a kérelmező székhelye (lakóhelye) a Repülőtéri Főigazgatóság illetékességi területén van – az 1. számú Repülőtéri Igazgatóság illetékes:

- a) összekozosság és biztosítéknyújtás alóli mentesség engedélyezésére,
- b) az EK végrehajtási rendelet 398. cikke szerinti engedélyezett feladói státusz engedélyezésére,
- c) az EK végrehajtási rendelet 912g. cikke szerinti engedélyezett feladói státusz engedélyezésére,
- d) az EK végrehajtási rendelet 406. cikke szerinti engedélyezett címzett státusz engedélyezésére,
- e) az áruk közösségi jellegére vonatkozóan engedélyezett feladó által adott igazolás engedélyezésére,
- f) a preferenciális származási helyzet igazolására feljogosító elfogadott exportőri tevékenység engedélyezésére,
- g) könyvelés szerinti elkülönülés engedélyezésére,
- h) vámügynöki tevékenység engedélyezésére.”

- 14. §** A NAV Korm. rendelet 56. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A Vtv. 1. § (3) bekezdés 3. pontjában meghatározott – megbízható vámadós jogálláshoz kapcsolódó – feltételek fennállását, amennyiben a kérelmező székhelye, magyarországi székhely hiányában a telephelye az 1. illetve a 2. számú Repülőtéri Igazgatóság illetékességi területén van, az 1. számú Repülőtéri Igazgatóság állapítja meg és ellenőrzi.”

- 15. §** (1) A NAV Korm. rendelet 59. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A megyei (fővárosi) vám- és pénzügyőri igazgatóság az Art. 79. §-a szerint hatáskörébe tartozó adók tekintetében a NAV elnökének engedélyével a régió területén kívül is végezhet ellenőrzést. Ilyen esetben az ellenőrzést követő első fokú hatósági eljárást is ez a vám- és pénzügyőri igazgatóság folytatja le.”

- (2) A NAV Korm. rendelet 59. §-a a következő (4) és (5) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A vámszervek által az Art. alapján végzett ellenőrzések során a 45. § (5)–(6) bekezdés rendelkezéseit alkalmazni kell.

(5) A megyei (fővárosi) vám- és pénzügyőri igazgatóság mélységi ellenőrzést az illetékességi területén kívül is végezhet, ide nem értve a 24. § (3) bekezdése szerinti mélységi ellenőrzést.”

- 16. §** A NAV Korm. rendelet az „Átmeneti rendelkezések” alcíme a következő 71/A. §-sal egészül ki:

„71/A. § (1) E rendeletnek a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és egyes szervek kijelöléséről szóló 273/2010. (XII. 9.) Korm. rendelet módosításáról szóló 269/2011. (XII. 20.) Korm. rendelettel megállapított 10/A. §-át, 15/A. §-át és 45. § (4) bekezdés b) és d) pontját a 2012. január 1-jétől induló vámaazonosító szám megállapításával és nyilvántartásával kapcsolatos ügyekben kell először alkalmazni. E rendelet hatályba lépését megelőzően indult, vámaazonosító szám megállapítására és nyilvántartására irányuló eljárásokban a 2011. december 31-én hatályos rendelkezéseket kell alkalmazni.

(2) E rendeletnek a Nemzeti Adó- és Vámhivatal szervezetéről és egyes szervek kijelöléséről szóló 273/2010. (XII. 9.) Korm. rendelet módosításáról szóló 269/2011. (XII. 20.) Korm. rendelettel megállapított 51. § (2a) bekezdés rendelkezéseit a folyamatban lévő eljárásokban is alkalmazni kell.”

- 17. §** (1) A NAV Korm. rendelet 3. számú melléklete az 1. melléklet szerint módosul.

- (2) A NAV Korm. rendelet 4. számú melléklete helyébe a 2. melléklet lép.

- 18. §** A NAV Korm. rendelet

1. 12. § g) pontjában a „Vám- és Pénzügyőrséget” szövegrész helyébe a „NAV-ot” szöveg,
2. 15. § (1) bekezdés e) pontjában az „a környezetvédelmi termékdíjról, továbbá egyes termékek környezetvédelmi termékdíjáról szóló 1995. évi LVI. törvényben” szövegrész helyébe az „a környezetvédelmi termékdíjról szóló 2011. évi LXXXV. törvényben” szöveg,

3. 15. § (1) bekezdés m) pontjában a „bizonyítékok biztosítását” szövegrész helyébe a „bizonyítékok biztosítását, halaszthatatlan nyomozási cselekményként lefoglalás foganatosítását” szöveg
4. 18. § (1) bekezdés ab) és c) pontjában a „Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg,
5. 27. § n) pontjában a „Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg,
6. 29. § (3) bekezdésében a „Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg,
7. 30. §-ában a „Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg,
8. a 31. §-ában a „foglalt különös szabályok” szövegrész helyébe a „foglalt, az adó különös szabályok” szöveg,
9. 37. § (3) bekezdésében az „intézetekként” szövegrész helyébe az „intézetként” szöveg,
10. 41. § (1)–(3) bekezdésében a „Bűnügyi Főigazgatóságot” szövegrész helyébe a „Központi Hivatal szervezetén belül működő Pénzmosás Elleni Információs Irodát” szöveg,
11. 45. § (4) bekezdés d) pontjában az „adószám kiadása” szövegrész helyébe az „adószám kiadása, vámaazonosító szám kiadása” szöveg,
12. 45. § (7) bekezdésében és 50. § (1) bekezdésében az „engedélyével” szövegrész helyébe az „adott ügyre vonatkozó engedélyével” szöveg,
13. 47. § (2) bekezdés a) pontjában az „illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.)” szövegrész helyébe az „Itv.” szöveg,
14. 52. §-ában a „Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg,
15. 58. § (1) bekezdésében a „megyei (fővárosi) vám- és pénzügyőri igazgatóság” szövegrész helyébe a „megyei (fővárosi) vám- és pénzügyőri igazgatóság, illetve a 2. számú Repülőtéri Igazgatóságot” szöveg,
16. 58. § (2) bekezdésében a „megyei (fővárosi) vám- és pénzügyőri igazgatóság” szövegrész helyébe a „megyei (fővárosi) vám- és pénzügyőri igazgatóság (ideértve a 2. számú Repülőtéri Igazgatóságot is)” szöveg,
17. 140. § (3) bekezdésében a „66. §-a, 67. §-a, 69. §-a és 70. §-a” szövegrész helyébe a „67. § (4) bekezdése” szöveg,
18. 1. számú melléklet 1. és 2. pontjában az „a Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg,
19. 2. számú melléklet A) rész 1. pontjában, B) rész 1. és 2. pontjában az „a Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg,
20. 3. számú melléklet A) rész 8. pontjában a „Ferihegy” szövegrész helyébe a „Liszt Ferenc” szöveg,
21. 3. számú melléklet A) rész 1. pont a) alpontjában, 8.–10. pontjában az „a Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg,
22. 3. számú melléklet B) rész 1. és 27. pontjában, az „a Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg,
23. 3. számú melléklet B) rész 4. és 5. pontjában a „területe, ide nem értve” szövegrész helyébe a „területe; ide nem értve a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 1. és 2. számú Repülőtéri Igazgatóság hatáskörébe tartozó ügyekben” szöveg lép.

19. § Hatályát veszti a NAV Korm. rendelet

1. 1. § (2) bekezdés d) pontja,
2. 1. § (7) bekezdés e) pontja,
3. 2. § (2) bekezdésében az „– ide nem értve az Európai Unió külső vámhatárán működő kirendeltségeket –” szövegrész,
4. 2. § (3) bekezdése,
5. 5. § (2) bekezdésében a „ , az Integrált Informatikai és Telekommunikációs Intézet” szövegrész,
6. 7. § (4) bekezdésében a „a Járőr Igazgatóságnak, valamint” szövegrész,
7. 15. § (4) bekezdése,
8. 36. § (3) bekezdése,
9. 37. § (3) bekezdésében a „ , valamint az Integrált Informatikai és Telekommunikációs Intézetet” szövegrész,
10. 45. § (9) bekezdésében az „utasítására vagy” szövegrész,
11. 46. § (4) bekezdése,
12. 46. § (5) bekezdésében az „öröklési,” szövegrész,
13. 53. §-a,
14. 58. § (3) bekezdése,
15. 61. §-a,

16. 70. § (3) bekezdésében a „, de legkésőbb 2011. december 31-ig” szövegrész,
17. 1. számú melléklet 4. pontja,
18. 3. számú melléklet B) rész 26. pontja,
19. 3. számú melléklet C) része.

2. A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény végrehajtásáról szóló 140/1996. (VIII. 31.) Korm. rendelet módosítása

- 20. §** (1) A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény végrehajtásáról szóló 140/1996. (VIII. 31.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.1.) 27/B. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„27/B. § A 26–27/A. §-ban foglaltakat a Nemzeti Adó- és Vámhivatal tekintetében nem kell alkalmazni.”
- (2) A Korm.r.1. 42. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(4) A Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál gépjárművezetői pótléokra kizárólag az jogosult, aki a Nemzeti Adó- és Vámhivatal jelzésével és megkülönböztető jelzéssel ellátott gépjárművet rendszeresen, legalább havonta négy alkalommal vezet, és rendelkezik a megkülönböztető jelzés használatához szükséges pályaalkalmassági vizsgával.”
- 21. §** Hatályát veszti a Korm.r.1. 2/C. számú melléklete.

3. Az Európai Unió saját forrásaival kapcsolatos kötelezettségek teljesítésében részt vevő intézmények feladat- és hatásköréről, valamint a kapcsolódó eljárásrendről szóló 101/2008. (IV. 29.) Korm. rendelet módosítása

- 22. §** (1) Az Európai Unió saját forrásaival kapcsolatos kötelezettségek teljesítésében részt vevő intézmények feladat- és hatásköréről, valamint a kapcsolódó eljárásrendről szóló 101/2008. (IV. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.r.2.) 15. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) Az EU saját forrásokkal összefüggő feladatok részletes meghatározása és végrehajtása érdekében az egyes EU saját források szerint a miniszter az MVH-val és a KSH-val együttműködési megállapodást köt.”
- (2) A Korm.r.2. 15. § (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(3) Az együttműködési megállapodásokat az együttműködő felek szükség esetén felülvizsgálják.”
- 23. §** A Korm.r.2.
1. 3. § (1) bekezdésében az „a pénzügyminiszter” szövegrész helyébe az „az államháztartásért felelős miniszter” szöveg,
 2. 4. § (1) bekezdésében a „Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnoksága (a továbbiakban: VPOP)” szövegrész helyébe a „Nemzeti Adó- és Vámhivatal (a továbbiakban: NAV)” szöveg,
 3. 5. § (1) bekezdésében, 11. §-ában, 13. § (1) bekezdésében és 14. §-ában a „VPOP” szövegrész helyébe a „NAV” szöveg,
 4. 6. §-ában az „az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (a továbbiakban: APEH), a VPOP” szövegrész helyébe az „a NAV” szöveg,
 5. 7. § (3) bekezdésében „az APEH” szövegrész helyébe az „a NAV” szöveg,
- lép.
- 24. §** Hatályát veszti a Korm.r.2. 7. § (4) bekezdése.

4. Záró rendelkezések

- 25. §** Ez a rendelet 2012. január 1-jén lép hatályba, és a hatálybalépését követő napon hatályát veszti.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

1. melléklet a 269/2011. (XII. 20.) Korm. rendelethez

A NAV Korm. rendelet 3. számú melléklet B) rész 24–25. pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„24. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal 1. számú Repülőtéri Igazgatósága, székhelye Budapest, illetékessége szabálysértési ügyekben és vámigazgatási ügyekben – az utasok kézi- és feladott poggyászaival összefüggésben indult vámigazgatási és a jövedéki ügyek kivételével – a következő helyekre terjed ki: Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér; Airport Business Park, 2220 Vecsés, Lőrinci út 59-61. (helyrajzi szám: Vecsés 0148/41 és 0148/43); Airport City, 2220 Vecsés (helyrajzi szám: Vecsés 6030/9-12); 1097 Budapest, Fehérakác u. 3. (helyrajzi szám: 38236/723); és 1097 Budapest, Ecseri u. 14–16. (helyrajzi szám: 38236/575) területére.

25. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal 2. számú Repülőtéri Igazgatósága, székhelye Budapest, illetékessége a szabálysértési ügyek, a jövedéki ellenőrzéssel, hatósági felügyelettel kapcsolatos első fokú hatósági feladatok és az utasok kézi- és feladott poggyászaival, valamint a nemzetközi postai küldemények forgalmával összefüggésben indult vámigazgatási ügyek tekintetében, továbbá a környezetvédelmi termékdíj hatósági ügyek, a népegészségügyi termékadó vonatkozásában a következő helyekre terjed ki: a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, és légi forgalom tekintetében Pest megye közigazgatási területére.”

*2. melléklet a 269/2011. (XII. 20.) Korm. rendelethez**4. számú melléklet a 273/2010. (XII. 9.) Korm. rendelethez*

„A) A Nemzeti Adó- és Vámhivatal középfokú nyomozószervei, székhelyük és illetékességi területük

1. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Közép-magyarországi Regionális Bűnügyi Igazgatósága, székhelye Budapest, illetékességi területe Budapest és Pest megye közigazgatási területe.
2. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-magyarországi Regionális Bűnügyi Igazgatósága, székhelye Eger, illetékességi területe Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Heves megye és Nógrád megye közigazgatási területe.
3. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Észak-alföldi Regionális Bűnügyi Igazgatósága, székhelye Nyíregyháza, illetékességi területe Hajdú-Bihar megye, Jász-Nagykun-Szolnok megye és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye közigazgatási területe.
4. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-alföldi Regionális Bűnügyi Igazgatósága, székhelye Kecskemét, illetékességi területe Bács-Kiskun megye, Békés megye és Csongrád megye közigazgatási területe.
5. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Nyugat-dunántúli Regionális Bűnügyi Igazgatósága, székhelye Győr, illetékességi területe Győr-Moson-Sopron megye, Vas megye és Zala megye közigazgatási területe.
6. Nemzeti Adó- és Vámhivatal Közép-dunántúli Regionális Bűnügyi Igazgatósága, székhelye Székesfehérvár, illetékességi területe, Fejér megye, Komárom-Esztergom megye és Veszprém megye közigazgatási területe.
7. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-dunántúli Regionális Bűnügyi Igazgatósága, székhelye Pécs, illetékességi területe Baranya megye, Somogy megye és Tolna megye közigazgatási területe.

B) A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Bűnügyi Főigazgatóságának alsó fokú szerve, székhelye és illetékességi területe A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Áru- és Bűnjelkezelő Hivatala, székhelye Budapest, illetékességi területe Magyarország területe.”

**A Kormány 270/2011. (XII. 20.) Korm. rendelete
a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalról szóló 256/2007. (X. 4.) Korm. rendelet módosításáról**

A Kormány a mezőgazdasági termelést érintő időjárás és más természeti kockázatok kezeléséről szóló 2011. évi CLXVIII. törvény 24. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

- 1. §** A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalról szóló 256/2007. (X. 4.) Korm. rendelet 6. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:
„(3) Az időjárás kockázatokra kötött mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatással összefüggő eljárásban első fokon a Közvetlen Támogatások Igazgatósága, másodfokon az MVH központi szerve jár el.”
- 2. §** E rendelet 2012. január 1-jén lép hatályba, és 2012. január 2-án hatályát veszti.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

**A Kormány 271/2011. (XII. 20.) Korm. rendelete
a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalról szóló 327/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet,
valamint a fővárosi és megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szerveinek
kijelöléséről szóló 328/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet módosításáról**

A Kormány a mezőgazdasági termelést érintő időjárás és más természeti kockázatok kezeléséről szóló 2011. évi CLXVIII. törvény 24. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

- 1. §** A Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalról szóló 327/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet a következő 18/A. §-sal egészül ki:
„18/A. § A mezőgazdasági termelést érintő időjárás és más természeti kockázatok kezeléséről szóló 2011. évi CLXVIII. törvény alkalmazásában a Kormány mezőgazdasági igazgatási szervként az MgSzH-t jelöli ki.”
- 2. §** A fővárosi és megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szerveinek kijelöléséről szóló 328/2010. (XII. 27.) Korm. rendelet 15. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) A Kormány agrárkár-megállapító szervként a megyei kormányhivatal földművelésügyi igazgatóságát jelöli ki.”
- 3. §** E rendelet 2012. január 1-jén lép hatályba, és 2012. január 2-án hatályát veszti.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 272/2011. (XII. 20.) Korm. rendelete egyes iparjogvédelmi tárgyú kormányrendeletek módosításáról

A Kormány

az 1–2. §-ok tekintetében a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény 118. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva,
a 3–5. §-ok tekintetében a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény 118. § (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva,
a 6–8. §-ok tekintetében a találmányok szabadalmi oltalmáról szóló 1995. évi XXXIII. törvény 118. § (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva,
a következőket rendeli el:

1. § Az Iparjogvédelmi Szakértői Testület szervezetéről és működéséről szóló 270/2002. (XII. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: ISZT-rendelet) 5. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(4) A Szakértői Testület tagjainak névsorát, az ügyrendet és az éves beszámolót a Hivatal hivatalos lapjában kell közzétenni. A szakértői véleményt – ha annak közzétételét az eljáró tanács elnöke javasolja, a Hivatal elnöke pedig azzal egyetért – a Hivatal által kiadott szakfolyóiratban kell közzétenni.”
2. § Az ISZT-rendelet 1. § (1) bekezdésében a „115/C.” szövegrész helyébe a „115/T.” szöveg, 2. § (1) bekezdésében, 3. § (1) bekezdésében és 5. § (3) bekezdésében az „igazságügyi és rendészeti” szövegrész helyébe az „igazságügyért felelős” szöveg, 2. § (3) bekezdésében az „ötven” szövegrész helyébe a „hetvenöt” szöveg, 3. § (3) bekezdésében a „köztisztviselői” szövegrész helyébe a „kormánytisztviselői” szöveg, valamint 9. § (1) bekezdésében a „befolyt díjból a Hivatal fizet ki” szövegrész helyébe a „befolyt, illetve fizetendő díjból a Hivatal fizet ki, illetve előlegez meg” szöveg lép.
3. § Az egyes termékek kiegészítő oltalmára vonatkozó európai közösségi rendeletek végrehajtásához szükséges szabályokról szóló 26/2004. (II. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: SPC-rendelet) 1. § a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
(E rendelet alkalmazásában)
„a) közösségi rendelet: a gyógyszerek kiegészítő oltalmi tanúsítványáról szóló, 2009. május 6-i 469/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet;”
4. § (1) Az SPC-rendelet 6. §-át megelőző alcím helyébe a következő alcím lép:
„Tanúsítványlajstrom”
(2) Az SPC-rendelet 6. § (1) bekezdésének első mondata helyébe a következő rendelkezés lép:
„A Hivatal a bejelentésekről és a tanúsítványokról lajstromot vezet, amelybe be kell jegyezni a tanúsítványokra vonatkozó jogokkal kapcsolatos minden tényt és körülményt.”
(3) Az SPC-rendelet 6. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) A tanúsítványlajstromra egyebekben az Szt.-nek a szabadalmi lajstromra vonatkozó rendelkezéseit (54–55. §-ok) kell megfelelően alkalmazni.”
5. § Az SPC-rendelet 7. § (2) bekezdésében a „23. §-a (1) bekezdésének” szövegrész helyébe a „22/A. §-a (4) bekezdésének” szövegrész lép.
6. § (1) Az egyes iparjogvédelmi beadványok elektronikus úton való benyújtására vonatkozó részletes szabályokról szóló 147/2007. (VI. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ekr.) 1. § (1) bekezdés a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
[A következő beadványok (a továbbiakban együtt: iparjogvédelmi beadvány) elektronikus úton kizárólag a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala által e célra rendszeresített elektronikus űrlap (a továbbiakban: elektronikus űrlap) használatával nyújthatók be:]
„a) szabadalmi ügyekben szabadalmi bejelentés, európai szabadalmi bejelentés igénypontjainak közzétételére irányuló kérelem és ennek mellékleteként az európai szabadalmi bejelentés igénypontjainak magyar nyelvű fordítása, európai szabadalom igénypontjainak magyar nyelvű fordítása, illetve európai szabadalom igénypontokon kívüli

szövegének angol vagy magyar nyelvű fordítása, a felsorolt fordítások kijavítására irányuló kérelem, a szabadalom jogosultjának, feltalálójának vagy képviselőjének nevében (elnevezésében) vagy lakcímében (székhelyében) bekövetkezett változásoknak a szabadalmi lajstromban való feltüntetésére irányuló kérelem, lajstromkivonat igénylésére vonatkozó kérelem, valamint iratbetekintésre vonatkozó kérelem,”

- (2) Az Ekr. 1. § (1) bekezdés h) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[A következő beadványok (a továbbiakban együtt: iparjogvédelmi beadvány) elektronikus úton kizárólag a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala által e célra rendszeresített elektronikus űrlap (a továbbiakban: elektronikus űrlap) használatával nyújthatók be:]

„h) az elektronikus úton, a Kormány által biztosított azonosítási szolgáltatás igénybevételével kezdeményezett eljárásokban a járulékos beadványok (így különösen a hiánypótlás, a díjfizetés igazolása, a nyilatkozat, a módosítás, az igazolási kérelem, az eljárás folytatása iránti kérelem, illetve a határidő-hosszabbítási kérelem), kivéve, ha a beadvány valamely iparjogvédelmi bejelentésről való döntésre irányul.”

7. § Az Ekr. 4. §-a és az azt megelőző alcím helyébe a következő rendelkezés lép:

„Az iparjogvédelmi beadvány elektronikus úton való benyújtása a Kormány által biztosított azonosítási szolgáltatás használatával

4. § A Kormány által biztosított azonosítási szolgáltatás rendszerében azonosítóval rendelkező ügyfél, illetve képviselő az iparjogvédelmi beadványt elektronikus úton a Kormány által biztosított azonosítási szolgáltatás igénybevételével történő bejelentkezést követően is benyújthatja a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalának elektronikus ügyintézési rendszerén keresztül.”

8. § Az Ekr. 5. § (2) bekezdés b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Ha az (1) bekezdésben említett külön jogszabály megköveteli, hogy az ügyfél, illetve a képviselő az iparjogvédelmi beadványt aláírja, e külön jogszabályt a következő eltérésekkel kell alkalmazni:]

„b) mellőzhető az ügyfélnek, illetve az ügyfelek mindegyikének vagy a képviselőnek az aláírása, ha az iparjogvédelmi beadványt a Kormány által biztosított azonosítási szolgáltatás igénybevételével nyújtották be.”

9. § Ez a rendelet 2012. január 1-jén lép hatályba.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 273/2011. (XII. 20.) Korm. rendelete a munkavédelmi bírság mértékére és kiszabására vonatkozó részletes szabályokról

A Kormány a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 88. § (2) bekezdés d) pontjában foglalt felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (3) bekezdés meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. A rendelet hatálya

1. § A rendelet hatálya kiterjed a munkavédelmi hatósági eljárásra és a munkavédelmi hatósági eljárást lefolytató munkavédelmi hatóságra.

2. Értelmező rendelkezések

2. § E rendelet alkalmazásában:

- a) *veszélyeztetés*: munkaeszköz, anyag, keverék, munkafolyamat, munkaszervezés, technológia esetén – ideértve a fizikai, biológiai, kémiai kóroki tényezők expozíciójával járó tevékenységeket is – a szükséges védelem elmaradása;

- b) *közvetlen veszélyeztetés*: a veszélyeztetés térben és időben konkretizálódik, tehát meghatározott személyt vagy személyeket érint, realizálódása előreláthatóan rövid időn belül bekövetkezhet;
- c) *súlyos veszélyeztetés*: amelyet jogszabály annak minősít, továbbá amely a baleset, betegség bekövetkezésének magas valószínűségét jelenti, és amelynél a nagymértékű károsodás várható, különösen a súlyos munkabaleset, foglalkozási megbetegedés vagy fokozott expozíció;
- d) *munkavédelmi norma*: a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 11. § és 12. §-ában meghatározott munkavédelemre vonatkozó szabályok.

3. A munkavédelmi bírság kiszabására vonatkozó különös szabály

- 3. §** A munkavédelmi bírság kiszabásakor a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló törvény alkalmazása során közvetlen veszélyeztetésnek a 2. § b) pontjában meghatározott magatartást kell tekinteni.

4. A munkavédelmi bírság mértéke

- 4. §** A munkavédelmi bírság alapösszege a súlyosan veszélyeztetett munkavállalónként ötvenezer forint.
- 5. §** A munkavédelmi bírság mértéke a 4. §-ban meghatározott alapösszeg és a 6. §-ban alkalmazandó szorzók alapján, a 7. § szerinti emelési és csökkentési lehetőség figyelembevételével kerül kiszámításra, azzal, hogy a bírság mértéke nem lehet kevesebb a munkavédelmi bírság az Mvt.-ben meghatározott legkisebb vagy több az Mvt.-ben meghatározott legnagyobb összegénél.
- 6. §**
- (1) A munkavédelmi hatóság a hatósági eljárás során
 - a) 2–4 munkavédelmi normasértés esetén 1,5-szörösére;
 - b) 5–7 munkavédelmi normasértés esetén 2-szeresére;
 - c) 8 vagy annál több munkavédelmi normasértés esetén 3-szorosára emeli meg a munkavédelmi bírság mértékét.
 - (2) Ha a munkavédelmi hatóság a hatósági eljárás során azt állapítja meg, hogy a munkavállaló súlyos veszélyeztetésének időtartama bizonyítottan
 - a) egy óránál tovább fennállt, 1,3-szorosára;
 - b) nyolc óránál tovább fennállt, 1,5-szörösére;
 - c) egy hétnél tovább fennállt, 3-szorosára;
 - d) egy hónapnál tovább fennállt, 5-szeresére emeli meg a munkavédelmi bírság mértékét.
 - (3) Ha munkáltató mulasztása miatt
 - a) fokozott expozíció következett be, 1,2-szeresére;
 - b) munkabaleset vagy egészségkárosodás következett be, 1,5-szörösére;
 - c) súlyos munkabaleset – kivéve halálos munkabaleset – következett be, 3-szorosára;
 - d) halálos munkabaleset következett be, 10-szeresére emeli meg a munkavédelmi hatóság a munkavédelmi bírság mértékét.
 - (4) Ha a munkavédelmi hatóság korábbi hatósági eljárása során feltárt súlyos veszélyeztetés miatt a munkáltatóval szemben jogerősen munkavédelmi bírságot szabott ki a hatósági ellenőrzést megelőző két éven belül, akkor a munkavédelmi bírság mértékét 1,5-szörösére emeli meg.
 - (5) A kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló törvény szerinti mikro-, kis- és középvállalkozás vagy természetes személy munkáltató munkavédelmi normasértése esetén a munkavédelmi bírság mértéke 0,8-szorosára csökken.
- 7. §**
- (1) Az 5. § alapján megállapított munkavédelmi bírság mértékét a munkavédelmi hatóság mérlegelési jogkörében legfeljebb 20%-kal megemelheti ha
 - a) megállapítja, hogy a határértékkel jellemzett kóroki tényezőkre megadott határérték túllépése a 10%-ot meghaladja,
 - b) megállapítja, hogy a munkavédelmi normában meghatározott mérték túllépése a 10%-ot meghaladja,
 - c) a munkáltató nem bízott meg munkavédelmi szakembert a munkavédelmi feladatok ellátására,

- d) nincs a munkáltatónál biztosítva a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás,
 - e) a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet szerinti II. vagy III. veszélyességi osztályba sorolt munkáltatónál az előírt kockázatértékelés hiányzik,
 - f) a munkavédelmi oktatás nem került megtartásra;
 - g) a munkáltató nem szervezte meg a munkavédelmi képviselő választását olyan esetben, amikor ez kötelező lett volna, vagy nem biztosította a megválasztott munkavédelmi képviselő működési feltételeit,
 - h) jogszabályban meghatározott esetekben a munkáltató nem alkalmazott biztonsági és egészségvédelmi koordinátort, vagy
 - i) megállapítja, hogy a munkáltató a munkavégzés hatókörében tartózkodó személy életét, testi épségét és egészségét is veszélyezteti.
- (2) Az 5. § alapján megállapított munkavédelmi bírság mértékét a munkavédelmi hatóság mérlegelési jogkörében legfeljebb 20%-kal csökkentheti ha
- a) a munkáltató tényfeltárást segítő magatartást tanúsított;
 - b) a veszélyeztetés megvalósulásában a munkavállaló szabályszegő magatartása is közrejátszott vagy
 - c) a munkáltató a hatályos munkavédelmi előírásoknál szigorúbb megelőző intézkedéseket valósít meg.

5. Átmeneti és záró rendelkezések

8. § Ez a rendelet 2012. január 1. napján lép hatályba.

9. § E rendelet rendelkezéseit a hatálybalépését követően indult munkavédelmi hatósági eljárásokban kell alkalmazni.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 274/2011. (XII. 20.) Korm. rendelete a tűzvédelmi bírságnak, valamint a biztosítók tűzvédelmi hozzájárulásának a központi költségvetésbe történő befizetése és elszámolása rendjéről, valamint felhasználásának és ellenőrzésének módjáról szóló 180/1998. (XI. 6.) Korm. rendelet, valamint a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság piacfelügyeleti eljárásának részletes szabályairól szóló 139/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány

az 1. alcím tekintetében a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény 47. § (1) bekezdés f) pontjában,
a 2. alcím tekintetében a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény 47. § (1) bekezdés g) pontjában
kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (3) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. A tűzvédelmi bírságnak, valamint a biztosítók tűzvédelmi hozzájárulásának a központi költségvetésbe történő befizetése és elszámolása rendjéről, valamint felhasználásának és ellenőrzésének módjáról szóló 180/1998. (XI. 6.) Korm. rendelet módosítása

1. § A tűzvédelmi bírságnak, valamint a biztosítók tűzvédelmi hozzájárulásának a központi költségvetésbe történő befizetése és elszámolása rendjéről, valamint felhasználásának és ellenőrzésének módjáról szóló 180/1998. (XI. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R1.) 2. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„2. § (1) A Ttv. 43. §-ában meghatározott tűzvédelmi bírságot a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: BM OKF) 10023002-00283494-20000002 számú bírság letéti számla javára kell befizetni.

(2) A befizetés során az átutalás közlemény rovatában fel kell tüntetni a „tűzvédelmi bírság” szöveget, a határozat számát és a bírságfizetésre kötelezett nevét.

(3) A Ttv. 44. § (1) bekezdése alapján a biztosítót terhelő tűzvédelmi hozzájárulást a BM OKF (a továbbiakban: rendelkező) 10023002-00283494-00000000 számú előirányzat felhasználási keretszámla (a továbbiakban: alszámla) javára kell befizetni.”

- 2. §** Az R1. 5. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„5. § (1) A tűzvédelmi hozzájárulásból származó bevétel (a továbbiakban: bevétel) felhasználása a hivatásos katasztrófavédelmi szerv központi szervének vezetője által jóváhagyott szakmai program alapján történik.
(2) A bevétel a Ttv. 44. § (1) bekezdésében meghatározott célokra használható fel.”
- 3. §** Az R1. 8. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„8. § A biztosítótól befolyó hozzájárulás kezelésére és felhasználására vonatkozó ellenőrzésre az állami pénzeszközök felhasználására vonatkozó jogszabályokat kell alkalmazni.”
- 4. §** Az R1. 8/A. §-ában a „katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter által vezetett minisztérium” szövegrész helyébe a „BM OKF” szöveg lép.
- 5. §** Hatályát veszti az R1. 4. §-a, és a 6–7. §-a.

2. A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság piacfelügyeleti eljárásának részletes szabályairól szóló 139/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet módosítása

- 6. §** A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság piacfelügyeleti eljárásának részletes szabályairól szóló 139/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R2.) 3. § (3) helyébe a következő rendelkezés lép, valamint a szakasz a következő (4) bekezdéssel egészül ki:
„(3) A bírságot a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság 10023002-00283494-20000002 számú bírság letéti számla javára kell befizetni.
(4) A befizetés során az átutalás közlemény rovatában fel kell tüntetni a „piacfelügyeleti bírság” szöveget, a határozat számát és a bírságfizetésre kötelezett nevét.”
- 7. §** Az R2. 3. § (1) bekezdésében a „Ttv. 13. §/A. (2) bekezdése” szövegrész helyébe a „Ttv. 13/A. § (2) és (3) bekezdése” szöveg lép.
- 8. §** Hatályát veszti az R2. 4-5. §-a.

3. Záró rendelkezések

- 9. §** Ez a rendelet 2012. január 1-jén lép hatályba.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

**A Kormány 275/2011. (XII. 20.) Korm. rendelete
a bölcsődék és a közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése a leghátrányosabb helyzetű
kistérségekben támogatás igénybevételének részletes feltételeiről szóló
206/2008. (VIII. 26.) Korm. rendelet módosításáról**

A Kormány az Alkotmány 35. § (2) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

- 1. §** (1) A bölcsődék és közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben támogatás igénybevételének részletes feltételeiről szóló 206/2008. (VIII. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 12. §-a az alábbi (2a) bekezdéssel egészül ki:
„(2a) A támogatásból megvalósuló fejlesztéssel érintett feladatellátási hely intézményfenntartói jogának átadását egyedi kérelem alapján a helyi önkormányzatokért felelős miniszter engedélyezheti azzal a feltétellel, hogy a fenntartónak a támogatási célnak megfelelő, a beruházás megvalósítását követő 5 éves rendeltetésszerű használatot biztosítania kell.”
- (2) A Rendelet 13. § (2) bekezdés a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
[A támogatást – a támogatási szerződésben foglaltaknak megfelelően részben vagy egészben – kamattal növelt összegben vissza kell fizetni a központi költségvetésbe, ha]
„a) a pályázó a 4. § d) pont, illetve a 7. § e) pont szerint vállalt kötelezettségét megszegi, kivéve a 12. § (2a) bekezdés szerinti esetet,”
- (3) A Rendelet a következő 17. §-sal egészül ki:
„17. § E rendeletnek a bölcsődék és közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben támogatás igénybevételének részletes feltételeiről szóló 206/2008. (VIII. 26.) Korm. rendelet módosításáról szóló 275/2011. (XII. 20.) Korm. rendelettel (a továbbiakban: Módosító Rendelet) megállapított 12. § (2a) bekezdését a Módosító Rendelet hatálybalépésekor már hatályos szerződésekre is alkalmazni kell.”
- 2. §** E rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba, és a hatálybalépését követő napon hatályát veszti.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

**A Kormány 276/2011. (XII. 20.) Korm. rendelete
az Alaptörvény hatálybalépésével összefüggően hazánk elnevezésének Magyar Köztársaságról
Magyarországra történő változásából eredő kormányrendeletek módosításáról**

A Kormány

- az 1. § tekintetében a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény 24. § (4) bekezdés d) pontjában kapott felhatalmazás alapján,
- a 2. § tekintetében a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 80. § b) pontjában kapott felhatalmazás alapján,
- a 3. § tekintetében a biztonsági okmányok hatékony védelmének megteremtése érdekében a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 77. § (1) bekezdés b) pontjában kapott felhatalmazás alapján,
- a 4. § tekintetében a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 100. § (1) bekezdés g) pontjában kapott felhatalmazás alapján,
- az 5. § tekintetében a külföldre utazásról szóló 1998. évi XII. törvény 41. § (1) bekezdés c) pontjában kapott felhatalmazás alapján,
- a 6. § tekintetében a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 166. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján,
- a 7. § tekintetében a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 100. § (1) bekezdés d) pontjában kapott felhatalmazás alapján,
- a 8. § tekintetében a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 100. § (1) bekezdés d) pontjában kapott felhatalmazás alapján,
- a 9. § tekintetében az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 62. § (1) bekezdés q) pontjában kapott felhatalmazás alapján,

a 10. § tekintetében a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény 86. § (1) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján,

a 11. § tekintetében a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 111. § (1) bekezdés a)–c), valamint e)–q) pontjában kapott felhatalmazás alapján,

a 12. § tekintetében a Schengeni Végrehajtási Egyezmény keretében történő együttműködésről és információcseréről szóló 2007. évi CV. törvény 45. § (1) bekezdés a) és b) pontjában, a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 47. § (1) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján,

a 13. § tekintetében a menedékkjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 93. § (1) bekezdés a)–i) pontjaiban, valamint (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján,

a 14. § tekintetében a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény 111. § (1) bekezdés d) pontjában kapott felhatalmazás alapján,

a 15. § tekintetében a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 100. § (1) bekezdés a)–c) pontjában kapott felhatalmazás alapján,

a 16. § tekintetében az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvény 16. § (4) bekezdésének a) és b) pontjában kapott felhatalmazás alapján,

a 17. § tekintetében a Magyar Köztársaság kitüntetéseiéről szóló 1991. évi XXXI. törvény 6/A. § c) pontjában kapott felhatalmazás alapján,

a 18. § tekintetében a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 100. § (1) bekezdés h) pontjában kapott felhatalmazás alapján,

a 19. § tekintetében a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 100. § (1) bekezdés g) pontjában kapott felhatalmazás alapján,

a 20. § tekintetében a lőfegyverekről és lőszeréről szóló 2004. évi XXIV. törvény 22. § (1) bekezdés b) pontjában kapott felhatalmazás alapján,

az Alaptörvény 15. cikk (3) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. § (1) A magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény végrehajtásáról szóló 125/1993. (IX. 22.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R1.) 1–4., 6. és 10. számú mellékletében az „A Magyar Köztársaság Elnökének” szövegrész helyébe az „A köztársasági elnöknek” szöveg lép.
- (2) Az R1. 5. számú mellékletében az „A Magyar Köztársaság belügyminiszterének” szövegrész helyébe az „A belügyminiszternek” szöveg lép.
- (3) Az R1. 7. számú melléklet 2.6. pontjában az „Alkotmány” szövegrész helyébe az „Alaptörvény” szöveg lép.
- (4) Az R1. 9. számú mellékletében a „Magyar Köztársaság Elnöke” szövegrész helyébe a „köztársasági elnök” szöveg lép.
- (5) Az R1. 9. számú mellékletében az „A honosított(ak), visszahonosított(ak) a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény 7. §-ában foglaltak szerint az alábbi esküt, illetve fogadalmat letette(ék):” szövegrész helyébe az „A honosított(ak), visszahonosított(ak) a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény 7. §-ában foglaltak szerint az esküt, illetve a fogadalmat letette(ék).” szöveg lép.
2. § Az életvédelmi létesítmények egységes nyilvántartási és adatszolgáltatási rendjéről szóló 37/1995. (IV. 5.) Korm. rendelet 2. melléklet a „Kitöltési útmutató az óvóhelykataszterhez” címét követő szövegben az „a Magyar Köztársaság Alkotmányában” szövegrész helyébe a „Magyarország Alaptörvényében” szöveg, valamint 2. melléklet „Általános tudnivalók” alcímét követően az „a Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
3. § A biztonsági okmányok védelmének rendjéről szóló 86/1996. (VI. 14.) Korm. rendelet 1. számú melléklet III. pont 1.46. alpontjában az „a Magyar Köztársaság Ügyészsége” szövegrész helyébe az „az ügyészség” szöveg lép.
4. § A védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről szóló 160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet 8/C. § (5) bekezdés a) pontjában, 8/E. § (1) bekezdés b) pontjában és 8/E. § (2) bekezdésében az „a Magyar Köztársaság területén” szövegrész helyébe a „Magyarországon” szöveg lép.
5. § A külföldre utazásról szóló 1998. évi XII. törvény végrehajtásáról szóló 101/1998. (V. 22.) Korm. rendelet 10/E. § (1) bekezdésében, 11. § (2) bekezdésében, valamint 28. §-ában a „Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
6. § (1) Az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R2.) 6/A. § (1) bekezdés a) pontjában a „Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
- (2) Az R2. 22. § (1) bekezdésében az „a Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe, a „Magyarország” szöveg lép.

- 7. §** (1) A polgári felhasználású robbanóanyagok forgalmazásáról és felügyeletéről szóló 191/2002. (IX. 4.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R3.) 1. § (2) bekezdés a) pontjában a „Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
- (2) Az R3. 2. § 6. pontjában az „a Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
- (3) Az R3. 17. § (3) bekezdésében az „A Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
- 8. §** A közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről szóló 175/2003. (X. 28.) Korm. rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontjában, valamint 4. § (4) bekezdésében a „Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
- 9. §** A településrendezési és az építészeti-műszaki tervtanácsokról szóló 252/2006. (XII. 7.) Korm. rendelet 15. § (1) bekezdés d) pontjában a „Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
- 10. §** (1) A szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi I. törvény végrehajtásáról szóló 113/2007. (V. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R4.) 3. §-ában, 16. § (1) és (3) bekezdéseiben, 35. § (3) bekezdésében, 70. § (2) bekezdésében, valamint 71. § (2) bekezdésében a „Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
- (2) Az R4. 7. § (1) bekezdésében, 20. § (2) bekezdésében, 21. § (2) és (3) bekezdéseiben, 26. § (2) bekezdésében, 29. § (2) bekezdésében, 34. § (1) bekezdés a) pontjában, 35. § (1) bekezdésében, 39. § (1) bekezdésében, 39. § (2) bekezdés i) pontjában, 54. § (1) bekezdésében, valamint 63. § (1) bekezdésében az „a Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
- 11. §** (1) A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 114/2007. (V. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R5.) 3. § (1) bekezdésében, 20. § (1) és (3) bekezdéseiben, 28/C. § (3) bekezdésében, 29. § (4) bekezdés e) pontjában, 29. § (6) bekezdés i) pontjában, 29. § (7) bekezdésében, 30. § (1) bekezdésében, 43. § a) pontjában, 47. § (4) bekezdés nyitó szövegrészében, 47. § (10) bekezdésében, 72. § (3) bekezdésében, 98. §-ában és azt megelőző alcímben, 120. § (1) bekezdésében, 141. § (1) és (4) bekezdéseiben, valamint (5) bekezdés nyitó szövegrészében, 149. § (2) bekezdésében, 150. § (2) bekezdésében, 157. § (2) bekezdésében, 168. § (2) bekezdésében a „Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
- (2) Az R5. 3. § (2) bekezdésében, 10. § (1) bekezdésében, 29. § (2) bekezdésében és (6) bekezdés g) pontjában, 30. § (2) bekezdésében, 47. § (4) bekezdés c) pontjában, 59. § (2) bekezdés b) pontjában, 64. § (1) bekezdés b) és d) pontjaiban, 67. § (2) bekezdésében, 72/A. § (6) bekezdésében, 97. § (1) bekezdésében, 97/A. § (1) bekezdésében, 103. § (3) bekezdésében, 105. § (3)–(4) bekezdéseiben, 107. § (3) bekezdésében, 114. § (2) bekezdésében, 120. § (3) bekezdésében, 137. § (1) bekezdésében, 140. § (1) bekezdésében, 141. § (5) bekezdés e) pontjában, 143. § (1) bekezdésében, valamint 181/B. § (2) bekezdésében az „a Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
- (3) Az R5. 14. § c) pontjában, 34. § (2) bekezdés c) pontjában, 47. § (2) bekezdés c) pontjában, 49. § (2) bekezdés c) pontjában, 64. § (3) bekezdésében az „a Magyar Köztársaságnak” szövegrész helyébe a „Magyarországnak” szöveg lép.
- (4) Az R5. 43. § a) pontjában, 94. § (1) bekezdés b) pontjában a „Magyar Köztársaságba” szövegrész helyébe a „Magyarországra” szöveg lép.
- (5) Az R5. 95. § (1) bekezdés f) pontjában és (5) bekezdés c) pontjában, 109. §-ában a „Magyar Köztársaságban” szövegrész helyébe a „Magyarországon” szöveg lép.
- (6) Az R5. 60. § (2) bekezdésében az „a Magyar Köztársaságban” szövegrész helyébe a „Magyarországon” szöveg lép.
- 12. §** Az N.SIS informatikai központ feladatait ellátó szerv kijelöléséről, a SIS-be történő adatbevitel elrendelésének és végrehajtásának, valamint az N.SIS Hivatal és a SIRENE Iroda technikai és adminisztratív feladatai ellátásának részletes szabályairól szóló 242/2007. (IX. 21.) Korm. rendelet 14. § (4) bekezdésében, az „a Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg, a 31. §-ában a „Magyar Köztársaság Külügyminisztériuma” szövegrész helyébe a „Külügyminisztérium” szöveg lép.
- 13. §** (1) A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R6.) 1. § (1) bekezdés b) pontjában és (2) bekezdés b) pontjában, 2. §-ában, 2/A. §-ában, 6. § (1) bekezdés b) pontjában, 28. § (1) bekezdésében, 38. § (4) bekezdés a) pontjában, 63. § (5) bekezdésében, 64. § (4) bekezdés c) pontjában, 81. §

- (1) bekezdés b) pontjában, 106. § (4) bekezdésében, valamint 107. § (3) bekezdésében az „a Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg, a 106. § (2) bekezdésében az „A Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
- (2) Az R6. 35. § (6) bekezdésében a „Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
- (3) Az R6. 106. § (1) bekezdésében, valamint 107. § (1) bekezdésében az „a Magyar Köztársaságnak” szövegrész helyébe a „Magyarországnak” szöveg lép.
- (4) Az R6. 2/A. §-ában a „Terrorelhárító Központot” szövegrész helyébe „Terrorelhárítási Központot” szöveg lép.
- 14. §** A harmadik országbeli állampolgárok részére kiállított, magyarországi beutazás céljából elismert okmányok meghatározásáról szóló 328/2007. (XII. 11.) Korm. rendelet 1. §-ában, valamint az 1. és 2. mellékletet követő címben az „A Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
- 15. §** A Rendőrség szerveiről és a Rendőrség szerveinek feladat- és hatásköréről szóló 329/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet 7. § (2) bekezdés b) pontjában, valamint 14/A. § (4) bekezdésében a „Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
- 16. §** A határátkelőhely és az ideiglenes határátkelőhely megnyitásáról és működtetéséről, valamint a határátlépési pontról szóló 332/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdés a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
(A közúti határátkelőhelyet tájékoztató táblákkal meg kell jelölni, ennek megfelelően)
„a) a belépő forgalom számára jól látható módon el kell helyezni Magyarország állami zászlójának megfelelő színű táblát, amelyen fel kell tüntetni Magyarország állami címerét, továbbá külön táblán a „Magyarország” feliratot,”
- 17. §** Az „Életmentő Emlékérem” adományozásáról szóló 243/2009. (X. 29.) Korm. rendelet 2. §-ában az „a Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
- 18. §** A terrorizmust elhárító szerv kijelöléséről és feladatai ellátásának részletes szabályairól szóló 295/2010. (XII. 22.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés a) pontjában az „a Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg, a 3. § (1) bekezdés d) pontjának db) alpontjában a „Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
- 19. §** A Magyar Köztársaság területén működő, a nemzetközi jog alapján sérthetlenséget élvező diplomáciai és konzuli képviseletek, továbbá sérthetlenséget élvező tagjaik védelmének, valamint a nemzetközi szervezetek objektumai őrzésének rendjéről szóló 63/2011. (IV. 13.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésében a „Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
- 20. §** (1) A polgári célú pirotechnikai tevékenységekről szóló 173/2011. (VIII. 24.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R7.) 74. § (3) bekezdésében, valamint 113. §-ában az „a Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg lép.
(2) Az R7. 74. § (1) bekezdésében a „Magyar Köztársaság” szövegrész helyébe a „Magyarország” szöveg.
(3) Az R7. 73. § (1) bekezdésében az „A Magyar Köztársaságban” szövegrész helyébe a „Magyarországon” szöveg lép.
(4) Az R7. 75. § (1) bekezdés c) pontjában az „a Magyar Köztársaságot” szövegrész helyébe a „Magyarországot” szöveg lép.
- 21. §** Ez a rendelet 2012. január 1-jén lép hatályba.
- 22. §** Hatályát veszti
- a) a biztonsági okmányok védelmének rendjéről szóló 86/1996. (VI. 14.) Korm. rendelet 1. számú melléklet III. pontjának 1.116. alpontja,
- b) a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény végrehajtásáról szóló 125/1993. (IX. 22.) Korm. rendelet 9. számú mellékletében az „Én (mint törvényes képviselője) esküszöm/fogadom, hogy Magyarországot hazámnak tekintem. A Magyar Köztársaságnak hű állampolgára leszek, Alkotmányát és törvényeit tiszteletben tartom és megtartom. Hazámat erőmhöz mértén megvédem, képességeimnek megfelelően szolgálom. (Az esküt tevő meggyőződése szerint:) Isten engem úgy segítjen.” szövegrész.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

**A Kormány 277/2011. (XII. 20.) Korm. rendelete
a fejlesztési adókedvezményről szóló 206/2006. (X. 16.) Korm. rendelet módosításáról**

A Kormány a társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 30. § (6) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

- 1. §** (1) A fejlesztési adókedvezményről szóló 206/2006. (X. 16.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § 8. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
(E rendelet alkalmazásában:)
„8. *Nehéz helyzetben lévő társaság*: az a vállalkozás, amely megfelel az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet 6. § (1)–(4) bekezdésében foglalt feltételeknek.”
- (2) A Korm. rendelet 3. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) Az adókedvezmény akkor vehető igénybe, ha a beruházás megfelel a Tao. törvényben és az e rendeletben, illetve a Kormány a Tao. törvény 22/B. § (2) bekezdésében meghatározott egyedi határozatában (a továbbiakban: határozat) meghatározott valamennyi feltételnek.”
- (3) A Korm. rendelet 3. § (5) bekezdés c) pontja helyébe következő rendelkezés lép:
(Az adókedvezmény akkor vehető igénybe, ha)
„c) a Kormány egyedi döntése alapján megítélhető támogatás igénylése esetén a közvetlen támogatásra való elvi jogosultságról szóló írásbeli visszaigazolás kézhezvételének napját követi a beruházás megkezdésének napja.”
- (4) A Korm. rendelet 6. § (1) bekezdése helyébe következő rendelkezés lép:
„(1) Az adózó az adókedvezmény iránti kérelmet a fejlesztési program kérelemben megjelölt tervezett kezdőnapja előtt, a 3. számú mellékletben előírt tartalommal, két példányban, papír alapon nyújthatja be az adópolitikáért felelős miniszterhez és egyidejűleg más állami támogatási igény esetén az eljáró hatósághoz. Az egyidejű benyújtás elmulasztása esetén a legkésőbbi időpontot kell az adókedvezmény iránti kérelem benyújtásának tekinteni.”
- (5) A Korm. rendelet 6. § (6) bekezdése helyébe következő rendelkezés lép:
„(6) A Kormány a határozatában az adókedvezmény összegét ezer forintban állapítja meg.”
- (6) A Korm. rendelet a következő 16. §-sal egészül ki:
„16. § A fejlesztési adókedvezményről szóló 206/2006. (X. 16.) Korm. rendelet módosításáról szóló 277/2011. (XII. 20.) Korm. rendelettel megállapított 1. § 8. pontját, 3. § (1) bekezdését, 3. § (5) bekezdés c) pontját, 6. § (1) és (6) bekezdését a 2011. december 31-ét követően benyújtott kérelem, bejelentés alapján érvényesíthető adókedvezményre kell alkalmazni.”
- 2. §** Ez a rendelet 2012. január 1-jén lép hatályba, és 2012. január 2-án hatályát veszti.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

**A Kormány 278/2011. (XII. 20.) Korm. rendelete
a NATO Válságreakálási Rendszerével összhangban álló Nemzeti Intézkedési Rendszer
rendeltetéséről, feladatairól, eljárási rendjéről, a közreműködők kötelezettségeiről**

A Kormány a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény 81. § (1) bekezdés b) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikk (3) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. A rendelet hatálya

1. § A rendelet hatálya kiterjed:

- a) a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (2) bekezdés c), d), f) és g) pontjaiban meghatározott központi államigazgatási szervekre;
- b) a Magyar Honvédségre (a továbbiakban: MH);
- c) a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Hvt.) 80. § r) pontja szerinti rendvédelmi szervekre;
- d) a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatra;
- e) a Hvt. 24. § (1) és (3) bekezdése szerinti, a honvédelem területi és helyi igazgatási szerveire;
- f) a Hvt. 18. § (2) bekezdése szerinti, a honvédelemben közreműködő szervekre.

2. Értelmező rendelkezések

2. § E rendelet alkalmazásában:

- a) *nemzeti felelős*: a honvédelemért felelős miniszter, aki koordinálja a Nemzeti Intézkedési Rendszer (a továbbiakban: NIR) működtetésében résztvevő szervek tevékenységét;
- b) *ágazati felelős szerv*: a NIR keretében alkalmazandó, valamely ágazat feladat- és hatáskörébe tartozó válságreakálási intézkedések kidolgozásáért és végrehajtásáért felelős, e rendelet hatálya alá tartozó központi államigazgatási szerv, amelyet a Nemzeti Intézkedések Gyűjteménye ágazati felelős szervként meghatároz;
- c) *együttműködő szerv*: a rendelet hatálya alá tartozó, a Nemzeti Intézkedések Gyűjteményében együttműködőként meghatározott, az intézkedések végrehajtásában és a NIR működtetésének támogatásában részt vevő szerv.

3. A Nemzeti Intézkedési Rendszer alkalmazása

3. § (1) A NIR-t kell alkalmazni:

- a) ha az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (a továbbiakban: NATO) kezdeményezte a tagállamoknál a válságreakálási intézkedések bevezetését;
 - b) ha a NATO válságreakálási intézkedései szövetségi szintű bevezetésének Magyarország általi kezdeményezése, illetve szövetséges fegyveres erők magyarországi alkalmazása vagy más szövetségi válságreakáló képesség magyarországi igénybe vétele szükséges és a kialakult vagy fenyegető válsághelyzet szerinti nemzeti intézkedés, vagy a különleges jogrend bevezetésére jogosult szerv a NIR alkalmazásáról dönt;
 - c) a NATO Válságreakálási Rendszert alkalmazó nemzetközi gyakorlatok során, továbbá a nemzeti felelős, az ágazati felelős szervek, valamint az együttműködő szervek felkészítésekor;
 - d) sajátos nemzeti érdekből, a NATO Válságreakálási Rendszertől függetlenül, nemzeti intézkedés, vagy a különleges jogrend bevezetésére jogosult szervnek a NIR alkalmazására irányuló döntése alapján;
- [a továbbiakban a)–d) pontok együtt: NIR alkalmazási időszak].

(2) Az (1) bekezdés c) pontja szerinti esetben a nemzeti felelős kezdeményezheti a Kormánytól a teljes NIR gyakorlás céljából történő alkalmazását. Az ágazati felelős szervek a részükre meghatározott felkészülési feladatokat az együttműködő szervek bevonásával a saját feladat- és hatáskörükben önállóan hajtják végre.

4. A Nemzeti Intézkedési Rendszer rendeltetése és célja, a bevezethető intézkedések

- 4. §** (1) A NIR biztosítja a NIR alkalmazási időszakban a NATO által elrendelt válságkezelési intézkedések bevezetésének és végrehajtásának nemzeti szintű koordinációját, illetve a NATO válságreakálási intézkedések szövetségi szintű bevezetése kezdeményezésének koordinációját.
- (2) A NIR célja a NATO válságreakálási intézkedések bevezetésével, módosításával és visszavonásával kapcsolatos döntések előkészítéséhez, a döntések végrehajtásához szükséges eljárási rend kialakítása, továbbá a Nemzeti Intézkedések Gyűjteménye kiadása révén a válságreakálási feladatokra történő felkészülést és a feladatok végrehajtását segítő minta-intézkedések rendelkezésre bocsátása.
- 5. §** A NIR keretében csak olyan, a NATO Válságreakálási Rendszerben meghatározott intézkedés vezethető be, amely összhangban áll a magyar jogszabályokkal és közjogi szervezetszabályozó eszközökkel.

5. A Nemzeti Intézkedési Rendszer elemei

- 6. §** A NIR elemei:
- a) a NIR működtetésében résztvevő szervek:
 - aa) a NIR koordinációjáért felelős szerv;
 - ab) az ágazati szerv;
 - ac) az együttműködő szerv;
 - b) a támogató infrastruktúra;
 - c) a Nemzeti Intézkedések Gyűjteménye.

6. A NIR koordinációja

- 7. §** (1) A nemzeti felelős a NIR koordinációjával kapcsolatos feladatkörében:
- a) tájékoztatja nemzeti intézkedés, vagy a különleges jogrend bevezetésére jogosult szervet a válságreakálási intézkedések tagállami bevezetésére vonatkozó NATO kezdeményezésről;
 - b) szükség esetén javaslatot tesz a soron kívüli döntésre a Nemzeti Intézkedések Gyűjteményében rögzített intézkedések bevezetéséről, azok felfüggesztéséről vagy visszavonásáról;
 - c) szükség esetén kezdeményezi a nemzeti intézkedés, vagy a különleges jogrend bevezetésére jogosult szervnél a Nemzeti Intézkedések Gyűjteményében rögzítetteken túl további, az 5. §-ban foglaltaknak megfelelő intézkedések bevezetését és a felelős szervek bevonását;
 - d) az ágazati felelős szervnél kezdeményezi a Nemzeti Intézkedések Gyűjteményében rögzített, a feladat- és hatáskörébe tartozó intézkedések bevezetését, végrehajtását, felfüggesztését vagy visszavonását;
 - e) tájékoztatja a NATO szerveket az általuk kezdeményezett válságreakálási intézkedésekkel kapcsolatos nemzeti álláspontokról és a bevezetett nemzeti intézkedésekről;
 - f) javaslatot tesz a különleges jogrend bevezetésére jogosult szervnek, hogy kezdeményezze a NATO-nál Válságreakálási Intézkedések bevezetését;
 - g) figyelemmel kíséri a NATO Válságreakálási Rendszerében, illetve válságreakálási intézkedéseiben történt változásokat, szükség szerint javaslatot tesz a Kormány részére a NIR ezekkel történő összehangolására, a szükséges nemzeti feladatok végrehajtására;
 - h) koordinálja az ágazati felelős szervek részéről kijelölt NIR szakértők és kapcsolattartók (a továbbiakban: NIR ágazati kapcsolattartók) tevékenységét;
 - i) koordinálja a NIR-el kapcsolatos felkészítési feladatok végrehajtását;
 - j) hatáskörében intézkedik a NIR működtetési feltételeinek folyamatos biztosítására;
 - k) az ágazati felelős szervek bevonásával minden év március 31-ig elvégzi a Nemzeti Intézkedések Gyűjteményében foglalt intézkedések felülvizsgálatát, amelynek eredményéről, a NIR működésének tapasztalatairól, valamint az ágazati felelős szervek által tett, a Nemzeti Intézkedések Gyűjteményében foglalt intézkedések módosítására, kiegészítésére, hatályon kívül helyezésére vonatkozó javaslatokról minden év április 30-ig tájékoztatja a Kormányt;
 - l) felügyeli a NIR működését biztosító infrastruktúra kialakítását és fejlesztését.

7. Az ágazati válságreakálási intézkedések bevezetése és végrehajtása

- 8. §**
- (1) Az ágazati felelős szerv vezetője a (2) bekezdésben foglalt feladatait a Nemzeti Intézkedések Gyűjteményében kijelölt együttműködő szervek szükség szerinti bevonásával hajtja végre.
 - (2) Az ágazati felelős szerv vezetője a feladat- és hatáskörében:
 - a) a NATO kezdeményezésére, vagy szükség esetén önállóan, a nemzeti felelős egyidejű tájékoztatása mellett intézkedik a Nemzeti Intézkedések Gyűjteményében rögzített, feladat- és hatáskörébe tartozó válságreakálási intézkedések bevezetésére, illetve azok felfüggesztésére vagy visszavonására;
 - b) irányítja a különleges jogrend bevezetésére jogosult szerv által elrendelt nemzeti válságreakálási intézkedések ágazati feladatainak végrehajtását, koordinálja a végrehajtásban együttműködő szervek tevékenységét és végzi rendszeres felkészítésüket;
 - c) a nemzeti felelős útján javaslatot tesz a NIR-nek a NATO Válságreakálási Rendszertől független, önálló alkalmazására;
 - d) meghatározza az irányítása, vezetése, felügyelete alatt működő szerveknél a Nemzeti Intézkedések Gyűjteményében feladatkörébe utalt válságreakálási intézkedések ágazati végrehajtásának rendjét, azonosítja a végrehajtásban együttműködő szerveket;
 - e) a nemzeti felelős egyidejű tájékoztatása mellett kezdeményezi a feladat- és hatáskörével összefüggő, de más ágazati felelős szerv feladat- és hatáskörébe tartozó, a Nemzeti Intézkedések Gyűjteményében szereplő intézkedések bevezetését, felfüggesztését vagy visszavonását az illetékes ágazati felelős szervnél;
 - f) ha a feladat- és hatáskörét érintő nemzeti válságreakálási intézkedés bevezetése a különleges jogrend bevezetésére jogosult szerv döntését igényli, a nemzeti felelőssel együttműködve indokolással ellátott döntési javaslatot tesz;
 - g) indokolással ellátott javaslatot tesz a nemzeti felelősnél a NATO Válságreakálási Intézkedések szövetségi szintű alkalmazásának kezdeményezésére;
 - h) kijelöli a NIR ágazati kapcsolattartót és helyettesét, elérhetőségi adataikat folyamatosan pontosítja és megküldi a nemzeti felelős részére;
 - i) irányítja a NIR működtetésével kapcsolatos feladatokra történő felkészülést;
 - j) saját költségvetésében tervezi a NIR alkalmazásához szükséges költségeket, és szakterületén biztosítja a NIR működtetéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi és tárgyi feltételeket;
 - k) indokolással ellátott javaslatot tesz a nemzeti felelősnél a Nemzeti Intézkedések Gyűjteményében foglalt intézkedések módosítására, kiegészítésére, hatályon kívül helyezésére;
 - l) irányítja a NIR működtetését biztosító ágazati infrastruktúra kialakítását és fejlesztését.
 - (3) Ha a Nemzeti Intézkedések Gyűjteménye a nemzeti felelőst ágazati felelős szervként is megjelöli, a nemzeti felelős ellátja annak feladatait is.

8. Az együttműködő szerv

- 9. §**
- Az együttműködő szerv vezetője:
- a) feladat- és hatáskörében intézkedik a Nemzeti Intézkedések Gyűjteményében rögzített együttműködési feladatok végrehajtására, illetve azok felfüggesztésére vagy befejezésére;
 - b) az irányítása, vezetése, felügyelete alá tartozó szervezet vonatkozásában irányítja a különleges jogrend bevezetésére jogosult szerv által bevezetett nemzeti válságreakálási intézkedések szerinti együttműködési feladatok végrehajtását;
 - c) tájékoztatja az ágazati felelős szervet a nemzeti szinten bevezetett válságreakálási intézkedésekkel kapcsolatos együttműködési feladatok végrehajtásáról, illetve azok felfüggesztéséről vagy befejezéséről;
 - d) szükség esetén javaslatot tesz az ágazati felelős szervnek a Nemzeti Intézkedések Gyűjteményében rögzített, de más együttműködő szerv vagy ágazati felelős szerv feladat- és hatáskörébe tartozó válságreakálási intézkedések végrehajtásának, illetve azok felfüggesztésének vagy befejezésének kezdeményezésére;
 - e) végzi a nemzeti válságreakálási intézkedésekkel kapcsolatos, feladat- és hatáskörébe tartozó felkészítési feladatokat.

9. A Nemzeti Intézkedési Rendszer működtetését támogató infrastruktúra

- 10. §** A NIR működtetését támogató infrastruktúra elemei
- a működtetés során igénybe vett központi kormányzati és ágazati létesítmények (a továbbiakban: NIR létesítményei),
 - a nemzeti felelős alárendeltségébe tartozó szervezetek, illetve az ágazati felelős szervek által alkalmazott kormányzati célú elektronikus hírközlési és informatikai rendszerek és eszközök.
- 11. §**
- (1) A NIR létesítményei biztosítják a NIR alkalmazásának időszakában a különleges jogrend bevezetésére jogosult szerv, a nemzeti felelős és az alárendeltségébe tartozó szervezetek, továbbá az ágazati felelős szerv és az irányítása, vezetése, felügyelete alá tartozó szervezetek részére a megfelelő és biztonságos munkakörülményeket, valamint a döntések előkészítéséhez és meghozatalához, a vezetéshez és az irányításhoz szükséges technikai eszközök működéséhez szükséges feltételeket.
 - (2) A NIR létesítményei különösen:
 - a Honvédelmi Tanács, és a Kormány speciális működési feltételeit biztosító létesítmény;
 - a nemzeti felelős alárendeltségében lévő, illetve a közvetlen irányítása alá tartozó szervezetek, továbbá az MH szervezetek kijelölt létesítményei;
 - az ágazati felelős szervek vezetői irányítása, vezetése, felügyelete alá tartozó szervezetek kijelölt létesítményei.
- 12. §** A NIR működtetését támogató elektronikus hírközlési és informatikai rendszerek és eszközök a NATO szervek és a nemzeti felelős által kijelölt szervek, továbbá a különleges jogrend bevezetésére jogosult szerv, a nemzeti felelős alárendeltségébe tartozó szervezetek és az ágazati felelős szervek közötti folyamatos megbízható információáramlást és adattovábbítást, valamint a NIR szervezeti elemei riasztását biztosítják.
- 13. §**
- (1) A NIR működtetését támogató elektronikus hírközlési és informatikai rendszerek és eszközök:
 - a NATO Iroda Automatizálási Rendszere (NIAR);
 - K-600/KTIR Hírközlési és Informatikai Rendszer;
 - Argon Távbeszélő Rejtjelző Készülék;
 - Egységes Digitális Rádiótávközlő Rendszer (EDR);
 - védett külügyi hálózat (VKH);
 - Elektronikus Kormányzati Gerinchálózat (EKG).
 - (2) A NIR működtetése során a kapcsolattartást a NATO szervekkel és a NATO nemzeti képviselőkkel az (1) bekezdés a) pontjában, a nemzeti szervezetekkel az (1) bekezdés b)–f) pontjaiban meghatározott rendszerek és eszközök biztosítják.
 - (3) A NIR elemeinek riasztása, valamint annak működtetése során a Nemzeti Intézkedések Gyűjteményében nyílttá minősített intézkedésekre vonatkozó információk továbbítására a Magyarországon üzemeltetett vezeték és mobil rádiótelefon hálózatok is alkalmazhatók.
- 14. §** A NIR működtetését támogató elektronikus hírközlési és informatikai rendszerek és eszközök a NIR-rel kapcsolatos alkalmazását a nemzeti felelős felügyeli.

10. A Nemzeti Intézkedések Gyűjteménye

- 15. §** A Nemzeti Intézkedések Gyűjteménye intézkedés- és előírásmintákat tartalmaz a NATO Válságreakálási Rendszerben meghatározott intézkedésekkel összhangban álló nemzeti válságreakálási intézkedések bevezetéséhez, a nemzeti válságreakálási intézkedések bevezetéséért és végrehajtásáért felelős ágazati felelős szervek, valamint az együttműködő szervek, illetve az információvédelmi szempontból minősített, különleges eljárásrendek meghatározásával.
- 16. §** A Nemzeti Intézkedések Gyűjteményében szereplő intézkedés- és előírásminták típusai:
- a megelőzést szolgáló intézkedések;
 - a válságreakálási műveletek előkészítését és végrehajtását támogató intézkedések;
 - a terrorfenyegetettség biztonsági riasztási fokozataival összefüggő intézkedések.

- 17. §** A Nemzeti Intézkedések Gyűjteményének összeállítását, az abban foglalt intézkedés- és előírásminták időszakonkénti felülvizsgálatát és tartalmuk szükség szerinti módosítását a nemzeti felelős koordinálja.

11. A kapcsolattartás és az együttműködés rendje

- 18. §** (1) A NATO Válságreakálási Rendszere alkalmazása során az Észak-atlanti Tanáccsal és bizottságaival a nemzeti felelős a külügyekért felelős miniszterrel együttműködve, a Szövetséghez delegált nemzeti képviselőteken keresztül, a Szövetség más szerveivel a NATO kommunikációs eszközein keresztül tartja a kapcsolatot.
- (2) A NIR alkalmazása során a nemzeti felelős az ágazati felelős szervekkel a kijelölt ágazati kapcsolattartók útján, az együttműködő szervekkel az ágazati felelős szervén keresztül, illetve szükség esetén közvetlenül a NIR elemeként kijelölt nemzeti elektronikus hírközlési és informatikai eszközökön keresztül tartja a kapcsolatot.
- (3) Az együttműködő szervekkel elsősorban a Nemzeti Intézkedések Gyűjteményében kijelölt ágazati felelős szervek tartják a kapcsolatot.
- (4) A bevezetett nemzeti intézkedések végrehajtása során az együttműködő szervek közötti együttműködést az érintett ágazati felelős szervek szervezik meg.
- (5) Az elektronikus hírközlési és informatikai rendszerek működési zavara esetén annak elhárításáig a NIR működtetésében közreműködő szervek futárszolgálat útján tartják a kapcsolatot.

12. Értesítési és riasztási rend

- 19. §** (1) Ha a NATO illetékes szerve a tagállamoknál válságreakálási intézkedések bevezetését kezdeményezi, és a kezdeményezés nem a nemzeti felelőshöz érkezik, a nemzeti felelőst haladéktalanul tájékoztatni kell.
- (2) Az (1) bekezdés szerinti NATO kezdeményezésről, illetve a kezdeményezett válságreakálási intézkedésről a nemzeti felelős az illetékes ágazati felelős szervet haladéktalanul értesíti. A nemzeti felelős az (1) bekezdés szerinti NATO kezdeményezésről a különleges jogrend bevezetésére jogosult szervet haladéktalanul tájékoztatja.
- (3) A NATO által kezdeményezett válságreakálási intézkedésekkel összhangban álló nemzeti válságreakálási intézkedés Magyarország általi bevezetéséről, illetve visszavonásáról a nemzeti felelős haladéktalanul tájékoztatja a NATO illetékes szervét.
- 20. §** A NIR működtetésében részt vevő szervek riasztását a nemzeti felelős, vagy az általa megbízott személy utasítására az MH Központi Ügyelet az ágazati felelős szervek által megadott ügyeleteken keresztül a NIR működtetését támogató elektronikus hírközlési és informatikai rendszerek és eszközök útján végzi.
- 21. §** (1) A NATO Válságreakálási Intézkedések szövetségi szintű alkalmazását, illetve szövetségi válságreakáló képesség magyarországi igénybe vételét a nemzeti felelős útján kell kezdeményezni a NATO-nál.
- (2) A kezdeményezést a nemzeti felelős haladéktalanul, a külügyekért felelős miniszterrel együttműködve, a NATO-hoz delegált nemzeti képviselőteken keresztül juttatja el a NATO illetékes szervéhez.

13. Záró rendelkezések

- 22. §** Ez a rendelet 2012. január 1-jén lép hatályba.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

**A Kormány 279/2011. (XII. 20.) Korm. rendelete
a Nemzeti Földalapba tartozó földrészetek szociális földprogram megvalósítása céljából
az önkormányzatok számára történő ingyenes tulajdonba vagy vagyonkezelésbe adásának
szabályairól szóló 263/2010. (XI. 17.) Korm. rendelet módosításáról**

A Kormány

a Nemzeti Földalapról szóló 2010. évi LXXXVII. törvény 32. § (1) bekezdésének c) és f) pontjában kapott felhatalmazás alapján,
az Alkotmány 35. § (1) bekezdés b) pontjában meghatározott feladatkörében a következőket rendeli el:

- 1. §** A Nemzeti Földalapba tartozó földrészetek szociális földprogram megvalósítása céljából az önkormányzatok számára történő ingyenes tulajdonba vagy vagyonkezelésbe adásának szabályairól szóló 263/2010. (XI. 17.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R.) 3. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(2) Az önkormányzat a földrészetnek a vagyonkezelésbe adására irányuló írásbeli kérelmét az NFA-nál terjesztheti elő a hirdetmény közzétételének napjától számított 30 napon belül. A határidő elmulasztása nem érinti az önkormányzat azon jogát, hogy a később közzétett hirdetmény alapján ismételt kérelmet nyújtson be.”
- 2. §** Az R. 9. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) Az NFA a határidőben beérkezett önkormányzati kérelmet – a kérelem benyújtására nyitva álló határidő lejártát követő 30 napon belül – megvizsgálja és az e rendeletben foglalt követelményeknek megfelelően benyújtott, az általa támogatott kérelmekről szakmai javaslatot (a továbbiakban: javaslat) készít a Kormány részére a vagyonkezelésbe adásról.”
- 3. §** Az R. 10. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„(1) A Kormánynak a vagyonkezelésbe adásról szóló döntésének a Magyar Közlönyben történő közzétételétől számított 15 napon belül az NFA és a jogosult önkormányzat ingatlan-nyilvántartási bejegyzésre alkalmas vagyonkezelési szerződést köt. A szerződés alapján az önkormányzat köteles gondoskodni a vagyonkezelői jogának az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzéséről.”
- 4. §** Az R. a következő 13/A. §-sal egészül ki:
„13/A. § A vagyonkezelési szerződésben foglaltak betartását az NFA minden évben helyszíni ellenőrzés keretében ellenőrzi (tulajdonosi ellenőrzés). A tulajdonosi ellenőrzés módjáról, ezzel összefüggésben a feleket megillető jogokról, és terhelő kötelezettségekről a vagyonkezelési szerződésben rendelkezni kell.”
- 5. §** Az R. a következő 13/B. §-sal egészül ki:
„13/B. § (1) A közfoglalkoztatási program megvalósítása céljából az önkormányzatok részére történő vagyonkezelésbe adással összefüggő eljárásra e rendelet rendelkezéseit – ide nem értve a 3. § (1) bekezdését, a 4. § (1) és (3) bekezdését, az 5. §-t, a 7. § (1) bekezdés b), g) és i) pontját, a 7. § (2) bekezdését, és a (4) bekezdés a) és b) pontját, a 8. § (1) bekezdését, a 9. § (4) bekezdés a) és c) pontját, valamint a 13. § (1) bekezdés i) pontját – megfelelően kell alkalmazni azzal, hogy a vagyonkezelésbe adásra vonatkozó felhívás évente többször is közzétehető, valamint a 12. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltak az illetékes állami foglalkoztatási szervvel szemben is gyakorolhatóak.
(2) A közfoglalkoztatási program megvalósítása céljából az önkormányzat más településen fekvő földrészet vagyonkezelésbe adása iránt is benyújthat kérelmet, feltéve hogy az érintett földrészet olyan településen fekszik, melynek közigazgatási határa a kérelmet előterjesztő önkormányzat településének közigazgatási határától közúton vagy közforgalomtól el nem zárt magánúton legfeljebb 30 km távolságra van.”
- 6. §** Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba, és a hatálybalépését követő napon hatályát veszti.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

**A Kormány 280/2011. (XII. 20.) Korm. rendelete
a gyakorlati képzés költségeinek a szakképzési hozzájárulás terhére történő elszámolásánál
figyelembe vehető gyakorlati képzési normatívák mértékéről és a csökkentő tétel számításáról**

A Kormány a szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról szóló 2011. évi CLV. törvény 23. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. cikkének (3) bekezdésében foglalt feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

- 1. §** A szakképzési hozzájárulást gyakorlati képzés szervezésével teljesítő hozzájárulásra kötelezett képzésre fordított költségeihez az állam e rendeletben meghatározott módon járul hozzá.
- 2. §** A gyakorlati képzési normatíva számításához figyelembe vehető alapnormatíva 2012. évre vonatkozó összege a szakképzési hozzájárulásról és a képzés fejlesztésének támogatásáról szóló 2011. évi CLV. törvényben (a továbbiakban: Szht.), a 2012. évet követően a mindenkor évi költségvetési törvényben meghatározott összeg.
- 3. §** A szakképzési hozzájárulást az Szht. 5. § szerint gyakorlati képzés szervezésével teljesítő hozzájárulásra kötelezett a bruttó kötelezettsége mértékét az e rendeletben meghatározott módon számított csökkentő tétel figyelembe vételével csökkentheti.
- 4. §**
- (1) Az a hozzájárulásra kötelezett, aki a szakközépiskolával vagy szakiskolával (a továbbiakban együtt: szakképző iskola) kötött együttműködési megállapodás alapján folytatott gyakorlati képzés szervezésével tesz eleget hozzájárulási kötelezettségének, éves és havi bruttó kötelezettségét a (2)–(4) bekezdésben meghatározott módon számított csökkentő tétel összegével csökkentheti.
 - (2) Az együttműködési megállapodással érintett tanuló esetében a gyakorlati képzési normatíva összegét egy napra meghatározva, az alapnormatíva összegének 130-cal történő elosztásával kell kiszámítani.
 - (3) A tárgyévre vonatkozó csökkentő tétel éves összegét tanulónként a gyakorlati képzési normatíva napi összege és a tárgyévben teljesített gyakorlati képzési napok számának szorzata képezi.
 - (4) A szakképzési hozzájárulási előleg fizetésénél a csökkentő tétel havi összegét a tárgyév 1–11. hónapjára vonatkozóan tanulónként a gyakorlati képzési normatíva napi összege és a tárgyhónapban teljesített gyakorlati képzési napok számának szorzata képezi.
- 5. §**
- (1) Az a hozzájárulásra kötelezett, aki a szakképző iskola tanulóival kötött tanulószerveződés alapján folytatott gyakorlati képzés szervezésével tesz eleget hozzájárulási kötelezettségének, éves bruttó kötelezettségét a (2) bekezdés szerint meghatározott csökkentő tétel összegével csökkentheti.
 - (2) A csökkentő tétel éves összegét a tárgyévre vonatkozóan – amennyiben a tanulószerveződés hatálya a tárgyév teljes időtartamára fennáll – tanulónként az alapnormatíva összege és a mellékletben szereplő, a tanulószerveződésben megnevezett szakképesítéshez tartozó szakmacsoportos súlyszorzó szorzata alapján kell meghatározni.
 - (3) Amennyiben a tanulószerveződés hatálya a tárgyév teljes időtartamára nem áll fenn, akkor tanulónként a csökkentő tétel éves összege a (4) és (6) bekezdés szerint számított havi csökkentő tételek összege.
 - (4) A szakképzési hozzájárulási előleg fizetésénél a csökkentő tétel havi összegét a tárgyév 1–11. hónapjára vonatkozóan tanulónként a (2) bekezdés szerint számított csökkentő tétel éves összegének egy tizenketted része képezi.
 - (5) Ha a tanulószerveződés megkötésére hónap közben kerül sor, a csökkentő tétel (4) bekezdés szerint meghatározott összege azon hónap vonatkozásában számolható el a tanuló után először, amelyben a hozzájárulásra kötelezett legalább egy nap gyakorlati képzést teljesített.
 - (6) Ha a tanulószerveződés hónap közben szűnik meg, az adott hónapra vonatkozóan a csökkentő tétel (4) bekezdés szerint számított összegét az adott hónapból a tanulószerveződés megszűnésének napjáig eltelt napok és az adott hónap naptári napjai számának arányában kell meghatározni.
- 6. §**
- (1) Az a hozzájárulásra kötelezett, aki gyakorlatigényes alapképzési szak keretében folytatott gyakorlati képzés szervezésével tesz eleget hozzájárulási kötelezettségének, éves és havi bruttó kötelezettségét a (2)–(4) bekezdésben meghatározott módon számított csökkentő tétel összegével csökkentheti.
 - (2) A hallgatóra vonatkozóan a gyakorlati képzési normatíva napi összegét az alapnormatíva összegének 100-zal történő elosztásával kell kiszámítani.

- (3) A tárgyévre vonatkozó csökkentő tétel éves összegét hallgatónként a (2) bekezdés szerinti gyakorlati képzési normatíva napi összege és a tárgyévben teljesített gyakorlati képzési napok számának szorzata képezi.
- (4) A szakképzési hozzájárulási előleg fizetésénél a tárgyév 1–11. hónapjára vonatkozóan a csökkentő tétel havi összegét hallgatónként a gyakorlati képzési normatíva napi összege és a tárgyhónapban teljesített gyakorlati képzési napok számának szorzata képezi.

7. § Ez a rendelet 2012. január 1-jén lép hatályba.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

Melléklet a 280/2011. (XII. 20.) Korm. rendelethez

Az Országos Képzési Jegyzékben szereplő szakmacsoport		Szakmacsoportos súlyszorzó
sorszáma	megnevezése	
1.	Egészségügy	0,9933
2.	Szociális szolgáltatások	0,6279
3.	Oktatás	0,6488
4.	Művészet, közművelődés, kommunikáció	0,8245
5.	Gépészet	1,2882
6.	Elektrotechnika-elektronika	1,2476
7.	Informatika	0,7872
8.	Vegyipar	0,8347
9.	Építészet	1,2781
10.	Könnyűipar	1,2359
11.	Faipar	1,2011
12.	Nyomdaipar	0,7871
13.	Közlekedés	0,7609
14.	Környezetvédelem- vízgazdálkodás	0,6160
15.	Közgazdaság	0,7118
16.	Ügyvitel	1,1143
17.	Kereskedelem	1,0513
18.	Vendéglátás	1,2846
19.	Egyéb szolgáltatás	0,8406
20.	Mezőgazdaság	1,1819
21.	Élelmiszeripar	1,2622

**A Kormány 281/2011. (XII. 20.) Korm. rendelete
a Magyar Köztársaság Kormánya és az Üzbég Köztársaság Kormánya között
a gazdasági együttműködésről szóló megállapodás kihirdetéséről**

1. § A Kormány e rendelettel felhatalmazást ad a Magyar Köztársaság Kormánya és az Üzbég Köztársaság Kormánya között a gazdasági együttműködésről szóló megállapodás (a továbbiakban: Megállapodás) kötelező hatályának elismerésére.
2. § A Kormány a Megállapodást e rendelettel kihirdeti.

3. § A Megállapodás hiteles magyar és orosz nyelvű szövege a következő:

„GAZDASÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

ÉS AZ ÜZBÉG KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA KÖZÖTT

A Magyar Köztársaság Kormánya és az Üzbég Köztársaság Kormánya, a továbbiakban Felek, attól az óhajtól vezérelve, hogy erősítsék az országaik között fennálló baráti kapcsolatokat és fejlesszék gazdasági és egyéb kapcsolataikat;

törekedve arra, hogy folytassák és tökéletesítsék hagyományos gazdasági kapcsolataikat, valamint attól a szándéktól vezetve, hogy fejlesszék és intenzívebbé tegyék a kölcsönös előnyökön nyugvó gazdasági, ipari, tudományos és műszaki együttműködésüket;

azzal a meggyőződéssel, hogy a szerződéses keretek bővítése megfelelő és kedvező alapot teremt a további együttműködéshez;

az alábbiakban állapodnak meg:

1. cikk

A Felek előmozdítják az együttműködés bővítését és annak diverzifikálását a gazdasági és szociális fejlesztések terén a Felek államaiban hatályos jogszabályokkal és azon nemzetközi szerződésekkel összhangban, amelyekben a Felek államai részesek.

2. cikk

Figyelembe véve a gazdasági kapcsolataik jelenlegi helyzetét és azok fejlesztésének perspektíváit, a Felek egyetértenek abban, hogy a hosszú távú együttműködés feltételei többek között, de nem kizárólag, a következő területeken kedvezőek:

- a) energetikai szektor;
- b) ásványi nyersanyag-készletek és bányászati termékek feltárása, kitermelése és feldolgozása, valamint értékesítése;
- c) mezőgazdaság, élelmiszer- és feldolgozóipar;
- d) építőipar, valamint építőanyag- és berendezésgyártás;
- e) vegyipar;
- f) textilipar;
- g) csomagolótechnológia;
- h) környezetvédelem, a vízkészletek racionális felhasználása és védelme;
- i) fafeldolgozó-ipar;
- j) oktatás;
- k) humánerőforrás-fejlesztés;
- l) egészségügyi szolgáltatások nyújtása, gyógyászati technológiák és a gyógyszeripar;
- m) turizmus, sport és üdültetés;
- n) együttműködés a kis- és középvállalkozási szektor terén;
- o) kommunikáció;
- p) számítástechnika és információs technológia;
- q) közlekedés és logisztika;
- r) együttműködés a tudomány és technológia terén.

3. cikk

A Felek támogatják az együttműködés bővítését és intenzívebbé tételét az alábbiak segítségével:

- a) az üzleti szektor képviselői közötti kapcsolatok erősítése, beleértve a kölcsönös érdeklődésre számot tartó gazdasági kérdésekkel kapcsolatos nyilvános információk cseréjét;
- b) a jelen Megállapodás 2. cikkében felsorolt kérdésekben illetékes kormányzati szervek képviselői, szakmai szövetségek és üzleti körök, kereskedelmi és iparkamarák, valamint regionális szervek képviselőinek kölcsönös látogatásai;
- c) a két ország üzleti körei közötti kapcsolatok létrejöttének és javításának elősegítése természetes személyek, illetve üzletemberek látogatásainak és találkozójának támogatásával;
- d) információk cseréje, vásárok és kiállítások megtartásának, valamint szemináriumok, szimpóziumok, konferenciák és egyéb találkozók megszervezésének támogatása;

- e) a kis- és közepes magánvállalkozások ösztönzése a kétoldalú gazdasági kapcsolatokban történő részvételre;
- f) az együttműködés támogatása a konzultációs, marketing célú és szakértői szolgáltatások nyújtása terén;
- g) a pénzügyi intézmények és a bankszektor tevékenységének elősegítése kapcsolataik szorosabbá tétele, valamint az együttműködésük megerősítése érdekében;
- h) a Felek országaiban a beruházási tevékenység ösztönzése, vegyesvállalatok, vállalati képviselők és fiókirodák létrehozásának elősegítése;
- i) a régióközi és a nemzetközi szintű együttműködés előmozdítása a kölcsönös érdeklődésre számot tartó kérdésekben.

4. cikk

Jelen Megállapodás megvalósítása céljából a Felek Gazdasági Együttműködési Kormányközi Bizottságot hozhatnak létre a Magyar Köztársaság és az Üzbég Köztársaság között (a továbbiakban: a „Kormányközi Bizottság”), mely a Felek illetékes állami szerveinek és vállalatainak képviselőiből áll. A Kormányközi Bizottság üléseire a Felek egyeztetései alapján a Magyar Köztársaságban és az Üzbég Köztársaságban felváltva kerül sor.

A Bizottság feladatai a következők:

- a kétoldalú gazdasági kapcsolatok fejlesztésének megvitatása,
- új lehetőségek meghatározása a gazdasági együttműködés továbbfejlesztésére,
- javaslatok kidolgozása a két ország vállalatai közötti gazdasági együttműködés feltételeinek javítására,
- a kétoldalú gazdasági együttműködés helyzetének elemzése és értékelése,
- javaslatok kidolgozása a jelen Megállapodás végrehajtása tekintetében.

Amennyiben szükséges, a Bizottság az együttműködés meghatározott területeivel foglalkozó munkacsoportokat hoz létre.

A Bizottság munkarendje annak első ülésén kerül meghatározásra. A Felek államaik hatályos jogszabályaival összhangban a Bizottság tevékenységével kapcsolatos költségeket önállóan viselik.

5. cikk

Jelen Megállapodás nem befolyásolhatja a Magyar Köztársaság Európai Unió tagságából fakadó kötelezettségeit. Ennek megfelelően a Megállapodás rendelkezései sem együttesen, sem önmagukban nem alkalmazhatók, illetve értelmezhetők olyan módon, mint amelyek érvénytelenítik, módosítják vagy bármely más módon befolyásolják Magyarországnak különösen az Európai Unió alapját képező szerződésekből, valamint az Európai Unió elsődleges és másodlagos jogából származó kötelezettségeit.

Jelen Megállapodás rendelkezései nem érintik az Üzbég Köztársaság nemzetközi szerződéseiben való részvételéből, valamint nemzetközi szervezetekben való tagságából eredő jogait és kötelezettségeit.

6. cikk

A jelen Megállapodás a Felek kölcsönös egyetértésével módosítható és kiegészíthető, a módosítások és kiegészítések a jelen Megállapodás elválaszthatatlan részét képező jegyzőkönyvekben kerülnek rögzítésre.

7. cikk

A jelen Megállapodás alkalmazásával vagy értelmezésével kapcsolatban felmerülő vitákat a Felek tárgyalás útján rendezik.

8. cikk

Jelen Megállapodás a Felek saját belső jogrendje szerint a Megállapodás hatálybalépéséhez szükséges eljárási követelmények teljesítéséről szóló, diplomáciai úton eljuttatott utolsó írásbeli értesítés kézhezvételét követő harmincadik napon lép hatályba.

Jelen Megállapodás határozatlan időre szól. A jelen Megállapodást bármelyik Fél felmondhatja, e szándékáról a másik Felet írásban értesíti. Ebben az esetben a jelen Megállapodás a felmondásról szóló értesítés átvételétől számított hat hónap elteltével szűnik meg.

Kelt Taskent, 2011. év november hó 7. napján két példányban, magyar, üzbég és orosz nyelven, mindegyik szöveg egyaránt hiteles. A jelen Megállapodás rendelkezéseinek eltérő értelmezése esetén a Felek az orosz változatot tekintik irányadónak.

**СОГЛАШЕНИЕ
МЕЖДУ
ПРАВИТЕЛЬСТВОМ ВЕНГЕРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ
И
ПРАВИТЕЛЬСТВОМ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН
ОБ ЭКОНОМИЧЕСКОМ СОТРУДНИЧЕСТВЕ**

Правительство Венгерской Республики и Правительство Республики Узбекистан, именуемые в дальнейшем Сторонами,

желая укрепить дружественные отношения и развивать экономические и другие отношения между государствами Сторон;

стремясь продолжить и улучшить свои традиционные экономические отношения, а также намереваясь развить и интенсифицировать свое экономическое, индустриальное, промышленное и научно-техническое сотрудничество на взаимовыгодной основе;

будучи убежденными, что расширение договорных условий обеспечит надлежащие и благоприятные основы для дальнейшего сотрудничества;

согласились о нижеследующем:

Статья 1

Стороны содействуют расширению и диверсификации сотрудничества в области экономического и социального развития в соответствии с национальными законодательствами своих государств и положениями международных договоров, участниками которых являются государства Сторон.

Статья 2

Учитывая состояние и перспективы развития экономических отношений Стороны соглашаются, что благоприятные условия для долгосрочного сотрудничества существуют, включая, но не ограничиваясь в таких сферах как:

- а) энергетический сектор;
- б) разведка, добыча и переработка, а также продажа минерально-сырьевых ресурсов и продуктов горнодобывающей промышленности;
- в) сельское хозяйство, пищевая и перерабатывающая промышленность;
- г) строительство и производство строительных материалов и оборудования;
- д) химическая промышленность;
- е) текстильная промышленность;
- ж) упаковочная технология;
- з) охрана окружающей среды, рациональное использование и охрана водных ресурсов;
- и) деревообрабатывающая промышленность;
- й) образование;
- к) развитие человеческих ресурсов;
- л) предоставление услуг в сфере здравоохранения, медицинские технологии, фармацевтическая промышленность;
- м) туризм, спорт и курортное дело;
- н) сотрудничество в сфере малого и среднего бизнеса;
- о) коммуникация;

- п) компьютерные и информационные технологии;
- р) транспорт и логистика;
- с) сотрудничество в научно-технической области.

Статья 3

Стороны поддерживают расширение и интенсификацию сотрудничества, путем:

- а) укрепления связей между представителями бизнес сектора, включая обмен общедоступной информацией по экономическим вопросам, представляющим взаимный интерес;
- б) обмена визитами представителей правительственных организаций, профессиональных ассоциаций и бизнес кругов, торгово-промышленных палат, а также представителей региональных органов, курирующих вопросы, отмеченные в статье 2 настоящего Соглашения;
- в) содействия в установлении и улучшении связей между деловыми кругами двух стран, поддерживая визиты и встречи физических лиц и бизнесменов;
- г) обмена информацией, оказания поддержки в проведении ярмарок и выставок, организации семинаров, симпозиумов, конференций и других встреч;
- д) поощрения участия малых и средних предприятий частного сектора в двусторонних экономических отношениях;
- е) оказания поддержки сотрудничеству в сфере консалтинговых, маркетинговых и экспертных услуг;
- ж) поощрения деятельности финансовых институтов и банковского сектора в установлении тесных контактов и укреплении сотрудничества;
- з) оказания поддержки инвестиционной деятельности в государствах сторон, создания совместных предприятий, представительств и филиалов компаний;
- и) развития межрегионального и международного сотрудничества, представляющего взаимный интерес.

Статья 4

В целях реализации настоящего Соглашения, Сторонами может быть создана Межправительственная Комиссия по экономическому сотрудничеству между Венгерской Республикой и Республикой Узбекистан (именуемая в дальнейшем – Межправительственная Комиссия), состоящая из представителей соответствующих государственных органов и компаний государств Сторон. Заседания Межправительственной Комиссии будут проходить по согласованию Сторон поочередно в Венгерской Республике и Республике Узбекистан.

Задачами Комиссии являются:

- обсуждение развития двусторонних экономических отношений;
- определение новых возможностей для дальнейшего развития экономического сотрудничества;
- подготовка предложений, направленных на улучшение условий экономического сотрудничества между предприятиями двух стран;

- проведение анализа и оценок состояния двустороннего экономического сотрудничества;
- подготовка предложений по вопросам, связанным с выполнением положений настоящего Соглашения.

Комиссия, по необходимости, создает рабочие группы, занимающиеся определенными вопросами сотрудничества.

Порядок работы Комиссии определяется во время проведения первого заседания. Стороны, в соответствии с национальными законодательствами своих государств, самостоятельно несут расходы, связанные с деятельностью Комиссии.

Статья 5

Настоящее Соглашение никаким образом не должно наносить ущерб обязательствам Венгерской Республики, вытекающим из ее членства в Европейском Союзе. Положения настоящего Соглашения не могут быть применены или интерпретированы, ни в целом, ни частично, как лишающие силы, изменяющие или еще каким-либо образом затрагивающие обязательства Венгерской Республики, вытекающие из Договоров, на которых основан Европейский Союз, а также из основных и второстепенных законов ЕС.

Положения настоящего Соглашения не затрагивают прав и обязательств Республики Узбекистан, вытекающих из международных договоров, участницей которых она является, а также ее членства в международных организациях.

Статья 6

По взаимному согласию Сторон в настоящее Соглашение могут вноситься изменения и дополнения, которые оформляются отдельными протоколами, являющимися неотъемлемыми частями настоящего Соглашения.

Статья 7

Любые споры, возникающие в связи с применением или толкованием настоящего Соглашения, будут разрешаться между Сторонами путем переговоров.

Статья 8

Настоящее Соглашение вступает в силу на тридцатый день после получения последнего письменного уведомления о выполнении Сторонами внутригосударственных процедур, необходимых для его вступления в силу.

Настоящее Соглашение заключается на неопределенный срок. Каждая из Сторон может прекратить действие настоящего Соглашения, направив письменное уведомление другой Стороне о таком намерении. В таком случае настоящее Соглашение утратит силу по истечении шести месяцев с даты получения одной из Сторон такого уведомления.

Совершено в г. Ташкент «_7_» ноября 2011, в двух экземплярах, каждый на венгерском, узбекском и русском языках, причем все тексты имеют одинаковую силу. В случае возникновения разногласий между Сторонами при толковании положений настоящего Соглашения, Стороны будут обращаться к тексту на русском языке.

**ЗА ПРАВИТЕЛЬСТВО
ВЕНГЕРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ**

**ЗА ПРАВИТЕЛЬСТВО
РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН”**

- 4. §**
- (1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben meghatározott kivétellel – a kihirdetését követő napon lép hatályba.
 - (2) E rendelet 2. és 3. §-a a Megállapodás 8. cikkében meghatározott időpontban lép hatályba.
 - (3) A Megállapodás, illetve e rendelet 2. és 3. §-a hatálybalépésének naptári napját a külpolitikáért felelős miniszter – annak ismertté válását követően – a Magyar Közlönyben haladéktalanul közzétett egyedi határozatával állapítja meg.
 - (4) E rendelet végrehajtásához szükséges intézkedésekről a külgazdaságért felelős miniszter gondoskodik.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

IV. A Magyar Nemzeti Bank, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete és a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elnökének rendeletei

A Magyar Nemzeti Bank elnökének 24/2011. (XII. 20.) MNB rendelete a jegybanki alapkamat mértékéről

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2001. évi LVIII. törvény 60. § (1) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsának döntésére tekintettel a következőket rendelem el:

- 1. §** A jegybanki alapkamat mértéke 7,00%.
- 2. §** (1) Ez a rendelet 2011. december 21-én lép hatályba.
(2) Hatályát veszti a jegybanki alapkamat mértékéről szóló 17/2011. (XI. 29.) MNB rendelet.

Simor András s. k.,
a Magyar Nemzeti Bank elnöke

V. A Kormány tagjainak rendeletei

A miniszterelnök 2/2011. (XII. 20.) ME rendelete a nemzeti fejlesztési miniszter hatáskörét gyakorló miniszter kijelöléséről

A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 46. § (2) bekezdésében meghatározott hatáskörömben eljárva, a 75. § (4) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján a következőket rendelem el:

1. § A nemzeti fejlesztési miniszter hatáskörének gyakorlásával a közigazgatási és igazságügyi minisztert bízom meg.
2. § (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.
(2) Ez a rendelet a nemzeti fejlesztési miniszter hivatalba lépésével egyidejűleg hatályát veszti.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A belügyminiszter 49/2011. (XII. 20.) BM rendelete a hivatásos katasztrófavédelmi szervek állományának, valamint a polgári védelmi szervezetek Szolgálati Szabályzatáról

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 81. § g) pontjában, a 28. § tekintetében a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 342. § (2) bekezdés 17. pontjában, a 29–30. § tekintetében a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 342. § (1) bekezdés h) és i) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 37. § q) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. Általános rendelkezések

1. § E rendelet hatálya kiterjed a hivatásos katasztrófavédelmi szervek hivatásos és szerződéses állományú, tűzoltói és polgári védelmi állományviszonyban szolgálatot teljesítő tagjaira, (a továbbiakban együtt: katasztrófavédelmi hivatásos állományú), valamint a polgári védelmi szervezetek állományának szolgálati tevékenységére.

2. Értelmező rendelkezések

2. § E rendelet alkalmazásában:
- a) *alaki szabályok*: a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: BM OKF) főigazgatója által kiadott, a katasztrófavédelmi hivatásos állomány, a polgári védelmi szervezetek állománya, valamint a különböző kötelékek egységes megjelenésének, egyöntetű mozgásának és fegyelmezett magatartásának biztosítására vonatkozó szabályok,
- b) *alárendelt*: az a katasztrófavédelmi hivatásos állományú, aki – szolgálati helyére tekintet nélkül – valamely előjáróhoz a szolgálati beosztás, megbízás vagy vezetői rendelkezés alapján, akár ideiglenes jelleggel is, be van osztva,
- c) *beavatkozó egység*: a kárterületen a tűzoltási, műszaki és egyéb mentési, kárelhárítási feladatokat ellátó egység,

- d) *belső szolgálat*: olyan készenléti jellegű szolgálat, amelyet a beosztotti állomány a készenléti szerre történő beosztása mellett, meghatározott helyen és időben lát el,
- e) *beosztás*: meghatározott feltételekhez kötött olyan hivatali kategória, amely meghatározza a hivatásos állomány tagjának a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetben betöltött helyét, ellátandó szolgálati feladatainak körét, előjárói vagy alárendeltségi viszonyát,
- f) *egység*: a hivatásos katasztrófavédelmi szerv tűzoltási, műszaki és egyéb mentési, kárelhárítási feladatok ellátására szervezett létszáma és rendszeresített felszerelése,
- g) *előjáró*: munkáltatói jogkört gyakorló előjáró, állományilletékes parancsnok, előjáró parancsnok, szolgálati előjáró,
- h) *felettes szerv*: irányítási és ellenőrzési joggal rendelkező szerv,
- i) *feljebbvaló*: az a katasztrófavédelmi hivatásos állományú, aki magasabb rendfokozattal rendelkezik, és az alacsonyabb rendfokozatú személlyel nem áll előjárói viszonyban,
- j) *intézkedés*: a vezetés-irányítás eszközeként a szolgálat teljesítésével, szakmai tevékenységgel vagy azok logisztikai feladataival összefüggő cselekvés, eljárás, magatartás módjára, végrehajtására vonatkozó írásban adott rendelkezés,
- k) *polgári felettes*: az a hivatásos katasztrófavédelmi szervvel közszolgálati, közalkalmazotti jogviszonyban vagy munkaviszonyban álló személy, aki a hivatásos állomány tagjának szervezetszerű felettese, akivel szemben a katasztrófavédelmi hivatásos állományú beosztott,
- l) *rangidős*: előjáró-alárendelt viszonyban nem lévő, azonos rendfokozatú katasztrófavédelmi hivatásos állományúak esetén az, aki az azonos rendfokozatot előbb érte el, egy időben történő eléérés esetén aki idősebb, vagy az a személy, akinek a katasztrófavédelmi hivatásos állományú utasítás vagy megbízás alapján – akár ideiglenes jelleggel is – alá van rendelve,
- m) *szolgálati csoport*: a készenléti jellegű szolgálattal rendelkező hivatásos tűzoltóságok tűzoltási és műszaki mentési feladat ellátására szervezett napi készenléti létszáma,
- n) *szolgálati feladat*: az előjáró által meghatározott, a szolgálatteljesítés során végrehajtandó tevékenységek, feladatok összessége,
- o) *szolgálati okmány*: a készenléti beosztás ellátásával kapcsolatos okmány, továbbá az állományilletékes parancsnok által szolgálati okmánynak minősített egyéb okmány,
- p) *szolgálati út*: a szolgálati ügyek intézésének azon módja, mely során az utasítások, szolgálati ügyiratok a szolgálati előjárótól az alárendelthez vagy a jelentések, kérelmek és panaszok az alárendeltől az alá-fölérendeltségi viszonyoknak megfelelő egymásra épülő rendben az intézkedésre jogosult előjáróhoz jutnak,
- r) *ügyeleti szolgálat*: a tűz- és káresetek, egyéb rendkívüli események jelzésének fogadására és a szükséges intézkedések megtételére, az együttműködő szervekkel való állandó kapcsolattartás biztosítására, az intézkedésre jogosult és köteles szervek, személyek értesítésére, a vezetők tájékoztatására létrehozott – váltásos szolgálati időrendben – megszakítás nélkül folyamatosan működő híradó-ügyeletesi, ügyeletesi, főügyeletesi szolgálat.

I. FEJEZET

A HIVATÁSOS KATASZTRÓFAVÉDELMI SZERVEK SZOLGÁLATI SZABÁLYZATA

- 3. §** A katasztrófavédelmi hivatásos állományúak a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvényben (a továbbiakban: Hszt.) meghatározott, szolgálati viszonyban álló tűzoltói és polgári védelmi állományviszonyú tábormokok, főtisztek, tisztek, zászlósok és tiszthelyettesek.

3. A katasztrófavédelmi hivatásos állományú kötelezettségére, szolgálatellátására, magatartására vonatkozó általános szabályok

- 4. §** A katasztrófavédelmi hivatásos állományú köteles
- a) feladatát a katasztrófavédelem szervezetében meghatározott függelmi viszonyok rendszerében teljesíteni,
 - b) gondoskodni a rábízott felszerelések, eszközök rendeltetésszerű használatáról, karbantartásáról, védelméről, közvetlen környezete rendjéről, tisztaságáról,
 - c) fokozott gondossággal és ésszerű takarékossgal bábni a rábízott és a szolgálati tevékenységhez kapcsolódó anyagi javakkal, minden törvényes eszközzel megakadályozni annak károsodását, pazarlását,

- d) tiszteletben tartani munkatársai és beosztottjai emberi méltóságát,
- e) szolgálati, munkaköri, szakmai feladatait beosztásának megfelelően, a legjobb tudása szerint ellátni,
- f) az esküjében, fogadalmában vállalt, jogszabályokban, munkaköri leírásában előírt, valamint az előjárói által meghatározott utasítást teljesíteni,
- g) a szolgálati feladatok végrehajtására vonatkozó tényeket és körülményeket a valóságnak megfelelően jelenteni,
- h) a szolgálat ellátásához, az esküjében, fogadalmában vállalt kötelezettségének teljesítéséhez szükséges szakmai képzettséget, általános műveltséget és fizikai erőnlétet megszerezni és fenntartani, melyhez a munkáltató segítséget nyújt,
- i) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv hivatásos állományára vonatkozó alaki szabályokat betartani,
- j) a szolgálati feladatainak ellátása során hivatali, ügyeleti, készségi, készenléti és készenléti jellegű szolgálatot teljesíteni.

- 5. §**
- (1) A hivatali munkaidő meghatározásáról az állományilletékes parancsnok – az előjáró parancsnok tájékoztatásával – intézkedik az irányítása alatt álló szervezet vonatkozásában.
 - (2) Az ügyeleti szolgálatot ellátó katasztrófavédelmi hivatásos állományú részére biztosítani kell azokat az eszközöket, amelyek a feladat zavartalan ellátásához és a feladatkörébe tartozó intézkedések megtételéhez szükségesek.
 - (3) Az ügyeleti szolgálatot ellátó katasztrófavédelmi hivatásos állományút feladatának teljesítésétől elvonni, más feladatra igénybe venni nem lehet.
 - (4) A készenléti jellegű beosztás esetén a katasztrófavédelmi hivatásos állományú 24 órás váltásos munkarendbe tartozó beosztásban, állandó készenléti helyzetben a szolgálatteljesítés helyén látja el a szolgálatát.
 - (5) Készenléti szolgálat esetén a katasztrófavédelmi hivatásos állományú a hivatali munkaidején túl a szolgálatteljesítés helyén kívül áll készenléti és szükség esetén a szolgálati beosztásához előírt feladatra köteles jelentkezni.

4. Állományhoz tartozás igazolása

- 6. §**
- A katasztrófavédelmi hivatásos állományú a szolgálati feladatai ellátása során, polgári öltözetben – a szolgálati feladatok ellátása során az érintett személy kérésére egyenruhában is – köteles bemutatkozni, nevét, rendfokozatát, beosztását közölni és szolgálati igazolványát felmutatni.

5. Polgári felettes

- 7. §**
- (1) A polgári felettesel szemben a beosztottak részéről kötelező érvényű mindaz a szolgálati érintkezési előírás, ami az előjárót megilleti.
 - (2) A polgári felettes számára meghatározott feladatkörben tett intézkedéseit beosztottjai kötelesek végrehajtani.
 - (3) Hatásköre csak beosztottjaira terjed ki, a hivatásos állomány más tagjával nem áll rangidős vagy feljebbvalói viszonyban.

6. Előjárói viszonyba lépés

- 8. §**
- (1) Ha egymásnak szolgálatilag alá nem rendelt katasztrófavédelmi hivatásos állományúak együtt látnak el szolgálatot és a parancsnok nincs kijelölve, a szolgálati előjáró:
 - a) a felsőbb szintű hivatásos katasztrófavédelmi szerv beosztottja, ennek hiányában
 - b) a magasabb beosztású katasztrófavédelmi hivatásos állományú,
 - c) azonos beosztás esetén a magasabb rendfokozatú,
 - d) azonos rendfokozat esetén az a katasztrófavédelmi hivatásos állományú, aki régebben viseli az adott rendfokozatot,
 - e) ha azonos ideje viselik a rendfokozatot, akkor az életkorban idősebb katasztrófavédelmi hivatásos állományú.
 - (2) A feljebbvaló előjárói viszonyba köteles lépni, ha
 - a) a katasztrófavédelmi hivatásos állományú fegyelemsértő vagy jogszabálysértő tevékenységet folytat,
 - b) a katasztrófavédelmi hivatásos állományú közterületen, nyilvános helyen a katasztrófavédelem tekintélyét sértő cselekményt követ el,
 - c) a helyszínen intézkedő katasztrófavédelmi hivatásos állományú segítése érdekében erre szükség van.
 - (3) Az előjárói viszonyba lépést minden, a helyszínen tartózkodó és az utasítások végrehajtásában érintett személy tudomására kell hozni.

- (4) Amennyiben az előjárói viszonyba lépés szolgálati feladat végzésekor történik, akkor az előjáró a megkezdett feladat végrehajtásáért felelősséggel tartozik.
- (5) Az előjárói viszonyba lépés tényét az érintettek haladéktalanul, akadályoztatásuk esetén annak elhárulását követően azonnal kötelesek jelenteni szolgálati előjáróik felé szóban, majd az esetet követő első szolgálati napjukon írásban is. Az írásbeli jelentésnek tartalmaznia kell a közvetlenül érintett személyek nevét, rendfokozatát, beosztási helyét, az eset rövid leírását.

7. A szolgálati előjáró kötelességei

- 9. §**
- (1) A Szolgálati előjáró irányítja, vezeti, szervezi, ellenőrzi az alárendelt szervezeti egységek és alárendeltjei munkáját, megadja a feladatok ellátásához a szükséges információkat, figyelembe veszi és mérlegeli az alárendeltjei javaslatait, biztosítja a munkavégzés feltételeit.
 - (2) A 72 óra időtartamot meghaladóan kitelepült beavatkozó egység parancsnokát és a váltás rendjét a BM OKF főigazgatója határozza meg.
 - (3) A 72 óra időtartamot meghaladóan kitelepült beavatkozó egység kijelölt parancsnoka az egység teljes személyi állományának szolgálati előjárója.
 - (4) A szolgálati előjáró hatáskörében:
 - a) megismeri, beosztottjaival megismerteti, betartja és betartatja a szolgálati viszonyra, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv tevékenységére, működésére vonatkozó jogszabályokat, egyéb előírásokat, megteszi a szükséges intézkedéseket a kiemelkedő munkát végzők elismerésére és a fegyelmezetlenséget elkövetők felelősségre vonására,
 - b) szervezi, irányítja, ellenőrzi alárendeltjei munkáját, megteremti a szolgálat ellátásának feltételeit, meghallgatja és mérlegeli alárendeltjei javaslatait,
 - c) biztosítja a szolgálati érdek mindenkor érvényesülését,
 - d) fellép a hivatásos katasztrófavédelmi szerv mint szervezet és mint munkahely, továbbá az alárendeltjei jogainak és jogos érdekeinek védelmében,
 - e) megismeri és figyelemmel kíséri közvetlen alárendeltjei személyiségét, képességeinek, adottságainak, emberi tulajdonságainak változását, munkáját befolyásoló körülmények alakulását, megteszi a szükséges intézkedéseket a szolgálatellátás terén jelentkező hátráltató tényezők csökkentésére,
 - f) személyes helytállásával pozitív példát mutat a szolgálati feladat ellátásában, a fegyelmezett magatartásban, a szakmai ismeretek elsajátításában, valamint a társadalmi elvárás szerinti erkölcsi normák betartásában,
 - g) mindenkor tiszteletben tartja alárendeltjei személyiségi jogait és emberi méltóságát,
 - h) előjárói tevékenysége során nyomon követi az irányítása alá tartozó szervezet létszámát, eszközeit, felszereléseit, azok állapotát, használhatóságát, és törekszik a szervezet optimális működtetésére,
 - i) gondoskodik a vezetése alá tartozó szervezet objektumai tekintetében a szükséges felülvizsgálatok elvégzéséről, az állagmegóváról,
 - j) intézkedik a vezetése alá tartozó szervezeti egységek épületeinek körletrendjéről, objektumainak szükség szerinti őrzéséről, a helyiségek rendeltetésszerű használatáról és tisztán tartásáról, a hivatásos katasztrófavédelmi szerv elhelyezési objektuma környezete összképének, tisztaságának javítása érdekében végrehajtható tevékenységekről, valamint a napirend meghatározásáról,
 - k) intézkedik a szervezet tulajdonában lévő szerek, felszerelések, eszközök védelméről, állapotuk megóvásáról, rendeltetésszerű használatukról, lehetőségei szerint gondoskodik a technika korszerűsítéséről,
 - l) intézkedik a továbbképzés, önképzés, számonkérés folyamatos végrehajtásáról, az ezekre vonatkozó feltételek megteremtéséről,
 - m) intézkedik a katasztrófavédelmi hivatásos állományú lakóhelyének, tartózkodási helyének, elérhetőségének nyilvántartásáról, annak naprakészen tartásáról,
 - n) intézkedik a szolgálati okmányoknak az iratkezelési szabályok szerinti kezeléséről, elhelyezéséről úgy, hogy azok a nap 24 órájában – valamennyi szolgálati csoport okmányai vonatkozásában – ellenőrzéskor rendelkezésre álljanak és naprakészek legyenek.
 - (5) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú szolgálati feladatainak ellátásához az előjárójától tájékoztatást kérhet, annak kérdést tehet fel. Az előjáró a kért információkat biztosítja, és a szükséges felvilágosítást megadja.

8. Az alárendelt jelentési kötelezettsége

- 10. §** (1) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú a tüzesetekkel, műszaki mentésekkel, katasztrófavédelmi és polgári védelmi ügyekkel összefüggő intézkedéséről, megfigyeléséről és a mások által közöltekről köteles előjárójának jelentést tenni. A szóban tett jelentést az előjáró utasítására az alárendelt köteles írásba foglalni. A jelentést tevő felelősséggel tartozik a jelentés valóságtartalmáért.
- (2) Az alárendelt a közvetlen szolgálati előjárónak szóban jelenti
- a) a szolgálati feladat, utasítás végrehajtását, a végrehajtást gátló körülményeket,
 - b) kitüntetését, jutalmazását, ha azt nem a közvetlen előjáró jelenlétében közölték, illetve nem tőle kapta,
 - c) ha más előjárótól utasítást kapott vagy az általa végzett tevékenységet ellenőrizte az arra jogosult előjáró,
 - d) a szabadságról történt bevonulását,
 - e) balesetét, megbetegedését, felgyógyulását, amennyiben a jelentésre kötelezett személyt egészségi állapota korlátozza a jelentés megtételében, akkor meg kell tennie minden tőle elvárható intézkedést az értesítés érdekében,
 - f) ha tartózkodási helyét nem a szolgálatellátás érdekében vagy a szolgálati előjáró utasítására vagy lakóhelyét a szolgálati időn kívül tartósan elhagyja,
 - g) ha elháríthatatlan külső ok miatt a szolgálati vagy vezénylési helyén az előírt időben nem tud megjelenni.
- (3) Az alárendelt a közvetlen szolgálati előjárónak írásban jelenti
- a) családi állapotának változását,
 - b) ha ellene büntető- vagy szabálysértési eljárás indul, továbbá annak lezárását,
 - c) lakhelyének, elérhetőségének változását.
- (4) Az alárendelt szolgálati időben a közvetlen szolgálati előjárónak haladéktalanul, de legkésőbb szolgálatának letelte előtt, szolgálati időn kívül az eseményt követő szolgálati napon jelenti a jogszabály által előírt jelentési kötelezettség alá eső változásokat, továbbá – a változástól számított 8 hivatali munkanapon belül – írásban a személyügyi nyilvántartás adatkörébe tartozó adataiban bekövetkezett változásokat.

9. A parancs, utasítás, intézkedés adásának és végrehajtásának rendje

- 11. §** (1) A parancsot, utasítást, intézkedést a szolgálati út megtartásával kell kiadni. A szolgálati út csak indokolt, halaszthatatlan esetben mellőzhető.
- (2) Ha az új parancs, utasítás a katasztrófavédelmi hivatásos állományút akadályozza a korábban kapott parancs, utasítás végrehajtásában, azt jelenti az új parancsot, utasítást adó előjárónak. Ha az utóbbi előjáró ennek ellenére fenntartja az általa adott parancs, utasítás végrehajtását, azt végre kell hajtani és a végrehajtást, továbbá az előző parancs, utasítás végrehajtásának megghiúsulását jelenteni kell a korábbi parancsot, utasítást adó előjárónak. A későbbi parancs, utasítás kiadásáról és végrehajtásáról az azt kiadó előjáró tájékoztatja a korábbi parancsot, utasítást kiadó előjárót.
- (3) A parancs, utasítás végrehajtását jelenteni kell az azt kiadó előjárónak.
- (4) A kiadott szóbeli parancs, utasítás végrehajtására való készséget, a feladat megértését az alárendelt „értettem” szóval jelzi az előjárónak.
- (5) Indokolt esetben az előjáró köteles meggyőződni arról, hogy az alárendelt pontosan megértette az utasítást.
- 12. §** (1) Távbeszélőn adott utasítás jogosultságáról kétség esetén visszahívással kell meggyőződni.
- (2) Ha a katasztrófavédelmi hivatásos állományú kapcsolata megszakad az előjárójával, utasítás hiányában köteles a vonatkozó jogszabályok és rendelkezések előírásai szerint önállóan eljárni. Az utasítást az alárendelt ellentmondás nélkül, kellő időben és a legjobb tudása szerint hajtja végre.
- (3) A parancsot, utasítást kiadónak kell biztosítania a parancsban, utasításban foglalt végrehajthatóságának feltételeit.

10. A jelentkezés, jelentés rendje

- 13. §** (1) Az alárendelt az alábbi tisztségeket, beosztásokat betöltők felé jelentkezik és a szolgálati, szakmai előjáró által kért információkat jelenti:
- a) a köztársasági elnöknek,
 - b) a miniszterelnöknek,
 - c) a belügyminiszternek,

- d) a Belügyminisztérium államtitkárának,
 - e) a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság főigazgatójának (a továbbiakban: BM OKF főigazgatója), főigazgató-helyettesének, ügyeletes főigazgatójának, az országos tűzoltósági főfelügyelőnek, az országos polgári védelmi főfelügyelőnek, az országos iparbiztonsági főfelügyelőnek,
 - f) a területi jogállású katasztrófavédelmi szerv igazgatójának, igazgató-helyettesének,
 - g) az állományilletékes parancsnoknak és helyettesének,
 - h) az előjáró által ellenőrzésre feljogosított katasztrófavédelmi hivatásos állományúnak, ha azonos vagy magasabb rendfokozatú.
- (2) Az előjárónál a szerv vezetője és annak beosztottjai jelentkezni kötelesek.
 - (3) Az alárendelt a szolgálati előjárónál, feljebbvalónál köteles jelentkezni és szükség esetén jelentést tenni, az előjárónak, feljebbvalónak az általa kért információt megadni.
 - (4) A jelentkezés alkalmával az alárendelt jelenti vezetéknévét, rendfokozatát, beosztását, és röviden azt, amit előjárója tudomására akar hozni.
 - (5) Ünnepi rendezvény, állománygyűlés vagy parancsnoki értekezlet kivételével jelentkezéskor, jelentéskor nem kell nevet, rendfokozatot, beosztást jelteni, ha az előjáró ismeri a jelentőt vagy a jelentkező személyt.
 - (6) Az előre bejelentett ellenőrzés alkalmával az ellenőrzött szerv vezetője szolgálati öltözetben fogadja az ellenőrzést végző személyt. A felettes szervtől ellenőrzés céljából érkezett beosztottnál az ellenőrzött szerv vezetője jelentkezik, ha az ellenőrző nála magasabb vagy vele azonos rendfokozatú. A felettes szervtől érkező katasztrófavédelmi hivatásos állományú jelentkezik, ha alacsonyabb beosztású és rendfokozatú, mint az ellenőrzés alá vont szerv vezetője.

- 14. §**
- (1) Az előjárók és feljebbvalók a szolgálati érintkezés alkalmával alárendeltjeiket vagy az alacsonyabb rendfokozatúakat a név ismeretében a megszólított személy számára egyértelműen vagy vezetéknévükön és rendfokozatuk megnevezésével, férfiak esetén az „úr”, hölgyek esetében az „asszony” vagy „kisasszony” szóval, a név ismeretének hiányában rendfokozatával és az „úr”, „asszony” vagy „kisasszony” szóval szólítják meg. Ha a hölgyek családi állapotát, nevét nem ismerik, akkor az „úrhölgy” megszólítás is alkalmazható.
 - (2) Az alárendeltnek az előjárókat a beosztás vagy rendfokozat és az „úr”, „asszony”, „kisasszony”, „úrhölgy” megszólítással szólítják meg.
 - (3) Az előjárók és feljebbvalók, valamint az alárendeltnek – amennyiben nem ismerik egymást és egyértelműen nem állapítható meg legalább a rendfokozat – szolgálati érintkezés alkalmával a nem ismert információk beszerzése érdekében tisztázzák az érintett katasztrófavédelmi hivatásos állományú megszólítását. A kezdeményező fél bemutatkozása (név, rendfokozat, beosztás) után a megszólított személy mutatkozik be. További szolgálati érintkezés az előjárói, feljebbvalói viszonyoknak megfelelően történik.
 - (4) A távollévő előjárót, feljebbvalót vagy alárendeltet vezetéknévvel és rendfokozatával, ennek ismerete nélkül a vezetéknévvel és az „úr”, „asszony”, „kisasszony”, „úrhölgy” megszólítással kell mások előtt megnevezni.
 - (5) Távbeszélőn történő érintkezés alkalmával először a hívást fogadó, majd a hívó fél köteles a nevét és rendfokozatát közölni, ezt követően amennyiben jelentkezési kötelezettség áll fenn, úgy azt az arra kötelezettnek kell teljesíteni.

- 15. §**
- (1) Az ügyeleti, kapuügyeleti szolgálatot ellátó katasztrófavédelmi hivatásos állományú vagy a szolgálati csoport parancsnoka az érkező előjárónak – amennyiben az aznapi szolgálat kezdete óta először találkoznak – jelenti a napi eseményeket, továbbá az előjáró által kért információkat. A híradó szolgálatot ellátó katasztrófavédelmi hivatásos állományú jelentkezés céljából nem hagyhatja el a híradóhelyiséget.
 - (2) Az ügyeleti szolgálatot ellátó katasztrófavédelmi hivatásos állományú a kívülről érkező hívások fogadásánál szolgálati helyének megnevezését, napszaknak megfelelő köszöntést, előjárói, feljebbvalói viszony esetén jelentkezést köteles végrehajtani.
 - (3) A nem készenléti szolgálati gépjármű használatát, állomáshelyének elhagyását, beérkezését a gépkocsivezető katasztrófavédelmi hivatásos állományú haladéktalanul jelenti a szolgálati előjárónak.

11. Tiszteletadás

- 16. §**
- (1) Az egyenruhát viselő katasztrófavédelmi hivatásos állományú és a hivatásos katasztrófavédelmi szerv egységei az alaki szabályok szerint teljesítenek tiszteletadást.
 - (2) Az egyenruhát viselő katasztrófavédelmi hivatásos állományú a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek egyenruhát viselő tagjainak a kölcsönös udvariasság alapján teljesít tiszteletadást, amelyet az alacsonyabb rendfokozatú kezdeményez.

- (3) A szolgálatot teljesítő katasztrófavédelmi hivatásos állományú tiszteletadást teljesít az általa személy szerint ismert vagy magát azonosító polgári ruhás elöljárónak. Az elöljárónak a tiszteletadást fogadnia kell.
- (4) Kötelező a tiszteletadás az alakzaton kívül önállóan egyenruhát viselő katasztrófavédelmi hivatásos állományú részéről
 - a) rendezvényeken a Magyar Himnusz, a Szózat, az Európai Unió Himnusza, továbbá más államok himnuszának elhangzása alatt,
 - b) Magyarország állami lobogójának,
 - c) síremlékek, emlékművek előtt, kegyeleti tiszteletadás alatt,
 - d) a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek csapatzászlói előtt,
 - e) a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek egységei által kísért temetési menetnek,
 - f) eskü-, illetve fogadalomtétel alatt.
- (5) Nem kell tiszteletadást teljesíteni
 - a) a temetési menetben,
 - b) tűzoltás, műszaki mentés közben,
 - c) katasztrófaelhárítási és felszámolási tevékenység közben,
 - d) tűz- és káresethez való kivonulás vagy bevonulás közben,
 - e) gyakorlat és tűzoltóverseny feladat-végrehajtása közben,
 - f) fizikai munkavégzés közben,
 - g) az étkezdében (rendeltetésszerű használat esetén),
 - h) a tisztálkodó helyiségben,
 - i) hálóban a takarodótól az ébresztőig,
 - j) a készenléti szolgálati idő alatt a közvetlen készenléti szolgálati elöljáró felé, amennyiben a szolgálatváltáskor a tiszteletadás megtörtént,
 - k) színház-, mozi-, hangversenyterem, sportpálya nézőterén, társadalmi rendezvényeken és egyházi szertartásokon,
 - l) szolgálati és magángépjárművek utasterében és kerékpározás közben,
 - m) tömegközlekedési eszközökre történő fel- vagy leszállás közben vagy ha az balesetveszélyt jelent.
- (6) A kapuügyleti szolgálatot teljesítő katasztrófavédelmi hivatásos állományú a hivatásos katasztrófavédelmi szerv épületébe be- és kilépő személyek felé minden esetben tiszteletadást teljesít. A civil személyek felé felállással, udvarias, a napszagnak megfelelő köszöntéssel, a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjai felé a 13. § (1) bekezdésben foglaltak szerint jelentkezik.

12. A katasztrófavédelmi hivatásos állományú magatartása szolgálatban és szolgálaton kívül

- 17. §**
- (1) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú szolgálatellátásra a meghatározott időben, pihenten, az előírásoknak megfelelő tiszta öltözetben, ápoltan köteles megjelenni.
 - (2) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú – beosztására való tekintet nélkül – köteles másokkal szemben a társadalmi együttélési és udvariassági szabályokat betartani.
 - (3) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú hivatali, ügyeleti, készenléti, készenléti jellegű és készségi szolgálati ideje alatt, tudatállapot-módosító szert (különösen alkoholt, bódító szert), nem fogyaszthat, azok hatása alatt szolgálatba nem léphet. A katasztrófavédelmi hivatásos állományút fegyelmi felelősség terheli, ha önhibájából eredő ittas vagy bódult állapota miatt nem láthatja el szolgálatát. Ha az ittas állapot, vagy gyógyszeres kezelés miatti bódult állapot a szabadidőben történt berendelés közlése előtt alakult ki, a fegyelmi felelősség nem állapítható meg. A katasztrófavédelmi hivatásos állományú a szolgálatellátás ilyen akadályát köteles jelenteni.
 - (4) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú a szolgálat ellátásához nem szükséges tárgyakat, vagyoni értéket képviselő okiratokat szolgálati helyére csak saját felelősségére viheti. Ezek használata csak a szolgálati elöljáró engedélyével és az általa meghatározott időben és módon történhet.
 - (5) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú a rábízott szolgálati okmányokat köteles megőrizni és azokat az előírások szerint kezelni.
- 18. §**
- (1) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú a rendelkezésére bocsátott szolgálati rádiótelefont kizárólag szolgálati ügy intézésére használhatja azzal, hogy rendezvényen a rádiótelefon használatához az elöljárója előzetes engedélyét kell kérnie.

- (2) A magántulajdonú rádiótelefon szolgálati idő alatt nem használható
- a szervezetnél végrehajtott ellenőrzés során,
 - értekezletek, hivatalos ünnepek alkalmával,
 - szolgálatváltáskor, képzések ideje alatt,
 - gyakorlatok, helyismereti foglalkozások során,
 - tűzoltás, műszaki mentés, katasztrófa-elhárítási és felszámolási tevékenység, valamint riasztás, vonulás közben, kivéve, ha a rendszeresített hírközlő eszközök egyike sem használható, és az információcsere elmaradása beláthatatlan következményekkel járna,
 - egyéb, a szolgálati előjáró által meghatározott esetben.
- (3) A (2) bekezdésben meghatározott esetekben a katasztrófavédelmi hivatásos állományú a magántulajdonú rádiótelefonját kikapcsolt vagy néma üzemmódú állapotban – saját felelősségére – magánál tarthatja. A helyszíni műveletirányító, a gyakorlat vezetője a (2) bekezdés d)–f) pontban meghatározott esetekben eltérést engedélyezhet.

13. A szolgálati feladatokkal kapcsolatos nyilvános szereplés rendje

- 19. §** (1) A hivatásos katasztrófavédelmi szerv nyilatkozatra felhatalmazott tagja a média részére a saját feladatkörében, munkaköri leírásában meghatározottak szerint – a minősített adatok, a személyes adatok, valamint a személyiségi és kegyeleti jogok védelmére vonatkozó szabályok betartása mellett – adhat nyilatkozatot, amit utólag a közvetlen szolgálati előjárójának jelentenie kell.
- (2) A hivatásos katasztrófavédelmi szerv káreseti tevékenysége során nyilatkozatot a helyszíni műveletirányító – a helyszínen tartózkodó szolgálati előjáró – adhat, amelyhez a szerv vezetőjének előzetes engedélye nem szükséges, de azt utólag a nyilatkozatot adó személy előjárójának jelenteni kell.
- (3) Nyilatkozatot tehetnek az állományilletékes parancsnok által kijelölt személyek, azonban nyilatkozattételre nem kötelezhetők, kivéve az, akinek a nyilatkozattétel hivatalból kötelessége.
- 20. §** (1) Amennyiben egy káresemény felszámolásával kapcsolatos intézkedésben egyidejűleg több hatóság, közreműködő szerv vesz részt, nyilatkozni csak az azokkal történt egyeztetést követően lehet, a helyszíni műveletirányító engedélyével.
- (2) Az utólagos jelentési kötelezettség alól mentesül a katasztrófavédelmi hivatásos állományú, amennyiben a közszolgálati magazin vagy hírműsorban való rendszeres vagy alkalomszerű szereplését, továbbá írott sajtóban való megjelenését az állományilletékes parancsnok előzetesen engedélyezte.
- (3) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú egyéb nyilvános szereplések alkalmával az állományilletékes parancsnok egyetértésével az általa meghatározott feltételek szerint képviselheti a hivatásos katasztrófavédelmi szervet. A szolgálati feladathoz kapcsolódó nyilvános szereplésért tiszteletdíjat nem fogadhat el.
- (4) A nyilatkozatot adó katasztrófavédelmi hivatásos állományú felelősséggel tartozik nyilatkozata valóságtartalmáért, továbbá a feladatkörét meghaladó tartalmú nyilatkozatért.
- (5) Tűzoltói, polgári védelmi és katasztrófavédelmi adatok felhasználásával készített szakirodalmi, valamint valóságos ügyeket feldolgozó irodalmi alkotást a katasztrófavédelmi hivatásos állományú előzetes engedéllyel jelentethet meg. Az ilyen műveken a szerző nevének kívül a rendfokozatát is fel lehet tüntetni. A katasztrófavédelmi hivatásos állományú rendszeresen vagy időszakosan megjelenő lapok, sajtótermékek szerkesztője vagy munkatársa csak engedéllyel lehet. Az engedély megadására az állományilletékes parancsnok, megyei jogállású hivatásos katasztrófavédelmi szerv állományát érintően az igazgató, a BM OKF-en szolgálatot teljesítő katasztrófavédelmi hivatásos állományú esetében a BM OKF főigazgatója jogosult.
- (6) A hivatásos katasztrófavédelmi szervet érintő nyilvános közléseket – az állami tisztséget betöltők kivételével – kizárólag katasztrófavédelmi hivatásos állományú tehet.

14. Ajándék, jutalom elfogadása

- 21. §** (1) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú szolgálattal összefüggésben jutalmat vagy kivételes esetben ajándékot csak az állományilletékes parancsnok előzetes engedélyével fogadhat el.
- (2) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú az előjáró vagy az általa megbízott személy által átadott dicséretet, jutalmat, ajándékot az átvétel után, az „A Hazámat szolgálom” kifejezéssel köszöni meg.
- (3) Beavatkozás alkalmával alkoholmentes ital, étel helyszíni fogyasztásra elfogadható.

15. Felvilágosítás adás, közreműködés kérés

- 22. §** (1) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú a szakmai kérdésben hozzá fordulónak – amennyiben megfelelő szakmai ismeretekkel rendelkezik -felvilágosítást nyújt.
- (2) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú jogszabályban meghatározott feladatainak teljesítéséhez természetes személy, jogi személy közreműködését kérheti. A közreműködés kezdeményezésekor ismertetni kell annak jogi alapjait és megtagadásának jogi következményeit.

16. Az elhelyezési objektum rendje

- 23. §** (1) Az elhelyezési objektum helyiségeinek, szabad területeinek rendeltetését, használatuk szabályait, az illetékes vezető határozza meg. Több szerv által közösen használt elhelyezési objektum esetén az előjárónak intézkedniük kell a közös használatú helyiségekre vonatkozó szabályokról. A használati szabályokat az érintett katasztrófavédelmi hivatásos állományúnak meg kell ismernie.
- (2) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú felelős az elhelyezési objektum rendjének fenntartásáért, a használatára bízott eszközök, felszerelések, berendezések megóvásáért, rendeltetésszerű használatáért.
- (3) Az elhelyezési objektumba történő ki- és belépést, a szolgálati időn kívüli ott-tartózkodás rendjét az előjáró szabályozza. A személyes tűzjelzés lehetőségét biztosítani kell.
- (4) Az állami tűzoltóságok elhelyezési objektuma a tűzoltólaktanya, amely bejáratait éjszaka és rossz látási viszonyok között meg kell világítani.
- (5) A tűzoltólaktanya személybejárati homlokzatát el kell látni éjjel is jól látható „TŰZOLTÓSÁG” felirattal, amelynek láthatóságát folyamatosan biztosítani kell.

17. A katasztrófavédelmi hivatásos állományú intézkedési kötelezettsége

- 24. §** (1) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú az azonnali beavatkozást igénylő tüzeset, közvetlen tűz- vagy robbanásveszély, valamint egyéb káreset észlelése esetén – feltéve, hogy beavatkozásra alkalmas állapotban van szolgálati idején kívül is – köteles a beavatkozó egység megérkezéséig a szakmai felkészültségének megfelelően és a rendelkezésére álló felszereléseivel beavatkozni, az általa ismert szükséges biztonsági intézkedéseket megtenni vagy kezdeményezni és közreműködni azok megtételében.
- (2) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú a tűzvédelmi, polgári védelmi és katasztrófavédelmi jogszabályok megsértésének vagy bűncselekményre utaló körülmény észlelése esetén, valamint a tűzvédelmi, polgári védelmi és katasztrófavédelmi előírások érvényre juttatása érdekében köteles kezdeményezni vagy megtenni a szükséges intézkedést.

18. Együttműködés rendje

- 25. §** (1) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú a jogszabályok, együttműködési megállapodások által meghatározott esetekben feladatait a Magyar Honvédség, az állami, az egészségügyi, a rendvédelmi szervek (a továbbiakban: társszervek), valamint a civil és karitatív szervezetek tagjaival, képviselőivel együttműködve látja el.
- (2) A katasztrófavédelmi hivatásos állományúak – a társszervekkel való együttműködéskor a közös feladat végrehajtása során – a hatáskör és illetékesség szabályait betartva, a szolgálati előjáró utasítása és irányítása figyelembevételével, önállóan kell a feladatát végrehajtania.
- (3) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú a szolgálati feladatainak ellátása során észlelt, más szerv hatáskörébe tartozó ügyben – a feladatkörét meghaladó esetben a szolgálati előjárója útján – értesíti a hatáskörrel rendelkező szervet és tájékoztatja a tudomására jutott adatokról.
- (4) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú a társszervek tagjaival történő kapcsolattartás során a kölcsönös megbecsülés érvényre juttatásával tart fenn jó viszonyt.
- (5) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú a szakmai feladatainak körébe tartozó esetekben segítséget nyújt a hatáskörrel rendelkező szervek tevékenységéhez.

19. Ruházat viselésének rendje

- 26. §** (1) Az egyenruha viselésére jogosult vagy kötelezett katasztrófavédelmi hivatásos állományú rendszeresített, a szolgálati feladataihoz igazodó egyenruházati és felszerelési cikket viselhet.

- (2) A készenléti jellegű beosztás ellátása során engedélyezett öltözet az állományilletékes parancsnok által meghatározott öltözet.
- (3) A készenléti állományba tartozó egyenruhás ruhanormába sorolt katasztrófavédelmi hivatásos állományú – a társasági öltözet viselésének esetét kivéve – szolgálati ideje alatt ékszert nem viselhet. Társasági öltözet viselése esetén gyűrűt, továbbá nem látható helyen egyéb ékszert viselhet.
- (4) A készenléti állományba nem tartozó egyenruhás normába sorolt katasztrófavédelmi hivatásos állományú – a hivatali munkarendben szolgálatot teljesítő katasztrófavédelmi hivatásos állományú kivételével – szolgálati ideje alatt nem fedett testfelületén divat- és testékszert nem viselhet. A hivatali munkarendben szolgálatot teljesítő katasztrófavédelmi hivatásos állományú ékszert a munkavédelmi szabályok figyelembevételével hordhat.
- (5) A vegyes vagy polgári ruhás ruhanormába sorolt katasztrófavédelmi hivatásos állományú vagy az engedély alapján polgári ruhát viselő egyenruhás normába sorolt katasztrófavédelmi hivatásos állományú öltözetének ápoltnak, kulturáltnak, a testülethez méltónak kell lennie.
- (6) A készenléti jellegű beosztást ellátó katasztrófavédelmi hivatásos állományú elhelyezési objektumon belüli szolgálati öltözetére vonatkozó előírások:
 - a) a szolgálati előjáró engedélyezheti az (1) bekezdésben foglaltaktól eltérő cipő és zokni viselését,
 - b) póló viselése az elhelyezési épületen belül engedélyezett,
 - c) szabadban végrehajtásra kerülő szerelési és más gyakorlat során (amennyiben ezt az időjárási viszonyok lehetővé teszik) az öltözet: gyakorlónadrág derékszíjjal, a szolgálati előjáró által meghatározott felsőruházat, sisak, mászóöv, védőcsizma, munkavédelmi kesztyű,
 - d) szabadban végrehajtásra kerülő, zárt térre irányuló, illetve légzőkészülék használatával végrehajtott szerelési gyakorlatkor a teljes védőfelszerelés használata kötelező,
 - e) gyakorlatok, valamint helyismereti foglalkozás tartása esetén a gyakorlatvezető, szolgálati előjáró engedélyezheti az egyéni védőeszközök közül a bevetési ruha viselésének mellőzését abban az esetben, ha a gyakorlaton résztvevők ruházata egységes.

- 27. §**
- (1) Tűzesethez, káresethez történő riasztáskor rendszeresített védőöltözet alatt viselhető ruházatról a munkavédelmi, egészségügyi szempontok figyelembevételével az állományilletékes parancsnok határoz.
 - (2) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú olyan ápolts hajat és bajuszt viselhet, amely a védőfelszerelések és eszközök használatában nem akadályozza.
 - (3) Egyenruhás normába sorolt készenléti jellegű beosztást ellátó katasztrófavédelmi hivatásos állományú szakállt nem viselhet, kivéve, ha beosztásából adódóan, szolgálati feladatainak ellátása során nem használ légzésvédelmi felszerelést és ezt a szolgálati előjáró engedélyezi.
 - (4) Vegyes ruhás ruhanormába sorolt katasztrófavédelmi hivatásos állományú részére rövid, ápolts szakáll viselését a szolgálati előjáró engedélyezheti, ha a katasztrófavédelmi hivatásos állományú életvédelmi felszerelések használatára szolgálati feladatainak ellátása során nem kötelezhető.

20. Kérelem, szolgálati panasz esetén való eljárás

- 28. §**
- (1) A Hszt. 193. §-ában meghatározott, szóban előterjesztett kérelmet, ha az ügy jellege megkívánja vagy további intézkedést igényel, jegyzőkönyvbe kell foglalni.
 - (2) A kérelmet a közbeeső előjáró köteles a döntésre hivatott előjáróhoz írásos véleményével együtt haladéktalanul felterjeszteni.
 - (3) A döntésről történő szóbeli értesítést jegyzőkönyvbe kell foglalni.
 - (4) Az alaptalan panaszt indokolással kell elutasítani.

21. A külföldi szolgálatteljesítés sajátos szabályai

- 29. §**
- (1) A külföldi szolgálatteljesítés esetén a katasztrófavédelmi hivatásos állományút terhelő többletkötelezettségek teljesítése külön előmeneteli és anyagi elismeréssel jár.
 - (2) A külföldi szolgálat teljesítéséhez már a hazai felkészülés során is előírhatók a felkészülő által vállalt, hazai beosztása feladataitól eltérő eseti, illetve többletfeladatok.
 - (3) A katasztrófavédelmi hivatásos állományú nem katasztrófa, káresemény helyszínén teljesített külföldi szolgálata során
 - a) legjobb tudása szerint képviseli Magyarországot és a katasztrófavédelmet, valamint a nemzeti és szolgálati érdeket,

- b) a szolgálatteljesítéshez szükséges mértékben ismeri a fogadó országban szolgálati tevékenysége tekintetében érvényesülő két- és többoldalú nemzetközi megállapodásokat, a fogadó ország fontosabb jogszabályait és szokásait, hivatásos állományra vonatkozó szabályozókat,
- c) törekedik a fogadó ország nyelvének a napi életben történő használathoz szükséges ismeretére, a helyi lakossággal való közvetlen és tárgyiagos kapcsolat kialakítására, fenntartására,
- d) folyamatos kapcsolatot tart a külföldi szolgálatba kiküldéséért felelős szervezeti egységgel és azt szolgálatteljesítésének eseményeiről rendszeresen tájékoztatja, az attól kapott feladatokat végrehajtja,
- e) kapcsolatot tart hazánk külföldi diplomáciai képviselőjével,
- f) szakterületén a hazai és külföldi szabályokat ismerve képviseli a katasztrófavédelem szakmai előjárói jogkörrel rendelkező szerveit és elősegíti azok együttműködését a szakterület szerint illetékes külföldi szervezetekkel,
- g) részt vesz a fogadó külföldi katasztrófavédelmi szervezet és a magyar nemzeti delegációk programjának tervezésében, előkészítésében és eredményes lebonyolításában,
- h) szövetséges és európai uniós egységekben szolgálatát ezek szolgálati rendjének figyelembevételével teljesíti,
- i) diplomáciai szolgálatban érvényesíti a belügyi és katasztrófavédelmi szakterületen érvényesülő irányelveket, a nemzetközi jog és a két- vagy többoldalú szerződések előírásait, a protokolláris szokásoknak való megfelelést,
- j) tanulmányi, oktatási, képzési és tudományos feladatok végzésekor felkészül és eleget tesz a fogadó szerv által meghatározott követelményeknek és a szerzett ismereteket a katasztrófavédelemben hasznosítja,
- k) konferenciákon, kereskedelmi, kulturális, sport-, hagyományőrző és egyéb rendezvényeken, amelyek programjain részt vesz, betartja a szolgálati érintkezés, a hivatásos állomány tagjainak udvariassági és a minősített adat védelmének szabályait.

30. §

A katasztrófavédelmi hivatásos állományú katasztrófa, káresemény helyszínén teljesített külföldi szolgálata során

- a) általánosan ismeri és érvényesíti a vonatkozó két- és többoldalú nemzetközi megállapodások, a nemzetközi humanitárius jog, a fogadó ország fontosabb jogszabályai és szokásai, a nemzetközi szervezetek polgári védelmi és tűzoltó missziókra vonatkozó szabályai, a műveletirányító egység által kiadott műveleti szabályok adott magyar tagokra is vonatkozó előírásait és a részére adott tájékoztatóban, valamint szolgálati munkaköre leírásában foglaltakat,
- b) eljáróként gondoskodik arról, hogy a vonatkozó szabályokat alárendeltjei – a feladatukhoz és beosztásukhoz szükséges mértékben – megismerjék,
- c) beosztásának megfelelően ismeri az együttműködő erők szervezetét, felszerelését, tevékenységeinek elveit, tevékenységi körzetében a terep és az időjárás, a helyi lakosság jellemzőit, értékelésük módszereit, képes azokról jelentések és tájékoztatások megtételére,
- d) gondoskodik a katasztrófára vagy a káreseményre, az egységnek nem alárendelt más erőkre, azok eszközeire, a tevékenység körzetében található lakosságra vonatkozó és további, a döntés elhatározásához megismerendő, személyes adatnak nem minősülő adatok beszerzéséről, jelentéséről,
- e) eljáróként folyamatosan gondoskodik egysége készenlétének fenntartásáról, a készenléti feladatok és szolgálatok begyakorlásának megszervezéséről, az irányító egységgel való folyamatos szolgálati kapcsolattartásról, részére adatok és javaslatok előkészítéséről, az attól kapott parancsok végrehajtásáról, az alakulat katasztrófavédelmi megszervezéséről,
- f) eljáróként katasztrófavédelmi tevékenységen kívüli időszakban biztosítja és végrehajtja a napirendet: a kiképzési feladatokat, a készenléti, ügyeleti felkészítést, eligazítást, a személyi állomány jogállására vonatkozó speciális jogszabályok szerinti pihentetését, étkeztetését,
- g) beosztása szerint tervezi, szervezi, végrehajtja az egység objektumainak, eszközeinek, veszélyes anyagainak, egyéb javainak őrzését, védelmét,
- h) következetesen betartja az egységet érintő információ és minősített adat védelmére vonatkozó rendszabályokat,
- i) végzi a katasztrófa vagy a káresemény helyszínén ellátandó feladatokat az irányító egység által meghatározott cél, tartalom és tevékenységi formák keretei között, szükség esetén ezt az együttműködő erők tagjaival közösen hajtja végre, ezen tevékenységi előírások korlátozottsága esetén vagy váratlan döntési helyzetben rugalmasan, önálló tevékenységet kezdeményezve jár el,
- j) válságos körülmények között se hagyja el a helyét parancs nélkül, ne hagyja cserben bajtársait, vagy azokat a személyeket, akiket rábíztak, vagy akik védelmére parancsot kapott.

II. FEJEZET**A POLGÁRI VÉDELMI SZERVEZETEK ÁLLOMÁNYÁNAK SZOLGÁLATI SZABÁLYZATA**

- 31. §** A polgári védelmi szervezetekre vonatkozó, a II. fejezetben nem szabályozott kérdésekben az I. fejezetben foglaltakat kell alkalmazni.
- 32. §** (1) A polgári védelmi szervezetek állománya a polgári védelmi szervezet előjáróiból és a polgári védelmi szervezetbe beosztottakból áll. A polgári védelmi szervezet teljes állományának irányítója a hivatásos katasztrófavédelmi szerv kijelölt katasztrófavédelmi hivatásos állományú tagja.
- (2) A polgári védelmi szervezet előjárója (a továbbiakban: előjáró) a polgári védelmi szervezetbe beosztottak tevékenységének irányítására és utasításadására jogosult. A polgári védelmi szervezet előjárója az utasításadás jogát megbízólevéllel vagy elosztó határozattal igazolja.
- (3) A polgári védelmi szervezetbe beosztott (a továbbiakban: beosztott) a polgári védelmi kötelezettség alatt álló állampolgár, valamint polgári védelmi feladat ellátására önkéntesen jelentkező személy, aki polgári védelmi szervezetbe polgári védelmi feladat ellátása céljából beosztásra kerül.
- (4) A polgári védelmi szervezet teljes állománya irányítójának jogaira és kötelességeire az előjáróra vonatkozó jogok és köteleességek az irányadók.
- (5) A polgári védelmi szervezetekkel kapcsolatos kérdésekben a közvélemény tájékoztatására a polgármester és a hivatásos katasztrófavédelmi szerv jogosult.

22. Az előjáró jogai és kötelességei

- 33. §** (1) Az előjáró jogosult
- figyelemmel kísérni beosztottai munkavégzését,
 - az illetékes hivatásos katasztrófavédelmi szervvel való kapcsolattartásra.
- (2) Az előjáró köteles
- megkövetelni a szolgálati tevékenységet szabályozó rendelkezések betartását, átadni a polgári védelmi munkában szerzett tapasztalatait,
 - védni beosztottai jogait és jogos érdekeit,
 - gondoskodni beosztottai egészségének védelméről,
 - gondoskodni a feladat ellátásához szükséges technikai eszközökről,
 - ismerni a vezetése alá tartozó szakalegységek létszámát, a felszerelés mennyiségét és állapotát,
 - távolléte esetére kijelölni helyettesét, ha kijelölt vagy megbízott helyettese nincs,
 - ellenőrizni a kiadott parancsok, utasítások végrehajtását,
 - megkövetelni a beosztottaktól a fegyelemre, a rendre, az öltözködési szabályokra, valamint a magatartásra, az udvariasságra vonatkozó előírások megtartását.

23. A beosztott jogai és kötelességei

- 34. §** (1) A beosztott jogosult
- nemzetközi szerződésen alapuló, az országhatáron túli mentési feladatok ellátásában részt venni,
 - a polgári védelmi szervezetbe történő beosztásra iskolai végzettségének megfelelően,
 - a polgári védelmi szervezet alkalmazása során a jogszabályokban előírt pihenőidőre,
- (2) A beosztott köteles
- feladat ellátására fizikailag, pszichikailag alkalmas állapotban, az előírásoknak megfelelő tiszta és ápoltságban megjelenni,
 - a polgári védelmi feladat végrehajtása érdekében a jogszabályban és az előjáró utasításaiban foglalt feladatokat végrehajtani,
 - jelenteni, ha a feladat végrehajtásával összefüggésben ajándékot ajánlanak fel és visszautasítani azt,
 - a polgári védelmi szervezetek alkalmazása idején a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 72. § (5) bekezdésében meghatározott igazolványt magánál tartani,

- e) a feladat ellátása során a polgári védelmi tevékenységhez kapcsolódó védőfelszereléseket és a munkaeszközöket rendeltetésszerűen használni,
- f) tiszteletben tartani munkatársai emberi méltóságát,
- g) a polgári védelmi feladatok végrehajtására vonatkozó információkat a valóságnak megfelelően jelenteni,
- h) jelenteni a közvetlen előjárónak az utasítás végrehajtását, az akadályozó körülményeket, valamint ha más előjárástól utasítást kapott vagy az ellenőrizte tevékenységét.

24. Az utasítás adásának és végrehajtásának rendje

35. § (1) A polgári védelmi szervezetek tevékenysége irányításának alapvető eszköze az utasítás.
- (2) Az utasítást adónak biztosítani kell az abban foglaltak végrehajthatóságának feltételeit és a szükséges mértékben ellenőriznie kell a végrehajtást.
- (3) Indokolt esetben az előjáró köteles meggyőződni arról, hogy a beosztott pontosan megértette-e az utasítást.
- (4) Az utasítást a polgári védelmi szervezetek állománya a legjobb tudása szerint hajtja végre.

III. FEJEZET

ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

36. § (1) Ez a rendelet 2012. január 1-jén lép hatályba.
- (2) Hatályát veszti a polgári védelem hivatásos állományának szolgálati szabályzatáról szóló 7/1997. (II. 4.) BM rendelet, a Tűzoltóság Alaki Szabályzatának kiadásáról szóló 8/1999. (III. 26.) BM rendelet, valamint a Hivatásos Tűzoltóságok Szolgálati Szabályzatának kiadásáról szóló 1/2006. (VI. 26.) ÖTM rendelet.

Dr. Pintér Sándor s. k.
belügyminiszter

A belügyminiszter 50/2011. (XII. 20.) BM rendelete a bejelentésköteles tűzvédelmi szolgáltatási tevékenységek megkezdésének és folytatásának részletes szabályairól

A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény 47. § (2) bekezdésének 24. pontjában, a 15. § tekintetében a 47. § (2) bekezdésének 1. pontjában foglalt felhatalmazás alapján, az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 37. § q) pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

1. Általános és közös rendelkezések

1. § (1) A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Ttv.) 12. § (1) bekezdésében meghatározott tevékenység (a továbbiakban: tűzvédelmi szolgáltatási tevékenység) folytatásának bejelentését annak a tűzvédelmi szolgáltatónak kell megtennie, aki a tevékenységet ténylegesen folytatni kívánja.
- (2) A szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló 2009. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szolgtv.) szerint nyilvántartásba vett, bejelentésköteles tűzvédelmi szolgáltatási tevékenységet végző a tűzvédelmi hatóságtól nyilvántartási számot kap, melyet e rendeletben foglalt kivételektől eltekintve, másra nem ruházhat át, kizárólag a szolgáltató és az alkalmazásában álló munkavállaló használhat. A nyilvántartási szám megléte a tevékenység gyakorlásának nem előfeltétele.
- (3) A tűzvédelmi hatóság által a nyilvántartási számok kiadása az 1. melléklet szerint történik.

- (4) A tűzvédelmi hatóság által kiadott igazolás a Szolgtv.-ben meghatározott adatokon túl tartalmazza:
- a) tűzoltó készülék karbantartása és felülvizsgálata esetén
 - aa) a karbantartott tűzoltó készülékek típusát,
 - ab) a karbantartó műhely címét és az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról szóló 28/2011. (IX. 6.) BM rendelet (a továbbiakban: OTSZ) szerinti OKF azonosító jel sorszámát;
 - b) a beépített tűzjelző vagy tűzoltó berendezés tervezése, kivitelezése, karbantartása, javítása, telepítése, felülvizsgálata tevékenységre vonatkozóan a szolgáltatási ág megnevezését,
 - c) a tűzátjelzés fogadása, tűzjelző vagy tűzoltó központok távfelügyelete tevékenység vonatkozásában a tűz- és hibaátjelzést fogadó központ típusát és címét,
 - d) a tűzvédelmi szakvizsgálóval összefüggő oktatásszervezés és a tűzvédelmi szakvizsgáztatás esetén a foglalkozási ág konkrét megnevezését.
- (5) A tűzvédelmi hatóság által közzétett nyilvántartás a Szolgtv.-ben és Ttv.-ben meghatározott adatokon túl tartalmazza a (4) bekezdés a)–c) pontjaiban foglalt adatokat.

- 2. §**
- (1) A szolgáltató székhely- vagy lakcímváltozása esetén, amennyiben a székhely vagy lakcím nem a nyilvántartási számot kiadó tűzvédelmi hatóság illetékességi területén van, az adatváltozás bejelentését ahhoz a tűzvédelmi hatósághoz teszi meg, amely a nyilvántartási számot a szolgáltatónak kiadta. Ebben az esetben a tűzvédelmi hatóság az adatváltozás bejelentést átteszi az illetékes tűzvédelmi hatóságnak és a szolgáltatót nyilvántartásából törli. A székhely vagy lakcím szerint illetékes tűzvédelmi hatóság a szolgáltatót új számon nyilvántartásba veszi.
- (2) A tűzvédelmi hatóság a szolgáltatót a tevékenység végzésétől az e rendeletben meghatározott esetekben eltilthatja. Az eltiltása időtartamát a jogsértések mértékét és számát figyelembe véve kell meghatározni.
- (3) A tevékenység végzésétől jogerősen eltiltott szolgáltatónak – a tiltás leteltét követően – a tevékenység végzéséhez új bejelentést kell tennie.
- (4) Visszavont vagy törölt nyilvántartási szám ismételten egy szolgáltatónak azonos sorszámmal csak akkor adható ki, ha a szolgáltatóra vonatkozó adatokban változás nem következett be a visszavonás vagy törlés időszaka alatt.

2. Tűzoltó készülékek karbantartása és felülvizsgálata

- 3. §**
- (1) A tűzoltó készülék karbantartása tevékenység a követelmények, a bejelentés, és a nyilvántartás vonatkozásában kétféle szolgáltatót kell megkülönböztetni:
- a) tűzoltó készülék karbantartó szervezet (a továbbiakban: karbantartó szervezet),
 - b) tűzoltó készülék felülvizsgáló (a továbbiakban: felülvizsgáló).
- (2) A tűzoltó készülék karbantartás tevékenység megkezdésére vagy adatváltozásra vonatkozó bejelentést
- a) a karbantartó szervezet esetén a 2. melléklet szerinti,
 - b) a felülvizsgáló esetén a 3. melléklet szerinti adattartalommal kell megtenni.
- (3) A karbantartó szervezet a tevékenység megkezdésének bejelentéséhez a Szolgtv.-ben, valamint a Ttv.-ben meghatározott feltételeken túl
- a) benyújtja a karbantartó szervezet karbantartó személyeinek érvényes tűzvédelmi szakvizsga bizonyítvány másolatát,
 - b) megadja azoknak a tűzoltó készülékeknek a típusát az oltóanyag szerint, amelyek teljes körű karbantartására a műhely alkalmas
 - ba) porral oltó,
 - bb) vízzel vagy habbal oltó,
 - bc) gázzal oltó,
 - bd) szén-dioxiddal oltó vagy
 - be) egyéb oltóanyaggal töltött tűzoltó készülékbontásban, az oltóanyag pontos típusa szerint,
 - c) megadja az adott címen működő műhelyt fenntartó karbantartó szervezetek nevét, címét.
- (4) A felülvizsgáló a tevékenység megkezdésének bejelentéséhez mellékeli a felülvizsgáló tűzoltó készülék karbantartását végző személyeinek érvényes tűzvédelmi szakvizsga-bizonyítvány másolatát.

- (5) A karbantartó szervezet és a felülvizsgáló a tűzoltó készülék karbantartó tevékenységre vonatkozóan bevezetett minőségirányítási rendszer érvényes tanúsítványának másolatát a kiállítását követően 15 napon belül megküldi a tűzvédelmi hatóság részére.
- (6) A karbantartó szervezet és a felülvizsgáló az adatváltozást a tudomásra jutást követően haladéktalanul, de legkésőbb 8 napon belül bejelenti. Az adatváltozás bejelentésekor a (3) bekezdés a) pontjában és a (4) bekezdésben foglalt előírásokat nem kell teljesíteni.

- 4. §**
- (1) Egy tűzoltó készülék karbantartó műhely csak egy, az OTSZ szerinti OKF azonosító jelet kap, mely nem a szolgáltatóra, hanem a műhelyre vonatkozik.
 - (2) A karbantartó szervezet, amennyiben bejelentése egy már nyilvántartásba vett műhely címére vonatkozik, nem kap új OKF azonosító jelet.
 - (3) Bármely, a 3. § b) pontjának ba)–bd) alpontjában meghatározott típusú tűzoltó készülék teljes körű karbantartására alkalmas műhely OKF azonosító jelét használó karbantartó szervezet vagy felülvizsgáló jogosult az OKF azonosító jelet bármely a 3. § b) pontjának ba)–bd) alpontjában meghatározott típusú tűzoltó készülék alapkarakbantartása során használni.
 - (4) Az OKF azonosító jellel rendelkező karbantartó szervezet, az általa a felülvizsgálók rendelkezésére bocsátott OKF azonosító jelekről részletes kimutatást vezet, mely tartalmazza legalább
 - a) a továbbadás dátumát,
 - b) a felülvizsgáló nevét, nyilvántartási számát, és
 - c) a továbbadott OKF azonosító jelek sorozatszámát.
 - (5) A tűzvédelmi hatóság megtilthatja a tűzoltó készülék karbantartása és felülvizsgálata tevékenység végzését, továbbá az OKF azonosító jel használatát
 - a) az adott tűzvédelmi szolgáltatási tevékenység folytatására való jogosultság megfelelő igazolásáig,
 - b) amennyiben a szolgáltató a nyilvántartási számát, vagy OKF azonosító jelét, az e rendeletben foglalt kivételektől eltekintve, másra átruházza,
 - c) amennyiben a tűzoltó készülék karbantartása vagy felülvizsgálata során az OKF azonosító jel használata jogosulatlanul történik,
 - d) amennyiben a karbantartó szervezet és a felülvizsgáló a tűzoltó készülék karbantartó tevékenységre vonatkozóan bevezetett minőségirányítási rendszer érvényes tanúsítványának másolatát a kiállítását követő 15 napon belül nem küldi meg a tűzvédelmi hatóság részére,
 - e) amennyiben az OKF azonosító jellel rendelkező karbantartó szervezet, az általa a felülvizsgálók rendelkezésére bocsátott OKF azonosító jelekről, az e rendelet szerinti részletes kimutatás vezetését elmulasztja, vagy
 - f) a tűzoltó készülék karbantartásra vonatkozó jogszabályban, műszaki követelményben, gyártói javítási technológiában meghatározott előírások megsértése esetén.

3. Tűzoltó technika felülvizsgálata, javítása

- 5. §**
- (1) A tűzoltó technika felülvizsgálata, javítása tevékenység a követelmények, a bejelentés, és a nyilvántartás vonatkozásában két típusra tagozódik:
 - a) felülvizsgálat,
 - b) javítás.
 - (2) A tűzoltó technika felülvizsgálatát, javítását megkezdeni kívánó szolgáltató a tevékenység megkezdésére vonatkozó bejelentéséhez mellékeli:
 - a) a felülvizsgálat vagy javítás tevékenység végzéséhez szükséges szakmai képzést igazoló okiratok másolatát,
 - b) felülvizsgálat tevékenység végzéséhez az adott tűzoltó technika gyártója vagy forgalmazója által kibocsátott felülvizsgálati technológiai leírást,
 - c) javítási tevékenység végzéséhez az adott tűzoltó technika gyártója vagy forgalmazója által kibocsátott javítási technológiai leírást,
 - d) nyilatkozatát arról, hogy a tűzoltó technika gyártója vagy forgalmazója által kibocsátott felülvizsgálati, vagy javítási technológiai leírásban előírt eszközökkel, felszerelésekkel, berendezésekkel rendelkezik,
 - e) amennyiben a felülvizsgálati, javítási tevékenységhez engedélyköteles tevékenység szükséges, a vonatkozó engedély másolatát,

- f) a közbeszerzési eljárással beszerezhető termék esetén a gyártó vagy forgalmazó igazolását a szolgáltató megfelelő felülvizsgálati vagy javítási technológiájáról.
- (3) A bejelentésben foglalt adatokban bekövetkezett változást a tudomásra jutást követően haladéktalanul, de legkésőbb 8 napon belül a 4. melléklet szerinti adattartalommal, a (2) bekezdésben foglalt adatok változása esetén a vonatkozó melléklet benyújtásával történik.

4. Beépített tűzjelző berendezés vagy tűzoltó berendezés tervezése, kivitelezése, karbantartása, javítása, telepítése, felülvizsgálata

- 6. §** (1) A beépített tűzjelző berendezés vagy tűzoltó berendezés tervezése, kivitelezése, karbantartása, javítása, telepítése, felülvizsgálata tevékenység a követelmények, a bejelentés, és a nyilvántartás vonatkozásában négy szolgáltatási ágra tagozódik:
- a) beépített tűzjelző berendezés tervezése,
 - b) beépített tűzoltó berendezés tervezése,
 - c) beépített tűzjelző berendezés kivitelezése, karbantartása, javítása, telepítése, felülvizsgálata,
 - d) beépített tűzoltó berendezés kivitelezése, karbantartása, javítása, telepítése, felülvizsgálata.
- (2) A szolgáltató bejelentésében köteles pontosan meghatározni, hogy az (1) bekezdés a)–d) pontjában meghatározottak közül mely szolgáltatási ágot végzi.
- (3) A szolgáltatónak az (1) bekezdésben felsorolt tevékenységek bejelentését az 5. melléklet szerinti adattartalommal kell megtenni, melyhez a Szolgtv.-ben és a Ttv.-ben meghatározott adatokon túl csatolnia kell a tevékenység végzésére jogosult személyek érvényes tűzvédelmi szakvizsga bizonyítványainak másolatát.
- (4) A bejelentésben foglalt adatokban bekövetkezett változást a tudomásra jutást követően haladéktalanul, de legkésőbb 8 napon belül az 5. melléklet szerinti adattartalommal kell megtenni, melyhez nem kell mellékelni a tűzvédelmi szakvizsga bizonyítványok másolatát.
- 7. §** (1) A nyilvántartásba vett beépített tűzjelző vagy tűzoltó berendezés tervezése, vagy kivitelezése, karbantartása, javítása, telepítése, felülvizsgálata tevékenységet végző szolgáltatónak vagy az általa foglalkoztatott személynek rendelkeznie kell az adott szolgáltatási ágra érvényes tűzvédelmi szakvizsga bizonyítvánnyal.
- (2) A beépített tűzjelző vagy tűzoltó berendezés tervezése, vagy kivitelezése, karbantartása, javítása, telepítése, felülvizsgálata tevékenységet folytató szolgáltatónak rendelkeznie kell az általa tervezett, vagy kivitelezett, karbantartott, javított, telepített, felülvizsgált termék magyar nyelvű ismertetőjével, a használatra, karbantartásra és felülvizsgálatra, alkalmazási korlátozásra is kiterjedő alkalmazástechnikai leírással.
- (3) A beépített tűzjelző vagy tűzoltó berendezés kivitelezése, karbantartása, javítása, telepítése, felülvizsgálata tevékenységet folytató szolgáltatónak rendelkeznie kell a gyártó által a kivitelezéshez, karbantartáshoz, javításhoz, telepítéshez, felülvizsgálathoz meghatározott eszközökkel, anyagokkal.
- (4) A szolgáltató az általa tervezett vagy kivitelezett, karbantartott, javított, telepített, felülvizsgált termékek típusáról, a tevékenység végzésének helyéről, idejéről kimutatást vezet, melyet a tevékenység végzésétől számított öt évig megőriz.
- (5) A szolgáltató az (1)–(4) bekezdésben meghatározott iratokat, kimutatást, eszközöket, anyagokat a tűzvédelmi hatóság felhívására köteles bemutatni, meglétét igazolni.
- 8. §** A tűzvédelmi hatóság megtilthatja a beépített tűzjelző vagy tűzoltó berendezés tervezése, vagy kivitelezése, karbantartása, javítása, telepítése, felülvizsgálata tevékenység végzését
- a) az adott szolgáltatási tevékenység folytatására való jogosultság megfelelő igazolásáig,
 - b) amennyiben a szolgáltató alkalmazottja, munkavállalója tevékenységét érvényes tűzvédelmi szakvizsga bizonyítvány nélkül végzi,
 - c) amennyiben a szolgáltató nem rendelkezik az általa tervezett, vagy kivitelezett, karbantartott, javított, telepített, felülvizsgált termék magyar nyelvű ismertetőjével, a használatra, karbantartásra és felülvizsgálatra, alkalmazási korlátozásra is kiterjedő alkalmazástechnikai leírással,
 - d) amennyiben a szolgáltató nem rendelkezik a gyártó által a kivitelezéshez, karbantartáshoz, javításhoz, telepítéshez, felülvizsgálathoz meghatározott eszközökkel, anyagokkal,

- e) amennyiben nem rendelkezik kimutatással az általa tervezett vagy kivitelezett, karbantartott, javított, telepített, felülvizsgált termékek típusáról, a tevékenység végzésének helyéről, idejéről vagy azt a tevékenység végzésétől számított öt évig nem őrzi meg, vagy
- f) a beépített tűzjelző vagy tűzoltó berendezés tervezésre, vagy kivitelezésre, karbantartásra, javításra, telepítésre, felülvizsgálatra vonatkozó jogszabályban, a termékre vonatkozó műszaki előírásban meghatározott követelmények megsértése esetén.

5. Tűzátjelzés fogadása, tűzjelző vagy tűzoltó központok távfelügyelete

- 9. §** (1) A tűzátjelzés fogadása, tűzjelző vagy tűzoltó központok távfelügyelete tevékenység végzésével kapcsolatos bejelentést a 6. melléklet szerinti adattartalommal kell megtenni, melyhez csatolni kell
- a) a tűz- és hibaátjelző rendszer megfelelőségi tanúsítványát,
 - b) az átjelzéseket fogadó központ kezelésére felkészített személyek számát,
 - c) a tűzjelzés esetére meghatározott teendők felsorolását,
 - d) a tűzjelző berendezés, vagy az átjelzéseket fogadó központ meghibásodásakor végrehajtandó teendők felsorolását,
 - e) nyilatkozatot arról, hogy a tűz- és hibaátjelzést fogadó központra csatlakozó létesítményekről milyen adatokat tart nyilván,
 - f) nyilatkozatot a tűz- és hibaátjelzést fogadó központra csatlakozó létesítmények esetében felmerülő téves jelzések elfogadható számáról, és az ezen felüli eseményekből származó költségek megtérítéséről.
- (2) A szolgáltató valamennyi tűz- és hibaátjelzést fogadó központjának típusát és helyét köteles bejelenteni. Több tűz- és hibaátjelzést fogadó központ bejelentésekor az (1) bekezdés szerinti mellékleteket minden központhoz külön-külön be kell nyújtani.
- (3) A bejelentésben foglalt adatokban bekövetkezett változást a tudomásra jutást követően haladéktalanul, de legkésőbb 8 napon belül az 6. melléklet szerinti adattartalommal kell megtenni, melyhez az (1) bekezdésben meghatározott iratokat abban az esetben kell csatolni, amennyiben az adatváltozás a tűz- és hibaátjelzést fogadó központot érinti.
- 10. §** A tűzvédelmi hatóság megtilthatja a tűzjelző vagy tűzoltó központok távfelügyelete tevékenység végzését
- a) az adott szolgáltatási tevékenység folytatására való jogosultság megfelelő igazolásáig,
 - b) amennyiben a szolgáltató az e rendeletben foglaltak szerint nem jelenti be valamennyi tűz- és hibaátjelzést fogadó központját,
 - c) a tűzátjelzés fogadására, tűzjelző vagy tűzoltó központok távfelügyeletére vonatkozó jogszabályban, nemzeti szabványban, a termékre vonatkozó műszaki előírásban meghatározott követelmények megsértése esetén.

6. Tűzvédelmi szakvizsgával összefüggő oktatásszervezés

- 11. §** (1) A tűzvédelmi szakvizsgával összefüggő oktatásszervezés tevékenység a követelmények, a bejelentés, és a nyilvántartás vonatkozásában a tűzvédelmi szakvizsgára kötelezett foglalkozási ágakról, munkakörökről, a tűzvédelmi szakvizsgával összefüggő oktatásszervezésről és a tűzvédelmi szakvizsga részletes szabályairól szóló 45/2011. (XII. 7.) BM rendeletben (a továbbiakban: szakvizsga rendelet) meghatározott foglalkozási ágakra, munkakörökre tagozódik.
- (2) A tűzvédelmi szakvizsgával összefüggő oktatásszervezés tevékenység végzésével kapcsolatos bejelentést a 7. melléklet szerinti adattartalommal kell megtenni, melyen a bejelentő köteles megnevezni azt a szakvizsga rendelet 1. mellékletében foglalt foglalkozási ágat, munkakört, amellyel kapcsolatban tűzvédelmi szakvizsgára felkészítő oktatásszervezés tevékenységet kíván folytatni.
- (3) Az oktatásszervező a tűzvédelmi hatósághoz intézett, az oktatásszervezői tevékenység megkezdésére vonatkozó, a Szolgtv. szerinti bejelentéséhez mellékeli az oktatási vagy távoktatási tematikát, mely tartalmazza az előadások címét, óraszámát, rövid tartalmát, továbbá az adott előadásra vonatkozó, a törzsanyagban közzétett oktatási anyagokra való hivatkozásokat.
- (4) A bejelentésben foglalt adatokban bekövetkezett változást a tudomásra jutást követően haladéktalanul, de legkésőbb 8 napon belül a 7. melléklet szerinti adattartalommal kell megtenni, melyhez oktatási tematikát abban az esetben kell mellékelni, amennyiben az oktatásszervező tevékenységi körét új foglalkozási ágra, munkakörre vonatkozó képzéssel bővíti.

- 12. §** A tűzvédelmi hatóság megtilthatja a tűzvédelmi szakvizsgával összefüggő oktatásszervezés tevékenység végzését
- a) az adott szolgáltatási tevékenység folytatására való jogosultság megfelelő igazolásáig,
 - b) amennyiben a szakvizsgabizottság elnöke, tagja felkérése nem a szakvizsga rendeletben meghatározott módon történt,
 - c) amennyiben a vizsgabizottság elnöke egyben az oktatásszervező, vagy az oktatásszervező hozzátartozója, vagy az oktatásszervezővel folyamatos munkaviszonyban álló személy,
 - d) amennyiben az oktatásról, és a szakvizsgáról a tűzvédelmi hatóság értesítése olyan tartalommal és módon történik meg, amely a szakvizsga rendelet előírásainak nem felel meg,
 - e) amennyiben az oktatásszervező által kiállított szakvizsga bizonyítvány vagy a szakvizsgáról felvett jegyzőkönyv nem felel meg a szakvizsga rendelet előírásainak,
 - f) amennyiben a tűzvédelmi szakvizsgára felkészítő oktatás részben vagy teljesen elmaradt és a szakvizsga megtörtént,
 - g) amennyiben a szakvizsga lefolytatása vagy a szakismeretek számonkérése nélkül történt meg a szakvizsga bizonyítványok kiállítása,
 - h) amennyiben az oktatásszervező az érvénytelen szakvizsga bizonyítványt nem vonja vissza, vagy a visszavonásról a hatóság értesítését elmulasztja,
 - i) amennyiben olyan személyt engedett szakvizsgára, aki a szakvizsga rendelet képzettségre vagy gyakorlatra vonatkozó előírásainak nem felelt meg.

7. Tűzvédelmi szakvizsgáztatás

- 13. §**
- (1) A tűzvédelmi szakvizsgáztatás tevékenység a követelmények, a bejelentés, és a nyilvántartás vonatkozásában a szakvizsga rendeletben meghatározott foglalkozási ágakra, munkakörökre tagozódik.
 - (2) A tűzvédelmi szakvizsgáztatás tevékenység végzésével kapcsolatos bejelentést a 8. melléklet szerinti adattartalommal kell megtenni, melyen a bejelentő köteles megnevezni azt a szakvizsga rendelet 1. mellékletében foglalt foglalkozási ágat, munkakört, amellyel kapcsolatban tűzvédelmi szakvizsgáztatás tevékenységet kíván folytatni.
 - (3) A szakvizsgáztató a tűzvédelmi hatósághoz intézett, a tevékenység megkezdésére vonatkozó, a szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló törvény szerinti bejelentéséhez mellékeli
 - a) a végzettséget igazoló irat,
 - b) a szakképesítést igazoló irat,
 - c) a szakmai gyakorlatot igazoló irat,
 - d) az adott foglalkozási ághoz tartozó tűzvédelmi szakvizsga bizonyítvány másolatát.
 - (4) A bejelentésben foglalt adatokban bekövetkezett változást a tudomásra jutást követően haladéktalanul, de legkésőbb 8 napon belül a 8. melléklet szerinti adattartalommal kell megtenni, melyhez tűzvédelmi szakvizsga bizonyítványt abban az esetben kell mellékelni, amennyiben a vizsgáztató tevékenységi körét új foglalkozási ággal, munkakörrel bővíti, vagy a szakvizsga bizonyítvány száma, érvényességi ideje változott.

- 14. §** A tűzvédelmi hatóság megtilthatja a tűzvédelmi szakvizsgáztatás tevékenység végzését
- a) az adott szolgáltatási tevékenység folytatására való jogosultság megfelelő igazolásáig,
 - b) amennyiben a szakvizsgáztatásra vonatkozó felkérést legalább 1 évig nem őrizte meg,
 - c) amennyiben a szakvizsga rendeletben a vizsgabizottság tagjára vonatkozó bármely kizárási, összeférhetetlenségi előírást megszegte,
 - d) amennyiben az általa aláírt szakvizsga bizonyítvány vagy a szakvizsgáról felvett jegyzőkönyv nem felel meg a szakvizsga rendelet előírásainak,
 - e) amennyiben mint a vizsgabizottság elnöke nem vizsgálta, hogy a szakvizsgabizottság megalakítása, a szakvizsga megszervezése és lefolytatása az oktatásszervező jogosultságainak megfelelően, a szakvizsga rendelet előírásai szerint történt, vagy nem gondoskodott a szakvizsga rendelet előírásainak betartására,
 - f) amennyiben a szakvizsgáztatáson személyesen nem vett részt, vagy
 - g) amennyiben a szakvizsga lefolytatása vagy a szakismeretek számonkérése nélkül járult hozzá a szakvizsga bizonyítványok kiállításához.

8. Vegyes és záró rendelkezések

- 15. §** (1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben meghatározottak kivételével – 2012. január 1-jén lép hatályba.
(2) A rendelet 13. § (3) bekezdés d) pontja 2012. május 1-jén lép hatályba.
- 16. §** (1) A tűzvédelmi hatóság nyilvántartásában már szereplő tűzoltó készülék karbantartó szervezet legkésőbb 2012. április 1-jéig a tűzvédelmi hatóság részére köteles az adatváltozást bejelenteni a 2. melléklet szerinti adattartalommal.
(2) A tűzvédelmi hatóság nyilvántartásában már szereplő tűzoltó készülék felülvizsgáló legkésőbb 2012. április 1-jéig a tűzvédelmi hatóság részére köteles az adatváltozást bejelenteni a 3. melléklet szerinti adattartalommal.
(3) Azok az OKF azonosító jelek (hologramokat), amelyek nem tartalmazznak hivatkozást a karbantartott készülék típusára, 2012. május 1-jén érvényüket veszítik.
- 17. §** (1) A szakvizsgáztató a szakvizsgáztatásra való jogosultságot a tűzvédelmi szakvizsga bizonyítvány másolatának, az illetékes tűzvédelmi hatóságnak 2012. május 1-jéig történő megküldésével köteles adatváltozásként bejelenteni. A tűzvédelmi hatóság a bejelentés alapján új nyilvántartási számon veszi nyilvántartásba a sorszám megtartásával.
(2) Amennyiben a vizsgáztató az (1) bekezdésben előírt adatváltozást az előírt határidőig nem teszi meg, a tűzvédelmi hatóság a vizsgáztatót törli a nyilvántartásából.
(3) A tűzvédelmi szakvizsgálóval összefüggő oktatásszervezői tevékenységet végző szolgáltatónak a szakvizsga rendelet 1. mellékletében meghatározott 4. foglalkozási ág vonatkozásában 2012. január 1. után tevékenységét adatváltozásként be kell jelentenie, mivel a foglalkozási ág, munkakör megnevezése és tartalma megváltozott. A 2012. január 1. előtt a szakvizsga rendelet 1. melléklet 4. foglalkozási ág szerint nyilvántartásba vett szolgáltatók jogosultságát a tűzvédelmi hatóság 2012. január 1-jével törli a nyilvántartásból.
- 18. §** Ez a rendelet a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK irányelvnek való megfelelést szolgálja.
- 19. §** Az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról szóló 28/2011. (IX. 6.) BM rendelet 288. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
„288. § (1) Az építmények építészeti-műszaki tervezése során a tűzvédelmi műszaki kialakítást jogszabályban meghatározott esetben tűzvédelmi műszaki leírásba, tűzvédelmi dokumentációba kell foglalni. A tűzvédelmi tervfejezet készítése szaktevékenység, így megfelelő szakmai ismeretek birtokában végezhető.”

Dr. Pintér Sándor s. k.,
belügyminiszter

1. melléklet az 50/2011. (XII. 20.) BM rendelethez

A NYILVÁNTARTÁSI SZÁM KIADÁSÁNAK SZABÁLYAI

xxsorszám/y₁-y₂-...y₁₃/zz/évszám.

ahol:

xx = az adott szolgáltatási tevékenység betűjele:

E: tűzoltó készülék karbantartása és felülvizsgálata,

M: tűzoltó technika felülvizsgálata, javítása,

P: beépített tűzjelző vagy tűzoltó berendezés tervezése,

F: beépített tűzjelző vagy tűzoltó berendezés kivitelezése, karbantartása, javítása, telepítése, felülvizsgálata,

T: tűzátjelzés fogadása, tűzjelző vagy tűzoltó központok távfelügyelete,

SZ: tűzvédelmi szakvizsgálóval összefüggő oktatásszervezés,

V: tűzvédelmi szakvizsgáztatás;

- sorszám = a tűzvédelmi hatóság által az adott szolgáltatási tevékenységben, vagy szolgáltatási ágban, foglalkozási ágban kiadott, soron következő természetes szám, (adatváltozás esetén nem módosul),
- y = a szakvizsga rendelet 1. mellékletben felsorolt foglalkozási ágak, munkakörök sorszáma.
Csak azokat a számokat kell növekvő sorrendben feltüntetni, amelyekre a tevékenységet végzőt a tűzvédelmi hatóság nyilvántartásba vette. A tűzoltó készülék karbantartást végzők nyilvántartási számában nem tüntethető fel;
- zz = a tűzvédelmi hatóság 1. táblázat szerinti kétjegyű száma;
- évszám: a bejelentés éve (változás esetén a változás bejelentésének éve).

1. táblázat

zz	A tűzvédelmi hatóságok számozása
01	Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság
02	Baranya Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
03	Bács-Kiskun Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
04	Békés Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
05	Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
06	Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
07	Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
08	Győr-Moson-Sopron Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
09	Hajdu-Bihar Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
10	Heves Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
11	Komárom-Esztergom Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
12	Nógrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
13	Pest Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
14	Somogy Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
15	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
16	Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
17	Tolna Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
18	Vas Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
19	Veszprém Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
20	Zala Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
21	BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság

2. melléklet az 50/2011. (XII. 20.) BM rendelethez

A TŰZOLTÓ KÉSZÜLÉK KARBANTARTÁSA ÉS FELÜLVIZSGÁLATA
TEVÉKENYSÉG BEJELENTÉSE
TŰZOLTÓ KÉSZÜLÉK KARBANTARTÓ SZERVEZET

Bejelentés típusa (tevékenység megkezdés, adatváltozás)
 Szolgáltató neve
 Szolgáltató székhelye vagy lakcíme
 Szolgáltató levelezési címe
 Műhely címe
 Fenntartó szervezet(ek) neve, címe
 Karbantartott készülékek típusa
 A tevékenység gyakorlására jogosult vagy képviselője elérhetőségei
 Telefonszám
 Fax szám
 E-mail cím:

Kapcsolattartásra kijelölt személy
A tevékenység megkezdésének időpontja
A tevékenység befejezésének időpontja
Nyilvántartási szám (adatváltozás esetén)

3. melléklet az 50/2011. (XII. 20.) BM rendelethez

**A TŰZOLTÓ KÉSZÜLÉK KARBANTARTÁSA ÉS FELÜLVIZSGÁLATA
TEVÉKENYSÉG BEJELENTÉSE
TŰZOLTÓ KÉSZÜLÉK FELÜLVIZSGÁLÓ**

Bejelentés típusa (tevékenység megkezdés, adatváltozás)
Szolgáltató neve
Szolgáltató székhelye vagy lakcíme
Szolgáltató levelezési címe
A tevékenység gyakorlására jogosult vagy képviselője elérhetőségei
Telefonszám
Fax szám
E-mail cím:
Kapcsolattartásra kijelölt személy
A tevékenység megkezdésének időpontja
A tevékenység befejezésének időpontja
Nyilvántartási szám (adatváltozás esetén)

4. melléklet az 50/2011. (XII. 20.) BM rendelethez

**A TŰZOLTÓ TECHNIKA FELÜLVIZSGÁLATA, JAVÍTÁSA
TEVÉKENYSÉG BEJELENTÉSE**

Bejelentés típusa (tevékenység megkezdés, adatváltozás)
Szolgáltató neve
Szolgáltató székhelye vagy lakcíme
Szolgáltató levelezési címe
Tevékenység típusa
Műhely címe
A tevékenység gyakorlására jogosult vagy képviselője elérhetőségei
Telefonszám
Fax szám
E-mail cím:
Kapcsolattartásra kijelölt személy
A tevékenység megkezdésének időpontja
A tevékenység befejezésének időpontja
Nyilvántartási szám (adatváltozás esetén)

*5. melléklet az 50/2011. (XII. 20.) BM rendelethez***A BEÉPÍTETT TŰZJELZŐ VAGY TŰZOLTÓ BERENDEZÉS TERVEZÉSE, VAGY KIVITELEZÉSE, KARBANTARTÁSA, JAVÍTÁSA, TELEPÍTÉSE, FELÜLVIZSGÁLATA
TEVÉKENYSÉG BEJELENTÉSE**

Bejelentés típusa (tevékenység megkezdés, adatváltozás)
Szolgáltató neve
Szolgáltató székhelye vagy lakcíme
Szolgáltató levelezési címe
Szolgáltatási ág pontos megnevezése
A tevékenység gyakorlására jogosult vagy képviselője elérhetőségei
Telefonszám
Fax szám
E-mail cím:
Kapcsolattartásra kijelölt személy
A tevékenység megkezdésének időpontja
A tevékenység befejezésének időpontja
Nyilvántartási szám (adatváltozás esetén)

*6. melléklet az 50/2011. (XII. 20.) BM rendelethez***A TŰZÁTJELZÉS FOGADÁSA, TŰZJELZŐ VAGY TŰZOLTÓ KÖZPONTOK TÁVFELÜGYELETE
TEVÉKENYSÉG BEJELENTÉSE**

Bejelentés típusa (tevékenység megkezdés, adatváltozás)
Szolgáltató neve
Szolgáltató székhelye vagy lakcíme
Szolgáltató levelezési címe
Felügyeletet ellátó szervezet neve
Felügyeletet ellátó szervezet székhelye
Fogadó központ helyének címe
Fogadó központ típusa
A fogadó központ tulajdonosának cégneve vagy neve
A tevékenység gyakorlására jogosult vagy képviselője elérhetőségei
Telefonszám
Fax szám
E-mail cím:
Kapcsolattartásra kijelölt személy
A tevékenység megkezdésének időpontja
A tevékenység befejezésének időpontja
Nyilvántartási szám (adatváltozás esetén)

*7. melléklet az 50/2011. (XII. 20.) BM rendelethez***A TŰZVÉDELMI SZAKVIZSGÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ OKTATÁSSZERVEZÉS
TEVÉKENYSÉG BEJELENTÉSE**

Bejelentés típusa (tevékenység megkezdés, adatváltozás)
Szolgáltató neve
Szolgáltató székhelye vagy lakcíme
Szolgáltató levelezési címe
Foglalkozási ág(ak), munkakör(ök) pontos megjelölése
A tevékenység gyakorlására jogosult vagy képviselője elérhetőségei
Telefonszám
Fax szám
E-mail cím:
Kapcsolattartásra kijelölt személy
A tevékenység megkezdésének időpontja
A tevékenység befejezésének időpontja
Nyilvántartási szám (adatváltozás esetén)

*8. melléklet az 50/2011. (XII. 20.) BM rendelethez***A TŰZVÉDELMI SZAKVIZSGÁZTATÁS
TEVÉKENYSÉG BEJELENTÉSE**

Bejelentés típusa (tevékenység megkezdés, adatváltozás)
Szolgáltató neve
Szolgáltató székhelye vagy lakcíme
Szolgáltató levelezési címe
Foglalkozási ág(ak), munkakör(ök) pontos megjelölése
A tevékenység gyakorlására jogosult vagy képviselője elérhetőségei
Telefonszám
Fax szám
E-mail cím:
Kapcsolattartásra kijelölt személy
A tevékenység megkezdésének időpontja
A tevékenység befejezésének időpontja
Nyilvántartási szám (adatváltozás esetén)

**A nemzeti erőforrás miniszter 68/2011. (XII. 20.) NEFMI rendelete
a megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatás
megállapításának részletes szabályairól szóló 15/2005. (IX. 2.) FMM rendelet módosításáról**

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 39. § (6) bekezdés b) pont 2. alpontjában kapott felhatalmazás alapján, az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 41. § m) pontjában foglalt feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

- 1. §** A megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatás megállapításának részletes szabályairól szóló 15/2005. (IX. 2.) FMM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 3. § (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
- „(4) A védett foglalkoztatók költségkompenzációs támogatása összegének megállapítását 2012. évre vonatkozóan 2012. január 31-ig lehet kérelmezni. A kérelmet a társadalmi esélyegyenlőség előmozdításáért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) bírálja el. A támogatást – a miniszterrel megkötött hatósági keretszerződésben, valamint a folyósítás részletes feltételeit tartalmazó támogatási szerződésben foglaltak szerint – havonta, utólag kell folyósítani. A hatályos hatósági keretszerződéssel rendelkező támogatottnak a 2011. évre megítélt költségkompenzációs támogatások összegének legfeljebb 3/12-ed része mértékéig, a 2012. évi támogatás terhére – január, február, március hónapokra – előleg folyósítható, amennyiben ezt 2012. január 31-ig a Hivatalnál kérelmezi.”
- 2. §** A Rendelet 4. § (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
- „(6) A rehabilitációs költségtámogatás összegének megállapítását 2012. évre vonatkozóan 2012. január 31-ig lehet kérelmezni. A kérelmet a miniszter bírálja el. A támogatást – a miniszterrel megkötött védett szervezeti szerződésben, valamint a folyósítás részletes feltételeit tartalmazó támogatási szerződésben foglaltak szerint – havonta, utólag kell folyósítani. A hatályos védett szervezeti szerződéssel rendelkező támogatott részére a 2011. évre megítélt támogatások összegének legfeljebb 3/12-ed része mértékéig, a 2012. évi támogatás terhére – január, február, március hónapokra – előleg folyósítható, amennyiben ezt 2012. január 31-ig a Hivatalnál kérelmezi.”
- 3. §** Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba, és a hatálybalépését követő napon hatályát veszti.

Dr. Réthelyi Miklós s. k.,
nemzeti erőforrás miniszter

VI. Az Alkotmánybíróság határozatai és végzései

Az Alkotmánybíróság 164/2011. (XII. 20.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok tárgyában – *dr. Bragyova András, dr. Holló András* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Paczolay Péter, dr. Pokol Béla, dr. Szalay Péter* és *dr. Szívós Mária* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi C. törvény közjogi érvénytelenség miatt alkotmányellenes, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

- I. 1. Az Alkotmánybírósághoz több indítvány érkezett – magánszemélyektől, jogi személyektől, köztük egyházaktól – a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi C. törvény (a továbbiakban: Ehtv.) egésze, illetve egyes rendelkezései alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére. Az Alkotmánybíróság a tárgyi azonosságra tekintettel az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január 3., a továbbiakban: Ügyrend) 28. § (1) bekezdése alapján az indítványokat egyesítette és egy eljárásban bírálta el.
2. A törvény egészének alkotmányellenességét állító és megsemmisítését kérő indítványok elsősorban az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének, 7. §-ának, 19. § (3) bekezdés b) pontjának, 20. § (2) bekezdésének és 36. §-ának sérelmére hivatkoztak; a törvény egyes rendelkezéseivel összefüggésben szintén az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének, valamint 57. § (1) és (5) bekezdésének, 60. §-ának, illetve 70/A. §-ának sérelmét állították.
- 2.1.1. Több indítvány azt állította, hogy az Ehtv. megalkotására az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével, 19. § (3) bekezdésének b) pontjával és 20. § (2) bekezdésével ellentétesen került sor, azáltal, hogy a törvényhozási eljárás során garanciális házszabályi rendelkezést sértettek. Az indítványok szerint a T/3507/98. számú zárószavazás előtti módosító javaslat benyújtása ellentétes volt a Magyar Köztársaság Országgyűlésének házszabályáról szóló 46/1994. (IX. 30.) OGY határozat (a továbbiakban: Házszabály) 107. §-ának (1) bekezdésével.
- A 2011. július 8-án T/3507/90. számon benyújtott egységes javaslat ugyanis még azt tartalmazta, hogy az egyházak nyilvántartásba vételével kapcsolatos kérelemről a bíróság dönt; az átmeneti rendelkezések pedig akként szóltak, hogy a törvény hatályba lépését követő harminc napon belül valamennyi, korábban egyházként nyilvántartásba vett szervezet, amennyiben a törvényi feltételeknek megfelel, kezdeményezheti a bíróságnál egyházként történő bejegyzését, vagy alanyi jogon bejelentheti az egyesületre vonatkozó törvény szerinti nyilvántartásba vételhez szükséges adatokat. A zárószavazás előtti módosító javaslat – állításuk szerint – a gyakorlatban átírta a törvényt, miközben a zárószavazás előtti módosítás lényege a „koherenciazavar” elhárítása, nem pedig az általános vitában, részletes vitában, bizottsági vitákban megvitatott és megszavazott törvényjavaslat gyökeres átalakítása. Az indítványok úgy érvelnek, hogy ezzel a megoldással lényegében az országgyűlési képviselők nem teljesítették az Alkotmányban előírt feladatukat, hiszen olyan törvényt fogadtak el, amelynek tartalmát nem is ismerhették, azt meg sem vitathatták, ezzel az eljárással pedig sérült alkotmányos rendünk alapja, a demokratikus

jogállamiság is, aminek alapvető eleme, hogy a demokratikusan választott legfelsőbb népképviselői szerv alkotja meg a törvényeket. Kiemelték: a törvényalkotásra vonatkozó szigorú eljárási szabályok (a Házsabály is) azért vannak, hogy valamennyi képviselőnek legyen lehetősége érdemben részt venni a törvényhozásban, ami nem csak a szavazást jelenti, hanem az előterjesztett javaslat érdemi megvitatásának lehetőségét, a javaslattal kapcsolatos érvek és ellenérvek kifejtését, megismertetését a döntést hozó testület többi tagjával. Mindezekből az indítványozók azt a következtetést vonják le, hogy ha a törvényjavaslat érdemi megvitatásának lehetősége az eljárási szabályok megsértése miatt elmarad, akkor ez valójában a törvényhozói hatáskör kiüresedését jelenti, így pedig a döntés jogilag érvénytelen még akkor is, ha a javaslatot megszavazták.

2.1.2. Több indítványozó szintén az Ehtv. közjogi érvénytelenségének megállapítását kérte azon az alapon, hogy az Alkotmány 36. § szerint a Kormány kötelessége, hogy feladatának ellátása során együttműködjön az érdekelt társadalmi szervezetekkel, azonban az Ehtv.-vel kapcsolatban egyeztetésre nem kerülhetett sor, mivel a törvényjavaslatot nem a Kormány nyújtotta be, hanem országgyűlési képviselők; ezért a kérdésben az érdemi vita elmaradt, az egyházakat mellőzték a törvény előkészítésekor.

2.1.3. A kellő felkészülési idő hiányát jelenti és ezáltal az Alkotmány 2. § (1) bekezdését sérti több indítvány szerint az, hogy az egyház nyilvántartásba vételére irányuló eljárás alapjaiban tér el a korábbi eljárási rendtől, radikális változást jelent, és az új követelmények teljesítése hátrányosan érinti a hatályba lépésekor működő egyházakat, azokat ugyanis nemcsak a jövőben, a törvény hatályba lépése után megalapított egyházakat érintik, hanem megköveteli a bejegyzett egyházak újraalapítását is [vö. 28/2005. (VII. 14.) AB határozat, 51/2010. (IV. 28.) AB határozat]. Ezzel kapcsolatban külön is kifogásolják, hogy az Ehtv. 34. §-a alapján a miniszternek kell kiadni az egyházak nyilvántartásának ügyviteli szabályait, a nyilvántartásba vétel iránti kérelem részét képező formanyomtatványok tartalmi kellékeit, valamint a nyilvántartással kapcsolatos eljárásban szakértőként való közreműködés szabályait; ezért az érintetteknek lehetőségük sincs arra, hogy kellő időben megismerjék ezeket a rendeleteket, és ennek figyelembe vételével hozzák meg döntésüket.

2.1.4. Az indítványozók a törvény megsemmisítését arra hivatkozással is kérik, hogy a törvény szabályozási rendszere az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) a következő megállapításai fényében egészében ellentétes az Emberi Jogok Európai Egyezményével (a továbbiakban: Egyezmény), és ezen keresztül az Alkotmánynak – a nemzetközi jog és a belső jog összhangja biztosításának kötelezettségét előíró – 7. § (1) bekezdésével:

Az Egyezményben foglalt jogok korlátozását megvalósító jogszabálynak megfelelő módon hozzáférhetőnek és előreláthatónak kell lennie a hatásait tekintve, ami azt jelenti, hogy megfelelő pontossággal kell megfogalmaznia az alkalmazandó szabályokat, annak érdekében, hogy az érintettek igazodni tudjanak a jogszabály előírásaihoz, annak megfelelően alakíthassák lépéseiket [The Sunday Times v. the United Kingdom (no. 1), 1979. április 26., Series A no. 30, p. 31, 49. §.]

Az Egyezmény 9. cikkében foglalt vallásszabadsághoz való jog súlyos és aránytalan korlátozását valósítja meg az Ehtv. az indítványozó szerint azáltal, hogy egyrészt intézményesíti a vallási tanítások, hitelvek állami, hatósági mérlegelését; másrészt – például a 20 éves egyesületi formában történő működés megkövetelésével – lényegesen megnehezíti azt, hogy az egy vallási közösség egyházi jogi személyé válhasson; harmadrészt – az Egyezmény 14. cikkét is sértően – diszkriminatív, hogy a törvényalkotó objektív és átlátható szempontrendszer alapulvétele nélkül az egyházak egy részét a törvény erejénél fogva elismeri, míg más részüknél megköveteli az „újraalapítást”. Ezekhez képest a Bíróság szerint az állam semlegességre és pártatlanságra irányuló kötelezettsége összeegyeztethetetlen bármely olyan hatáskörrel, amely alapján az állam vallási hittételek legitimitását (megengedhetőségét, jogosságát) mérlegeli, továbbá a vallásszabadsággal ellentétes, ha az állam az egyházak újregisztrációja során olyan közösségektől vonja meg az egyházi jogállást, melyek korábban nem kerültek összeütközésbe a törvénnyel [The Moscow Branch of the Salvation Army kontra Oroszország ügy, no. 72881/01 (Sect. 1), ítélet, 2006. október 5., ECHR 2006-XI., 58. §., 76–98. §.]; a jogilag elismert vallási közösségek létrehozatalának korlátozása beavatkozás az érintettek vallásszabadsághoz való jogába [Metropolitan Church of Bessarabia és mások kontra Moldávia ügy, no. 45701/99, ECHR 2001-XII), 105. §.]; az még elfogadható, hogy egy vallásos közösség az állami elismerésre kivételes körülmények között 10 évet várjon, ha újonnan alapított és ismeretlen vallási közösségről van szó, a 20 éves várakozási idő azonban túlzó, továbbá, ha az állam olyan keretszabályozást valósít meg a vallásos csoportok állami elismerését tekintve, amelyhez egy speciális státusz kapcsolódik, akkor minden vallási csoportnak tisztességes esélyt kell biztosítania, hogy ezt a státuszt megszerezze, és a kritériumrendszer nem alkalmazható diszkriminatív módon [Religionsgemeinschaft Der Zeugen Jehovas és mások kontra Ausztria ügy, no. 40825/98, ítélet, 2008. július 30., 92. §.]

Az indítványozók szerint sérti az Egyezmény 6. cikkének (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményét és 13. cikkét, hogy az Ehtv. által intézményesített nyilvántartásba vételi eljárás folyamán az érintetteknek nincs

lehetőségük arra, hogy ügyükben független és pártatlan bíróság hozzon határozatot, az Ehtv. semmiféle jogorvoslati lehetőséget nem biztosít. A Bíróság joggyakorlata szerint a vallási közösségek egyházi jogi státuszának elismerésére irányuló nyilvántartásba vételi eljárás tárgya az Egyezmény értelmében „polgári jogi igénynek” számít (mivel az érintett vallási közösség a nyilvántartásba vételi eljárás következtében válik az állam által elismert egyházi jogi személlyé), és ezáltal az Egyezmény 6. cikkének (1) bekezdése védelme alá esik; így minden vallási közösség jogosult az állam által létrehozott nyilvántartásba vételi eljárás kezdeményezésére, és hasonlóképpen joga van arra, hogy jogi személyisége kérdésében döntsene [Religionsgemeinschaft Der Zeugen Jehovas és mások kontra Ausztria ügy, no. 40825/98, ítélet, 2008. július 30., 107–108. §.]

2.1.5. Az egyik indítványozó szerint az Ehtv. az ún. „biznisz egyházak” kiszűrése érdekében a kollektív bűnösség elvét alkalmazza, ami sérti az ártatlanság vélelmét, mivel törvényes eljárás nélkül fosztja meg azokat szerzett jogaitól [ez ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (2) bekezdésével], miközben a vádlónak kellene bizonyítania az állítás megalapozottságát, nem pedig a vádlottnak.

2.2. Az Ehtv. egyes rendelkezéseit az indítványok a következő összefüggésekben támadták:

2.2.1. Az Ehtv. 7. § (1)–(2) bekezdése nincs összhangban az Ehtv. 14. § (3) bekezdésével, keverednek az egyház létesítésének szabályai az egyesület alapításával, ami az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből eredő normavilágosság sérelmét eredményezi.

2.2.2. Az Ehtv. 11. § (1) bekezdés második mondata, amely szerint az egyesület egyházként történő elismeréséhez az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges, az indítványozók szerint sérti az Alkotmány 60. §-át, 57. § (1) és (5) bekezdését. Az Alkotmánynak ugyanezekkel a rendelkezéseivel ellentétes az Ehtv. 33. §-a és melléklete.

Az indítványozók előadják, hogy sérti az állam és egyház elválasztásának követelményét [Alkotmány 60. §], hogy az Országgyűlés mérlegelheti az egyházkénti nyilvántartásba vétel feltételeinek meglétét, így a benyújtott hitelveteket, ráadásul – adott esetben, szükség szerint – politikai konszenzusra kell jutni a minősített többség megszerzéséhez.

Ez a megoldás az egyházak státuszának elismerését közvetlenül rendeli alá pártpolitikai szempontoknak, politikai játszmáknak és mindenekelőtt a kormánypártok érdekeinek. Az Alkotmány 57. § (1) bekezdésével ellentétes, hogy nincs szabályozva, hogy az Országgyűlés a betérjesztést követően milyen formában és milyen határidővel köteles a vallási közösség nyilvántartásba vételéről határozni, az egyházkénti nyilvántartásba vételnek az Országgyűlés döntési jogkörébe utalása pedig megfosztja a jogorvoslat lehetőségétől [Alkotmány 57. § (5) bekezdés] a kérelmezőt. Az indítványozók hozzátesszik: sérti a jogbiztonság, a törvény előtti egyenlőség és a hatalmi ágak elválasztásának elvét, hogy az Országgyűlés nem csak szabályokat és feltételeket foglal törvénybe, hanem egyes egyházakat törvényben nevesít, miközben másokat megfoszt a jogállásuktól és kétharmaddal tesz visszaminősíthetővé: a törvényhozó ugyanis egyedi ügyekben nem dönthet az általa alkotott törvény alkalmazásáról, ráadásul az egyházkénti elismerés a törvényi feltételeknek való megfelelés esetén is ki van szolgáltatva az Országgyűlés pillanatnyi létszámarányának és szubjektív döntésének.

2.2.3. Több indítvány szerint az Ehtv. 14. §-a, 15. § (1) bekezdésének a) és c) pontja, 16. § (1) és (4) bekezdése, valamint 17. §-a sértik az Alkotmány 60. §-át, 2. § (1) bekezdését, továbbá 57. § (1) és (5) bekezdését. Az indítványok az alkotmányellenességet az alábbi érvekkel indokolják:

A szabályozás ellentétes az Alkotmány 60. §-ával, mivel nem egyenlők az egyházalapítás feltételei, és nem független az eljáró fórum (politikai döntéshozók), a nyilvántartásba vételkor pedig tartalmi szempontokat is vizsgálni kell (hitvallás, rítus stb.), amelyekben mind a döntés objektív megalapozása, mind az esetleges elutasítás cáfolata lehetetlen – az Ehtv. intézményesíti a vallási tanítások, hitelvek elfogadhatatlan állami, hatósági cenzúráját, felülvizsgálatát, ami sérti a vallási ügyekben eljáró állam semlegességének követelményét. Az indítványok idézik a 4/1993. (II. 12.) AB határozatot, többek között, hogy „az államnak vallási és a lelkiismereti meggyőződésre tartozó más kérdésekben semlegesnek kell lennie” (...) „az államnak az egyházakat egyenlőként kell kezelnie. Mivel az állam éppen azokban a tartalmi kérdésekben nem foglalhat állást, amelyek a vallást vallássá teszik, a vallásról és egyházzal csak elvont, minden vallásra vagy egyházra egyaránt alkalmazható keretszabályokat alkothat, amelyek révén ezek a semleges jogrendbe illeszkednek, s tartalmi kérdésekben a vallások és egyházak önértelmezésére kell hagyatkoznia. Ezért a vallásszabadságnak csakis nem-vallási, s így nem specifikus, hanem mindenre, illetve bármely más késztetésből fakadó, de hasonló cselekvésre is érvényes korlátjai lehetnek.” Ehhez képest az Ehtv. ugyan meghatározza, mi tekinthető vallási tevékenységnek, azonban igencsak önkényesen, elnagyoltan, jogilag objektíven nehezen megfogható és értelmezhető konjunktív feltételek alkalmazásával írja körül a vallási tevékenység fogalmát (6. §), ami csak fokozza a visszaélés lehetőségét és az önkényes jogalkalmazás komoly veszélyével jár. Az Ehtv. jelen formájában nemcsak a nyilvánvalóan visszaélésszerű egyházalapítás kiszűrését, hanem koherens, szilárd vallási eszmerendszerrel rendelkező egyházak kirostálását is lehetővé teszi homályos szempontok alapján.

Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből eredő normavilágosság követelményének sérelmét jelenti, hogy az Ehtv. 14. § (3) bekezdésének f) pontja, illetve 15. § (1) bekezdésének c) pontja alapján nem lehet megállapítani, hogy hány tag nyilatkozatára van szükség a kérelem benyújtásához: elégséges-e az említett ezer tagé, vagy valamennyi, adott esetben több (minden) tag nyilatkozatára szükség van. Nem lehet továbbá értelmezni, hogy miután a kérelmet az egyesület (mint jogi személy) nyújthatja be, miért kell a tagoknak nyilatkozniuk; illetve, hogyan lehet akárcsak ezer, adott esetben több tízezer tagnak az egyesület működésének az Alaptörvénnyel és a jogszabályokkal való összhangról felelősségteljesen nyilatkoznia.

Az egyházi jogállás megszerzésével kapcsolatos önkényességet növeli, hogy a miniszter a benyújtó egyház kérelmének Országgyűlés elé terjesztését megelőzően szakértőt rendelhet ki a törvényben foglalt vallási tevékenységgel kapcsolatos feltételek fennállása megállapításának (hitvallás megfelelésének) tisztázására – amire nem is lehet szakértő alkalmas –, ráadásul a kérelmezőnek nincs ilyen joga; továbbá a miniszter megteheti, hogy – bár a vallási közösség megfelel a törvény által szabott feltételeknek – akár jelentős, az érintettek számára súlyos joghátrányt okozó késéssel terjeszti, vagy sosem terjeszti a kérelmet az Országgyűlés elé, ha pedig úgy ítéli meg, hogy a kérdéses vallási közösség nem felel meg a törvényben foglalt kritériumoknak, döntése ellen nincs helye jogorvoslatnak, illetve a szakértői vélemény megtámadására sincsen lehetőség. Ugyanígy nincs jogorvoslat az egyházkénti elismerést tiltó körülményként nevesített, gyakorlatilag mérlegelési körbe tartozó döntésként működő „nemzetbiztonsági kockázat” megállapítása ellen. Mindez az Alkotmány 57. § (1) és (5) bekezdésének sérelméhez vezet.

2.2.4. Az indítványok támadták az Ehtv. 31. §-át is, a normavilágosság [Alkotmány 2. § (1) bekezdés] sérelme alapján, különösen azért, mivel a nyilvántartásba vétel iránti kérelmeket 2012. január 1-je után lehet benyújtani, így nem világos, hogy a Kormány kivel, illetve hogyan köthet „az e törvény alapján egyháznak nem minősülő, közfeladatot ellátó szervezetekkel” megállapodást „legkésőbb 2011. december 31-éig”, nem ad választ tehát a rendelkezés arra a kérdésre, mi lesz a meglévő érvényes megállapodásokkal.

2.2.5. Az indítványok szerint az Ehtv. 36. §-a sérti Alkotmány 2. § (1) bekezdését és 60. §-át:

A normavilágosság és jogbiztonság sérelmét eredményezi, hogy az Ehtv. átmeneti rendelkezésekből nem állapítható meg, hogy a ma működő egyházi jogi személyeknek mit kell teljesíteniük ahhoz, hogy tovább folytathassák hitéleti tevékenységüket: milyen tartalmú nyilatkozatot, illetve bejelentést hová kell küldeni, mikor (2011. december 31-ig vagy kifejezetten ez után), ugyanakkor mindezek elmulasztása esetén az egyház a törvény alapján – meghatározatlan időpontban – jogutód nélkül megszüntetésre kerül, a szervezet vagyona pedig a Magyar Állam tulajdonába kerül. A törvény hatálybalépésétől kezdődően általános jogutódlásról nem lehet beszélni, mivel csak ezt követően kerülhet sor az Országgyűlés döntésére. Különösen is bizonytalan, hogy az egyházi jogi személyek által ellátott közfeladatokhoz hozzárendelt intézményeknek mi lesz a sorsa, és milyen módon és feltételekkel működhetnek tovább, miközben ez a kérdés minden egyes feladatnál eltérő megoldásokat igényelne, mert például közoktatási intézmény fenntartói jogát tanítási év közben nem lehet átadni, míg egyházi felsőoktatási intézmény fenntartói jogát csak és kizárólagosan egyházi jogi személy láthatja el.

A lelkiismereti és vallásszabadságot sérti, hogy az Ehtv. egyesületté történő visszaminősülésre kényszerít több száz – 1991 előtt bejegyzett, de 1000 fő tagsággal nem rendelkező, vagy 1991 után bejegyzett olyan – egyházat, amelyek éppen az új törvény elvárásainak megfelelően eddig elsődlegesen hitéleti, vallási tevékenységet folytattak, és másodlagosan jelentős részük még közfeladatokat (oktatás, szociális, prevenció, kulturális stb. feladatot) is ellátott. Az egyesületekre vonatkozó jogszabályok nem tartalmaznak olyan szabályokat, amelyek egyházi tevékenységre vonatkoznának (istentiszteletek tartásának, adományok gyűjtésének, az evangélium nyilvános – közterületen, oktatási intézményben, börtönben, kórházban, fogyatékosokat ellátó intézményben – hirdetésének joga; a lelkészek jogai, az egyházi személy munkajogi státusza, a lelkészképzés lehetőségei, közintézmények működtetésének lehetősége, adózási feltételek és jogok), ezért az egyesületté átminősülő egyházak diszkriminálódnak, ellehetetlenülnek. A törvény a jogállásukat féltő egyházakat – ha azt meg akarják tartani – beolvasásra kényszeríti más egyház keretébe, ami a szabad vallásgyakorlás sérelméhez vezet. A „külön törvény szerinti nyilvántartásba vétel”, mint az egyesületté válás feltétele bizonytalan hivatkozás, ugyanakkor annak elmulasztása jogutód nélküli megszűnéssel és vagyonvesztéssel (elkobzással) jár.

A jogbiztonság sérelmét eredményezi az indítványozók szerint az is, hogy az Ehtv. nem rendelkezik a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény „sorsáról”, hatályon kívül helyezéséről.

2.2.6. Az indítványok továbbá az Ehtv. 11. § (4)–(5) bekezdésének alkotmányellenességét állították és megsemmisítését kérték az Alkotmány 60. § sérelmére hivatkozással, de az alkotmányellenesség okát részletesen nem fejtették ki.

3. Az Alkotmánybíróság az Ehtv. elfogadását kifogásoló indítványokkal kapcsolatban kikérte az Országgyűlés elnökének véleményét.

II. 1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„7. § (1) A Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját.”

„19. § (1) A Magyar Köztársaság legfelsőbb államhatalmi és népképviselői szerve az Országgyűlés.

(3) E jogkörében az Országgyűlés

(...)

b) törvényeket alkot;

(...)”

„20. § (2) Az országgyűlési képviselők tevékenységüket a köz érdekében végzik.”

„36. § Feladatának ellátása során a Kormány együttműködik az érdekelt társadalmi szervezetekkel.”

„57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.

(...)

(5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

„60. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságára.

(2) Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más lelkiismereti meggyőződés szabad megválasztását vagy elfogadását, és azt a szabadságot, hogy vallását és meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon akár egyénileg, akár másokkal együttesen nyilvánosan vagy magánkörben kinyilváníthassa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolhassa vagy taníthassa.

(3) A Magyar Köztársaságban az egyház az államtól elválasztva működik.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

(2) Az embereknek az (1) bekezdés szerinti bármilyen hátrányos megkülönböztetését a törvény szigorúan bünteti.”

2. Az Ehtv. érintett rendelkezései:

„6. § (1) E törvény alkalmazásában vallási tevékenység olyan világnézethez kapcsolódó tevékenység, mely természetfelettre irányul, rendszerbe foglalt hitelvekkel rendelkezik, tanai a valóság egészére irányulnak, valamint az erkölcsöt és az emberi méltóságot nem sértő sajátos magatartás követelményekkel az emberi személyiség egészét átfogja.

(2) Önmagában nem tekinthető vallási tevékenységnek a

a) politikai és érdekérvényesítő;

b) pszichikai vagy parapszichikai;

c) gyógyászati;

d) gazdasági-vállalkozási;

e) nevelési;

f) oktatási;

g) felsőoktatási;

h) egészségügyi;

i) karitatív;

j) család-, gyermek- és ifjúságvédelmi;

k) kulturális;

l) sport;

- m) állat-, környezet- és természetvédelmi;
- n) hitéleti tevékenységhez szükséges túlmenő adatkezelési;
- o) szociális tevékenység.”

„7. § (1) Az egyház, vallásfelekezet, vallási közösség (a továbbiakban: egyház) azonos hitelveket valló, természetes személyekből álló, önkormányzattal rendelkező, autonóm szervezet, mely elsődlegesen vallási tevékenység gyakorlása céljából működik. E törvény alkalmazása során egyháznak minősülnek a vallásfelekezetek és vallási közösségek is.

(2) Az azonos hitelveket valló, Magyarországon lakóhellyel rendelkező cselekvőképes természetes személyek vallásuk gyakorlása céljából egyházat hozhatnak létre.”

„11. § (1) Az egyház jogi személy, amely jogalanyiságát nyilvántartásba vétellel nyeri el. Az egyesület egyházként történő elismeréséhez az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.

(...)

(4) Az egyes belső egyházi jogi személyeket az egyházakkal való kapcsolattartásért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) az egyház egészének vagy legfőbb szervének képviselője kérelmére külön nyilvántartásba veszi. A nyilvántartás a belső egyházi jogi személyeket az adott egyház szerveiként tünteti fel.

(5) A (4) bekezdésben nem említett, más belső egyházi jogi személyek jogi személyiségét az egyház egészének, illetve legfőbb szervének, vagy az adott jogi személy közvetlen felettes egyházi szervének a miniszternél bejelentett képviselője, belső rendje szerint erre feljogosított tisztségviselője igazolja.”

„14. § (1) Az egyház nyilvántartásba vételére irányuló kérelmet (a továbbiakban: kérelem) a vallási tevékenységet is végző egyesület képviselője a miniszterhez nyújtja be.

(2) A törvény mellékletében szereplő egyházakat a miniszter e törvény 33. § (1) bekezdésében meghatározott módon veszi nyilvántartásba. Az e törvény melléklete tartalmazza az Országgyűlés által elismert egyházakat.

(3) Az egyház nyilvántartásba vételére irányuló kérelem akkor nyújtható be, ha

- a) az egyesület elsődlegesen vallási tevékenységet végez;
- b) tanításának lényegét tartalmazó hitvallással és rítussal rendelkezik;
- c) legalább húsz éve, szervezett formában, egyesületként működik Magyarországon. Az időtartamba beszámít az e törvény hatálybalépése előtt egyházként történő működés is;
- d) az alapszabályát, létesítő okiratát, belső törvényét, szervezeti és működési szabályzatát vagy azoknak megfelelő más szabályzatot elfogadta;
- e) a szervezet az ügyintéző és képviseleti szerveit megválasztotta, vagy kijelölte;
- f) tagjai nyilatkoznak arról, hogy az általuk létrehozott szervezet tevékenysége nem ellentétes az Alaptörvénnyel, jogszabályba nem ütközik, valamint nem sérti más jogait és szabadságát.

15. § (1) Az egyházi nyilvántartásba vételre irányuló kérelemhez csatolni kell

- a) tanításának lényegét tartalmazó hitvallását vagy legfőbb vallási tanainak összefoglalását;
 - b) annak igazolását, hogy a szervezet 14. § (3) bekezdésének c) pontjában meghatározott idő óta működik;
 - c) a legalább ezer természetes személy tag nevét, magyarországi lakóhelyét, aláírását tartalmazó aláírási ívet;
 - d) az alapszabályát, létesítő okiratát, belső törvényét, szervezeti és működési szabályzatát vagy azoknak megfelelő más szabályzatot, legfőbb szervének alakuló üléséről felvett jegyzőkönyvet és az erről készült jelenléti ívet, valamint a székhely használat jogcímét igazoló okirat másolatát;
 - e) a szervezet ügyintéző és képviseleti szervei tagjai személyazonosításra alkalmas adatait;
 - f) tagjai nyilatkozatát arról, hogy az általuk létrehozott szervezet tevékenysége nem ellentétes az Alaptörvénnyel, jogszabályba nem ütközik, valamint nem sérti más jogait és szabadságát;
 - g) képviseleti szerve nyilatkozatát arról, hogy elnevezése, jelképrendszere, szertartásrendje a már nyilvántartásba vett egyház nevével, jelképrendszerével, szertartásrendjével nem azonos vagy összetéveszthető;
 - h) legalább 5 éves egyszerűsített beszámolót vagy egyszerűsített éves beszámolót, vagy azzal egyenértékű beszámolót;
 - i) a személyi adat- és lakcímnnyilvántartó hatóság által kiadott, a benyújtott adatok valóságáról szóló igazolást.
- (2) Az egyház nyilvántartásba vételére irányuló kérelmet benyújtó személynek saját személyazonosító adatait is meg kell adnia a kérelemben.
- (3) A benyújtott kérelemben feltüntetett adatok valóságáért a kérelmező büntetőjogi felelősséggel tartozik.

(4) A nyilvántartás az alábbi adatokat tartalmazza:

- a) nyilvántartási szám;
- b) az egyház neve, esetleg rövidített neve, illetve a köznyelvben meghonosodott elnevezése;
- c) az egyház székhelye;
- d) az egyház képviselőjének neve, lakóhelye és a képviselet módja;
- e) az egyház, címerének és lógójának tartalmi leírása.

(5) A nyilvántartásba szükség szerint bejegyzendő adatok:

a létesítő okirat módosítása esetén

a) a létesítő okirat módosításának időpontja,

b) a módosítás nyilvántartásba vételéről szóló határozat száma, jogerőre emelkedésének napja.

16. § (1) Amennyiben az egyesület a 14. §-ban foglalt feltételeknek megfelel, a miniszter az egyház nyilvántartásba vételére irányuló kérelmet az Országgyűlés elé terjeszti.

(2) A nyilvántartásba bejegyzett adatok változását – a változástól számított tizenöt napon belül – a miniszternek kell bejelenteni.

(3) A miniszter a nyilvántartásba vételi kérelmet elutasítja, ha a 14. §-ban foglalt feltételek nem állnak fenn. A feltételek hiánya esetén a nyilvántartásba vételi kérelemről az Országgyűlés nem dönt.

(4) A 14. §-ban foglalt feltételek teljesítése mellett sem jegyezhető be egyházként olyan közösség, amellyel szemben működése során az illetékes állami szerv nemzetbiztonsági kockázatot állapított meg.

(5) Ha a nyilvántartásba vételi kérelmet elutasító döntés közlését követően nyolc napon belül ismételten kéri az egyház nyilvántartásba vételét, az elutasításhoz fűződő jogkövetkezmények nem alkalmazhatóak, és a korábbi eljárás során benyújtott okiratok egy alkalommal ismételten felhasználhatók. A határidő elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye.

(6) Az egyház nyilvántartásba vételének elutasítása esetén, a bejegyzési kérelem egy éven belül ismételten nem terjeszthető elő.

(7) Belső egyházi jogi személy nyilvántartásba vételére, valamint a nyilvántartásba bejegyzett adatok változására az egyház nyilvántartásba vételére vonatkozó szabályokat az alábbi eltérésekkel kell alkalmazni:

a) a nyilvántartásba vétel az egyház egészének, illetve legfőbb szervének vagy az adott jogi személy közvetlen felettes egyházi szervének képviselője kérelmére történik;

b) a nyilvántartás az egyház nyilvántartási száma alatt történik;

c) a miniszter a benyújtó egyház kérelmének Országgyűlés elé terjesztését megelőzően, külön jogszabályban meghatározott feltételek alapján szakértőt rendelhet ki a törvényben foglalt vallási tevékenységgel kapcsolatos feltételek fennállása megállapításának tisztázására. Nem kérhető fel szakértőként egyház vagy egyházi jogi személy ügyintéző és képviseleti szervének tagja.

17. § A miniszter a benyújtó egyház kérelmének Országgyűlés elé terjesztését megelőzően, külön jogszabályban meghatározott feltételek alapján szakértőt rendelhet ki a törvényben foglalt vallási tevékenységgel kapcsolatos feltételek fennállása megállapításának tisztázására. Nem kérhető fel szakértőként egyház vagy egyházi jogi személy ügyintéző és képviseleti szervének tagja.

18. § Az egyház e törvényben meghatározott nyilvántartásba bejegyzett adatai nyilvánosak.”

„28. § A miniszter az Országgyűlés elé terjeszti az egyház megszüntetésére és törlésére vonatkozó javaslatot, ha tevékenységével felhagy és vagyonáról nem rendelkezik.”

„31. § (1) A Kormány a jelen törvény hatályba lépéséig a közcélú tevékenységet végző egyházakkal megkötött megállapodások tiszteletben tartása mellett azokat áttekinti és szükség szerint új megállapodásokat kezdeményez.

(2) A Kormány az e törvény alapján egyháznak nem minősülő – közfeladatot ellátó – szervezetekkel a megállapodásokat legkésőbb 2011. december 31-ig megkötheti.”

„33. § (1) A miniszter a jelen törvény mellékletében szereplő egyházak és az általuk meghatározott önálló, illetve az e törvény 11. § (2) bekezdésében megjelölt belső egyházi jogi személyeket 30 napon belül nyilvántartásba veszi.

(2) A mellékletben szereplő egyház és az (1) bekezdésben meghatározott belső egyházi jogi személy a bejegyzés időpontjától függetlenül jogfolytonosan működik.

(3) A miniszter az (1) bekezdés szerinti bejelentésre a nyilvántartásba vétel során új, a szervezet országosan egyedi azonosítására alkalmas nyilvántartási számot állapít meg és ad ki az egyház részére, továbbá erről értesíti.”

„34. § Felhatalmazást kap a miniszter, hogy

a) az egyházak nyilvántartásának ügyviteli szabályait, a nyilvántartásba vétel iránti kérelem részét képező formanyomtatványok tartalmi kellékeit, a nyilvántartásba bejegyzendő technikai és egyéb adatokat, valamint az egyház adatairól kért elektronikus kivonat tartalmára vonatkozó szabályokat;

b) az egyházak nyilvántartásával kapcsolatos eljárásban a szakértőkre, valamint – az államháztartásért felelős miniszterrel egyetértésben – a szakértői díjra vonatkozó szabályokat rendeletben megállapítsa.”

„36. § (1) A törvény hatálybalépését követően – a jelen törvény mellékletében foglalt egyházak kivételével – valamennyi korábban egyházként nyilvántartásba vett szervezet – amennyiben a törvényi feltételeknek megfelel – kezdeményezheti a miniszternél, hogy az egyházi nyilvántartásba vétel iránti kérelmet terjessze az Országgyűlés elé, vagy bejelentheti a külön törvény szerinti nyilvántartásba vételhez szükséges adatokat, különös tekintettel a névre, székhelyre, képviselőre és az alapító tagokra.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltak elmulasztása esetén, továbbá amennyiben a továbbműködésről nemlegesen nyilatkozik, a szervezet jelen törvény rendelkezései alapján jogutód nélkül megszüntetésre kerül.

(3) Amennyiben a szervezet 2011. december 31-én jogosult képviselője a továbbműködésről nyilatkozik, úgy az (1) bekezdésben foglaltakat kell az eljárás során irányadónak tekinteni.

(4) Az (1) bekezdés szerint nyilvántartásba vett szervezet az e törvény hatályba lépésétől kezdődően a korábban nyilvántartásba vett szervezet általános jogutódja.

(5) Az e törvény alapján egyesületté váló közösségek a személyi jövedelemadó meghatározott részének az adózó rendelkezése szerinti felhasználásáról szóló törvény értelmében civil szervezeteknek tekintendők, és a civil szervezetek részére felajánlható egy százalékra lesznek jogosultak, feltéve, hogy az egyesületekre vonatkozó jogszabályok által támasztott feltételeket 2012. június 30-ig teljesítik.

(6) E törvény hatályba lépését követően csak az e törvényben foglalt szabályoknak megfelelő egyháznak nyújtható egyházi célú költségvetési támogatás. A 2011. december 31-én nyilvántartásban szereplő, az (1) bekezdés szerint átalakuló egyházak által e törvény kihirdetésekor fenntartott közoktatási intézmények működését 2012. augusztus 31-ig a központi költségvetés biztosítja.”

„Melléklet a 2011. évi C. törvényhez

Az Országgyűlés által elismert magyarországi egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek

1 Magyar Katolikus Egyház

2 Magyarországi Református Egyház

3 Magyarországi Evangélikus Egyház

4–6 Zsidó vallásfelekezetek:

Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége

Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség (Statusquo Ante)

Magyarországi Autonóm Orthodox Izraelita Hitközség

7–11 Ortodox Egyház:

Budai Szerb Ortodox Egyházmegye

Konstantinápolyi Egyetemes Patriarchátus – Magyarországi Ortodox Exarchátus Magyarországi

Bolgár Ortodox Egyház

Magyarországi Román Ortodox Egyházmegye

Orosz Ortodox Egyház Magyarországi Egyházmegyéje (Moszkvai Patriarchátus)

12 Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete

13 Magyarországi Baptista Egyház

14 HIT Gyülekezete”

III. Több indítványozó az Ehtv. közjogi érvénytelenségét is állította a törvény megalkotásának módja és elfogadásának menete miatt. Ezért az Alkotmánybíróság először áttekintette közjogi érvénytelenséggel kapcsolatban kialakult gyakorlatát, illetve az Ehtv. elfogadásának folyamatát.

1. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata, hogy magának a jogalkotási eljárásnak az alkotmányosságát is vizsgálja és dönt a „formai hibás törvényhozási eljárás” alkotmányosságáról. Az Alkotmánybíróság már a 11/1992. (III. 5.) AB határozatában kifejtette: „A jogállamiság és a jogbiztonság elvéből fakadnak az eljárási garanciák. (...) Csak a formalizált eljárás szabályainak követésével keletkezhet érvényes jogszabály (...)” (ABH 1992, 77, 85.) Az Alkotmánybíróság több határozatában részletesen foglalkozott a közjogi érvényesség eseteivel. A 29/1997. (IV. 29.) AB határozatában kifejtette, hogy a „formai hibás törvényhozási eljárás – megfelelő indítvány alapján – a jövőben alapot ad a törvény kihirdetése napjára történő visszamenőleges hatályú megsemmisítésére.” (ABH 1997, 122.) A határozat indokolása szerint „[a] megsemmisítés alapja a közjogi érvénytelenség, amely a norma formai alkotmányellenességének egyik változata.” (ABH 1997, 122, 128.) Az 52/1997. (X. 14.) AB határozat rendelkező részében az Alkotmánybíróság megismételte azt a korábbi határozatában foglalt tételt, melynek megfelelően a jogalkotás során elkövetett eljárási alkotmányértés önmagában megalapozza a törvény megsemmisíthetőségét. (ABH 1997, 331, 332.)

Az indoklás pedig újfent megállapította, hogy a súlyos eljárási szabálytalanság közjogi érvénytelenséget idéz elő. Az Alkotmánybíróság a 39/1999. (XII. 21.) AB határozatában – a hivatkozott határozatokra utalva – leszögezte, hogy „a törvényalkotási folyamat egyes eljárási szabályainak betartása a törvény érvényességének az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből levezethető jogállami követelménye.” (ABH 1999, 325, 349.) Az Alkotmánybíróság 8/2003. (III. 14.) AB határozatában alkotmányos követelményként azt is meghatározta, hogy „jogalkotásra csak a jogbiztonság alkotmányos elvének megfelelően kerülhet sor. A jogbiztonság elve megköveteli, hogy a jogalkotás (...) ésszerű rendben történjék (...)”. (ABK 2003. március, 90.) A 63/2003. (XII. 15.) AB határozatával pedig azért semmisítette meg az Alkotmánybíróság az alkotmányossági vizsgálat tárgyává tett törvényt, mert az Országgyűlés ülésének összehívására az irányadó eljárási szabályokkal ellentétesen került sor (az ülés összehívásáról és az ülés javasolt napirendjéről nem értesítették valamennyi országgyűlési képviselőt, illetve a képviselőknek a napirendi javaslatot nem megfelelő időben küldték meg), melynek következtében a köztársasági elnök által megfontolás végett az Országgyűlésnek visszaküldött törvényt a képviselők érdemben nem tárgyalhatták újra. (ABH 2003, 676, 685–689.)

A 109/2008. (IX. 26.) AB határozatban ugyanakkor az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy a Házsabály bármely rendelkezésének megsértése nem eredményezi automatikusan az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének sérelmét, s ezáltal a hibásan megalkotott törvény alkotmányellenességét.

Az Alkotmánybíróságnak a fent idézett joggyakorlatára figyelemmel a jelen ügyben egyrészt azt kellett vizsgálnia, hogy a törvényhozási eljárás Házsabályban foglalt hivatkozott szabályának megsértése olyan súlyos eljárási szabálytalanságnak tekinthető-e, amely a törvény közjogi érvényességét is érinti; másrészt azt, hogy – az indítvány állításának megfelelően – az Ehtv. megalkotására ténylegesen az adott szabály megsértésével került-e sor.

2. Az indítványozó a törvényalkotási eljárás szabályainak súlyos sérelmét arra alapozva állította, hogy a T/3507/98. számon zárószavazás előtti módosító javaslat benyújtására a Házsabály 107. § (1) bekezdésével ellentétesen került sor.

A Házsabály 107. § (1) bekezdése szerint a zárószavazás megkezdése előtt módosító javaslatot lehet benyújtani bármely – korábban megszavazott – rendelkezéshez kapcsolódóan, ha a megszavazott rendelkezés nincs összhangban [A)] az Alkotmánnyal vagy [B)] más törvénnyel, [C)] a törvényjavaslat már megszavazott rendelkezésével, vagy [D)] a törvényjavaslat módosítással nem érintett valamely rendelkezésével. A zárószavazás előtti módosító javaslat benyújtására vonatkozó feltételeknek a törvényalkotási eljárásban betöltött szerepének megítélése érdekében az Alkotmánybíróság áttekintette a törvényjavaslat záró vitájának az általános és a részletes vitához való viszonyát, valamint a módosító javaslat és a kapcsolódó módosító javaslat ezekkel összefüggő rendeltetését.

A Házsabály szerint a törvényjavaslathoz a kijelölt bizottság ajánlást nyújt be az Országgyűlésnek [Házsabály 95. §]. A törvényjavaslat tárgyalása általános vitával nyílik meg. Az általános vita a törvényjavaslat egésze vagy egyes részei szükségességének és szabályozási elveinek, továbbá részletes vitára bocsáthatóságának megvitatásából áll; illetve kiterjedhet arra is, hogy a törvényjavaslat összhangban áll-e az Alkotmánnyal, továbbá más törvénnyel, illetve beilleszthető-e a hatályos magyar jogrendszerbe [Házsabály 101. § (1) bekezdés]. A törvényjavaslathoz módosító javaslatot az általános vita lezárásáig lehet benyújtani [Házsabály 102. § (1) bekezdés]. A kijelölt bizottság a módosító javaslatokat értékeli, azokról állást foglal, és a részletes vitát előkészítő ajánlásában terjeszti azokat az Országgyűlés elé [102. § (2)–(3) bekezdés]. A részletes vita a törvényjavaslat módosításokkal érintett rendelkezéseinek és a bizottság ajánlásának megvitatásából áll; ennek során kizárólag a módosító javaslathoz vagy a módosító javaslattal érintett részhez lehet hozzászólni [105. § (1) és (3) bekezdés].

A módosító javaslathoz kapcsolódó további módosító javaslatot a részletes vita lezárásáig lehet benyújtani [102. § (1) bekezdés]. A kijelölt bizottság a kapcsolódó módosító javaslatokat értékeli, azokról állást foglal, erről kiegészítő ajánlásban tájékoztatja az Országgyűlést [102. § (3)–(4) bekezdés]. Az első helyen kijelölt bizottság valamennyi módosító (kapcsolódó módosító) javaslatról állást foglal [102. § (5) bekezdés]. Elfogadott módosító (kapcsolódó módosító) javaslat hiányában a zárószavazást a módosító javaslatokról történő szavazást követően meg lehet tartani. Ha van módosító (kapcsolódó módosító) javaslat, akkor módosítással érintett rendelkezések feletti szavazás után – legkorábban e szavazást követő öt nap elteltével – lehet zárószavazást tartani a törvényjavaslat egészéről; ilyen esetben – legkésőbb a zárószavazást megelőző második munkanapon – a zárószavazásra bocsátandó egységes javaslatot a képviselőcsoport-vezetőknek, az Alkotmányügyi bizottságnak és a kijelölt bizottságnak meg kell küldeni, a képviselők számára hozzáférhetővé kell tenni [105. § (8)–(9) bekezdés].

A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a törvényhozási eljárás ésszerű rendjét biztosítja a törvényjavaslat vitájának általános, részletes és záró vitára tagolása, amelyek során először a törvényjavaslat szükségessége, szabályozási elvei, jogrendszerbe illeszthetősége és egésze, másodsor a módosító javaslatokkal érintett részek és a bizottsági ajánlások, végül az – a módosításokról történő szavazás alapján előkészített – egységes

javaslattal kapcsolatban előállt koherenzavar feloldása és a törvényjavaslat végleges szövegének elfogadhatósága kerül megvitatásra; továbbá, hogy a Házsabály mindegyik vitaszakasz esetén sajátos – az adott vitaszakasz rendeltetésének megfelelően egyre szigorúbb – feltételeket ír elő a módosító javaslat benyújtására; figyelembe véve különösen azt a körülményt is, hogy az eljárás mindegyik szakasza előtt a megfelelő bizottságok állást foglalnak a törvényjavaslatról, illetve a módosítókról. Ezek a rendelkezések lehetővé teszik az országgyűlési képviselőknek az országgyűlési döntéshozatali eljárásban történő megfontolt és szakmailag megalapozott részvételét, így a köz érdekében végzendő képviselői tevékenység olyan garanciái, amelyek az Alkotmánybíróság gyakorlatára tekintettel, mint a demokratikus hatalomgyakorlás alkotmányi követelményei, szoros kapcsolatban állnak az Alkotmány 2. § (1) és (2) bekezdésével, valamint 20. § (2) bekezdésével is:

„Az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam, a 2. § (2) bekezdése a népszuverenitás elvét rögzíti: a nép a hatalmat választott képviselők útján, valamint közvetlenül gyakorolja. Az Alkotmány 2. § (1) és (2) bekezdésének egymásra vonatkoztatott alkotmánybíróági értelmezése a jogállamisághoz tartozó demokratikus jelzőt töltötte meg tartalommal. Az Alkotmánybíróóság szerint az Alkotmány 2. § (2) bekezdésében deklarált hatalomgyakorlás tekinthető csak a közhatalom demokratikus forrásának, illetve megnyilvánulásának [16/1998. (V. 8.) AB határozat, ABH 1998, 140, 146.]. Az Alkotmánybíróóság kifejtette: a demokratikus jogállam alkotmányi követelményei meghatározzák az Országgyűlés és a Kormány tevékenységének, általában véve a közhatalom gyakorlásának kereteit és korlátait [30/1998. (VI. 25.) AB határozat, ABH 1998, 220, 233.]. A demokratikus hatalomgyakorlás alkotmányi követelményeinek egyik összetevőjét határozza meg az Alkotmány 20. § (2) bekezdése is, amely kimondja, hogy az országgyűlési képviselők tevékenységüket a köz érdekében végzik. A demokratikus jogállam követelményei között az országgyűlési képviselők feladata többek között a közügyek megvitatása [50/2003. (XI. 5.) AB határozat, ABH 2003, 566, 576.]. Ez a feladat számos alapjog érvényesülésének is előfeltétele. [...] Az Alkotmánybíróóság megítélése szerint az országgyűlési képviselőknek a köz érdekében végzett tevékenysége egyrészt a közügyek szabad parlamenti megvitatásában – mint a demokratikus törvényalkotás egyik nélkülözhetetlen előfeltételében –, másrészt a választópolgárok megfelelő tájékoztatásában nyilvánul meg, abban, hogy kellő információ birtokában vegyenek részt a politikai diskurzusban [lásd 50/2003. (XI. 5.) AB határozat, ABH 2003, 566, 576.].

Legfontosabb intézményi kerete ennek az Országgyűlés, amelynek hatékony működése éppúgy a demokratikus jogállam követelményei szerint kell, hogy alakuljon, mint az országgyűlési képviselők parlamenti szólásszabadsága a közügyek megvitatásának terén. Az Alkotmánybíróóság a 62/2003. (XII. 15.) AB határozatában a demokratikus jogállamból következő, a törvényhozással szembeni követelményrendszert állított fel. Leszögezte: a demokratikus jogállam feltételezi továbbá a demokratikusan elfogadott eljárási szabályokat, illetve az azoknak megfelelő döntéshozatalt. (ABH 2003, 637, 647.) E határozat a demokratikus jogállam megvalósulásának feltételeként említi az Alkotmányra visszavezethető eljárási szabályok létét és betartását (ABH 2003, 637.). [...] Mint a fentiekben látható, a demokratikus jogállamiságból fakadó követelmények összetett szempontrendszert közvetítenek a hatékony parlamenti működés védelmében. A demokratikus hatalomgyakorlás alkotmányos követelményei magukba foglalják a jogállami intézményrendszer (így az Országgyűlés) hatékony működését, és egyben a népszuverenitáson alapuló, a köz érdekében végzendő képviselői tevékenység alkotmányi védelmét is. A parlamenti munka lényegéhez tartozik a tárgyalásra kerülő ügyek minden oldalú beható megvizsgálása, a legkülönbözőbb vélemények meghallgatása. Következésképpen az Alkotmány 2. § (2) bekezdésében deklarált, a képviselő útján való hatalomgyakorlás központi (országos) szinten az Országgyűlés működése által a döntéshozatal – jellemzően a törvényalkotás – folyamatában érvényesül. Ebben a folyamatban a döntés-előkészítés, a törvényjavaslatok megvitatása (a képviselői beszédjog) meghatározó jelentőséggel bír.” [12/2006. (IV. 24.) AB határozat, ABH 2006, 234, 246.]

A fentiekre tekintettel a zárószavazás előtti módosító javaslat benyújtási lehetőségének a koherenzavarra korlátozása a törvényhozási eljárás ésszerűsége szempontjából azért is jelentős szabály, mert enélkül – illetve figyelmen kívül hagyása esetén – a törvényhozási eljárás legvégző szakaszában is sor kerülhet a törvényjavaslat koncepcionális, átfogó módosítására, amely gyakorlat a törvényhozási eljárás ezt megelőző szakaszainak részét képező, a megfontolt és minőségi törvényalkotást szolgáló biztosítékoknak kiüresedését eredményezheti.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróóság megállapítja, hogy a Házsabálynak a zárószavazás előtti módosító javaslatok benyújtására vonatkozó rendelkezése a demokratikus hatalomgyakorlás és a köz érdekében végzendő képviselői tevékenység garanciájának minősül, ezért megsértése olyan súlyos eljárási szabálytalanságnak tekintendő, amely a törvény részének vagy egészének közjogi érvénytelenségét idézi elő.

3. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta meg, hogy az Ehtv. megalkotása során a T/3507/98. számon zárószavazás előtti módosító javaslat benyújtására a Házzsabály 107. § (1) bekezdésének megfelelően került-e sor.

3.1. A lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló T/3507. számú törvényjavaslat zárószavazásához 2011. július 6-án T/3507/90. számon benyújtott egységes javaslat az egyházak állami elismerésével és nyilvántartásba vételével kapcsolatban többek között az – a T/3507/98. számon zárószavazás előtti módosító javaslat által később érintett – alábbi lényeges szabályokat tartalmazta:

Az egységes javaslat „Magyarországi egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek” című, 1. számú melléklete három szerkezeti egységben felsorolva (1/A. számú melléklet: A vallás szabad gyakorlásáról szóló 1895. évi XLIII. törvénycikk alapján bevett és elismert egyházak; 1/B. számú melléklet: Jelentős közcélú tevékenységet ellátó egyházak, amelyekkel a Kormány megállapodást köt; 1/C. számú melléklet: Országos lefedettségű, illetve világvallásokhoz kötődő, jelentős nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező további, az Országgyűlés által elismert vallási közösségek) összesen 45 olyan egyházat ismer el, amelyeket – belső egyházi jogi személyeikkel együtt – az egyházakkal való kapcsolattartásért felelős miniszter kezdeményezésére a Fővárosi Bíróság a megkereséstől számított 30 napon belül a törvény alapján nyilvántartásba vesz [14. § (2) bekezdés, 36. § (1) bekezdés].

A korábban egyházként nyilvántartásba vett, de a mellékletben nem szereplő szervezet, – amennyiben a törvényi feltételeknek megfelel – a törvény hatálybalépését követő harminc napon belül kezdeményezheti a bíróságnál egyházként történő bejegyeztetését, vagy alanyi jogon bejelentheti az egyesületre vonatkozó törvény szerinti nyilvántartásba vételhez szükséges adatokat [39. §]. Ehhez hasonlóan – amennyiben a törvényi feltételeknek megfelel – később a vallási tevékenységet is végző egyesület is kérelmezheti a Fővárosi Bíróságnál a nyilvántartásba vételt, amelyről a bíróság a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényben meghatározott határidőn belül köteles dönten [14. § (1) bekezdés, 16. § (1) bekezdés]. Az egyháznak a nyilvántartásba vételét elrendelő, az azt elutasító, valamint a nyilvántartásból való törlésről rendelkező határozat ellen a kérelmező egyház képviselője és az ügyész fellebbezéssel élhet [18. §].

3.2. A T/3507/98. számú zárószavazás előtti módosító javaslat előkészítéséről az Alkotmányügyi bizottság 2011. július 11-én 18 óra 49 perctől 20 óra 44 percig tárgyalt, a javaslatot a bizottság ezt követően nyújtotta be. A plenáris ülést levezető elnök az Alkotmányügyi bizottság elnökének indítványára – amelyben további koherenciázavart kiküszöbölő módosító javaslat elbírálása érdekében a Házzsabály 107. § (3) bekezdése alapján azt kezdeményezte, hogy a záróvitára és a zárószavazásra csak az Alkotmányügyi bizottság ülését követően kerüljön sor – szavazást rendelt el.

Az Országgyűlés a záróvita és a zárószavazás elhalasztásához 244 igen szavazattal, 55 nem ellenében, 1 tartózkodás mellett hozzájárult, a levezető elnök pedig bizottsági ülés idejére szünetet rendelt el, amely 22 óra 28 perctől 22 óra 59 percig tartott. Az Alkotmányügyi bizottság 22 óra 30 perctől 22 óra 44 percig tartó ülésén készítette elő az ezt követően T/3507/100. számon benyújtott zárószavazás előtti módosító javaslatot. A törvényjavaslat záróvitájára, ennek keretében T/3507/98. és T/3507/100. számú zárószavazás előtti módosító javaslatok, illetve az ezekre vonatkozó, T/3507/99. és T/3507/101. számú bizottsági ajánlások megvitatására 23 órától került sor, majd végül – a zárószavazás előtti módosító javaslatok elfogadását követően – 2011. július 12-én 0 óra 40 perckor a törvényjavaslat elfogadására.

3.3. A T/3507/90. számú egységes javaslatához képest a T/3507/98. számú zárószavazás előtti módosító javaslat elfogadása – az indítványban is kifogásolt – következő lényeges változásokat eredményezte:

A törvényjavaslat mellékletében szereplő, a törvény által elismert egyházak száma 45-ről 14-re csökken, ezeket – belső egyházi jogi személyeikkel együtt – [a bíróság helyett] az egyházakkal való kapcsolattartásért felelős miniszter 30 napon belül a törvény alapján nyilvántartásba veszi [14. § (2) bekezdés, 33. § (1) bekezdés].

A korábban egyházként nyilvántartásba vett, de a mellékletben nem szereplő szervezet, – amennyiben a törvényi feltételeknek megfelel – a törvény hatálybalépését követően [meghatározatlan időtartamon belül] kezdeményezheti [a bíróság helyett] a miniszternél, hogy [az egyházként történő bejegyeztetés helyett] az egyházi nyilvántartásba vétel iránti kérelmet terjessze az Országgyűlés elé, vagy [nem alanyi jogon] bejelentheti [az egyesületre vonatkozó törvény helyett] a külön törvény szerinti nyilvántartásba vételhez szükséges adatokat [38. §]. Ehhez hasonlóan – amennyiben a törvényi feltételeknek megfelel – később a vallási tevékenységet is végző egyesület is kérelmezheti a [Fővárosi bíróság helyett] miniszternél a nyilvántartásba vételt, aki a kérelmet [a Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényben meghatározott határidőn belüli döntés helyett meghatározatlan időtartamon belül] az Országgyűlés elé terjeszti [14. § (1) bekezdés, 16. § (1) bekezdés]. Az egyesület egyházként történő elismeréséhez az országgyűlési

képviselők kétharmadának szavazata szükséges [11. §]. A döntéssel szemben nincs lehetőség fellebbezésre [az egységes javaslat erről szóló 18. §-a elhagyásra kerül].

3.4. Az Alkotmánybíróság a jelen eljárás során felkérte az Országgyűlés elnökét, hogy nyilatkozzon arról, hogy az egységes javaslatához T/3507/98. és T/3507/100. számon benyújtott zárószavazás előtti módosító javaslatok egyes pontjai mennyiben feleltek meg a Házzsabály 107. § (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek.

Az Országgyűlés elnöke válaszlevelében arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy a Házzsabály értelmében az Országgyűlés elnökének nincs jogosultsága arra, hogy törvény elfogadását és kihirdetését követően nyilatkozzon a törvényjavaslatához benyújtott zárószavazás előtti módosító javaslatok házzsabályszerűségéről; továbbá, hogy azokról előzetesen az Alkotmányügyi bizottság foglal állást, de utólagosan már a bizottságnak sincs erre lehetősége. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság elsőként az Alkotmányügyi bizottságnak a T/3507/98. számú zárószavazás előtti módosító javaslat előkészítését elvégző ülésén felmerült szempontokat tekintette át.

A bizottsági vitában felszólaló képviselők közül azok, akik az egységes javaslaton belüli koherenciazavar fennállását állították, a következő főbb érveket hozták fel. Egyrészt, ellentmondás van aközött, hogy az egyházakat azonos kötelezettségek terhelik és azonos jogok illetik [az egységes javaslat 9. §-a] de vannak egyes egyházak, amelyeket – nem nevesített szempontok szerint – a törvény alapján jegyeznek be, míg másokat a bíróság jegyez be; ezért a zárószavazás előtti módosító javaslat alapján minden egyházat az Országgyűlés ismerne el. Másrészt, ellentmondás van az egyházak egyenlősége és a melléklet szerinti háromféle osztályba sorolásuk között; ehhez képest a zárószavazás előtti módosító javaslat egyenlővé teszi az egyházakat minden fenntartás nélkül.

Harmadrészt, az egységes javaslatnak a zárószavazás előtti módosító javaslat nélküli elfogadása lezárná az egyházak listáját, az kétharmad nélkül nem lenne megváltoztatható, és nem lenne transzparens, hogy a listába hogyan lehetne később bekerülni.

A normavilágosság követelményét sértő koherenciazavar az Alkotmánybíróság álláspontja szerint akkor jön létre, ha az egyes, egymással összefüggő jogszabályi rendelkezések normatartalmának megállapítása több szempontú jogértelmező tevékenység segítségével is súlyos bizonytalanságba ütközik. Ilyen esetben a koherenciazavart a zárószavazást megelőzően kiküszöbölő módosító javaslat benyújtása nem csak lehetőség, hanem – a jogállamiság elvéből eredő jogbiztonság követelményének védelmében – a képviselők, és különösen az Alkotmányügyi bizottság kifejezett felelőssége is. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megállapította, hogy az Alkotmányügyi bizottsági vitában felmerült koherenciazavar csak látszólagos. Egyrészt, az egységes javaslat szerint nem befolyásolta az egyházak egyenlőségét, jogait és kötelezettségeit, hogy a bíróság melyik egyházat jegyzi be a törvény mellékletén alapuló miniszteri kezdeményezés, és melyiket az adott egyház közvetlen kérelme alapján (a nyilvántartásba vételről egyébként mindkét esetben a bíróság dönt). Másrészt, a melléklet szerinti egyházak háromféle kategóriába sorolása szintén nem érintette azok törvényi jogállását. Harmadrészt pedig, téves jogszabály-értelmezésen alapult az a feltételezés, miszerint az egységes javaslatnak a zárószavazás előtti módosító javaslat nélküli elfogadását követően nem lenne átlátható, hogy a listába hogyan lehetne később bekerülni, mivel a törvény rendelkezéseiből világosan következett, hogy az egyházkénti elismeréshez nincs szükség a törvény mellékletének módosítására, elegendő a bíróság általi nyilvántartásba vétel (ahogy a mellékletben szereplő egyházak esetén is a bíróság végezte el a nyilvántartásba vételt, csak a törvényi feltételek vizsgálata és az érintett kérelme nélkül).

Az Alkotmánybíróság az egységes javaslat szabályaira tekintettel megállapította, hogy bár a közösségi vallásgyakorlás joga önmagában nem függ az egyházi jogállástól, ahhoz mégis olyan jogosultságok kapcsolódnak – többek között nagyobb szervezeti és működési autonómia, állami támogatási lehetőségek, adókedvezmények, a személyi jövedelemadó meghatározott részének egyház számára történő felajánlása, továbbá állami és önkormányzati fenntartású intézményekben támogatott hitoktatási lehetőség [7. §, 10. §, 12. §, 20–22. § és 25. §] – amelyek lényegesek a vallási közösség élete szempontjából, ezért az egyházi jogállás megszerzésének szabályozása a törvényjavaslat keretében alapvető jelentőségű, elvi szabályozási kérdésnek minősül. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság szerint a törvényjavaslat által közvetlenül elismert egyházak körének nagyságrendjét érintő változás, továbbá különösen a bírósági nyilvántartásba vételi eljárás helyett az eljárási határidőket és kifejezett döntéshozatali kötelezettséget nélkülöző, a döntéssel szembeni fellebbezést kizáró és az országgyűlési mérlegelést is magában foglaló elismerési, illetve nyilvántartásba vételi eljárás az egyházi jogállás megszerzésének szabályozásában koncepcionális változást eredményezett. (Az Alkotmányügyi bizottsági vitában a törvényjavaslat előterjesztője is kétségtelen tényként ismerte el, hogy a T/3507/98. számú zárószavazás előtti módosító javaslat alapvető koncepcióváltást jelent a törvény kapcsán.)

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a törvényjavaslat részletes vitájának lezárását követően a törvényjavaslat alapvető jelentőségű szabályozási kérdését érintő koncepcionális változást eredményező módosító javaslat

benyújtása és elfogadása túllép a Házzsabály 107. §-ának a koherenciazavar esetén zárószavazás előtti módosító javaslat benyújtását lehetővé tevő szabályának keretein, amely az Alkotmány 2. § (1) és (2) bekezdésére, valamint 20. § (2) bekezdésére visszavezethető, a demokratikus hatalomgyakorlás és köz érdekében végzendő képviselői tevékenység garanciáját képező eljárási szabály.

3.5. Bár az Alkotmányügyi bizottságnak a T/3507. számú törvényjavaslat zárószavazásának előkészítésével kapcsolatos ülésén érdemben nem merült fel, hogy a T/3507/98. számú zárószavazás előtti módosító javaslat az egységes javaslatnak valamely rendelkezése ne lenne összhangban az Alkotmánnyal, mindazonáltal az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – fontosnak tartotta azt is megvizsgálni, hogy a zárószavazás előtti módosító javaslat elfogadását nem indokolta-e éppen az Alkotmánnyal fennálló ellentét feloldása.

Ahogy azt az Alkotmánybíróság a jelen ügybeli vizsgálat során már megállapította, a T/3507/90. számú egységes javaslatához képest a T/3507/98. számú zárószavazás előtti módosító javaslat elfogadása az Ehtv. végleges szövegében a következő lényeges változásokat is eredményezte:

A korábban egyházként nyilvántartásba vett, de a mellékletben nem szereplő szervezet, – amennyiben a törvényi feltételeknek megfelel – a törvény hatálybalépését követően meghatározatlan időtartamon belül kezdeményezheti a miniszternél, hogy az egyházi nyilvántartásba vétel iránti kérelmet terjessze az Országgyűlés elé, vagy bejelentheti a külön törvény szerinti nyilvántartásba vételhez szükséges adatokat [Ehtv. 36. § (1) bekezdés]. Az egyesület egyházként történő elismeréséhez az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges [Ehtv. 11. §]. Az elismeréssel, illetve nyilvántartásba vétellel kapcsolatos döntéssel szemben nincs lehetőség fellebbezésre [az egységes javaslat erről szóló 18. §-a elhagyásra került].

Az Alkotmánybíróság figyelembe vette továbbá az Ehtv. az előbbiekkal összefüggő egyéb szabályait is: az egyházkénti nyilvántartásba vételi kérelem, illetve a külön törvény szerinti nyilvántartásba vételhez szükséges adatok bejelentésének – amennyiben a szervezet 2011. december 31-én jogosult képviselője a továbbműködésről nyilatkozik, azt ilyenek kell tekinteni – elmulasztása esetén a szervezet az Ehtv. rendelkezései szerint jogutód nélkül megszüntetésre kerül, a vagyona pedig a Magyar Állam tulajdonába [Ehtv. 36. § (2) és (3) bekezdés, 29. §].

A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megítélése szerint az a szabályozási helyzet, hogy az Ehtv. rendelkezéseiből nem lehet egyértelműen megállapítani, hogy a 2012. január 1-je előtt egyházként nyilvántartásba vett szervezetek mely időponttól kezdődően milyen végső határidővel kötelesek, illetve jogosultak az egyházkénti nyilvántartásba vételt, illetve a – vélhetően az egyesületekről szóló – külön törvény szerinti bejegyzést kérelmezni, amelynek elmulasztása az egyház jogutód nélkül megszüntetésével jár, továbbá, hogy az egyházkénti elismerés országgyűlési megtagadása esetén mi lesz a szervezet jogi sorsa – figyelembe véve azt a körülményt is, hogy a vallási tevékenység meghatározása [Ehtv. 6. §], valamint az eljárási határidőket és kifejezett döntéshozatali kötelezettséget nélkülöző, a döntéssel szembeni fellebbezést kizáró és az Országgyűlés általi mérlegelést is magában foglaló elismerési, illetve nyilvántartásba vételi eljárás egyébként is bizonytalanságot hordoz, továbbá, hogy jogállás, illetve megszűnés kérdése az egyházi fenntartású közcélú intézmények működésére is kihatással lehet –, a normavilágosság hiánya miatt a lelkiismereti és vallásszabadság jogának sérelmét eredményezi.

A T/3507/98. számú zárószavazás előtti módosító javaslat elfogadása tehát nem járult hozzá a T/3507/90. számú egységes javaslatnak az Alkotmánnyal való összhangjához, hanem kifejezetten a jogbiztonságot sértő szabályozási helyzethez vezetett.

4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította: az Ehtv. megalkotása során a T/3507/90. számú egységes javaslatához képest koncepcionális változást tartalmazó T/3507/98. számú zárószavazás előtti módosító javaslat benyújtására és elfogadására a Házzsabálynak – a közügyek érdemi megvitatásának, a köz érdekében végzendő képviselői tevékenységnek, ezáltal a demokratikus hatalomgyakorlásnak garanciáját képező, a jogalkotás ésszerű rendjének biztosítékául szolgáló – a 107. §-ával ellentétesen került sor, ami egyben az Alkotmány 2. § (1) és (2) bekezdésének, valamint 20. § (2) bekezdésének sérelmét eredményezte.

Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az Alkotmány szerint az országgyűlési képviselők tevékenységüket a köz érdekében végzik. A képviselői tevékenység közérdekű irányultsága, azaz, hogy a közjó érdekében járnak el, vagyis, hogy működésük során, az egész nép, nemzet érdekeit tartják szem előtt, képviselik, alapvető fontosságú a demokratikus hatalomgyakorlás legitimitása szempontjából. Az országgyűlési képviselők köz érdekében végzett tevékenységének és ennek keretében a döntésekkel kapcsolatos politikai és erkölcsi felelősségvállalásnak – a jogi értelemben vett függetlenségük mellett – az is feltétele, hogy megbízatásuk gyakorlása során az Országgyűlésben és a közvélemény részéről felmerült véleményekre és érvekre tekintettel, saját mérlegelésük és szabad belátásuk szerint tudjanak dönteni. Ezzel összefüggésben – a demokratikus hatalomgyakorlás legitimitása védelmében – végső soron

az Alkotmánybíróságnak a feladata, hogy – az egyes törvények megalkotásával kapcsolatos vita konkrét tartalmának és a képviselői megfontolások vizsgálata nélkül – a közügyek érdemi megvitatásának és a megfontolt képviselői mérlegelésnek keretet adó, a jogalkotás ésszerű rendjét biztosító alapvető szabályok betartását kikényszerítse.

Arra tekintettel, hogy a T/3507/98. számú zárószavazás előtti módosító javaslat a törvényjavaslat számos rendelkezését és azon belül alapvető jelentőségű, elvi szabályozási részét is érintette, nem állapítható meg, hogy a zárószavazás előtti módosító javaslat benyújtása nélkül – a törvényjavaslat újratárgyalásával vagy záró módosítás nélkül – milyen tartalommal került volna elfogadásra, továbbá arra tekintettel, hogy az Ehtv. – T/3507/98. számú zárószavazás előtti módosító javaslattal érintett rendelkezéseinek – részleges megsemmisítése a jogbiztonság súlyos sérelméhez vezetne, az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglaltak szerint az Ehtv. egésze közjogi érvénytelenségének megállapításáról és megsemmisítéséről döntött.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 42. §-ának megfelelően az Ehtv. a határozat közzétételét követő napon veszti hatályát (ezzel összefüggésben pedig a már kihirdetett, de még hatályba nem lépett rendelkezései nem lépnek hatályba).

5. Mivel az Alkotmánybíróság az Ehtv. egészének alkotmányellenességét megállapította az Alkotmány 2. § (1) és (2) bekezdésének, valamint 20. § (2) bekezdésének sérelme alapján, az indítványokban felvetett egyéb kifogásokat érdemben nem bírálta el. [44/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 203, 205.; 4/1996. (II. 23.) AB határozat, ABH 1996, 37, 44.; 61/1997. (XI. 19.) AB határozat, ABH 1997, 361, 364.; 15/2000. (V. 24.) AB határozat, ABH 2000, 420, 423.; 16/2000. (V. 24.) AB határozat, ABH 2000, 425, 429.; 29/2000. (X. 11.) AB határozat, ABH 2000, 193, 200.]
6. Az Alkotmánybíróság végül felhívja a figyelmet arra, hogy mivel nem az Ehtv. rendelkezett volna a lelkiismereti és vallásszabadságról, valamint az egyházakról szóló 1990. évi IV. törvény (a továbbiakban: Lvt.) hatályon kívül helyezéséről, így az Ehtv. megsemmisítése önmagában nem érinti az Lvt. hatályban maradását. Ezért az Országgyűlés felelőssége, hogy – az Alaptörvény VII. cikkének megfelelő – új törvény elfogadásáig az Lvt. hatályon kívül helyezésének kiküszöbölésével a lelkiismereti és vallásszabadsággal, valamint az egyházakkal kapcsolatos életviszonyok megfelelő szabályozottságának fenntartásáról gondoskodjon.

A határozat Magyar Közlönyben történő közzététele az Abtv. 41. §-án alapul.

Budapest, 2011. december 19.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

Egyetértek a határozattal és az indoklásával is; párhuzamos véleményemben szeretném röviden bemutatni, mit tartok a határozatban alapvető alkotmányjogi kérdésnek.

A törvény fogalmának az európai alkotmányos hagyományban hosszú ideje szükségszerű része a törvényhozás eljárása, közelebbről a törvényalkotási eljárás bizonyos tulajdonságai, amelyek a törvényt törvénné teszik. Ennek lényege a kötelezőként és érvényesként elfogadandó norma előzetes érvelő és nyilvános megvitatása. A törvény tehát nem akármilyen jogszabály, hanem a politikai képviseletben és így a közvélemény nyilvánossága előtt előzetesen igazolt norma. A törvényhozás eljárása hivatott biztosítani a törvény tartalmának – az általánosan kötelező normának – általános igazolhatóságát és elfogadhatóságát. Ezt a politikai képviselet és törvény megvitatása egyaránt szolgálja. Az egyik biztosíték a képviselet általánossága: a parlament mindenkit képvisel, az Alkotmány 20. § (2) bekezdése szerint pedig a képviselők a „köz (tehát mindenki) érdekében” tevékenykednek; a másik pedig a javasolt normák, szabályok helyessége mellett és ellen szóló érvek nyilvános megvitatása. Ez egyebek mellett lehetővé teszi az érintettek – a törvény leendő kötelezettjei – számára, hogy idejében megismerjék és a tágabb nyilvánosság előtt is vitassák a törvényt, sőt arra is, hogy alkotmányos demokráciában megengedett és bevett eszközökkel, mint véleményük közlésével a sajtóban, figyelemfelhívással gyűléseken, petíciókkal (Alkotmány 61., 62. és 64. §) stb. a törvényhozás meggyőzésével az elfogadandó norma megváltoztatását (vagy el nem fogadását) is elérhessék.

„A törvényhozás joga az Országgyűlést illeti meg” alkotmányos szabálya [Alkotmány 25. § (2) bekezdés] az Országgyűlés egészének biztosítja a törvényhozás jogát. Ez azt jelenti, hogy a törvényhozásban – a parlamentáris hagyomány szerint is – a kisebbségnek érvelésben és vitában éppen annyi joga van részt venni, mint a többségnek. Erre annál is inkább szükség van, mert a parlamentáris demokráciában a többség és a kisebbség minden választás után, sőt akár nélküle is, felcserélődhet. A döntéshozatalban, ugyancsak a parlamentáris hagyomány szerint, természetesen a többségi elv érvényesül, de a többségi elv érvényesülésének feltétele a kisebbségi jogok tiszteletben tartása.

Évekkel ezelőtt hasonló gondolatot fejtett ki az Alkotmánybíróság a képviselők beszédidejének korlátozásáról szóló határozatában. Egyebek között ezt: „Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az országgyűlési képviselőknek a köz érdekében végzett tevékenysége egyrészt a közügyek szabad parlamenti megvitatásában – mint a demokratikus törvényalkotás egyik nélkülözhetetlen előfeltételében –, másrészt a választópolgárok megfelelő tájékoztatásában nyilvánul meg, abban, hogy kellő információ birtokában vegyenek részt a politikai diskurzusban [lásd: 50/2003. (XI. 5.) AB határozat, ABH 2003, 566, 576.]. Legfontosabb intézményi kerete ennek az Országgyűlés, amelynek hatékony működése éppúgy a demokratikus jogállam követelményei szerint kell, hogy alakuljon, mint az országgyűlési képviselők parlamenti szólásszabadsága a közügyek megvitatásának terén. [...] A parlamenti munka lényegéhez tartozik a tárgyalásra kerülő ügyek minden oldalú beható megvizsgálása, a legkülönbözőbb vélemények meghallgatása. Következésképpen az Alkotmány 2. § (2) bekezdésében deklarált, a képviselet útján való hatalomgyakorlás központi (országos) szinten az Országgyűlés működése által a döntéshozatal – jellemzően a törvényalkotás – folyamatában érvényesül. Ebben a folyamatban a döntés-előkészítés, a törvényjavaslatok megvitatása (a képviselői beszédjog) meghatározó jelentőséggel bír.” [12/2006. (IV. 24.) AB határozat, ABH 2006, 234, 246–247.]

Az érvénytelenségre vezető alkotmánysértés a határozatban vizsgált esetben ezért abban áll, hogy a törvény alkotmányjogi fogalmának szükségszerű elemét alkotó eljárási szabályokat (melyek a történetesen a Házzabályban találhatók) sértett meg az Országgyűlés. Ezzel a törvény megszűnt az alkotmányos fogalom szerinti törvényként elfogadott jogszabály lenni. A törvényhozás fogalmi kelléke, hogy a törvényt az Országgyűlés vitával – érvek és ellenérvek megtárgyalása – fogadja el. Ha a vita minimális lehetősége is hiányzik, mint az itt vizsgált esetben, törvény érvényesen nem jöhet létre. Nem tekinthető alkotmányosan létrejött törvénynek olyan jogszabály, amelynek elfogadását nem is előzheti meg vita, amelynek helyessége, elfogadhatósága mellett és ellen egyáltalán nem is hangozhattak el a törvényhozó szerv nyilvánossága előtt érvek. Ami így létrejön nem törvény, mert nem felel meg a törvény alkotmányjogi fogalmának. A törvény és a rendelet közötti alapvető alkotmányjogi különbség is ezen alapszik: a rendelet és társai, a dekrétum, a pátens, a törvényerejű rendelet, mind előzetes nyilvános-érvelő megvitatás nélkül lépnek érvénybe.

Természetesen a törvényhozási eljárás szabályai kötött számos van, amelynek megsértése – ebben az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatát fenntartandónak tartom, és e határozatot nem tartom ezzel ellentétesnek – nem vezet alkotmányellenességre. Ilyen lehet az Országgyűlés belső autonómiájába tartozó szabályok – vagy pl. az ügyrendi bizottság állásfoglalásának megsértése, egyes határidők be nem tartása és hasonlók – megsértése. Ezzel

szemben a vita teljes kizárása fontos kérdésekben a törvény alapvető alkotmányos funkciójával ellentétes. A Házzsabály-ellenesség, továbbra is azt gondolom, önmagában nem vezet alkotmányellenességre. Ehhez továbbra is egyenes alkotmánysértés szükséges, mint ebben az esetben is.

Igaz az is, hogy a törvényhozási eljárás fent röviden vázolt képe idealizált. Az alkotmányjog feladata, hogy a törvényhozás gyakorlatát a lehetőségig közelítse ehhez az ideális, s mint ilyen, soha el nem érhető, eszményhez. Az empirikus törvényhozás eme eszménytől való szükségszerű elmaradása mellesleg az alkotmánybírói normakontroll egyik (de nem egyetlen) igazolása. Ehhez képes másodlagos kérdés, hogy a tökéletes törvényhozási eljárás szükségtelenné tenné-e, mint egyesek gondolják, eredményének (alkotmány)bírói kontrollját.

Budapest, 2011. december 19.

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

Egyetértek a határozat rendelkező részével, nem vitatom a határozat indokolását. Ugyanakkor a rendelkező rész, az Ehtv. megsemmisítésének indokait az alábbiakkal kívánom kiegészíteni:

1. Az Alkotmánybíróság a törvényhozási eljárás garanciális kérdéseivel több határozatában foglalkozott. [Lásd 11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77, 85.; 29/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 122.; 52/1997. (X. 14.) AB határozat, ABH 1997, 332.; 66/1997. (XII. 29.) AB határozat, ABH 1997, 397, 401. stb.] Az Alkotmánybíróság e határozataiban kifejtette, hogy a formalizált eljárás garanciális szabályainak figyelmen kívül hagyása az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének sérelmén keresztül közjogi érvénytelenséghez, s ezáltal a norma megsemmisítéséhez vezet.
2. A törvényhozási eljárás menetének eljárási szabályait tartalmazó Házzsabály különleges helyet foglal el a normák között. Az Alkotmány 24. § (4) bekezdés szerint „[a]z Országgyűlés a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott Házzsabályban állapítja meg működésének szabályait és tárgyalási rendjét.” Tehát az Alkotmány külön nevesíti, és minősített többséghez köti a Házzsabály elfogadását, módosítását. A külön nevesítés azt is kifejezi, hogy a Házzsabály megalkotása – hasonlóan pl. a költségvetési törvényhez – az Országgyűlés speciális alkotmányos hatásköre.

A Házzsabály – mint az alkotmányossági vizsgálat tárgya – az alkotmánybírói eljárásban is kiemelt jelentőséggel bír. „Bár a Házzsabály megalkotására az Alkotmányban adott felhatalmazás az Országgyűlés működése szabályának és tárgyalási rendjének megállapítására szól [24. § (4) bekezdés] a hatékony parlamenti működés messze e technikai értelemben vett működési renden túlmutató alkotmányos elv.” [27/1998. (VI. 16.) AB határozat, ABH 1998, 197, 202.] Álláspontom szerint ugyanúgy alkotmányos elv, a hatékony működésen belül, a törvényalkotás demokratikus eljárási rendjének biztosítása is.

Az Abtv. a törvények és a nemzetközi szerződések előzetes vizsgálata mellett lehetővé teszi a Házzsabály előzetes alkotmányossági vizsgálatát is. Az Abtv. 34. § (1) bekezdés értelmében „Az Országgyűlés az ügyrendjét – annak elfogadása előtt, az aggályosnak tartott rendelkezés megjelölésével – az Alkotmánnyal való összhangjának vizsgálata céljából megküldheti az Alkotmánybíróságnak.” A (2) bekezdés pedig kimondja, hogy „[h]a az Alkotmánybíróság az ügyrend aggályosnak tartott rendelkezésének alkotmányellenességét állapítja meg, az alkotmányellenességet az Országgyűlés megszünteti.”

Az Alkotmánybíróság utólagos normakontroll hatáskörébe – korábban, mint az állami irányítás egyéb jogi eszköze, most, mint közjogi szervezetszabályozó eszköz – a Házzsabály alkotmányossági vizsgálata is beletartozik.

A Házzsabály e különleges státusát az adja, hogy több rendelkezése közvetlenül visszavezethető az Alkotmányra.

3. A jelen ügyben felmerült alkotmányossági kérdés, hogy a törvényhozási eljárás során a Házzsabály rendelkezéseinek megsértése kihat-e az így meghozott norma közjogi érvényességére. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint – amelyet a 109/2008. (IX. 26.) AB határozat foglalt össze: „a Házzsabály bármely rendelkezésének megsértése nem eredményezi automatikusan az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének sérelmét, s ezáltal a hibásan megalkotott törvény alkotmányellenességét. A Házzsabály csupán azon előírásainak megsértése ellentétes a jogállamiság elvével, melyek közvetlenül az Alkotmány rendelkezéseiből fakadnak.” (ABH 2008, 903.) Ebben az ügyben az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a sürgősségi javaslat indokolására vonatkozó kötelezettség nem tekinthető ilyennek, különös figyelemmel arra, hogy a sürgősség kérdésében végeredményben az Országgyűlés határoz vita nélkül. Megállapította,

hogy az indokolási kötelezettség elmulasztása ezért szabályellenességre vezet ugyan, de alkotmányellenességre nem. Egy másik ügyben, a 65/B/2008. AB határozatban az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy „a Házzsabály 94. § (3) bekezdésében foglalt szabály, mely korlátozza a valamely törvényt módosító törvényjavaslathoz benyújtható módosító javaslatok körét, nem tekinthető közvetlenül az Alkotmányból fakadó rendelkezésnek. Bár kétségtelenül a jogbiztonságot szolgáló korlátozásról van szó, megsértése csak kisebb súlyú eljárási hibának minősül. A módosító javaslat ugyanis a képviselők számára még a záróvita és a törvény elfogadása előtt ismertté vált, annak tárgyalására megfelelő idő állt rendelkezésre, a [t]örvényjavaslatról a kifogásolt rendelkezéssel együtt szavazhattak. Mindezekre tekintettel a ... közjogi érvénytelensége nem állapítható meg.” (ABH 2009, 2281.)

Álláspontom szerint a Házzsabálynak a törvényalkotás rendjére vonatkozó érdemi – a törvény lényeges, koncepcióját illető, végleges tartalmát kivitató – demokratikus eljárási szakasz és a törvény jogrendszerbe illesztését célzó – a törvény koncepciója, lényeges tartalmát nem érintő – koherencia zavarokat elhárító eljárásra vonatkozó házzsabályi rendelkezések közvetlenül kapcsolódnak az Országgyűlés törvényalkotó hatásköréhez. E hatáskörgyakorlásának eljárási szabályait – alkotmányos felhatalmazás alapján – a Házzsabály tartalmazza.

4. A köztársasági elnök által újrátárgyalásra visszaküldött törvény Házzsabályban foglalt tárgyalási szabályainak a megsértése miatt az Alkotmánybíróság a 63/2003. (XII. 15.) AB határozatában az érintett törvény egészének közjogi érvénytelenségét állapította meg. E határozattal összefüggő másik döntés, a 62/2003. (XII. 15.) AB határozat rögzítette, hogy „az alkotmányos legalitás azt fejezi ki, hogy a törvényhozás folyamata feltétlenül és mindenben meg kell, hogy feleljen az Alkotmány valamennyi rendelkezésének (beleértve a köztársasági elnök és az Országgyűlés egymást korlátozó és ellensúlyozó jogait), valamint az alkotmányi rendelkezések végrehajtását célzó, Házzsabályba foglalt speciális eljárási szabályoknak is.” (ABH 2003, 656.)

A fenti ügyben a Házzsabály megsértésén keresztül a hatalmi ágak viszonyában bekövetkezett sérelem meghatározó módon közrejátszott a közjogi érvénytelenség megállapításában. [ABH 2003, 688.]

A Házzsabály különleges jogforrási minőségét is figyelembe véve valamely törvény Házzsabállyal ellentétes elfogadása esetén a közjogi érvénytelenség megállapításához tehát az szükséges, hogy a megsértett házzsabályi rendelkezés közvetlenül visszavezethető legyen az Alkotmányra, vagy a házzsabálysértés mellett egyben az Alkotmány más rendelkezése is sérüljön.

5. A jelen ügyben felmerült alkotmányossági probléma lényege, hogy a záróvita és a zárószavazása során benyújtott módosító indítványok nem a Házzsabály szerinti koherencia-zavar megszüntetése érdekében kerültek benyújtásra, hanem megváltoztatták az általános és részletes vitán túl lévő törvény koncepcionális lényegét. Álláspontom szerint a Házzsabály vonatkozó rendelkezéseinek – alkotmánysértést eredményező – megsértésén túl jelen esetben az ún. parlamenti beszédjog és ezáltal az Alkotmány 20. § § (2) bekezdése is sérül. Az Alkotmánybíróság a 12/2006. (IV. 26.) AB határozatában megállapította, hogy az országgyűlési képviselőknek a köz érdekében végzett tevékenysége egyrészt a közügyek szabad parlamenti megvitatásában – mint a demokratikus törvényalkotás egyik nélkülözhetetlen előfeltételében –, másrészt a választópolgárok megfelelő tájékoztatásában nyilvánul meg, abban, hogy kellő információ birtokában vegyenek részt a politikai diskurzusban. (ABH 2006, 246.) E határozat történeti és nemzetközi összehasonlítás révén arra is rámutatott, hogy „a szabályozás által biztosítani kell, hogy a parlament be tudja tölteni funkcióját a közügyek megvitatását illetően, azaz a képviselőknek kellő idő álljon rendelkezésre álláspontjuk kifejtésére, és mindez ne vezethessen obstrukcióhoz vagy a parlamenti munka más módon való ellehetetlenüléséhez.” (ABH 2006, 238.)

Az Alkotmánybíróság egy másik döntése pedig – az Alkotmány 2. § (1) bekezdése alapján – azt húzta alá, hogy „A kiszámítható törvényhozási folyamathoz hozzátartozik az is, hogy a képviselők a vitára, majd szavazásra kerülő törvényjavaslatokról, az azokhoz készült módosító javaslatokról megfelelő időben értesüljenek, s ezáltal a parlamenti vita ésszerű rendben lefolytatható legyen.” (ABH 2009, 2281.)

A vizsgált ügyben a törvényjavaslat koncepcióját megváltoztató módosítás nyomán sérül a parlamenti képviselők Alkotmány 20. § (2) bekezdésére visszavezethető szólásszabadsága (mivel nincs lehetőségük az új koncepció megvitatására), és a Házzsabály megsértésével sérül az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből eredő jogbiztonság is, amennyiben kiszámíthatatlan törvényhozási folyamatot eredményez.

Természetesen egy benyújtott törvényjavaslat a parlamenti vitában változhat, a benyújtott törvényjavaslathoz képest az elfogadott törvény képviselhet más koncepciót. Az Alkotmánybíróság a 10/2001. (IV. 12.) AB határozatban azt vizsgálta, hogy alkotmányos-e, ha az Országgyűlés kapcsolódó módosító javaslat benyújtása nyomán a Kormány által előterjesztett törvényjavaslattól minden pontjában eltérő törvényt fogad el. E döntésében megállapította, hogy a Házzsabály alapján lehetőség van arra, hogy a képviselők egy törvényjavaslatnak akár az összes rendelkezéséhez módosító, illetve kapcsolódó módosító javaslatot nyújtsanak be, amelynek elfogadásáról vagy elvetéséről végső soron

az Országgyűlés dönt. Ezért ez alkotmányossági szempontból nem kifogásolható, következésképpen nem állapítható meg, hogy eljárása során az Országgyűlés közjogi érvénytelenségét eredményezően megsértette volna a Házzsabály rendelkezéseit. (ABH 2001, 129–130.) A parlamenti vitában megváltozott törvényi koncepció önmagában nem vet fel semmilyen alkotmányossági aggályt. Alkotmányossági szempontból azonban vitatható, ha az országgyűlési képviselők – alkotmányból következő – felszólalási jogának korlátozásával kerül a megváltozott koncepciójú törvény elfogadásra. Márpedig a záróvitában előterjesztett és a zárószavazáson el is fogadott, a törvény lényegét megváltoztató módosító javaslat a koherencia zavart előkészítő eljárási szakaszban, mind a képviselői felszólalási jogot, mind pedig a parlamenti vitában megtestesülő demokratikus döntéshozatali akaratképzés lehetőségét kiüresíti.

Budapest, 2011. december 19.

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon alkotmánybíró különvéleménye

Nem értek egyet a határozat rendelkező részével és annak indokolásával.

1. Határozatában az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi C. törvény közjogi érvénytelenség miatt alkotmányellenes, ezért azt – a határozat közzétételét követő napi hatállyal, a már hatályba lépett rendelkezések tekintetében pedig visszamenőlegesen – megsemmisíti. A határozat indokolásának lényege szerint a T/3507/98. számú zárószavazás előtti módosító javaslat benyújtására és elfogadására a Házzsabálynak a 107. §-ával ellentétesen került sor, ami egyben az Alkotmány 2. § (1) és (2) bekezdésének, valamint a 20. § (2) bekezdésének sérelmét eredményezte. Ez utóbbiakat az indokolás tényszerűen lényegében kizárólag arra alapítja, hogy a T/3507/90. számú egységes javaslatot a módosító javaslat koherencia-zavar jogcímén koncepcionális változást eredményező módon változtatta meg és ezzel túllépett a Házzsabály 107. §-a által nyújtott kereteken.

Az itt hivatkozott megállapításokkal szemben – álláspontom szerint – az indítványok által legsérelmesebbnek talált jogi megoldás már az eredeti egységes javaslatban fennállt. Nevezetesen: az egységes javaslat is különbséget tett a magyarországi egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek között, amennyiben a mellékletben szereplő egyházaknak nem kellett nyilvántartásba vételért folyamodniuk, helyettük ezt – kizárólag regisztrációs céllal – a miniszter kezdeményezte a Fővárosi Bíróságnál. Az ebbe a körbe tartozó 45 egyházat tehát az Országgyűlés „ex lege” ismerte el. Ehhez képest a korábban egyházként nyilvántartásba vett, de a mellékletben nem szereplő szervezetek egy másik kategóriát képeztek. Nekik maguknak kellett kezdeményezniük az elismerést és a bejegyzést, az erre vonatkozó törvényi feltételek fennállását igazolniuk kellett a bíróságnál. Az „ex lege” az Országgyűlés által elismert, automatikus, csak bejegyzést igénylő egyházakkal szemben a másik kategóriába tartozó egyházak egyedi elismeréséhez hiányzott a jogalkotói szándék és cselekedet, ezért az Országgyűlés ezeknek az egyházaknak a bejegyzéséhez előfeltételeket állapított meg.

Ezt az ellentmondást kívánták feloldani a bizottsági vitában felszólaló azok a képviselők, akik koherencia-zavar fennállását állították, és javaslataikkal valamennyi egyház tekintetében az Országgyűlés elismerését kívánták meg.

2. Nem vitatható, hogy az előző pontban hivatkozott, a koherencia-zavar kiküszöbölését célzó javaslatok – az Országgyűlés rendszerváltozás utáni működését tekintve egyáltalán nem rendhagyó módon – olyan változásokat is eredményeztek a végül is elfogadott törvényben, amelyet az egységes javaslathoz képest jelentősnek lehet minősíteni. (Semmiképpen nem lehet azonban az „ex lege” elismert egyházak számának csökkentését ilyen, koncepcionálisnak nevezett módosulásnak tekinteni, hiszen az – az említettek fényében – mennyiségi kérdés.)

Feltéve, de meg nem engedve, hogy a Házzsabály adta lehetőségek – az említett célok tükrében nem indokolatlan – túllépése fennállna, a következőkre szeretném felhívni a figyelmet.

Mindenekelőtt utalni kívánok az indokolás által is hivatkozott 109/2008. (IX. 26.) AB határozatnak arra a megállapítására, amely szerint a Házzsabály bármely rendelkezésének megsértése nem eredményezi automatikusan az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének sérelmét, s ezáltal az adott törvény alkotmányellenességét.

Az 1. pontból is kitűnően, a jelen esetben egyáltalán nem lehet szó olyan súlyos eljárási szabálytalanságról, amely a törvény közjogi érvénytelenségét is érinti. Ebből a szempontból említésre méltó, hogy a 2011. évi C. törvény

alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára vonatkozóan benyújtott indítványok – egy kivétellel – kizárólag tartalmi kérdésekkel foglalkoznak, zömmel az egyházak egyenlő kezelését igénylik.

Következésképpen nem érthetők egyet a szóban forgó törvény kizárólag eljárási hibákra való hivatkozásokra alapított megsemmisítésével.

3. A teljesség kedvéért utalni kívánok azokra az elvi és gyakorlati fejtegetésekre, amelyek Dr. Paczolay Péter és Dr. Pokol Béla alkotmánybírók különvéleményében találhatók. Ezek az Alkotmánybíróság korábbi hasonló ügyekben kifejtett gyakorlatával, illetőleg a törvényhozás belső mechanizmusához való viszonyulásával, valamint a Házsabály alkotmányos rangra emelésével kapcsolatosak. E véleményekkel alapvetően egyetértek, különös tekintettel arra, hogy azok is a különvéleményemet támasztják alá, nevezetesen azt, hogy az indítványokat az Alkotmánybíróságnak tartalmilag kellett volna elbírálnia. Véleményemet erősítik továbbá azok a közismert nem jogi jellegű (költségvetési, egyéb gazdasági) tények és körülmények, amelyeket a törvény azonnali, illetőleg részben visszamenőleges hatállyal történő megsemmisítéséből eredő bizonytalanságokkal, és más, nem kívánatos hatással járó következményekkel kapcsolatosak.

Budapest, 2011. december 19.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter alkotmánybíró különvéleménye

Nem értek egyet a többségi határozat rendelkező részének első pontjában foglalt döntéssel és annak indokolásával. A határozat közjogi érvénytelenségre hivatkozással semmisíti meg a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról szóló 2011. évi C. törvényt (a továbbiakban Ehtv.). Az indokolásban kifejtettek szerint azért áll fenn az érvénytelenség, mert a törvényalkotó eltért a Magyar Köztársaság Országgyűlésének Házsabályáról szóló 46/1994. (IX. 30.) OGY határozatban (a továbbiakban: Házsabály) foglaltaktól, azaz a maga számára megalkotott eljárási szabályoktól és a zárószavazás előtti koherencia-zavar feloldására szolgáló eljárási lehetőséget kihasználva, alapvetően módosította a törvényjavaslatot. A Házsabály eljárási előírásainak megsértése – a többségi határozat értelmében – az Országgyűlés működését kiszámíthatatlanná teszi, megfosztja a képviselőket a törvényalkotásban kapott jogaik gyakorlásától, ami az Alkotmány 2. § (1) és (2) bekezdésének, valamint a 20. § (2) bekezdésének sérelmére vezet.

Az Alkotmánybíróság több mint húsz éves gyakorlatában következetesen érvényesítette azt az álláspontot, hogy önmagában a törvényhozási eljárás szabályainak (Jat., Házsabály) megsértése nem eredményezte a törvény alkotmányellenességét. Az alkotmányellenesség megállapításához szükség volt az Alkotmány valamely rendelkezésével fennálló ellentét megállapíthatóságára is. Ez a gyakorlat azon a megfontoláson alapult, hogy nem minden jogsértés, törvénysértés minősíthető egyúttal alkotmányértésnek is. Az Alkotmány 32/A. §-a alapján az Alkotmánybíróság az Alkotmány rendelkezéseinek megtartása és érvényesítése felett őrködik, és nem a jogsértések, törvénysértések következményeit hivatott orvosolni. Következésképpen, ha a vizsgált törvény megalkotását vagy érdemét tekintve nem ütközik az Alkotmány valamely tételes rendelkezésébe, az Alkotmánybíróság a törvénysértés vagy jogsértés jogkövetkezményeit nem tudja levonni. Előfordult olyan eset az elmúlt időszakban, amikor az Alkotmánybíróság egy-egy törvény bizonyos rendelkezését „alkotmányos rangra” emelte (lásd például a jogállamiság, jogbiztonság elvéből levezetett visszamenőleges hatály tilalmát, avagy az egész jogrendszert átható joggal való visszaélés Polgári Törvénykönyv 5. §-a szerinti elvét), de eddig nem került sor arra, hogy törvény alkotmányellenességének vizsgálata kapcsán az Alkotmánybíróság a Házsabályt emelte volna az Alkotmány rangjára és önmagában annak megsértését alkotmányellenességnek, az így megalkotott törvényt pedig érvénytelennek tekintette volna.

Abban az esetben állapított meg alkotmányellenességet, amikor az egyébként kiszámítható törvényhozási eljárás az Alkotmány valamely rendelkezésébe ütközött. Ilyen döntés volt az Alkotmány értelmezése tárgyában hozott 62/2003. (XII. 15.) AB határozat (ABH 2003, 637.). Ebben az ügyben a törvényalkotási eljárás alkotmányellenességére – következésképpen a megalkotott törvény érvénytelenségére – valójában az vezetett, hogy az Országgyűlés eljárása kiüresítette a köztársasági elnök Alkotmányban garantált, törvényalkotással összefüggő jogköreit és az Országgyűlés Alkotmányból eredő, tételes kötelezettségét [26. § (3) bekezdés] a visszaküldött törvény újratárgyalására. A határozat

az Alkotmány 26. §-át és 30/A. § (1) bekezdés e) pontját értelmezve megállapította, hogy az Alkotmány 2. § (1) bekezdése a demokratikus jogállam követelményét tartalmazza, amely a hatalommegosztás tiszteltben tartását és az Alkotmányra visszavezethető eljárási szabályok meglétét és feltétlen betartását jelenti.

Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta ugyanakkor azt is, hogy „[c]sak az eljárási szabályok maradéktalan és feltétlen betartása mellett érvényesül az alkotmányos legalitás és a demokratikus legitimitás követelménye. Az alkotmányos legalitás azt fejezi ki, hogy a törvényhozás folyamata feltétlenül és mindenben meg kell, hogy feleljen az Alkotmány valamennyi rendelkezésének (beleértve a köztársasági elnök és az Országgyűlés egymást korlátozó és ellensúlyozó jogait), valamint az alkotmányi rendelkezések végrehajtását célzó, Házsabályba foglalt speciális eljárási szabályoknak is. A demokratikus legitimitás elve/követelménye azt jelenti, hogy a demokratikus hatalomgyakorlásra (ez esetben a törvényalkotásra) előírt szabályok szigorú betartásával meghozott döntés – annak tartalmától, illetve tartalommal való egyetértéstől vagy egyet nem értéstől függetlenül – mindenkire nézve kötelező és végrehajtandó. A döntést vitatni vagy megváltoztatni csak újabb, a szabályoknak szigorúan megfelelő demokratikus eljárásban lehet” [ABH 2003, 637, 656].

Az Alkotmánybíróság alkotmányellenességet megállapító döntését ebben az idézett esetben is az Alkotmány rendelkezéseinek, és nem önmagában a Házsabálynak a megsértésére vezette vissza. Ugyanakkor álláspontom szerint az Ehtv. megalkotásakor alkotmánysértés nem állt fenn, ezért az Alkotmánybíróságnak a törvény alkotmányosságát érdemben kellett volna vizsgálnia.

Budapest, 2011. december 19.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
alkotmánybíró

A különvéleményhez csatlakozom.

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

A különvéleményhez csatlakozom.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

Nem értek egyet a határozat rendelkező részével, mely az Országgyűlés belső akaratképzését szabályozó Házsabály egy rendelkezésének megsértése miatt a 2011. évi C. törvényt eljárási (közjogi) érvénytelenségére alapozva egészében megsemmisíti. Megítélésem szerint ez indokolatlan beavatkozást jelent a törvényhozás során keletkező különböző politikai és szakmai egyeztetések sorozatába, melyek mindig az egyes társadalmi csoportok érdeksérelmeit és politikai küzdelmeit takarják. Az Alkotmánybíróságnak tartózkodnia kell attól, hogy beleszóljon ebbe a folyamatba, és csak a legszűkebb keretek között, például abban az esetben indokolt beavatkozni a demokratikus jogállam védelme érdekében, amikor a demokratikus törvényhozási akaratképzés számszerű arányait rögzítő eljárási rendelkezések kerülnek megsértésre, vagy más pontosan megjelölt eljárási aktus kimarad. Mérlegelésre alapított eljárási kérdésekben, melyekben a fokozatok mindig vitások, és a törvényhozási eljárás egyes szakaszaiban az idő szűkösségének nyomása, vagy más okok eltérő értelmezést hoznak létre az Országgyűlés egyes csoportjai között, az Alkotmánybíróságnak tartózkodnia kell az állásfoglalástól, és a törvényhozás belső mechanizmusaira kell bíznia ennek eldöntését. Szem előtt kell tartani, hogy ezek a törvényhozási eljárási viták és az ebben tett eltérő értelmezések a sajtó és a média közvetítései és híradásai révén mindig a széles közvélemény előtt zajlanak, így a kormánytöbbség e téren tett – a közvélemény nagyobb csoportjai számára igazságtalan, vagy visszatetsző – lépései nagymértékben hozzájárulhatnak a szavazattömegek átrendezéséhez, és ezzel a demokrácia belső mechanizmusai – a politikai felelősség – rendezi ezt a problémát.

Az Alkotmánybíróság eddigi történetében mindig is tartózkodó volt az Országgyűlés belső döntési folyamait illetően, és csak egyetlen törvény esetében lépett fel az eljárási kérdések miatt megsemmisítéssel, 2003-ban, ám akkor nem csak képviselő csoportok belső politikai küzdelmei merültek fel, hanem a köztársasági elnök törvényhozásban játszott szerepe került a középpontba [lásd a 63/2003. (XII. 15.) AB határozatot, ABH 2003, 676.].

Ha végignézzük a törvényhozás eljárási kérdéseire és az ezt rendező Hárszabály előírásaihoz, ezek megsértéséhez való viszonyt az Alkotmánybíróság eddigi történetében, akkor azt láthatjuk, hogy a 29/1997. (IV. 29.) AB határozat volt az első, amely felvetette az eljárási rendelkezések megsértése esetén a törvény megsemmisítésének lehetőségét. Ám ezt arra tekintettel tette, hogy abban az időben még a törvény kihirdetése előtt legkevesebb ötven országgyűlési képviselő alkotmányossági vizsgálatra az Alkotmánybírósághoz terjeszthette a törvényjavaslatot, és ennek megsértése adott alkalmat a testületnek akkor erre a beavatkozásra: „Az olyan törvényt, melyet az Országgyűlés úgy hozott meg, hogy nem tette lehetővé a törvényjavaslat előzetes alkotmányosság vizsgálatára irányuló indítvány alapján az előzetes alkotmányossági vizsgálatot, formai okokból alkotmányosértő (érvénytelen). Az ilyen formai hibás törvényhozói eljárás – megfelelő indítvány alapján – a jövőben alapot ad a törvény kihirdetése napjára történő visszamenőleges hatályú megsemmisítésére” (ABH, 1997, 122.) Ez a deklaráció láthatóan tehát nem általában mondta ki az Alkotmánybíróság kompetenciáját törvényhozási eljárás alkotmányossági vizsgálatára, hanem egy olyan rendelkezésre tekintettel, mely a középpontba helyezte az alkotmányvédő testületet a törvényhozás egy pontján. A későbbiekben inkább az volt az alkotmánybírák hozzáállása a törvényhozás belső csoportjainak vitáihoz, politikai küzdelmeihez és esetleges eljárási sértéseihez, hogy tartózkodott ilyen esetekben a megsemmisítéstől.

Ennek kitűnő példája a 10/2001. (IV. 12.) AB határozat (ABH 2001, 123.), mely a most vita alatt álló kérdéssel sok szempontból megegyező helyzetben – a zárószavazás előtt a kormánypártok négy képviselője által benyújtott módosító javaslat koncepcionálisan átirta az eredeti törvényjavaslatot – a következőképpen határozott az akkori alkotmánybírói többség: „A mezőgazdasági szövetkezeti üzletrésről szóló T/3010. számú törvényjavaslatot a Kormány nyújtotta be az Országgyűléshez, a javaslat előadója földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter volt. Közvetlenül a törvényjavaslat részletes vitájának lezárása előtt (2000. december 5-én) négy országgyűlési képviselő T/3010/31. számon kapcsolódó módosító javaslatot terjesztett elő, amely a törvényjavaslat valamennyi rendelkezésének megváltoztatását javasolta. Az Országgyűlés december 19-i ülésnapján az ebben a kapcsolódó módosító javaslatban szereplő tartalommal fogadta el az Mgüt.-t. Az indítványozó ezzel összefüggésben azt sérelmezte, hogy a kapcsolódó módosító javaslat valójában képviselők által előterjesztett önálló törvényjavaslat, amelynek megvitatására nem kerülhetett volna sor a Kormány által előterjesztett törvényjavaslat tárgyalásának keretei között.

A Hárszabály 102. § (1) bekezdése alapján a törvényjavaslathoz módosító javaslatot az általános vita lezárásáig, a módosító javaslathoz kapcsolódó további módosító javaslatot a részletes vita lezárásáig lehet benyújtani. A T/3010/31. számú kapcsolódó módosító javaslat benyújtására a részletes vita lezárását megelőzően, tehát megfelelő időben került sor.

A Hárszabály alapján lehetőség van arra, hogy a képviselők egy törvényjavaslatnak akár az összes rendelkezéséhez módosító, illetve kapcsolódó módosító javaslatot nyújtsanak be, amelynek elfogadásáról vagy elvetéséről végső soron az Országgyűlés dönt. Ezért alkotmányossági szempontból nem kifogásolható, hogy az Országgyűlés a T/3010/31. számú kapcsolódó módosító javaslatban foglaltakkal megegyező tartalommal fogadta el az Mgüt.-t.

Következésképpen – az indítványban felvetett kifogás alapján – nem állapítható meg, hogy eljárása során az Országgyűlés az Mgüt. közjogi érvénytelenségét eredményezően megsértette volna a Hárszabály rendelkezéseit.” (ABH 200, 129–130.)

A most vita alatt álló szabálytalanság a Hárszabály 107. §. (1) bekezdésének megsértését jelenti, mely szerint zárószavazás előtt módosító javaslatot benyújtani a törvényjavaslathoz már csak un. „koherenciazavar” feloldása miatt lehetséges. A többségi határozat e rendelkezés szó szerinti elemzésével arra a belátásra jutott, hogy a koncepcionális módosítást tartalmazó T/3507/98. számon benyújtott javaslat túlmént ezen, és így az egész törvény eljárásjogi érvénytelenségét hozta létre. Ezzel szemben kell felhozni azt a realitásra figyelő érvet, hogy a koherenciazavar címen benyújtott módosító javaslatok a rendszerváltás óta eltelt eddigi húsz évben – kormánypártoktól függetlenül – mindig alaposan túlméntek az előírt szinten, és az eddigiekben az Alkotmánybíróság – a többségi határozat indokolásában felsorolt AB-határozatok fényében – soha nem nyilvánította alkotmányellenesnek az így létrehozott törvényeket. Így a többségi határozat egy radikális törést jelent ebben a tekintetben, és nem állja meg a helyét az indokolás felvezetőjének e részében az az állítás, mely „az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatként” mutatja be ezt a megsemmisítést. A zárószavazás előtti módosítók túllépése a ténylegesen csak koherenciazavarnak minősíthető szinten természetes eltérő lehetett az így létrehozott sok száz törvény, törvénymódosítás esetében, és a jelenleg

vitatott törvénynél ez feltehetően kimagaslónak minősíthető, de az Alkotmánybíróságnak ezt a gyakorlatot toleráló eddigi álláspontja inkább megfelel a bevezetőben vázolt követelménynek, a törvényhozás belső ügyeibe beavatkozástól való messzemenő tartózkodásnak, mint amit a többségi határozat radikális változtatása mutat e téren. A magam részéről a több millió állampolgár által megválasztott törvényhozó ily mértékű ellenőrzésétől óvnék, és csak amennyiben számszerűleg meghatározott szavazási arányok stb. megsértése merülne fel egy-egy törvény alkotása közben, látom indokoltnak az alkotmányvédő testület eljárási érvénytelenség címén való fellépését.

Jelezni kívánom még, hogy az eljárási kérdések megsértése kapcsán az eddigiekben fokozatosan kialakított szóhasználatot az alkotmánybíróági döntésekben, mely ezt az eljárási érvénytelenséget „közjogi” érvénytelenségnek nevezi, félrevezetőnek és a lényegét eltakarónak tartom. Ezzel a téves elnevezéssel – melynek csak a „magánjogi” érvénytelenségtől elhatárolás esetén lenne helye, és az itt fel sem merül – a közvélemény megtévesztése jöhet létre, melynek nem jogász tagjai számára ez valamilyen, számukra érthetetlen, magasabb érvénytelenségi ok sugalmazását jelentheti.

Itt egyszerűen eljárási érvénytelenségről van szó, és megítélésem szerint ezt a nevében is helyesen kell kifejezni, elvetve a 'közjogi' érvénytelenség elnevezést.

Budapest, 2011. december 19.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybíróági ügyszám: 1279/B/2011.

Az Alkotmánybíróság 165/2011. (XII. 20.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány és alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Pokol Béla, dr. Balsai István és dr. Lenkovics Barnabás* alkotmánybírák különvéleményével – meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 2. § (1) bekezdésének „és kiadott sajtótermékre” fordulata – a 14. § (1) bekezdésére, a 15. §-ára, a 16. § második fordulatára, valamint a 18. §-ára tekintettel – az Alkotmány 61. § (2) bekezdése alapján alkotmányellenes, ezért azt 2012. május 31. napjával megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 6. § (2) bekezdésének utolsó fordulata az Alkotmány 61. § (2) bekezdése alapján alkotmányellenes, ezért azt megsemmisíti.
A megsemmisített rendelkezés e határozat közzétételét követő napon veszti hatályát.
A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 6. § (2) bekezdése az alábbi szövegezéssel marad hatályban:
„6. § (2) A médiatartalom-szolgáltató, valamint a vele munkaviszonyban vagy más, munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló személy jogosult információforrásai titokban tartására a bírósági és hatósági eljárások során is.”
3. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenes helyzet keletkezett azzal, hogy az Országgyűlés nem teremtette meg azokat az eljárási garanciákat a jogrendben, amelyek a hatósági eljárásokban lehetővé teszik az információforrások védelméhez való jog gyakorlását.

Az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotói kötelezettségének 2012. május 31. napjáig tegyen eleget.

4. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenes helyzet keletkezett azzal, hogy az Országgyűlés a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 155. §-ában nem szabályozta kielégítően a médiatartalom-szolgáltatók adatszolgáltatási kötelezettségét az információforrások és az ügyvédi titok védelmével kapcsolatosan.
Az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotói kötelezettségének 2012. május 31. napjáig tegyen eleget.
5. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 175. §-a az Alkotmány 61. § (2) bekezdésére tekintettel alkotmányellenes, ezért azt megsemmisíti.
A megsemmisített rendelkezés e határozat közzétételét követő napon veszti hatályát.
6. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény Negyedik Rész III. Fejezetének 139–143. §-a az Alkotmány 61. § (2) bekezdése alapján alkotmányellenes, ezért azokat 2012. május 31. napjával megsemmisíti.
7. Az Alkotmánybíróság a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 155. §-ának az Alkotmány 59. § (1) bekezdése szerinti alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítványt elutasítja.
8. Az Alkotmánybíróság a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény egészének, valamint a 204. § (1) bekezdésének az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerinti alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítványokat elutasítja.
9. Az Alkotmánybíróság a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 5. § (1) bekezdésének, valamint a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 41. § (4) bekezdésének és 46. §-ának az Alkotmány 61. § (2) bekezdése szerinti alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítványokat elutasítja.
10. Az Alkotmánybíróság a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 6. § (1) és (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására irányuló indítványokat és alkotmányjogi panaszt elutasítja.

Az Alkotmánybíróság határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

- I. 1. Az Országgyűlés 2010-ben három lépésben alkotta meg az új médiaszabályozást.
- 1.1. A médiát és a hírközlést szabályozó egyes törvények módosításáról szóló 2010. évi LXXXII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) releváns rendelkezései az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvényt (a továbbiakban: Eht.), a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvényt (a továbbiakban: Rttv.), valamint a nemzeti hírugynökségről szóló 1996. évi CXXVII. törvényt (a továbbiakban: Nhtv.) módosították. A Módtv. a kormányhivatal jogállású Nemzeti Hírközlési Hatóság jogutódjaként autonóm államigazgatási szervként hozta létre a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságot (a továbbiakban: NMHH), amely a frekvenciagazdálkodás és a hírközlés területén, az Eht.-ban szabályozott módon részt vesz a Kormány politikájának végrehajtásában. A Módtv. rendelkezett az NMHH elnökének miniszterelnök általi kinevezéséről és jogállásáról, az NMHH feladatköréről és szervezetének alapvető kérdéseiről. Az autonóm államigazgatási szervként működő Országos Rádió és Televízió Testület (a továbbiakban: ORTT) jogutódjaként létrejött az NMHH Médiatanácsa (a továbbiakban: Médiatanács), amely az NMHH önálló jogi személyiségű autonóm szerveként ellátja az Rttv.-ben előírt médiahatósági feladatokat. A Módtv. rendelkezett a Médiatanács elnökének és tagjainak Országgyűlés általi választásáról, a tagok jogállásáról, a határozathozatal szabályairól. Az NMHH és Médiatanácsának munkáját egységes hivatali szervezet segíti, amely törvény által meghatározott körben elsőfokú hatósági feladatokat is ellát. A Módtv. a közszolgálati műsor- és hírszolgáltatás biztosítására, függetlenségének védelmére átalakította a közszolgálati médiaszolgáltatók és a nemzeti hírugynökség intézményes hátterét, szabályozta a közszolgálati műsorszolgáltatók ügyvezetésével és működésük gazdasági hátterével kapcsolatos kérdéseket. A Módtv. ismertetett és az Alkotmánybírósághoz érkezett indítványokkal érintett rendelkezései változatlan formában kerültek be az Rttv.-t, illetve az Eht.-t azóta hatályon kívül helyező új szabályozásba.

- 1.2. A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) jellegadó megoldása az, hogy meghatározott körben valamennyi médiatartalom vonatkozásában egységesen rögzíti a sajtószabadság korlátait, az egyes médiatartalmak specialitásához igazított speciális szabályok előírása mellett.
 - 1.3. A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) kivétel és lényegi változtatás nélkül vette át a Módtv.-vel az Rttv.-be iktatott szervezeti szabályokat, és teljes körűen újraszabályozta a médiajogot, egyidejűleg hatályon kívül helyezte az Rttv.-t, a sajtóról szóló 1986. évi II. törvényt (a továbbiakban: Stv.), valamint az Nhtv.-t. Az Mttv. – egyebek mellett – megalkotta a médiaszolgáltatásokra vonatkozó részletes szabályokat, és új kategóriaként létrehozta a jelentős befolyásoló erejű médiaszolgáltatók különös kötelezettségeit. Előzetes nyilvántartásba vételi szabályokat ír elő a médiaszolgáltatási tevékenység és a sajtótermékek kiadásának feltételeként, rendezi a lineáris analóg médiaszolgáltatások pályáztatásának rendjét és a piaci koncentráció megelőzését. Megalkotta a közszolgálati médiaszolgáltatókra (MTV, MR, MTI) vonatkozó szabályokat. Az intézményi változásokkal együtt újraszabályozta a médiaszolgáltatások felügyeletére és megalkotta a sajtótermékek felügyeletére vonatkozó rendelkezéseket (hatáskörök, eljárási rend, jogkövetkezmények). Létrehozta a Média- és Hírközlési Biztos intézményét hatásköri szabályaival és eljárási rendjével együtt, és megteremtette a társszabályozás lehetőségét a médiaigazgatásban.
- Összefoglalva: az új médiaszabályozás az eddigi hárompilléres szabályozási rendet (írott sajtó – elektronikus sajtó – telekommunikáció, hírközlés) átalakította, és egységes szabályozást alkotott. Az egységesen kezelt és szabályozott médiatartalom gyűjtőfogalmába immár beletartoznak a nyomtatott és az internetes sajtótermékek is, amelyeket egyéb médiaszolgáltatásoktól nem az előállítás technikája, hanem a tömegkommunikációban betöltött szerepük, befolyásoló képességük különböztet meg. Az Smtv. és az Mttv. együttesen és egymásra tekintettel vonatkozik valamennyi médiaszolgáltatásra (tartalmi szabályok) és szolgáltatóra (szervezeti szabályok), valamint e két törvény határozza meg a magatartási szabályok kikényszerítésére vonatkozó állami cselekvési lehetőség körét is.
- 2.1. Országgyűlési képviselők, társadalmi szervezetek és magánszemélyek részéről több indítvány érkezett az Alkotmánybíróságra, amelyek az új médiaszabályozás utólagos absztrakt normakontrollját kezdeményezték. Az indítványok rendkívül szerteágazó módon, lényegében minden releváns pontján támadják a Módtv.-t, az Smtv.-t és az Mttv.-t is. Ezért az áttekinthetőség érdekében – figyelemmel az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat közzétételéről szóló 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend) 28. §-ára is – az Alkotmánybíróság az indítványok tematikus rendben történő egyesítése, illetve elkülönítése mellett döntött. Tekintettel arra, hogy az indítványok egy jelentős része a nyomtatott és az internetes sajtótermékek, valamint egyéb médiaszolgáltatások egységes szabályozásával kapcsolatban foglaltak meg alkotmányos aggályokat, az Alkotmánybíróság jelen határozatát e tárgykör vizsgálatának szenteli. A továbbiakban az ebben a tárgykörben érkezett indítványi elemeket ismerteti és bírálja el.
 - 2.2. Az indítványozók egyik csoportja közjogi érvénytelenségre hivatkozott az Mttv. hatálybalépésével kapcsolatban. Ebben a körben az Alkotmány 2. § (1) bekezdése alapján aggályosnak ítélték a felkészülési idő hiányát, mivel az Mttv. elfogadása és hatálybalépése között nem volt számottevő időbeli különbség. Ugyancsak az egész Mttv. közjogi érvénytelenségét indítványozták megállapítani azok az indítványozók, akik a törvénytervezet benyújtását megelőző egyeztetések és társadalmi vita lebonyolításának hiányát kérték számon. Végül egyes indítványozók azt tekintették aggályosnak, hogy az Mttv. elfogadását közvetlenül megelőzően a törvényjavaslat szövegezése több lényeges ponton, a Házaszály szerinti vitafolyamatot kikerülve került módosításra.
 - 2.3. Az indítványok egy további csoportja sérelmezi az Smtv. azon rendelkezéseit, amelyek – függetlenül a tartalomszolgáltatás sajátosságaitól – az elektronikus médiával együtt hatósági felügyelet alá rendelik a nyomtatott és az internetes sajtótermékeket, valamint azok előállítóit is. A jogalkotó által választott megoldás ugyanis a korábbi egyedi büntető és polgári peres bírósági eljárások mellett hatósági felügyeletet érvényesít, amely – az indítványozók álláspontja szerint – a sajtószabadságot szükségtelenül és aránytalanul korlátozza.
 - 2.4. Az indítványozók egyik csoportja az Alkotmány 61. § (2) bekezdése szerinti sajtószabadsághoz való jog alapján támadja az Smtv. és az Mttv. sajtótermékek nyilvántartásba vételére vonatkozó szabályait. Álláspontjuk értelmében a sajtótermékek regisztrációja önmagában is, alkotmányos cél nélkül korlátozza a sajtószabadságot, más indítványozók pedig arra hivatkoznak, hogy a nyilvántartásba vételre vonatkozó Mttv.-beli szabályok lényegében a sajtótevékenységet engedélykötelessé teszik.
 - 2.5. Több indítványozó sérelmezte az Smtv. újságírói források védelmére vonatkozó szabályozását önmagában, valamint az Mttv. adatszolgáltatási kötelezettségre vonatkozó előírásaival összefüggésben is a sajtószabadság sérelmét állították. Az alkotmányjogi panasz indítványban a panaszos az Smtv. 6. § (3) bekezdésének, különösen a „vagy nyomozó hatóság” szövegrésze alkotmányellenességének megállapítását és arra alkalmazási tilalom kimondását

indítványozta. Indokolása szerint az Smtv. 6. § (3) bekezdése alapján a nyomozó hatóság automatikusan, mérlegelési kötelezettség és bírói kontroll nélkül kötelezheti az információforrás felfedésére az újságírókat. Ezért a szabályozás a sajtószabadság aránytalan korlátozására vezet.

- 2.6. Az indítványozók támadták az Mttv. 155. §-át, mivel az szélesre nyitja a Hatóság adatmegismerési és adatkezelési jogát, illetve az ügyfél adatszolgáltatási kötelezettségét, amely kiterjed a személyes adatokra és törvény által védett titkokra, védett adatokra is. Ugyanakkor az adatkezelés nem kötődik eljáráshoz, de időben sem korlátozott. A szabályozás ezen módja álláspontjuk szerint az Alkotmány 59. § (1) bekezdésébe ütközik. Az indítványozók emellett az Mttv. 175. §-ával összefüggésben sérelmezik a konkrét indok nélküli, készletre történő adatszolgáltatási kötelezettség előírását is, amely az Alkotmány 59. § (1) bekezdése mellett a 61. § (2) bekezdésében foglaltakkal ellentétes.
- 2.7. Végül indítványok érkeztek a Média- és Hírközlési Biztos Mttv.-beli jogintézményének létrehozása és eljárási lehetőségének meghatározása kapcsán. Az indítványozók a jogintézményre vonatkozó szabályozás megsemmisítését indítványozták, mivel az sérti a vélemény- és sajtószabadság korlátozására irányadó alkotmányos követelményeket.

II. Az Alkotmány indítványokkal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.”

„57. § (5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

Az Alkotmány 61. §-ának a 2010. július 7-én hatályba lépett módosítását követő szövegezése:

„(1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás és a szólás szabadságához, továbbá a közérdekű adatok megismeréséhez, valamint terjesztéséhez.

(2) A Magyar Köztársaság elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét.

(3) A demokratikus közvélemény kialakítása érdekében mindenkinek joga van a megfelelő tájékoztatáshoz a közügyek tekintetében.

(4) A Magyar Köztársaságban közszolgálati médiaszolgáltatás működik közre a nemzeti önazonosság és az európai identitás, a magyar, valamint a kisebbségi nyelvek és kultúra ápolásában, gazdagításában, a nemzeti összetartozás megerősítésében, illetőleg a nemzeti, etnikai, családi, vallási közösségek igényeinek kielégítésében. A közszolgálati médiaszolgáltatást az Országgyűlés által választott tagokkal működő autonóm közigazgatási hatóság és független tulajdonosi testület felügyeli, céljainak megvalósulása felett pedig az állampolgárok egyes, törvényben meghatározott közösségei őrködnek.

(5) A közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény, valamint a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól rendelkező törvény, továbbá a médiaszolgáltatások felügyeletéről szóló törvény elfogadásához a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges.”

Az Smtv. 1. § 6. pontjának az elbírálás idején hatályos szövegezése:

„6. Sajtótermék: a napilap és más időszaki lap egyes számai, valamint az internetes újság vagy hírportál, amelyet gazdasági szolgáltatásként nyújtanak, amelynek tartalmáért valamely természetes vagy jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság szerkesztői felelősséget visel, és amelynek elsődleges célja szövegből, illetve képekből álló tartalmaknak a nyilvánossághoz való eljuttatása tájékoztatás, szórakoztatás vagy oktatás céljából, nyomtatott formátumban vagy valamely elektronikus hírközlő hálózaton keresztül. A szerkesztői felelősség a médiatartalom kiválasztása és összeállítása során megvalósuló tényleges ellenőrzésért való felelősséget jelenti, és nem eredményez szükségszerűen jogi felelősséget a sajtótermék tekintetében. Gazdasági szolgáltatás az önálló, üzletszerűen – rendszeresen, nyereség elérése érdekében, gazdasági kockázatvállalás mellett – végzett szolgáltatás.”

Az Smtv. 2. § (1) bekezdésének elbíráláskor hatályos szövegezése:

„2. § (1) E törvény hatálya kiterjed a Magyar Köztársaságban letelepedett médiatartalom-szolgáltató által nyújtott médiaszolgáltatásra és kiadott sajtótermékre.”

Az Smtv. 5. § (1) bekezdésének az elbírálás idején hatályos szövegezése:

„5. § (1) Törvény a médiaszolgáltatások megkezdésének vagy végzésének, illetve a sajtótermékek közzétételének feltételéül szabhatja a hatósági nyilvántartásba vételt. A nyilvántartásba vétel feltételei nem korlátozhatják a sajtó szabadságát.”

Az Smtv. 6. §-ának az elbírálás idején hatályos szövegezése:

„6. § (1) A médiatartalom-szolgáltató, valamint a vele munkaviszonyban vagy más, munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló személy jogosult a számára információt átadó személy (a továbbiakban: információforrás) kilétét titokban tartani. A titoktartás joga nem terjed ki a minősített adatot illetéktelenül átadó információforrás védelmére.

(2) A médiatartalom-szolgáltató, valamint a vele munkaviszonyban vagy más, munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló személy jogosult információforrásai titokban tartására a bírósági és hatósági eljárások során is, feltéve, hogy a számára átadott információ közzétételéhez közérdek fűződött.

(3) Bíróság vagy nyomozó hatóság – a nemzetbiztonság és a közrend védelme vagy bűncselekmények elkövetésének felderítése vagy megelőzése érdekében – kivételesen indokolt esetben az információforrás felfedésére kötelezheti a médiatartalom-szolgáltatót, valamint a vele munkaviszonyban vagy más, munkavégzésre irányuló jogviszonyban álló személyt.”

Az Smtv. 14-20. §-ainak az elbírálás idején hatályos szövegezése:

14. § (1) A médiatartalom-szolgáltatónak az általa közzétett médiatartalmakban, illetve azok készítése során tiszteletben kell tartania az emberi méltóságot.

(2) Tilos a megalázó, kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek médiatartalomban történő, öncélú és sérelmes bemutatása.

15. § (1) Tilos visszaélni a médiatartalom-szolgáltatónak adott, nyilvános közlésre szánt nyilatkozat közzétételébe történt beleegyezéssel.

(2) A médiatartalom-szolgáltató köteles a nyilvános közlés céljából készített nyilatkozatot a nyilatkozatot adó személynek – annak kérelmére – megmutatni; azt nem közzéteheti, ha a közzétételhez a nyilatkozatot adó személy azért nem járul hozzá, mert azt a médiatartalom-szolgáltató érdemben megváltoztatta, és a változtatás a nyilatkozatot adó számára sérelmes.

(3) A nyilatkozat közzétételéhez történt hozzájárulás a médiatartalom-szolgáltató (1) bekezdésben szereplő visszaélése esetén jogkövetkezmény nélkül visszavonható, amennyiben

a) azt a nyilatkozó nem a helyi, országos vagy európai közélet eseményével összefüggésben tette,

b) az nem a Magyar Köztársaság polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró valamely eseménnyel kapcsolatos, vagy

c) a visszavonásra irányuló nyilatkozatot nem hivatalos vagy közfeladatot ellátó személy, vagy politikai közszereplő közmegbízatása ellátásával összefüggésben tette, feltéve, hogy a visszavonás a közzétételt megelőzően kellő időben történik, és így nem okoz a médiatartalom-szolgáltató számára aránytalan sérelmet. Az e jogot korlátozó szerződéses kikötés semmis.

16. § A médiatartalom-szolgáltató köteles tiszteletben tartani a Magyar Köztársaság alkotmányos rendjét, tevékenysége során nem sértheti az emberi jogokat.

17. § (1) A médiatartalom nem lehet alkalmas valamely nemzet, közösség, nemzeti, etnikai, nyelvi és más kisebbség vagy bármely többség, továbbá valamely egyház vagy vallási csoport elleni gyűlölet keltésére.

(2) A médiatartalom nem lehet alkalmas valamely nemzet, közösség, nemzeti, etnikai, nyelvi és más kisebbség vagy bármely többség, továbbá valamely egyház vagy vallási csoport kirekesztésére.

18. § A médiatartalom nem lehet alkalmas a magánélet megsértésére.

19. § (1) Lineáris médiaszolgáltatásban nem tehető közzé olyan médiatartalom, amely súlyosan károsíthatja a kiskorúak szellemi, lelki, erkölcsi vagy fizikai fejlődését, különösen azáltal, hogy pornográfiát vagy szélsőséges, illetve indokolatlan erőszakot tartalmaz.

(2) Lekérhető médiaszolgáltatásban megjelenő azon médiatartalom, amely súlyosan károsíthatja a kiskorúak szellemi, lelki, erkölcsi vagy fizikai fejlődését különösen azáltal, hogy pornográfiát vagy szélsőséges, illetve indokolatlan erőszakot tartalmaz, csak oly módon tehető a nyilvánosság tagjai számára elérhetővé, amely biztosítja, hogy kiskorúak rendes körülmények között nem férhetnek hozzá.

(3) Sajtótermékben megjelenő azon médiatartalom, amely súlyosan károsíthatja a kiskorúak szellemi, lelki, erkölcsi vagy fizikai fejlődését különösen azáltal, hogy pornográfiát vagy szélsőséges, illetve indokolatlan erőszakot tartalmaz, csak oly módon tehető a nyilvánosság tagjai számára elérhetővé, amely – valamely műszaki vagy egyéb megoldás alkalmazásával – biztosítja, hogy kiskorúak nem férhetnek hozzá. Ha ilyen megoldás alkalmazása nem lehetséges,

akkor a médiatartalom csak a kiskorúak lehetséges veszélyeztetéséről szóló tájékoztatást tartalmazó figyelmeztető jelzéssel tehető közzé.

(4) Lineáris médiaszolgáltatásban megjelenő azon médiatartalom, amely veszélyeztetheti a kiskorúak szellemi, lelki, erkölcsi vagy fizikai fejlődését, csak oly módon tehető közzé, amely az adásidő megválasztásával, illetve más műszaki megoldás alkalmazásával biztosítja, hogy a kiskorúak rendes körülmények között nem hallhatják vagy láthatják azt.

(5) A kiskorúak médiatartalmakkal szembeni védelmére szolgáló részletes szabályokat külön törvény határozza meg. 20. § (1) A médiatartalomban megjelenő kereskedelmi közleménynek könnyen felismerhetőnek kell lennie.

(2) A médiatartalomban megjelenő reklámnak más médiatartalmaktól megkülönböztethetőnek kell lennie.

(3) A burkolt kereskedelmi közlemény médiatartalomban történő közzététele tilos.

(4) Médiatartalomban közzétett kereskedelmi közlemény nem alkalmazhat tudatosan nem észlelhető technikákat.

(5) Médiatartalomban nem tehető közzé vallási vagy világnézeti meggyőződést sértő kereskedelmi közlemény.

(6) A médiatartalomban közzétett kereskedelmi közlemény nem ösztönözhet az egészségre, a biztonságra és a környezetre ártalmas magatartásra.

(7) Nem szabad médiatartalomban közzétenni dohányárut, fegyvert, lőszert, robbanóanyagot, kizárólag orvosi rendelvényre igénybe vehető gyógyszert, továbbá gyógyászati eljárást népszerűsítő, ismertető kereskedelmi közleményt. E korlátozás nem terjed ki a gazdasági reklámtevékenységről szóló törvényben, illetve más jogszabályban foglalt kivételekre.

(8) A médiatartalom támogatóját a közzététellel egyidejűleg, illetve azt közvetlenül megelőzően vagy azt követően meg kell nevezni. Audiovizuális médiaszolgáltatás vagy annak műsorszámát más audiovizuális médiaszolgáltatást végző, illetve audiovizuális műsorszámok vagy filmalkotások készítésével foglalkozó vállalkozás által nem támogatható.

(9) A médiaszolgáltatásban közzétett, támogatott médiatartalom nem ösztönözhet, és nem hívhat fel a támogató vagy az általa meghatározott harmadik személy termékének beszerzésére vagy szolgáltatásának igénybevételére, illetőleg az attól való tartózkodásra.

(10) A támogató a médiatartalom-szolgáltató felelősségét, illetve szerkesztői szabadságát érintő módon a médiatartalmat vagy annak közzétételét nem befolyásolhatja.

Az Mttv. érintett rendelkezései:

„41. § (1) Az e törvény hatálya alá tartozó, a Magyar Köztársaságban letelepedett médiaszolgáltató által nyújtott lineáris médiaszolgáltatás bejelentés és a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Hivatala (a továbbiakban: Hivatal) általi hatósági nyilvántartásba vétel után végezhető, kivéve azon állami tulajdonban lévő korlátozott erőforrásokat igénybe vevő analóg lineáris médiaszolgáltatásokat, amelyek a Média Tanács által kiírt és lebonyolított pályázaton való nyertessé nyilvánítás és szerződéskötés alapján végezhetők.

(2) Az e törvény hatálya alá tartozó, a Magyar Köztársaság területén letelepedett médiaszolgáltató által nyújtott lekérhető médiaszolgáltatást, kiegészítő médiaszolgáltatást és a Magyar Köztársaság területén letelepedett kiadó által kiadott sajtóterméket – a szolgáltatás, illetve a tevékenység megkezdését követő hatvan napon belül – nyilvántartásba vétel céljából be kell jelenteni a Hivatalhoz. A nyilvántartásba vétel nem feltétele e szolgáltatás, illetve tevékenység megkezdésének.

(3) A nyilvántartásba vételt kezdeményező bejelentő – e törvény keretei között – bármely természetes személy, jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet lehet.

(4) A Hivatal nyilvántartást vezet

a) a lineáris audiovizuális médiaszolgáltatásokról,

b) a lineáris rádiós médiaszolgáltatásokról,

c) a médiaszolgáltatási jogosultságot pályázat útján elnyert audiovizuális médiaszolgáltatásokról,

d) a médiaszolgáltatási jogosultságot pályázat útján elnyert rádiós médiaszolgáltatásokról,

e) a lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatásokról,

f) a lekérhető rádiós médiaszolgáltatásokról,

g) a kiegészítő médiaszolgáltatásokról,

h) a nyomtatott sajtótermékekről,

i) az internetes sajtótermékekről és hírportálokról.

(5) Ha a médiaszolgáltató lineáris és lekérhető szolgáltatást is nyújt, illetve ha a sajtóterméket kiadó nyomtatott és internetes sajtóterméket is megjelentet, köteles médiaszolgáltatásait, illetve sajtótermékeit külön-külön bejelenteni.

(6) A (4) bekezdés szerinti nyilvántartásoknak a médiaszolgáltatók, a sajtóterméket alapítók és kiadók nevére, elérhetőségére, valamint a médiaszolgáltatások és a sajtótermékek elnevezésére vonatkozó adatai nyilvánosak, és

a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) internetes honlapjáról elérhetők. A Hatóság a médiaszolgáltatási, sajtótermék-kiadási tevékenység ellenőrzése céljából a természetes személy médiaszolgáltató, sajtóterméket alapító és kiadó természetes személyazonosító adatait kezeli a nyilvántartásból való törlésig.

(7) A lineáris médiaszolgáltatási jogosultság nem ruházható át.”

Az Mttv. 46. §-ának az elbírálás idején hatályos szövegezése:

46. § (1) A sajtótermék nyilvántartásba vételét annak kiadója kezdeményezheti. Ha a sajtótermék alapítója és kiadója eltérő személy vagy vállalkozás, viszonyukat, a sajtótermékkel kapcsolatos feladataikat és jogait megállapodásban rendezik.

(2) A sajtótermék nyilvántartásba vételére irányuló bejelentésben meg kell jelölni:

a) a bejelentő adatait:

aa) nevét,

ab) lakcímét (székhelyét vagy telephelyét),

ac) elérhetőségét (telefonszámát és elektronikus levelezési címét),

ad) képviselőjének, illetve a Hatósággal való kapcsolattartásra kijelölt személy nevét és elérhetőségét (telefonszámát, postai és elektronikus levelezési címét),

ae) cégjegyzékszámát, illetve nyilvántartási számát,

b) a bejelentett sajtótermék címét,

c) ha az alapító és a kiadó eltérő személy vagy vállalkozás, mindkettő a) pontban megjelölt adatait.

(3) A sajtótermék alapítója és kiadója nem lehet a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnöke, elnökhelyettese, főigazgatója, főigazgató-helyettese, a Közzolgálati Közalapítvány Kuratóriumának és a Közzolgálati Testületnek az elnöke, tagja, az Alap vezérigazgatója, a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács elnöke, alelnöke vagy tagja, a Médiatanács tagja, ide nem értve a tudományos eredmények, vagy tudományos ismeretterjesztés közzétételére irányuló sajtótermék alapítását vagy kiadását. A bejelentőnek nyilatkoznia kell, hogy vele kapcsolatban nem áll fenn a törvény szerinti összeférhetlenségi ok, illetve az nyilvántartásba vétele esetén sem keletkezne.

(4) A sajtóterméket a Hivatal tizenöt napon belül nyilvántartásba veszi.

(5) A nyilvántartásba vételt a Hivatal visszavonja, ha

a) a bejelentővel szemben összeférhetlenségi ok áll fenn, vagy

b) a bejelentett sajtótermék címe egy korábban nyilvántartásba vett, és a bejelentés időpontjában a nyilvántartásban szereplő sajtótermék címével azonos, illetve ahhoz az összetéveszthetőségig hasonlít.

(6) A sajtóterméket törölni kell a nyilvántartásból, ha

a) az (5) bekezdés alapján a nyilvántartásba vétel visszavonásának lenne helye,

b) az alapító vagy – amennyiben az alapító és a kiadó eltérő vállalkozás, úgy az alapító jóváhagyásával – a kiadó kérte a nyilvántartásból való törlését,

c) a sajtótermék kiadásának megkezdését a nyilvántartásba vételtől számított két éven át elmulasztják, vagy a megkezdett kiadást öt évnél hosszabb időre megszakítják, vagy

d) bíróság jogerős határozata elrendelte a sajtótermék címe által elkövetett védjegybitorlás abbahagyását és a bitorló eltiltását a további jogsértéstől.

(7) A sajtótermék kiadójának és alapítójának tizenöt napon belül be kell jelentenie a Hivatalhoz, ha a nyilvántartásban szereplő adataiban változás következett be.

(8) Amennyiben a kiadó személyében változás következik be, a nyilvántartásban szereplő kiadónak kezdeményeznie kell a nyilvántartásban szereplő adatok módosítását. Ennek elmaradása esetén az alapító is kezdeményezheti a módosítást. Az erre irányuló eljárásra az (1)–(5) bekezdést megfelelően alkalmazni kell.

(8a) Amennyiben a nyilvántartásba vételre vonatkozó szabályokat a kiadó vagy az alapító megsérti, a Hivatal – a 185. § (2) bekezdésben foglalt elvek figyelembevételével – egymillió forintig terjedő bírságot szabhat ki.

(9) A sajtóterméken és – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – az egyéb kiadványon fel kell tüntetni a szerkesztésre és a kiadásra vonatkozó legfontosabb adatokat (impresszum). Az impresszumban a következő adatokat kell feltüntetni:

a) a kiadó nevét, székhelyét és a kiadásért felelős személy nevét,

b)–c)

d) a szerkesztésért felelős személy nevét.

(10) A nyomtatott sajtótermékek nemzetközi azonosítóját (ISSN), az egyéb nemzetközi jelzéseket és a kiadvány árát a külön jogszabályban foglaltak szerint kell megállapítani és feltüntetni.

(11) Jogszabály rövidített impresszum feltüntetését is előírhatja, kivételes adatok feltüntetésének kötelezettségét, vagy más különös szabályokat határozhat meg.

(12) A nyomtatott sajtótermékből és egyéb kiadványból tudományos és igazgatási célokra ingyenes kötelespéldányt kell a külön jogszabályban megjelölt szervek rendelkezésére bocsátani. A kötelespéldány az arra jogosult szerv tulajdonában marad. A kötelespéldányok rendelkezésre bocsátásának részletes szabályait kormányrendelet határozza meg.

(13) A nyomtatott sajtótermékekből és a kiadványokból a kulturális javak megőrzése, a nemzeti bibliográfiai számbavétel és a nyilvános könyvtári ellátás céljára, ingyenes kötelespéldányt kell a kormányrendeletben megjelölt szervek rendelkezésére bocsátani. A kötelespéldány az arra jogosult szerv tulajdonában marad.

(14) A megőrzési célú kötelespéldányt a közgyűjtemény nyilvántartásából csak akkor lehet törölni, ha megsemmisült vagy javíthatatlanul megrongálódott.

„III. Fejezet

A MÉDIA- ÉS HÍRKÖZLÉSI BIZTOS

Általános szabályok

139. § (1) A Hatóság részeként Média- és Hírközlési Biztos (a továbbiakban: Biztos) működik. A Biztos az elektronikus hírközlési szolgáltatást, illetve médiaszolgáltatást igénybe vevő felhasználókat, előfizetőket, nézőket, hallgatókat, fogyasztókat, illetve sajtótermék olvasóit megillető, elektronikus hírközléssel és a médiaszolgáltatásokkal, sajtótermékekkel kapcsolatos jogok, valamint méltánylást érdemlő érdekek érvényesülésének elősegítésében működik közre. A Biztos eljár az e törvényben meghatározott ügyekben.

(2) A Biztost az Elnök nevezi ki és menti fel, valamint gyakorolja felette a munkáltatói jogokat. A Biztos főosztályvezetői besorolású köztisztviselő. A Biztos a jelen Fejezet szerinti feladatai ellátása körében nem utasítható, tevékenységéről az Elnöknek, illetve a Médiatanácsnak számol be a 143. §-ban meghatározott módon.

(3) A Biztosra megfelelően alkalmazni kell a 111. § (4) bekezdésben foglaltakat.

(4) A Biztost a feladatai ellátásában az általa vezetett Média- és Hírközlési Biztos Hivatala (a továbbiakban: Biztos hivatala) segíti, a Biztos hivatalának köztisztviselőit az Elnök nevezi ki, illetve menti fel, felettük a kinevezés és a felmentés kivételével a Biztos gyakorolja a munkáltatói jogokat.

(5) A Biztos hivatalának működését, szervezeti felépítését, belső és külső kapcsolatrendszerét a Hatóság Szervezeti és Működési Szabályzata és a Biztos hivatalának ügyrendje határozza meg. A Biztos hivatalának ügyrendjét a Biztos készíti elő és az Elnök hagyja jóvá.

(6) A Biztos hivatalának költségvetését a Hatóság költségvetésén belül, elkülönítetten kell megállapítani.

140. § (1) Valamely médiaszolgáltatás, sajtótermék, valamint elektronikus hírközlési szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos olyan magatartás észlelése esetén, amely a médiaszolgáltatásra vagy az elektronikus hírközlési szolgáltatásra vonatkozó szabály megsértésének nem minősül, illetve nem tartozik a Médiatanács, az Elnök és a Hivatal hatáskörébe, de a médiaszolgáltatást, a sajtóterméket, illetve az elektronikus hírközlési szolgáltatást igénybe vevő felhasználók, előfizetők, fogyasztók, valamint a nézők vagy hallgatók méltányolandó érdekének sérelmét okozza vagy okozhatja,

a) az, akit érdeksérelem ért, vagy akinél érdeksérelem bekövetkezésének közvetlen veszélye áll fenn, vagy

b) a fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó társadalmi szervezet, ha az érdeksérelem a fogyasztók jelentős számát érinti, vagy érintheti,

a Biztos Hivatalánál panasszal élhet.

(2) Az Elnökhöz, a Hivatalhoz, illetve a Médiatanácsához érkezett olyan kérelmeket, illetve bejelentéseket, amelyek tartalmuk szerint megfelelnek az (1) bekezdésben foglaltaknak, és tartalmazzák a 141. § (5) bekezdés szerinti adatokat, az Elnök, a Hivatal, illetve a Médiatanács öt munkanapon belül átteszi a Biztoshoz, aki azt a továbbiakban hozzá érkezett panaszként bírálja el. Erről, a tényről, valamint az áttételről a kérelmezőt, illetve a bejelentőt az áttétellel egyidejűleg értesíteni kell. A Biztos erre irányuló panasz hiányában hivatalból is jogosult intézkedni, amennyiben az (1) bekezdés b) pontban meghatározott érdeksérelemről egyéb úton tudomást szerez.

A Biztos eljárása

141. § (1) A Biztos eljárása nem hatósági eljárás, hatósági hatáskört nem gyakorolhat, hatósági ügy érdemében döntést nem hozhat. A 140. § (1) bekezdés szerinti panasz nem hatósági ügy. A Biztos a 140. § (1) bekezdés szerinti panaszokkal kapcsolatos eljárása során a 140–141. § szerint jár el. Eljárása során, a panasz kivizsgálása érdekében az e törvényben nem szabályozott kérdésekben megfelelően alkalmazza a Ket. hatósági ellenőrzésre vonatkozó rendelkezéseit, valamint eljárási alapelveit. A Biztos köteles az eljárását a 151. §-ban foglalt határidő szerint lefolytatni.

(2) Az (1) bekezdés szerinti határidőbe nem számít bele

a) az (5) bekezdés szerinti hiánypótlás ideje,

b) a 142. § (1) bekezdés szerinti adatszolgáltatás ideje,

c) a 142. § (2) bekezdés szerinti eljárás ideje,

d) a 142. § (4) bekezdés szerinti nyilatkozattétel ideje, valamint

e) a 142. § (8) bekezdés szerinti közléstől számított azon idő, amíg a szolgáltató vagy kiadó nyilatkozatot tesz, állást foglal, illetve értesíti a Biztos a megtett intézkedésről.

(3) A Biztos a panaszt megvizsgálja, és ha a panasz nyilvánvalóan alaptalan, vagy az abban szereplő érdeksérelem illetőleg annak közvetlen veszélye csekély jelentőségű, illetve a panaszban foglalt ügy nem tartozik a Biztos hatáskörébe, erről a panaszost tizenöt napon belül értesíti. A Biztos az értesítésben szükség szerint tájékoztatja a panaszost az elektronikus hírközlésre, illetve médiaszolgáltatásra vonatkozó szabályban, illetve előfizetői szerződésben meghatározott jogairól és kötelezettségeiről, valamint a számára nyitva álló eljárásokról és jogorvoslatokról. Amennyiben a panaszban foglaltak a Hivatal, az Elnök, a Médiatanács vagy más szerv hatósági hatáskörébe tartoznak, a Biztos tizenöt napon belül átteszi a hatósági hatáskörrel rendelkező szervnek, erről egyidejűleg értesíti a panaszost.

(4) A panaszos kérheti természetes személyazonosító adatainak és lakcímének zárt kezelését. Az iratbetekintési jog biztosítása érdekében a Biztos kivonatot készít a panaszról akként, hogy abból a panaszos kilétére vonatkozóan következtetés ne legyen levonható. A Biztos a panasz kivizsgálása céljából, a kivizsgálásra irányuló eljárás befejezését követő egy évig kezeli a panaszosnak a panasszal közvetlenül összefüggő azon személyes adatait, amelyek az eljárás során a Biztos tudomására jutottak. Erre a tényre a panaszos figyelmét fel kell hívni.

(5) A panaszban meg kell jelölni a panaszos nevét és lakcímét vagy levelezési címét, a Biztos intézkedésére okot adó fennálló vagy fenyegető érdeksérelmet, illetőleg azt a tevékenységet vagy magatartást, amelynek alapján az érdeksérelem, illetve annak közvetlen veszélye valószínűsíthető, valamint a 140. § (1) bekezdésben foglalt egyéb feltételek fennállását valószínűsítő, illetve igazoló körülményeket. Hiányos panasz esetén – amennyiben a rendelkezésre álló adatok szerint a jelentős érdeksérelem valószínűsíthetően fennáll – a Biztos a panaszost határidő megjelölésével hiánypótlásra hívja fel. Egyebekben hiányos panasz esetén, vagy akkor, ha a panaszos a felhívás ellenére a hiánypótlást nem, vagy nem megfelelően teljesítette, a beadvány nem tekinthető panasznak, ezért a Biztos nem jár el.

142. § (1) A Biztos a panasz, illetve az egyéb úton tudomására jutott, a 140. § (1) bekezdés b) pontban meghatározott érdeksérelem kivizsgálása érdekében bármely média-, illetve hírközlési szolgáltatótól, vagy sajtótermék kiadójától az érdeksérelemmel összefüggő adatokat, felvilágosítást és nyilatkozatot kérhet, valamint megfelelően alkalmazhatja a Ket. hatósági ellenőrzésre, valamint e törvénynek a tényállás tisztázására vonatkozó rendelkezései szerinti egyéb eszközöket. Az érintett média-, illetve hírközlési szolgáltató tizenöt napon belül köteles a kért adatot, felvilágosítást, nyilatkozatot a Biztos számára szolgáltatni, abban az esetben is, ha az adat üzleti titoknak minősül. A Biztos köteles a tudomására jutott üzleti titkot megtartani, azt az adatközlő kérésére zárt iratként kezelni.

(2) Amennyiben az érintett média-, illetve hírközlési szolgáltató vagy sajtóterméket kiadó a kért adatot a Biztos számára határidőben nem szolgáltatja, a Biztos a Hivatalhoz fordul. A Hivatal a Biztos kezdeményezésére a Biztos által megjelölt, az érdeksérelemmel összefüggő adat szolgáltatására kötelezi az érintett média-, vagy hírközlési szolgáltatót, illetve kiadót az (1) bekezdésnek megfelelően. Az adatszolgáltatásra megfelelő határidőt kell előírni. A kötelezett szolgáltató vagy kiadó a közléstől számított nyolc napon belül kérheti a döntés felülvizsgálatát a Fővárosi Bíróságtól. A Fővárosi Bíróság nemperes eljárásban nyolc napon belül dönt. Amennyiben a szolgáltató a kért adatokat az előírt határidőre nem, hiányosan vagy a valóságnak nem megfelelően bocsátja a Hivatal rendelkezésére, a Hivatal a 175. § (8) bekezdésben meghatározott jogkövetkezményeket alkalmazhatja. A Hivatal a beérkezett adatokat átadja a Biztosnak.

(3) A Biztos eljárása során az érdeksérelemre vonatkozóan a hírközlési vagy médiaszolgáltatóval, vagy sajtótermék kiadójával szóban vagy írásban egyeztetést folytat (egyeztetési eljárás). Az egyeztetési eljárásba a Biztos – amennyiben ezt célravezetőnek ítéli, és a panaszos ezt kéri – bevonja a panaszost, valamint, ha az ügy a fogyasztók jelentős számát érinti, bevonhatja a fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó társadalmi szervezet képviselőjét.

(4) Az egyeztetési eljárásban a Biztos az érdeksérelem leírását – határidő jelölésével – nyilatkozattételre megküldi a hírközlési vagy médiaszolgáltatónak, illetve sajtótermék kiadójának.

(5) A hírközlési vagy médiaszolgáltató, illetve a sajtóterméket kiadó írásban közölt nyilatkozata, illetve válasza alapján – indokolt esetben – a Biztos személyes egyeztetésre hívja az érintett szolgáltató képviselőjét, illetve szükséges esetben a panaszost, valamint képviselője útján a fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó társadalmi szervezetet.

(6) Amennyiben a Biztos és a hírközlési vagy médiaszolgáltató, sajtóterméket kiadó, illetve műsorterjesztő között nem jön létre megegyezés az érdeksérelem, illetve annak közvetlen veszélye elhárítása érdekében, a Biztos az egyeztetési eljárás eredményét jelentésben rögzíti, és a (8)–(9) bekezdésben foglaltaknak megfelelően jár el. Amennyiben az egyeztetési eljárás eredményre vezet, a megegyezést a Biztos és az érintett szolgáltató megállapodásban rögzítik, melyet a Biztos a panaszosnak megküld, illetve ha az eljárás tárgya a fogyasztók jelentős számát érinti a megállapodást a Biztos a honlapján közzéteszi. A megállapodásban a felek rögzítik az érdeksérelem elhárításának módját.

(7) A megállapodás a felek olyan egybehangzó, önkéntes jognyilatkozata, amelyet a Biztos az érintett szolgáltatóval oly módon köt meg, hogy ezáltal az adott média-, illetve elektronikus hírközlési szolgáltatást, illetve sajtóterméket igénybe vevő felhasználók, előfizetők, fogyasztók, valamint a nézők, hallgatók, illetve olvasók válnak jogosulttá. A felhasználókra, előfizetők, fogyasztókra, valamint a nézőkre, hallgatókra és olvasókra a megállapodásból eredően kötelezettségek nem származhatnak. A megállapodásban foglaltak az érintett felhasználóknak, előfizetőknek, fogyasztóknak, valamint a nézőknek, hallgatóknak és olvasóknak az érintett szolgáltatóval fennálló jogviszonya részét képezi oly módon, hogy a megállapodásban foglaltak egyedi ügyben alkalmazhatóak, arra az érintett felhasználó, előfizető, fogyasztó, valamint a néző, hallgató és olvasó egyedi ügyben hivatkozhat, illetve a megállapodásban foglaltak megtartását a Hatóság hatósági felügyelet keretében ellenőrizheti. A jelen bekezdés szerinti megállapodást kötő szolgáltatónak a fogyasztói érdekek hatékony érvényesítése körében mutatott együttműködését a Hatóság a szolgáltatót érintő egyéb hatósági ügyekben is figyelembe veszi.

(8) Amennyiben az egyeztetési eljárás nem vezet eredményre, a Biztos kezdeményezi (a továbbiakban: kezdeményezés) a hírközlési vagy médiaszolgáltató vagy sajtóterméket kiadó vezető tisztségviselőjénél az érdeksérelem, illetve az érdeksérelem közvetlen veszélyének megszüntetését vagy orvoslását. A szolgáltató nyilatkozatáról, továbbá a kezdeményezésre vonatkozó állásfoglalásáról és a megtett intézkedésről a kezdeményezés közlésétől számított tizenöt napon belül értesíti a Biztos.

(9) A Biztos a kezdeményezés eredményéről jelentést készít, amelyről értesíti az Elnököt. A jelentésben a biztos az érdeksérelem körülményei mellett részletesen feltárja a szolgáltatónak a fennálló vagy fenyegető érdeksérelem kezelésével kapcsolatos magatartását, különösen az érdeksérelem kiküszöbölése és a fogyasztói jólét növelése érdekében tanúsított együttműködési készségét. A Biztos a jelentését nyilvánosságra hozza, amennyiben az a fogyasztók jelentős számát érinti, vagy érintheti, illetve a jelentés alapján ajánlást vagy tájékoztatót adhat ki a fogyasztók számára a további érdeksérelem elkerülése érdekében.

A Biztos beszámolója

143. § A Biztos a lefolytatott eljárások tapasztalatairól, a kezdeményezések és ajánlások eredményességéről, jelentéseiről, javaslatairól negyedévente beszámolót készít – a hírközlési szolgáltatókat és a műsorterjesztőket érintő ügyek tekintetében – az Elnöknek és – a médiaszolgáltatókat, valamint a sajtótermékek kiadóit érintő ügyek tekintetében – a Médiatanácsnak.”

„153. § (1) Az ügy elintézésében résztvevő, a Hatósággal közszolgálati jogviszonyban, illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban állók korlátozás nélkül jogosultak a törvény által védett titok megismerésére.

(2) Az ügyfél és az eljárás egyéb résztvevői megjelölhetik – a közérdekből nyilvános, illetve jogszabályban meghatározottak szerint egyébként törvény által védett titoknak nem minősíthető adatok kivételével – a törvény által védett titok, különösen az üzleti titok védelmére, egyéb méltányolható érdekre, továbbá jelentős médiapolitikai szempontokra hivatkozással azokat az adatokat, amelyek zárt kezelését szükségesnek tartják. Ebben az esetben az ügyfél, illetve az eljárás egyéb résztvevője köteles olyan iratváltozatot is készíteni, amely az előbbiekben meghatározott adatokat nem tartalmazza.

(3) A (2) bekezdés szerinti adatokat a Hatóság az ügy iratai között elkülönítve, zártan kezeli. A Hatóság biztosítja, hogy a zártan kezelt adatok az eljárási cselekmények során ne váljanak megismerhetővé.

(4) A zártan kezelt adatok megismerésére kizárólag az ügyintéző, a jegyzőkönyvvezető, a Hatóság vezetői, a Médiatanács tagja, az illetékes ügyész és a bírósági felülvizsgálat során eljáró bíró jogosult.

(5) A hatósági ügy tárgyával kapcsolatos tevékenységeik ellátásához szükséges mértékben a zártan kezelt adatokat megismerheti továbbá – a Hatóság mérlegelése szerint – más közigazgatási hatóság vagy állami szerv is, amennyiben biztosítja, hogy az átadott adatok legalább olyan védelemben részesüljenek, mint az átadó hatóságnál.

(6) Az iratbetekintési jog biztosítása érdekében a Hatóság – a jogszabályban meghatározott tartalmi és formai követelményeknek egyebekben megfelelő – kivonatot készít az eljárás során keletkezett iratról akként, hogy abból az (2) bekezdésben meghatározott adatokra vonatkozóan következtetés ne legyen levonható.

(7) Amennyiben a jogalkalmazás megfelelő gyakorlása, illetve a jogérvényesítés, valamint az ügyfelek jogai gyakorlása érdekében indokolt, a Hatóság felhívhatja az ügyfelet és az eljárás egyéb résztvevőjét a (2) bekezdés szerinti zárt adatkezelés feloldására.

(8) Amennyiben az ügyfél, illetve az eljárás egyéb résztvevője a (2) bekezdés szerinti minősítést nem oldja fel, a Hatóság végzésében – amennyiben a jogalkalmazás gyakorlásához vagy az ügyfelek jogérvényesítéséhez elengedhetetlenül szükséges – elrendelheti a zárt adatkezelés feloldását. E végzés ellen az ügyfél, illetve az eljárás egyéb résztvevője a Fővárosi Bírósághoz halasztó hatályú jogorvoslattal fordulhat, a bíróság az ügyben nyolc napon belül nemperes eljárásban, soron kívül határoz. A Fővárosi Bíróság végzése ellen további jogorvoslatnak helye nincs.”

„155. § (1) A tényállás tisztázása során a Hatóság a (2)–(8) bekezdésben foglalt eltérésekkel a Ket. tényállás tisztázására és a hatósági ellenőrzésre vonatkozó szabályait alkalmazza.

(2) A Hatóság jogosult a médiaszolgáltatással, sajtótermék kiadásával, illetve műsorterjesztéssel kapcsolatos – akár törvény által védett titkot is magában foglaló – adatot tartalmazó valamennyi eszközt, iratot, dokumentumot megtekinteni, megvizsgálni, azokról másolatot, kivonatot készíteni.

(3) A Hatóság az ügyfelet, az eljárás egyéb résztvevőit, valamint azok megbízottait, alkalmazottait, illetve az ügyféllel és az eljárás egyéb résztvevőivel egyéb jogviszonyban állókat adatszolgáltatásra, illetve szóban vagy írásban adatoknak az általa meghatározott, összehasonlításra alkalmas formátumban való szolgáltatására, továbbá egyéb felvilágosítás adására kötelezheti.

(4) A Hatóság különösen indokolt esetben a tényállás tisztázása érdekében az ügyfélen és az eljárás egyéb résztvevőjén kívül más személyt vagy szervezetet is adatszolgáltatásra, bizonyítási eszközök átadására kötelezhet. E bekezdés szerinti végzés ellen az adatszolgáltatásra, bizonyítási eszközök átadására kötelezett a Fővárosi Bírósághoz halasztó hatályú jogorvoslattal fordulhat, a bíróság az ügyben nyolc napon belül nemperes eljárásban, soron kívül határoz. A Fővárosi Bíróság végzése ellen további jogorvoslatnak helye nincs.

(5) Amennyiben a tényállás tisztázása azt szükségessé teszi, a Hatóság az ügyfelet nyilatkozattételre, valamint adatszolgáltatásra kötelezheti, e kötelezettség elmulasztása vagy nem megfelelő teljesítése esetében alkalmazható, 156. § szerinti jogkövetkezményekre történő figyelmeztetés mellett.

(6) A Hatóság a tényállás tisztázása érdekében – megfelelő határidő tűzése és a mulasztás jogkövetkezményeire történő figyelmeztetés mellett – hiánypótlásra kötelezheti az ügyfelet.

(7) A tanú meghallgatható az ügyfél üzleti titkáról akkor is, ha nem kapott felmentést az ügyféltől a titoktartás alól.

(8) A Hatóság egyedi hatósági eljárásainak iratait, adatait, dokumentumait, illetve egyéb bizonyítási eszközeit – kivételesen indokolt esetben – más eljárásaiban is felhasználhatja, amennyiben az ügyfelek eljárási terheinek csökkentése vagy a megfelelő, illetve hatékony jogérvényesítés ezt szükségessé teszi.”

175. § (1) A Hatóság felhívhatja az e törvény hatálya alá tartozó médiaszolgáltatókat, sajtótermékek kiadóit, kiegészítő médiaszolgáltatást nyújtókat és műsorterjesztőket minden olyan adat szolgáltatására, amely a Hatóság e törvényben meghatározott hatósági hatáskörébe utalt feladatok ellátásához elengedhetetlenül szükséges, kivételesen abban az esetben is, ha az törvény által védett titoknak minősül. E felhívás ellen jogorvoslatnak helye nincs, a felhívás a (2) bekezdésben foglalt esetben kibocsátott hatósági határozat elleni jogorvoslati kérelemben támadható.

(2) Amennyiben az (1) bekezdésben foglalt felhívást az adatszolgáltatásra felhívott nem vagy nem megfelelően teljesíti, úgy a Hatóság hatósági határozatában kötelezheti a felhívásban foglalt adatok szolgáltatására.

(3) A Hatóság az e törvény hatálya alá tartozó vállalkozásokat hatósági határozatában időszakos vagy folyamatos adatszolgáltatásra is kötelezheti.

(4) A Hatóság e törvény hatálya alá tartozó vállalkozásokat hatósági határozatában a helyszínre vagy a hatósági nyilvántartáshoz telepített, illetve folyamatba épített ellenőrző rendszerből történő táv-adatszolgáltatásra kötelezheti.

(5) A Hivatal (2)–(4) bekezdés szerinti határozata ellen fellebbezésnek helye nincs. A határozat felülvizsgálatát az ügyfél kérheti – jogszabálysértésre hivatkozással – a hatósági határozat közlésétől számított tizenöt napon belül a közigazgatási ügyekben eljáró bíróságtól. A bíróság az ügyben, szükség esetén a felek meghallgatása alapján, tizenöt napon belül nemperes eljárásban határoz. A nemperes eljárás iránti kérelem benyújtásának a határozat végrehajtására halasztó hatálya van. A Fővárosi Bíróság végzése ellen fellebbezésnek nincs helye.

(6) A Médiatanács (2)–(4) bekezdés szerinti határozatának felülvizsgálatát az ügyfél kérheti – jogszabálysértésre hivatkozással – a hatósági határozat közlésétől számított tizenöt napon belül a közigazgatási ügyekben eljáró bíróságtól. A bíróság az ügyben, szükség esetén a felek meghallgatása alapján, tizenöt napon belül nemperes eljárásban határoz. A nemperes eljárás iránti kérelem benyújtásának a határozat végrehajtására halasztó hatálya van. A Fővárosi Bíróság végzése ellen fellebbezésnek nincs helye.

(7) A (2)–(4) bekezdésben foglalt határozatok ellen kizárólag az az ügyfél élhet jogorvoslati kérelemmel, aki a hatósági eljárásban részt vett.

(8) Amennyiben az adatszolgáltatásra kötelezett a (2)–(4) bekezdésben foglalt adatszolgáltatási kötelezettséget nem vagy nem megfelelően teljesíti, a Hatóság – a jogsértő előző évben elért nettó árbevételét és a jogsértés ismételtségét figyelembe véve – bírságot szab ki, amelynek mértéke legfeljebb ötvenmillió forint. E határozat ellen a 163–165. §-ban meghatározott jogorvoslatnak van helye.

(9) A bírság összegének meghatározása során a Hatóság köteles mérlegelni és egymáshoz viszonyítani az ügy összes körülményeit, a jogsértő árbevételét, az adatszolgáltatás nem teljesítésével okozott hátrányok súlyát, illetve azzal okozott következményeket.

(10) Az adatszolgáltatásra – az (1) bekezdésben foglalt felhívás esetében is – megfelelő teljesítési határidőt kell meghatározni.

(11) Az (1)–(4) bekezdés szerinti adatszolgáltatás során az adatszolgáltató felelős az adat tartalmának megfelelőségéért, időszerűségéért, hitelességéért, pontosságáért, ellenőrizhetőségéért és helyességéért.

(12) A médiaszolgáltatónak a műsorára vonatkozó hiteles dokumentációt – ideértve a teljes médiaszolgáltatás kimenőjelének teljes rögzítését – a közzétételt, lekérhető médiaszolgáltatás esetén az elérhetővé tétel utolsó napját követő hatvan napig meg kell őriznie, illetve felkérésre térítésmentesen haladéktalanul át kell adnia a Hivatalnak. A médiaszolgáltatással kapcsolatosan megindított eljárás, illetve jogvita esetén a dokumentációt az eljárás jogerős befejezését követő egy évig kell megőrizni.

„204. § (1) E törvény – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2011. január 1. napján lép hatályba.

(2) E törvény 222. §-a és 228. § (3) bekezdése 2011. január 2-án lép hatályba. A 229. § azon a napon lép hatályba, amikor az Alkotmánynak a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Elnökének rendeletalkotási jogot biztosító rendelkezése hatályba lép. E törvény 223. § (6)–(8) bekezdése, valamint e törvény 5. számú melléklete 2011. január 2-án lép hatályba.

(3) E törvény 220–228. §-ai 2011. január 3-án hatályukat veszítik.”

„216. § (4) Az Smtv. 14–20. § megsértése miatt lekérhető médiaszolgáltatás médiaszolgáltatójával vagy sajtótermék kiadójával szemben, valamint e törvény Második Részének I. Fejezetében foglalt előírások megsértése miatt a lekérhető médiaszolgáltatás médiaszolgáltatójával szemben az e törvény szerinti hatósági eljárás csak 2011. július 1. után, ezen időpontot követően elkövetett jogsértés miatt indítható. E törvény 9. § (3) bekezdésében, 10. § (1) bekezdés a) pontjában, 72. § (3) bekezdésében, valamint 74. § (3) bekezdésében foglalt kötelezettségeknek a médiaszolgáltatók, illetve műsorterjesztők 2011. április 1. után kötelesek eleget tenni. Velük szemben e kötelezettségek megsértése miatt hatósági eljárás csak ezen időpont után elkövetett jogsértés miatt indítható.”

III. Az indítványok részben megalapozottak.

1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Mttv. közjogi érvénytelenségére hivatkozó és ezen az alapon az egész törvényi szabályozás kihirdetésére visszamenőleges hatállyal történő megsemmisítését kérelmező indítványok megalapozottságát vizsgálta. Az indítványozók álláspontja szerint mivel az Mttv.-t az Országgyűlés 2010. december 31. napján 2011. január 1-jei hatálybalépéssel fogadta el, ezért a hatálya alá tartozó személyi körnek nem állt rendelkezésre megfelelő idő arra, hogy a megváltozott médiajogi környezethez igazodjon. Egyes indítványozók alkotmány sértőnek ítélik azt is, hogy a Kormány nem gondoskodott arról, hogy az új médiaszabályozás előkészítése, egyeztetése, véleményeztetése megtörténjen. Emellett az Országgyűlés a törvényjavaslat zárószavazása előtt rövid idővel befogadott és döntött olyan nagylélegzetű, nem az összhang hiányát korrigáló, hanem teljesen új tartalommal bíró módosító javaslatok tárgyában, amelyek ezért nem járták be a törvényalkotásra vonatkozó, Házsabályban előírt vitarendet.
- 1.1. Az Alkotmánybíróság felkészülési idővel összefüggésben kialakított gyakorlata számos döntésén keresztül alakult ki, amelynek összefoglaló jellegű hivatkozására legutóbb a 8/2011. (II. 18.) AB határozatban (ABH 2011. február, 68, 75–78.) és a 29/2011. (IV. 7.) AB határozatban (ABH 2011. április, 323, 326–327.) került sor. A felkészülési idő egy jogszabály megalkotása és kihirdetése, illetve hatálybalépése, azaz normatív hatásának kifejtése között eltelt idő. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerinti alkotmányos elv értelmében a jogállami jogalkotás a jogszabály megalkotása és a normatív hatás kifejtése közötti időtartamot úgy határozza meg, hogy a jogszabályban foglalt kötelezettségek és jogok által érintett személyi kör ténylegesen megismerhesse azt és az új feltételrendszerhez alkalmazkodni tudjon. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában az általános elvek fényében, de egyedi mérlegelés alapján döntött a jogalkotó által biztosított felkészülési idő alkotmányosságáról. Más megítélés alá helyezte ebből a szempontból a magánjogi viszonyokat koncepcionálisan is újra szabályozni kívánó új Polgári Törvénykönyv hatályba léptetésére vonatkozó rendelkezéseit [51/2010. (IV. 28.) AB határozat, ABK 2010, 328.], mint a már hivatkozott kormánytisztviselői,

illetve köztisztviselői jogviszonyok felmentésre vonatkozó megváltozott szabályainak hatálybalépését. Összességében mégis megállapítható, hogy ha a hatályba lépő szabályozás új, illetve a korábbiakhoz képest többletkötelezettséget keletkeztet a hatálya alá tartozó jogalanyok számára, ugyanakkor ahhoz alkalmazkodni csak rendkívüli erőfeszítések árán, avagy azzal együtt sem lehet, úgy az azonnali hatályba léptetés nem tekinthető jogállami jogalkotásnak. Különösen sérti a jogállamiság elvét az olyan jogalkotói megoldás, amely a megismerés és az alkalmazkodás, illetve a jogkövető magatartás tanúsításának lehetőségét rendkívüli módon megnehezíti, esetleg kizárja, ugyanakkor a jogszerűtlen magatartáshoz szankciót fűz.

Az Országgyűlés a T/1747. számú törvényjavaslatot 2010. december 21. napján fogadta el, egyben döntött a sürgősséggel történő kihirdetéséről is. Az Országgyűlés elnöke (2010. december 23.) és a Köztársasági Elnök (2010. december 25.) aláírását követően az Mttv. a Magyar Közlöny 2010/202. számában, 2010. december 31. napján jelent meg, és a 204. § (1) bekezdése értelmében – bizonyos rendelkezésektől eltekintve – 2011. január 1. napján lépett hatályba. Nem kétséges tehát, hogy a törvényalkotó formális megközelítésben nem biztosította annak lehetőségét, hogy az Mttv. hatálya alá tartozó személyi kör megismerje az új szabályozást, és az alkalmazkodáshoz szükséges intézkedéseket megtegye.

Az Mttv. a Hatodik Része IV. Fejezetében ugyanakkor számos olyan kérdést szabályoz, amely az Mttv., illetve az Smtv. által létrehozott új konstrukcióban változást, adott esetben a korábbi kötelezettségekhez viszonyítottan kedvezőtlennek ítélt változást eredményez a médiaszolgáltatásra, a médiaszolgáltatókra, illetve médiatartalom-szolgáltatókra nézve. Ezekben az esetekben a törvényalkotó az Mttv. hatálybalépésétől eltérően és méltányosnak mondható időtartamban határozta meg az Mttv. egyes rendelkezéseinek alkalmazhatóságát. Ennek megfelelően az Mttv. ugyan elrendeli az Rttv. alapján analóg földfelszíni terjesztésű műsorszolgáltatási jogosultságra vonatkozó szerződés hatósági szerződéssé történő átalakítását, de erre – a 2011. január 1. és 2011. december 31. közötti – közel egyéves időtartam áll a műsorszolgáltatók és a hatóság rendelkezésére. Hasonlóan hosszú időtartamot rendel a törvényalkotó az Mttv. 208. §-ában az adatszolgáltatási kötelezettség teljesítésére úgy a médiaszolgáltatások, mint a sajtótermékek esetében, a 209. §-ában pedig a közműsor-szolgáltatók vonatkozásában. Kifejezetten rendelkezik az Mttv. arról, hogy a folyamatban lévő hatósági eljárások tekintetében ugyan az új eljárási szabályok alkalmazandók, ám a 216. § (3) bekezdése értelmében a jogsértések megítélésére az Rttv. egyébként már hatályon kívül helyezett rendelkezései az irányadók.

Az Smtv. és az Mttv. együttes szabályainak lényeges újítása – a sajtó és az elektronikus sajtó egységes szabályozása – miatt a nyomtatott és az internetes sajtóra is vonatkozó Smtv.-beli kötelezettségek bár hatályba léptek 2011. január 1. napján, ugyanakkor a 216. § (4) bekezdése értelmében esetükben csupán 2011. július 1. után váltak szankcionálhatóvá hatósági eljárás keretében a jogsértő magatartások. Megjegyzendő az is, hogy az Rttv. szerinti műsorszolgáltatók (Mttv. és Smtv. szerinti lineáris médiaszolgáltatók) helyzete, a műsorszolgáltatói tevékenység feltételei, hatósági megítélése sok szempontból változott, de ez a változás esetenként előnyös módosulásként értékelhető. A médiaszolgáltatók számára például különösen fontos, a működésüket előnyösen érintő változás, hogy az Mttv. szabályai a piaci szereplők gazdasági-kereskedelmi mozgásterét több helyen is jelentősen bővítik (így például a reklámidő számításának alapja a bármiként számított egy óráról az egy órai időegységre változott, amely a reklámidő hatékonyabb kihasználását jelentheti a számukra, de kedvező változás lehet a reklámozás új kategóriáinak megjelenése, továbbá a piaci koncentrációra vonatkozó új szabályozás is).

Mérlegelve tehát a kihirdetés és a hatálybalépés időpontjának formális szempontját, valamint a többletkötelezettségek megismerésére, teljesítésére, illetve a szankcióval fenyegetett teljesítésre biztosított, alkalmanként méltányosan meghatározott időtartamot, az Alkotmánybíróság nem állapította meg az Mttv. hatálybalépésével összefüggésben a jogállamiság és ezzel az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének sérelmét.

- 1.2. Az indítványozók egy része sérelmezte, hogy a mediaszabályozás új rendje képviselői önálló indítványként került benyújtásra az Országgyűlésbe, ezért annak elmaradt a megfelelő előkészítése, egyeztetése, véleményeztetése és társadalmi vitája.

Az Alkotmánybíróság immár kiforrott és következetes gyakorlatot folytat a jogalkotás folyamatával összefüggő formai kérdések alkotmányos megítélésével kapcsolatban. A gyakorlat összefoglalására a közelmúltban meghozott 8/2011. (II. 18.) AB határozatban kerített sort a testület, amelyet a jelen esetben is irányadónak tekintett. E szerint „[a]z Alkotmány 25. § (1) bekezdése alapján törvényt a köztársasági elnök, a Kormány, minden országgyűlési bizottság és bármely országgyűlési képviselő kezdeményezhet. A parlamentáris kormányzati rendszerekre jellemző hatalommegosztás rendjében a társadalmi viszonyokat átfogóan szabályozó törvényjavaslatokat jellemzően a Kormány terjeszti elő. Ha nem a Kormány a törvényjavaslat előterjesztője, az előkészítőt nem köti a Kormány számára külön törvényben előírt egyeztetési kötelezettség, azonban a törvényjavaslattal kapcsolatosan megfogalmazott

kormányzati álláspont kialakítása során is indokolt a külön törvényben vélemény-nyilvánításra feljogosított szervek véleményének kikérése.” (ABH 2011. február, 68, 77.) E helyütt is célszerű utalni azonban arra a megállapításra, amely szerint a törvénytervezet előkészítése nem része a jogalkotási folyamatnak, ezért az egyeztetés törvényi kötelezettségének, avagy a társadalmi vita megszervezésének elmaradása politikai felelősséget keletkeztet a jogalkotó oldalán, de nem eredményezi a törvény közjogi érvénytelenségét. Mindamellett az indítványelem elbírálásakor figyelemmel kellett lenni arra a tényre is, hogy a törvényalkotás Alkotmányban szabályozott alkotmányos útja a törvényjavaslat országgyűlési képviselő általi kezdeményezése, amely esetben a Kormányt nem terhelik előzetes előkészítő jellegű kötelezettségek, és a kodifikációs eljárásban is szükségképpen korlátozottak a lehetőségei. Az Mttv. közjogi érvénytelenségére, alkotmányellenességére hivatkozó indítványok ezért megalapozatlanok voltak, és az Alkotmánybíróság elutasította azokat.

- 1.3. Az egyik indítványozó azzal indokolta az Mttv. formai alkotmányellenességét, hogy az „országgyűlési képviselők a zárószavazás során úgy döntöttek a törvény végső szövegéről, hogy a szavazás ülésnapján érkezett zárószavazás előtti módosító javaslatok több mint száz ponton javasolták megváltoztatni az egységes javaslat szövegét (...)”. Emellett a T/1747/232. számú zárószavazás előtti módosító javaslatban felsorolt új és nem a koherenciát szolgáló rendelkezések váltak az Mttv. részévé úgy, hogy „komolyabb megvitatásra” nem került sor.

Az indítványozó által megjelölt, fenti szám alatt benyújtott zárószavazás előtti módosító javaslat a műsorterjesztés és a digitális átállás szabályairól szóló 2007. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Dtv.) egyes rendelkezéseit módosította. A módosító rendelkezések beépültek a Dtv.-be, ezért az Mttv. 204. § (3) bekezdése értelmében azok 2011. január 3-án hatályukat veszítették. Az Alkotmánybíróság pedig következetesen követett gyakorlata értelmében hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányosságát nem vizsgálja.

A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére alapított indítványokat elutasította.

- IV. 1. Az indítványok egy része a sajtótermékek esetében a sajtószabadság szükségtelen és aránytalan korlátozásának ítéli a szabályozás több elemét. A szabályozásra önmagában mint a sajtószabadság korlátozására tekintenek, amelynek alkotmányosságát igazolhatósága adja. Álláspontjuk szerint a nyomtatott sajtó és a világhálón elérhető sajtótermékek esetében a kontrollt megfelelően biztosítja az egyéni jogsérelmekhez kötődő magánjogi és büntetőjogi védelem, nincs olyan ok, amely a hatósági tartalomkontrollt alkotmányosan alátámasztaná.

Az Smtv. értelmező rendelkezései szerint a tartalomkontroll érinti valamennyi médiumot, amely médiatartalom-szolgáltatást végez. Idetartoznak a médiaszolgáltatók (lineáris és lekérhető szolgáltatást nyújtó médiumok), valamint a sajtótermékek (nyomtatott és internetes sajtótermékek). A jogalkotó 2011. április 6-tól kezdődő hatállyal módosította az Smtv. 1. § 1. és 6. pontjában a médiaszolgáltatásra és a sajtótermékre adott fogalmakat. A módosítás egyértelművé tette, hogy a médiaszolgáltatás és a sajtótermék kiadása üzletszerű, illetve gazdasági szolgáltatásként végzett tevékenység esetén tartozik az Smtv. hatálya alá.

- 1.1. Az Alkotmánybíróság több határozatában is értelmezte az Alkotmány 61. § (1) bekezdésében meghatározott véleménynyilvánítási szabadságot és a (2) bekezdésben megjelölt sajtószabadságot. A határozatok következetesen hangsúlyozzák, hogy e szabadságok a plurális, demokratikus társadalom alapvető értékei. A véleménynyilvánítás szabadságának kitüntetett szerepe van az alkotmányos alapjogok között, azoknak a kommunikációs alapjogoknak az „anyajoga”, amelyek az egyén megalapozott részvételét biztosítják a társadalmi és politikai folyamatokban. Az eszmék, nézetek szabad kifejtése a demokratikus társadalom létezésének alapfeltétele [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 171.; a továbbiakban: Abh.1.]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata kezdettől fogva hangsúlyozza, hogy „[a]z egyéni véleménynyilvánítási szabadság szubjektív joga mellett az Alkotmány 61. §-ából következik a demokratikus közvélemény kialakulása feltételeinek és működése fenntartásának biztosítására irányuló állami kötelezettség. A szabad véleménynyilvánításhoz való jog objektív, intézményes oldala nemcsak a sajtószabadságra, oktatási szabadságra stb. vonatkozik, hanem az intézményrendszernek arra az oldalára is, amely a véleménynyilvánítási szabadságot általánosságban a többi védett érték közé illeszti. Ezért a véleménynyilvánítási szabadság alkotmányos határait úgy kell meghatározni, hogy azok a véleményt nyilvánító személy alanyi joga mellett a közvélemény kialakulásának, illetve szabad alakításának a demokrácia szempontjából nélkülözhetetlen érdekét is figyelembe vegyék.” (Abh.1. ABH 1992, 167, 172.)

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában tehát az Alkotmány 61. § (1) bekezdésében megfogalmazott szabad véleménynyilvánítás joga kettős megalapozottsággal bír: a véleményszabadság egyszerre szolgálja az egyéni autonómia kiteljesedését és a közösség oldaláról a demokratikus közvélemény megteremtésének, fenntartásának a lehetőségét. A testület hangsúlyozta az állam intézményvédelmi kötelezettségét a demokratikus közvélemény fenntartásában (Abh.1. ABH 1992, 162, 172.) azzal, hogy az egyes alapjogokhoz tartozó értékeket a többi alapjoggal

összefüggésben kell kezelni, és az alapjogok védelmét az egész alkotmányos rend védelmébe és fenntartásába kell ágyazni. [64/1991. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1991, 288, 302.] Az Abh.1. kommunikációs anyajognak minősítette a vélemény szabadságát, amely ezért determinálja az összes többi kommunikációs alapjog tartalmát, az alapjogokra visszavezethető szubjektív, alanyi jogokat, illetve az azokból származó kötelezettségeket.

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában kommunikációs alapjogként tekintett többek között a sajtó szabadságára, amely felöleli valamennyi médium szabadságát. A sajtószabadságot értelmező első határozatában az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy „[a] véleménynyilvánítási szabadság a sajtószabadság vonatkozásában sajátosan érvényesül. A sajtó szabadságát arra figyelemmel kell garantálnia az államnak, hogy a »sajtó« a véleményalkotáshoz szükséges információszerzésnek, a véleménynyilvánításnak és véleményformálásnak kitüntetett fontosságú eszköze.” [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227, 229., a továbbiakban: Abh.2.] Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás szabadságához kapcsolódóan, a demokratikus közvélemény kialakítása és fenntartása szempontjából tehát kezdettől fogva kitüntetett fontosságúnak tekintette a sajtó társadalmi jelentőségét. „A sajtó nemcsak a szabad véleménynyilvánítás eszköze, hanem a tájékoztatásé is, azaz alapvető szerepe van a véleményalkotás feltételét képező tájékozódásban.” (Abh.2. ABH 1992, 227, 229.)

A sajtó a szólásszabadság intézménye. Így a sajtószabadság, amennyiben a szólás, a közlés, a vélemény szabad kinyilvánítását szolgálja, úgy védelme szintén kettős meghatározottságú: a szubjektív alanyi jogi jelleg mellett a közösség oldaláról a demokratikus közvélemény megteremtését és fenntartását szolgálja (Abh.2. ABH 1992, 227, 229.). A sajtószabadság értéket képvisel, amelynek védelme a többi alapjog értékeivel együtt, az egész alkotmányos rend védelmébe és fenntartásába ágyazva valósul meg. Az Alkotmánybíróság – a média strukturális elemeinek megkülönböztetése nélkül, árnyalva a sajtószabadság tartalmát – úgy foglalt állást, hogy az egyszerre eszköze a szabad véleménynyilvánításnak, a tájékoztatásnak, valamint a tájékozódásnak. A sajtószabadság egyéni alapjogként abban az értelemben eszköz, hogy felerősíti az egyéni véleménynyilvánítás hatását, és támogatja a demokratikus közvélemény közérdekű ügyekről való tájékoztatását, a közérdekű ügyekkel kapcsolatos véleményformálást. A sajtószabadság jogának gyakorlása révén az alapjog jogosultja aktív alakítója a demokratikus közvéleménynek. A sajtó ezen minőségében ellenőrzi a közélet szereplőinek, intézményeinek tevékenységét, a döntéshozatal folyamatát, tájékoztatja arról a politikai közösséget, a demokratikus nyilvánosságot (a „házőrző kutya” szerepe). A sajtószabadság, a szabad sajtó intézménye nemzetközi egyezményekben, dokumentumokban is rögzített védelmének – és felelősségének – alapvető indoka tehát az egyéni véleményalkotáshoz elengedhetetlen közlések, a közérdekű információk teljességének nyilvánosságra kerülése, a „hivatalos helyes állásponton” alapuló monopolisztikus „közvélekedés” kialakulásának elkerülése. Az államnak a sajtó mint intézmény tevékenységétől való távolságtartása – az Abh.2. szóhasználatával élve – elvileg garancia a sajtószabadság érvényesülésére. (Abh.2. ABH 1992, 227, 229.)

- 1.2. Az alkotmánymódosító hatalom 2010. július 7-i hatálybalépéssel módosította az Alkotmány véleménynyilvánítás és sajtószabadság jogát rögzítő 61. §-át. A módosítás eredményeként az Alkotmány hatályos rendelkezése elismeri és védi a sajtószabadságot, a sajtó sokszínűségét. Emellett – az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatában alkalmazott fordulattal – a demokratikus közvélemény kialakítása érdekében mindenki jogaként rögzíti a megfelelő tájékoztatáshoz való jogot. Az alkotmánymódosító hatalom tehát a sajtószabadság korábban értelmezett tartalmát nem érintette, sőt az Alkotmány szintjén is rögzítette a véleménynyilvánítás szabadságának kettős alkotmányos jelentését. A sajtó szabadságának joga – az Alkotmány módosítása után is – kettős megalapozottságú, így a politikai közösség oldaláról igényként jelenik meg a szabad sajtó működésén alapuló, a demokratikus közvélemény kialakításához nélkülözhetetlen közérdekű információk megszerzésének, a véleményformálás alapját képező tájékozódásnak a joga. A demokratikus közvélemény alakítása a sajtó mint intézmény jogaként, egyben felelősségeként jelentkezik.

A 20. század végére a „sajtó” működési területét jelentő politikai nyilvánosság fogalma átalakult, – széles körben elfogadott nézetek szerint – megjelent a fogyasztói kultúra depolitizált nyilvánossága, amely elveszteni látszik élő kapcsolatát a közélettel, a politikával, a politikai hatalom gyakorlásával. Az elmúlt évtizedekben gyors és a jogalkotást folyamatosan utánkövetésre, „akadálymentesítésre” kényszerítő technológiai változások zajlottak le és zajlanak ma is az információ-továbbítás világában. Az e-technológia (digitalizáció), a különböző hálózati platformok szolgáltatási képességeinek fejlődése (média-konvergencia), a szöveg-kép-hang újszerű keveredése, és ezzel a multimédia tartalmak megjelenése, a különböző médiumok tevékenységének egymásra épülése, a médiaszolgáltatások és -szolgáltatók határokon átlépő koncentrációja állásfoglalásra kényszeríti a jogalkotót is. A technológiai fejlődés megváltoztatta a tömegkommunikáció szerkezetét, az egyén fogyasztóvá, szerencsés esetben interaktív fogyasztóvá vált. Ez a tény az állami beavatkozás lehetőségének terén – az információs csatornák és választás lehetőségének multiplifikálódása miatt – a liberalizáció irányába mutathat. Ugyanez a technológiai fejlődés azonban a politikai

közösség azon részét, akik bizonytalanul mozognak az új lehetőségek között, kiszolgáltatottá teszi. A szabályozás oldaláról a helyzet a semleges állam számára a folyamatokat pusztán szemlélő szerep és bizonyos szintű, korrekciós beavatkozás közötti választás dilemmáját veti fel.

A sajtószabadság egyéni alapjogi megközelítés melletti, azt kiegészítő közösségi alapú értelmezése – élesen elhatárolva azt a különböző kollektivist, véleménymonopóliumon alapuló megfontolásoktól – nem idegen a demokratikus gondolkodástól, sőt a demokratikus jogrendszerek alapját képezi. A szabad sajtó működése és a demokrácia egymást feltételező fogalmak: csak a döntési helyzetbe hozott egyén képes a közéleti kérdésekre adekvát választ adni, a döntési helyzet kialakításában pedig a szabad sajtó kulcsszerepet játszik. A demokratikusan dönteni képes közvélemény kialakítása és működése ezért indokolhat az állam részéről az intézményvédelmen, a keretek pusztá megteremtésén túli beavatkozásokat.

- 1.3. A véleménynyilvánítás szabadsága és a sajtószabadság korlátozása különösen körültekintő és indokolt jogalkotást igényel. „A szabad véleménynyilvánítás jogának kitüntetett szerepe ugyan nem vezet arra, hogy ez a jog – az élethez vagy az emberi méltósághoz való joghoz hasonlóan – korlátozhatatlan lenne, de mindenképpen azzal jár, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jognak valójában igen kevés joggal szemben kell csak engednie, azaz a véleményszabadságot korlátozó törvényeket megszorítóan kell értelmezni.” (Abh.1. ABH 1992, 167, 178.) A sajtószabadság esetében szintén irányadó az az értelmezés, hogy a demokratikus társadalomban betöltött szerepe ellenére nem korlátozhatatlan alapjog. A sajtószabadság az állammal szemben érvényesül, az államot kötelezi az alapjog gyakorlásával szembeni tartózkodásra, be nem avatkozásra, emellett azonban a korábban kifejtett intézményvédelmi kötelezettség, valamint az az állami felelősség, hogy az alapjogokat egymással összefüggésben kell kezelni és védeni, a szükségesség és arányosság követelményeinek a – szabad véleménynyilvánítás jelentősége melletti – megtartásával lehetőséget ad a szabályozásra.

A sajtószabadság jogának korlátozására kivételesen, csak szűk körben és arányos módon kerülhet sor akkor, ha azt más alapjog védelme, vagy „a demokratikus közvélemény kialakulása feltételeinek és működése fenntartásának biztosítására irányuló állami kötelezettség teszi szükségessé”. (Abh.2. ABH 1992, 227, 229.) Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata szerint a véleménynyilvánítás szabadságához hasonlóan elsődlegesen a sajtószabadságnak is külső korlátai vannak, amelyek speciális intézményi formákat ölthetnek (pl. sajtó-helyreigazítás). Az internetes sajtótermékek és egyéb médiatartalom-szolgáltatás megkülönböztetése nélkül, a sajtó tekintetében a tartalmi be nem avatkozás a cenzúra tilalmát és a szabad lapalapítás lehetőségét, illetve a szerkesztői autonómiát jelenti (Abh.1. ABH 167.).

- 1.4. A sajtószabadság valamennyi médium szabadságát felöleli, ezért korlátozásának szempontjai is vonatkoznak valamennyi médium szabályozására. A médiára általánosan irányadó szempontokon túl azonban a sajtószabadság korlátozása szükségességének és arányosságának megítélésénél az Alkotmánybíróság kezdettől fogva eltérő mércéket alkalmazott a különböző tömegkommunikációs eszközök tekintetében. Már az Abh.2.-ben hangsúlyozta, hogy „[a] véleménynyilvánítási és tájékoztatói szabadság szolgálata a sajtószabadságra vonatkozó sajátosságokon túl további feltételeket követel meg a rádióval és televízióval kapcsolatban. Itt az alapjog gyakorlását összhangba kell hozni megvalósítása technikai feltételeinek »szűkösségével«, azaz a felhasználható frekvenciák (belátható időn belül) véges voltaival. A nyomtatott sajtóval ellentétben ez nem teszi lehetővé a korlátlan alapítást.” (Abh.2. ABH 227, 230.) Az Alkotmánybíróság a tömegkommunikációs technikák fejlődésével újfogalmazta az elektronikus média korlátozásának indokoltságára vonatkozó álláspontját, figyelembe véve, hogy a digitális technológia adta új lehetőségekre, illetve a műholdas és kábeles műsorszolgáltatások széles körű elterjedtségére tekintettel a frekvenciaszűkösség érve – ha oka fogottá nem is válik, de – önmagában már nem alapozza meg a rádió és a televízió sajátos szabályozását. [1/2007. (I. 18.) AB határozat, ABH 2007, 45, 51.] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor – éppen az elektronikus média fejlődésének kibontakozását értékelve – rámutatott arra: „[a]ltalánosan elfogadott, hogy a rádiós és televíziós műsorszolgáltatás véleményformáló hatása és a mozgóképek, hangok, élő tudósítások meggyőző ereje sokszorosa az egyéb információs társadalmi szolgáltatások gondolkodásra ható erejének.” [1/2007. (I. 18.) AB határozat, ABH 2007, 45, 51.] Az Alkotmánybíróság később az elektronikus média tekintetében megerősítette ezt az álláspontját, és hozzátette: „[a]záltal, hogy a média a legszélesebb nyilvánosságot biztosítja a legkülönbözőbb vélemények számára, és napjainkban ez képezi a legfontosabb információforrást, a szólásszabadság egyéb megnyilvánulási formáihoz képest a médiában megjelenő véleményeknek sokszorosa a hatása, rendkívül nagy a befolyása az emberek gondolkodására, a közvélemény formálására.” (1006/B/2001. AB határozat, ABH 2007, 1366, 1374.) Következésképpen gyakorlata tehát az Alkotmánybíróságnak, hogy a sajtószabadság korlátozása alkotmányosságának vizsgálatakor figyelembe veszi a tömegkommunikációs szolgáltatásoknak az emberi gondolkodásra és a társadalomra gyakorolt hatásában meglévő különbségeket.

Az Alkotmánybíróságnak az új médiaszabályozás alkotmányosságának megítélésakor már arra is figyelemmel kell lennie, hogy a technológia további fejlődésével az egyes médiatípusok közötti határok átjárhatóvá váltak („konvergencia”), ezért a hatásmechanizmus érve nem szorítható a korábbi, azaz a médiatartalmakat pusztán az őket továbbító hírközlő hálózatok alapján megkülönböztető keretek közé. Egyfelől tehát indokoltak azok a jogalkotói törekvések, amelyek a hagyományos elektronikus műsorszolgáltatás fogalmán túl is tekintettel kívánnak lenni bizonyos médiatartalmak különleges hatására. Másfelől viszont a „mozgóképek, hangok, élő tudósítások”, az audiovizuális médiatartalmak kiemelt szerepét, azaz a hatásmechanizmus érvének lényegét továbbra is figyelembe kell venni. Valamennyi – lineáris vagy lekérhető – audiovizuális tartalom esetében fennáll, hogy a médiatechnika által kínált sokrétű hatáskeltést leginkább kihasználó mozgóképek különös erővel befolyásolják az emberi gondolkodást. A hagyományos (lineáris) elektronikus médiumokat, a televíziót és a rádiót továbbá az is megkülönbözteti a hatásmechanizmus szempontjából, hogy ezek a médiaszolgáltatók kész műsorfolyamot nyújtanak, amely változatlan formában, „lineárisan” jut el a közönséghez. Esetükben a közönség minden más tömegkommunikációs eszköznél passzívabb befogadója a sugárzott tartalomnak, így a műsor más médiumokhoz képest is „tolakodóbban”, általában a tudatosan választottnál is szélesebb körben gyakorol hatást a nézőre, hallgatóra. Mindezt tovább erősíti, hogy e médiaszolgáltatások egyidejűleg jutnak el a közönséghez, az adatokkal alátámasztott társadalmi szokások szerint jelenleg még a társadalom jelentős részéhez. A hatásmechanizmus érve tehát nemcsak azt értékeli, hogy a televízió és a rádió – egyéb médiumok, különösen az internet növekvő jelentősége mellett – továbbra is a legelterjedtebb, a társadalom legszélesebb köréhez eljutó tömegkommunikációs szolgáltatás, hanem azt is, hogy az audiovizuális médiatartalmak eleve másképp befolyásolják a közönségüket.

Az Alkotmánybíróság figyelemmel van arra is, hogy a médiumok hatását értékelő gyakorlata összhangban áll az Európai Unió jogának előírásaival és azok indokaival. Az Európai Unió az audiovizuális média tekintetében a legfontosabbnak ítélt minimum-szabályok előírásával összehangolta a tagállamok médiatartalmakra vonatkozó szabályait. Az Európai Parlament és a Tanács az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló 2010/13/EU irányelve a hagyományos televíziós műsorszolgáltatások (lineáris audiovizuális médiaszolgáltatások), valamint a lekérhető (nem lineáris) audiovizuális médiaszolgáltatások tekintetében megfogalmazott kötelezettségek indokaként nem pusztán azok gazdasági jelentőségét jelöli meg, hanem a társadalomra gyakorolt különleges hatásukat is kiemeli. Az irányelv preambuluma szerint „e szolgáltatások külön szabályozását indokolja, hogy növekszik jelentőségük a társadalom és a demokrácia számára” [(5) preambulumbekkezdés], továbbá e médiatartalmak szabályozása szükséges „az audiovizuális médiaszolgáltatások különleges jellege miatt, különösen mivel ezek a szolgáltatások befolyásolják a lakosság véleményalkotásának módját” [(45) preambulumbekkezdés]. Az irányelv emellett az audiovizuális tartalmakon belül is, azok közzétételétől függően, különbséget tesz a társadalomra gyakorolt hatásukban, és noha a lekérhető szolgáltatásokat a televízió versenytársaként azonosítja, a szabályozás terjedelmét differenciáltan határozza meg: „A lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatások egyrészről a felhasználó számára rendelkezésre álló választási és befolyásolási lehetőségekben, másrészről a társadalomra gyakorolt hatásban térnek el a televíziós műsorszolgáltatásoktól. Ez indokolja a lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatásokra előírt kevésbé szigorú szabályokat (...)” [(58) preambulumbekkezdés]

A tömegkommunikációs szolgáltatások hatásában meglévő különbségek elismerése mellett azonban a korábban kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság nem zárta ki kategorikusan a tartalomalapú és állami fellépést indukáló korlátozás lehetőségét a nyomtatott sajtótermékek esetében sem: a sajtóban elkövetett bűncselekmény vagy bűncselekményre való felhívás, a közérkölc s sérelme szankcionálható a kiadvány terjesztésének felfüggesztésével, adott esetben a nyilvántartásból való törléssel is [20/1997. (III. 19.) AB határozat, ABH 1997, 82, 92.]. Alanyi jog megsértése esetén a sajtószabadság szükséges korlátozása lehet a válaszadás jogának biztosítása [57/2001. (XII. 6.) AB határozat; ABH 2001, 484, 498.]. Az Alkotmánybíróság alkotmányos lehetőséget látott az alapelveken alapuló törvényi rendelkezések megsértése esetén – „a sajtószabadság kiemelt alkotmányos jelentőségének szem előtt tartásával”, a döntéshozó fórum, az eljárási rend és a jogsértés meghatározásának gondos mérlegelése mellett – a nyilvántartásból való törlésre, azaz a kiadvány betiltására is [34/2009. (III. 27.) AB határozat, ABH 2009, 282, 291.].

Az audiovizuális médiumok, valamint a velük együtt szabályozott rádiós műsorszolgáltatások esetében a hatásmechanizmus elméletére alapozva a testület a tartalomkorlátozás egyéb törvényi megnyilvánulásait is (gyűlöletkeltés, kirekesztés, faji alapú megkülönböztetés, kiskorúak védelme, gazdasági reklámok közzététele) alkotmányosnak ítélte (1006/B/2008. AB határozat, ABH 2007, 1366, 1376.). Az új médiaszabályozás – az Európai Unió irányelvét is követve – az audiovizuális tartalmak szabályozását is megújította, és a médiaszolgáltatások fogalmát a médiatartalmat a közönséghez eljuttató hírközlési technológiától függetlenül határozta meg. Ennek értelmében az audiovizuális média hatásával rendelkező tartalmakra, valamint az ezekkel az Alkotmánybíróság gyakorlatában is

együtt kezelt rádiós műsorokra – akár hagyományosan, akár valamely újabb hálózaton keresztül, például az interneten jutnak el a nézőkhöz – a lineáris, illetve a lekérhető médiaszolgáltatásokra irányadó szabályok vonatkoznak. A törvényhozó tehát figyelemmel volt a médiatartalmak konvergenciájára, és az audiovizuális tartalmakat ennek megfelelően szabályozta.

A jogalkotó ugyanakkor az új médiaszabályozást – a nyomtatott sajtóval megegyező körben – az interneten elérhető azokra a médiatartalmakra is kiterjesztette, amelyek nem sorolhatók az audiovizuális média körébe. Az internetes sajtótermék az Smtv. fogalom-meghatározása alapján olyan internetes újságokat, hírportálokat jelent, amelyek szöveggel és képpel kommunikálnak. Az indítványok alapján a jelen határozatban az Alkotmánybíróság az internetes médiára vonatkozó szabályozást a sajtótermék fogalmának megfelelő körben vizsgálja. A sajtószabadság kiterjed az internetes sajtó tevékenységére is, azzal, hogy az egyéb tömegkommunikációs formákhoz hasonlóan alkotmányossági értelemben az internetes sajtó is szabályozás alá vonható. E szabályozás differenciált megközelítést igényel. Egyrészt az internet mint kommunikációs csatorna az emberi kommunikáció egyre változatosabb formáinak lehetőségét teremti meg, amely formák közül egyre több nyilvánvalóan nem sorolható be a tömegkommunikáció fogalmi körébe, így ezekre nem irányadók a sajtó szabályozásánál meghatározó szempontok. A magáncélú közlések, honlapok, blogok, közösségi portálok stb. nem kezelhetők együtt a tömegek tájékoztatását vagy szórakoztatását célzó internetes újságokkal, hírportálokkal. Másrészt a médiaszabályozás körébe vonható internetes újságok szabadságának korlátozása esetében – az elektronikus technológia használatának hasonlósága ellenére – nem lehetnek irányadók az audiovizuális média szabályozásának indokai. A médium alapítása, megindítása szempontjából az internet a nyomtatott sajtó lapalapítási szabadságánál is könnyebb feltételeket kínál, azaz nincs szó szűkös erőforrások használatáról. Az internetes újságok, hírportálok továbbá az emberi gondolkodásra gyakorolt hatás alapján is több szempontból különböznek az audiovizuális médiától. Alapvetően nem mozgóképeket használnak, és az általuk kínált tartalom a közönség lényegesen nagyobb aktivitásával válik hozzáférhetővé. A hagyományos elektronikus médiaszolgáltatók kész műsorfolyamot nyújtanak, amely változatlan formában, egyidejűleg jut el a közönséghez, adott esetben a társadalom jelentős részéhez. Az internetes sajtó használatánál a tartalom megválogatására, a nem kívánt tartalom elkerülésére a közönségnek lényegesen nagyobb lehetősége van. Egy internetes hírportál továbbá a világháló kínálatát jellemző korlátatlanság miatt is másképp befolyásolja közönségét. A világhálónak mint kommunikációs csatornának a társadalmak működésében betöltött egyre növekvő szerepe e tekintetben nem keverendő össze annak a hatásmechanizmusnak az értékelésével, ahogy az egyes internetes újságok mint tömegkommunikációs eszközök hatnak az emberi gondolkodásra, a közvéleményre.

Az új médiaszabályozás megalkotásakor a törvényhozó az internetes sajtó szabályozásának koncepcióját a fenti szempontok figyelembevételével alakította ki. Egyrészt az Smtv. sajtótermék-fogalmának meghatározása, különösen annak módosított szövege alapján egyértelmű, hogy a törvényi szabályok és a hatósági felügyelet kizárólag a médiumként viselkedő, azaz tömegek tájékoztatását, szórakoztatását célzó, üzletszerű gazdasági tevékenységet folytató, szerkesztett portálokra terjednek ki. A törvény indokolása is kiemeli, hogy a magáncélú közlések nem tartoznak a sajtótermék fogalmi körébe. Másrészt a jogalkotó az internetes sajtót a nyomtatott sajtóval kezelte egy szabályozási csoportként, és rájuk nézve az audiovizuális médiától eltérő körben határozott meg kötelezettségeket. Az Mttv. és az Smtv. rendelkezéseinek együtteséből formálódó rendszer a nyomtatott és az internetes sajtótermékekre nézve azzal a következménnyel jár, hogy az eddigi kiadást megelőző kötelező regisztráció, és a tartalommal szembeni büntetőjogi, polgári jogi, illetve az egyes közlésekkel kapcsolatos hatósági (lásd például a reklámkorlátozásokért viselt közigazgatási jogi) felelősség megváltozik. Az új médiaszabályozás rendszerében meghatározott körben általánosság válik a médiatartalmak hatósági kontrollja. A közigazgatási eljárás eredményeként a jogsértőnek minősített tartalmak szankciót vonhatnak maguk után, amelyek elsődlegesen a közigazgatási jogban tipikus bírság kiszabását jelentik, de jelenthetik közlemény közzétételének kötelezettségét vagy a sajtótermék – a nyilvántartásból való törlés nélküli – nyilvánosságra hozatalának felfüggesztését is [Mttv. 188. § (2) bekezdés]. Az állam által utólagosan, hivatalból indított szisztematikus ellenőrzés és szankcionálás lehetősége kétségtelenül a sajtószabadság korlátozását jelenti, ám ennek pusztán lehetősége – hatékony és érdemi bírói kontroll mint garancia mellett – nem tekinthető alkotmányellenesnek [lásd erről 46/2007. (VI. 27.) AB határozat, ABH 2007, 592, 599.]. Alkotmányellenesség abban az esetben állhat fenn, amennyiben annak tartalma és terjedelme egy demokratikus társadalomban a szabad sajtó működését, működtetésének feltételeit szükségtelenül és aránytalanul korlátozza, figyelmen kívül hagyva a sajtószabadság korlátozásának általános és médium-specifikus mércéit. A továbbiakban az Alkotmánybíróság e szisztematikus állami kontroll tartalmát és terjedelmét, ezzel összefüggésben pedig annak szükségességét és arányosságát vizsgálja a nyomtatott és az internetes sajtótermékek vonatkozásában.

- 2.1. Az Smtv. lényegében a valamennyi médium által nyújtott szolgáltatásra irányadó tartalmi előírások összessége. Az Smtv. alapvető szinten rögzíti a sajtó útján történő bűncselekmény elkövetésének, az arra való felhívásnak a tilalmát, a közérdeklőséget sértő tartalmak közzétételének és mások személyhez fűződő jogai megsértésének tilalmát [4. § (3) bekezdés], valamint a közösség jogait megfogalmazó 10. §-ában a médiarendszer egészének feladataként fogalmazza meg a hiteles, gyors és pontos tájékoztatást. Az Smtv. 13. §-a – a 2011. évi XIX. törvény 3. §-ának hatálybalépését követően – csak a lineáris szolgáltatókat kötelezi, a 14–20. §-ai közötti elvárások azonban minden médiatartalom-szolgáltatóra kiterjednek. Ezek között jelenik meg az emberi méltóság tisztelete, a nyilatkozatot adó személy Smtv.-ben szabályozott jogainak védelme, az alkotmányos rend tiszteletben tartása és az emberi jogok megsértésének tilalma. Ugyancsak tilalmazott a gyűlöletkeltés, a kirekesztés és a magánélet megsértése. Az Smtv. hivatkozott rendelkezései a kiskorúak védelme körében korlátozzák a pornográfia, valamint a szélsőséges és indokolatlan erőszak bemutatásának lehetőségét. Végül a kereskedelmi közlések tekintetében – a sajtótermékekre is kiterjedő – korlátokat fogalmaz meg a reklámok közzététele, a támogatók, támogatások tartalmával és megjelenítésével összefüggésben.
- Az Mttv. Negyedik Része I. Fejezetének 109. § (1) bekezdése hozza létre a sajtótermékek felügyeletét ellátó NMHH-t, amelynek a 109. § (3) bekezdése szerint önálló hatáskörrel rendelkező szervei a Médiatanács és a Hivatal. A Médiatanács – és a Hivatala – a Negyedik Rész IV. Fejezete szerinti eljárásokban, az Mttv. 144. § (1) bekezdése szerint hatóságként hatósági felügyeleti jogkört gyakorol [167. § (1) bekezdése], ezen belül „felügyeli az Smtv. 13–20. §-ban foglalt követelmények betartását” (182. § c) pont). A hivatkozott jogszabályokból egyértelmű, hogy az Mttv. szerinti, nyomtatott és internetes sajtótermékekre is kiterjedő hatósági felügyelet nem érinti az Smtv. alapvető rendelkezéseit és 13. §-át, ezzel szemben a nyomtatott és az internetes sajtótermékek is hatósági felügyelet kontrollja alatt kötelesek az Smtv. 14–20. §-okban foglaltaknak megfelelően szerkeszteni nyilvánosságra szánt tartalmaikat. Az Alkotmánybíróságnak ezért a továbbiakban azt kellett megítélnie, hogy az Smtv. 14–20. §-aiban megjelenő tartalmi korlátok a sajtószabadság fényében szükségesek és arányosak-e a nyomtatott és az internetes tartalmak esetében.
- 2.2. Az Smtv. 14–20. §-aiban a tiltott tartalmak két szempont szerinti csoportja tűnik ki: részben a közösség egészének érdekében, részben pedig egyéni jogokkal összefüggésben engednek fellépést a hatóságnak. Ugyanakkor politikai és kereskedelmi tartalmakat érintenek.
- 2.2.1. Az Alkotmány 77. § (2) bekezdése értelmében „[a]z Alkotmány és az alkotmányos jogszabályok mindenkire egyaránt kötelezőek”. A hatályos Alkotmány „mindenki”, így a médiatartalmak előállító, ezen belül a lapok, időszaki kiadványok kiadói és a világhálón elérhető hírportálok szerkesztői, valamennyi természetes és jogi személy, valamint jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet kötelezettségeként írja elő az Alkotmány és az alkotmányos jog követését, az alkotmányos rend tiszteletben tartását. Ahogy arra a testület 46/2007. (VI. 27.) AB határozatában rámutatott (ABH 2007, 592, 608.) az alkotmányos rend tiszteletben tartása – egyebek mellett – az alapjogokban, az emberi jogokban, ezen belül az emberi méltóságban megjelenő értékek védelmének garanciája. Ezért a demokratikus berendezkedés által biztosított alapjogok mögé bújva, azokat visszaélészerűen gyakorolva jár el az a médium, amely tartalmában a demokratikus rendet, az emberi jogok érvényesülését, az alkotmányos rend alapját alkotó egyenlő emberi méltóságot semmibe vevő eszméket terjeszt, azokkal azonosul.
- Az Alkotmánybíróság 96/2008. (VII. 4.) AB határozatában a lehetséges következményekre tekintettel rögzítette a kirekesztő, gyűlöletkeltő beszéd lényegét. Az ilyen tartalmú beszéd a totalitárius ideológiák elemeit idézi, mivel az ilyen álláspont hangoztatója arra törekszik, hogy a megcélzott közösséget és tagjait a társadalom peremére szorítva megkérdőjelezze a közösség tagjainak egyenlő méltóságát. A tendenciózus magatartás eredményeként a közösség és a közösség tagjai „alacsonyabb rendűként” teljesen kiszolgáltatottakká válhatnak. (ABH 2008, 816, 819.) A demokratikus rend Alkotmányban foglalt alapja a személyek egyenlő méltóságúként kezelése. Ezért az a médiatartalom-szolgáltató, amely a kirekesztő, gyűlöletkeltő gondolatokat sajátjaként közvetíti a politikai nyilvánosság felé, az alkotmányos rend egyik lényegi elemét vonja kétségbe.
- Ebbe a körbe tartozik az Smtv. gyűlöletkeltés tilalmára vonatkozó rendelkezése is [17. § (1) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság a televíziókkal és a rádiókkal kapcsolatosan már vizsgálta az Rttv. gyűlöletkeltés tilalmára vonatkozó 3. § (2) bekezdésének második fordulatát. Az Rttv. ezen rendelkezése szövegezését tekintve szinte egyezést mutat az Smtv. 17. § (1) bekezdésével. A 1006/B/2001. AB határozatában a testület az Rttv. 3. § (2) bekezdésében foglalt gyűlöletkeltés tényállását a gyűlöletre uszítással azonosította, és – lévén az büntetőjogilag is szankcionált magatartás – a sajtószabadság korlátozásának alkotmányos alapjaként elfogadta. (ABH 2007, 1366, 1376.) Mivel az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában az írott sajtó esetében is szükséges korlátként tekintett a sajtó útján elkövetett bűncselekményekre, ezért a jelen határozatban korábbi álláspontjának megerősítésére szorítkozott csupán.

A sajtószabadság alapjogának tartalma – ahogy az fentebb kifejtésre került – kettős megalapozottságú: a sajtó az egyéni véleménynyilvánítás és a demokratikus közvélemény közérdekű ügyekről való tájékoztatása, a közérdekű ügyekkel kapcsolatos véleményformálás alapjoga. Fogalmilag kizárt a demokratikus közvélemény kiépítésének, fenntartásának eszközeként az olyan médiatartalom, amely tagadja a demokrácia intézményes, alapvető jogokhoz kapcsolódó alapértékeit. A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság a különböző médiumok hatásmechanizmusától függetlenül, a sajtószabadság – valamennyi médiatartalom esetében – alkotmányosan indokolható, szükséges és arányos korlátozásának tekintette az Smtv. 16. §-ának első fordulataiban és a 17. §-ában megfogalmazott tilalmakat.

- 2.2.2. Az Smtv. a 16. § második fordulataiban és a 14. § (1) bekezdésében foglalt tilalmak révén felhatalmazást ad a hatóságnak, hogy fellépjen az emberi jogok, illetve – külön is megfogalmazva – az emberi méltóság megsértése esetén. Az Alkotmánybíróság az előzőekben kifejtette, hogy az alkotmányos rend tiszteletben tartásának kötelezettsége valamennyi médium esetében elfogadhatatlanná és hatóságilag számon kérhetővé teszi, ha a sajtó az emberi jogokat vagy az emberi méltóságot folyamatosan vagy rendszeresen visszatérően sértve, avagy az emberek egyenlő méltóságát tagadó nézet alapján végzi a tevékenységét. Az emberi méltóság más tekintetben is alapját képezi már a sajtószabadság korlátozásának, hiszen egyéni jogainak érvényesítéseként az emberi jogaiban, méltóságában sértett személy a polgári jog és a büntetőjog szabályai szerint indíthat eljárást.

Az Smtv. 16. § második fordulata és 14. § (1) bekezdése ezekhez képest újabb fellépési lehetőséget biztosít a médiahatóság számára. Az Alkotmánybíróság korábban alkotmányosnak találta, hogy az Rttv. 3. § (2) bekezdése alapján a médiahatóság az emberi jogokat, az emberi méltóságot sértő tartalmak esetén eljárást indíthat az elektronikus médiumokkal szemben. Az emberi jogok médiahatóság általi védelme sajátos intézményvédelmi eljárás. Az emberi jogok egyedi esetben való megsértésekor ugyanis alapvetően a jogaiban sértett személy számára kell és lehet biztosítani a jogvédelmet. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy az emberi jogok védelmére indított eljárásokban a médiahatóság nem személyhez fűződő jogokról dönt, hanem annak megállapítására jogosult, hogy az egyes műsorok témája, jellege, nézőpontja nem sérti-e az emberi jogokban megjelenő értékeket. [46/2007. (VI. 27.) AB határozat, ABH 2007, 592, 606.] A kötelezettséghez kapcsolódóan a médiahatóság által kialakított gyakorlat szerint is a hatóság ugyan nem a védett jogok személyhez fűződő oldalának védelme érdekében, de egyedi esetben is fellép a műsorszolgáltatókkal szemben.

Az Alkotmánybíróság megerősíti korábbi álláspontját, miszerint az emberi gondolkodásra, a társadalmi folyamatokra különleges hatással bíró audiovizuális média esetében szükséges és arányos korlátozás az effajta sajátos hatósági fellépés biztosítása. Az audiovizuális média ugyanis – hatásánál fogva akár egy műsorszámával is – lényegesen nagyobb rombolást tud végezni az emberi jogok, különösen az emberi méltóság tiszteletének kultúrájában. Erre tekintettel indokolt, hogy a hatóság – e jogok intézményes tartalmát érintő körben – a már meglévő személyiségi jogvédelem mellett a közösség érdekében felléphessen a jogsértővel szemben, akár egyetlen műsor vagy műsorrész alapján. Ez a nézők, hallgatók érdekében biztosított hatósági eljárás a közönségre gyakorolt különösen erős befolyásra tekintettel minősül szükséges és arányos beavatkozásnak. A hatásában ettől eltérő nyomtatott és internetes sajtó esetében azonban ez a fellépési lehetőség – ebben, az emberi jogokra generálisan kiterjedő formában – már aránytalan korlátozásnak minősül. Az emberi méltóság érdekében történő korlátozás szükségessége ezeknél a sajtótermékeknél is fennáll, ám esetükben az emberi méltóságot megfelelően védik a személyes jogérvényesítést biztosító jogszabályok, valamint az a lehetőség, hogy az Smtv. 16. § első fordulata alapján a hatóság felléphet az emberi jogokat rendszeresen sértő, ezzel az alkotmányos rendet tiszteletben nem tartó médiummal szemben. Az emberi jogok és az emberi méltóság intézményes tartalmát sértő egyedi esetekben a Hatóság számára általánosan adott jogkör – a joggyakorlatot is figyelembe véve – széles körű fellépési lehetőség. A nyomtatott és az internetes sajtó esetében ez a sajtószabadság aránytalan korlátozásának minősül, azaz alkotmányellenes.

Az Smtv. 14. § (2) bekezdése ezzel szemben olyan speciális tényállási elemet tartalmaz, amely kellően szűk körű, különösen nyomós közérdeken alapuló médiahatósági fellépést biztosít. A megalázó, kiszolgáltatott helyzetben lévő emberekkel való bánásmódot szabályozó rendelkezés – amellyel, hogy a személyiségi jogvédelmi képesség hiányára vagy korlátozottságára is utal – az emberi jogok megsértésének olyan eseteit fedi le, amelyek súlyosan veszélyeztethetik az emberi méltóság intézménye tartalmának érvényesülését. A hatósági jogvédelem ezért ebben az esetben valamennyi médium esetében arányos korlátozást jelent.

- 2.2.3. Az Smtv. korlátozza a kiskorúak szellemi, lelki, erkölcsi vagy fizikai fejlődését súlyosan károsító, különösen a pornográf vagy szélsőségesen, illetve indokolatlanul erőszakos tartalmak jelzés nélküli közlését, amely a kiskorúak számára is hozzáférhető. A kiskorúakat védő szabályozás alkotmányosságát annak figyelembevételével kell megítélni, hogy ez a korlátozás más természetű, mint a fentiekben vizsgált tilalmak. A jogalkotó a kiskorúakra káros tartalmakat – a lineáris

médiaszolgáltatásban megjelenő legszélsőségebb esetek kivételével – önmagukban nem minősíti jogsértőnek, csupán közzétételük módját korlátozza akként, hogy a kiskorúak lehetőség szerint ne találkozzanak velük. A médiatartalmak szerkesztői elé állított – tartalmi és formai – korlát alapvetően a közerkölcs által megalapozott, annak speciális, de konkrétan nevesített formája. Alkotmányos alapját a kiskorúak iránti értelemeszerűen fennálló szülői felelősség mellett az az előírás adja, amely szerint az állam köteles részt vállalni a kiskorúak megfelelő testi, szellemi fejlődéséhez szükséges védelem és támogatás biztosításában [Alkotmány 67. § (1) bekezdés].

Az állam ezen kötelezettségét – az Alkotmányban foglaltakon túl – számos nemzetközi dokumentum is megalapozza. Ezek között elsődleges a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény (kihirdette az 1991. évi LXIV. törvény, a továbbiakban: Egyezmény). Az Egyezmény 17. cikke szerint a részes államok elismerik „a tömegtájékoztatási eszközök feladatának fontosságát, és gondoskodnak arról, hogy a gyermek hozzájusson a különböző hazai és nemzetközi forrásokból származó tájékoztatáshoz és anyagokhoz, nevezetesen azokhoz, amelyek szociális, szellemi és erkölcsi jóléte előmozdítását, valamint fizikai és szellemi egészségét szolgálják. Ugyanakkor vállalják a gyermek jólétére ártalmas információk és anyagok elleni védelmét megfelelően szolgáló irányelvek kidolgozását (17. cikk e) pont). Kötelezik magukat arra, hogy a gyermekek tájékozódáshoz való joga – káros tartalmak esetén is csak – törvényben kerüljön korlátozásra (13. cikk), valamint vállalták azt is, hogy megtesznek minden arra alkalmas intézkedést, amely megvédi a gyermekeket „a fizikai és lelki durvaságtól” („all forms of physical or mental violence”, 19. cikk 1 pont). A médiatartalom-szolgáltatók felelőssége a határokat átlépő televíziózásról szóló, Strasbourgban, 1989. május 5-én kelt európai egyezmény értelmében (kihirdetve az 1998. évi XLIX. törvénnyel) – a reklámok sugárzásával összefüggő előírásokon túl – az, hogy a gyermekek és serdülőkorúak fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődésének kedvezőtlen befolyásolására alkalmas műsorszámok nem közvetíthetők olyan időpontban, amikor a gyermekek és serdülőkorúak azt feltehetően megnézhetik. Hasonló az audiovizuális műsorszolgáltatók felelőssége az Európai Unió joga szerint is. Az Európai Parlament és a Tanács 2010. március 10-i 2010/13/EU Irányelve preambuluma 60. pontjában és 27. cikkében is hangsúlyozza a kiskorúak védelmének szükségességét, jelentőségét és lehetséges eszközeit.

A kiskorúak védelmének Alkotmányon alapuló állami kötelezettsége „verseng” a sajtószabadság alapjogaival. A kiskorúak védelme tartalmilag végső fokon a „közerkölcsön” alapul, amelynek fogalma és tartalma tértől és időtől függő. A jog és a jog értelmezése, a jogalkalmazás természetesen nem szakítható el annak a közegnek az „erkölcsi felfogásától”, amelyben érvényesülésre igényt tart. A közerkölcs változó tartalma ellenére az európai kultúrkörben, az európai típusú demokráciákban a gyermekek védelmének megítélése úgy a közvélekedés, mint a jog részéről egységesnek mondható. Ezen „erkölcsi parancsnak” azonban ebben az esetben az ad hangsúlyt, hogy a nemzetközi közösség kétséget kizáróan a gyermekek érdekét elsődlegesnek tekintve foglal állást – a sajtószabadság jogának korlátozása árán is. Az Alkotmánybíróság ezért ezen „erkölcsi parancs” tartalmát, megalapozottságát, célszerűségét – a tárgykörben folytatott eddigi gyakorlatát követve [21/1996. (V. 17.) AB határozat, ABH 1996, 74, 82–83.] – nem vizsgálja felül, elfogadja annak a sajtószabadsággal szembeni korlátozó jellegét. Az tehát, hogy a törvényhozó a kiskorúak fejlődésére súlyosan káros médiatartalmak közzétételét a nyomtatott és az internetes sajtótermékek esetében is bizonyos korlátozásnak veti alá, nem minősül aránytalan beavatkozásnak.

- 2.2.4. Az Smtv. vizsgált 14–20. §-ai között tartalomkorlátként jelennek meg a nyilatkozatot tevő személy jogai és a magánélet megsértésének tilalma. Az Smtv. 15. és 18. §-ai – a nyilvánosságra szánt közlés jogosultjának a közléssel kapcsolatos jogai, valamint a magánélet védelme – olyan helyzetekben jogosítják a hatóságot a nyomtatott és az internetes sajtótermék tartalmának vizsgálatára, amelyekben az egyedileg azonosítható személy áll szemben a sajtótermék kiadójával, és amely viszonyban a személynek jól körülhatárolható és érvényesíthető alanyi jogai vannak. A testület eddigi következetes gyakorlata szerint a véleménysszabadság és annak intézményeként elkülönült sajtószabadság szükséges korlátozását jelenti az alanyi jogsértés, például személyiségi jogok megsértése. Nincs indoka azonban az olyan korlátozásnak, amely személyes érdektséghez kötött jogok megsértése és érvényesíthetősége esetén teszi lehetővé az állami közhatalom fellépését. A sajtószabadság jogának gyakorlásával a nyomtatott és az internetes sajtótermékekben okozott alanyi jogsértések esetén az egyéni fellépésre lehetőséget adó jogintézmények az eddigiekben is rendelkezésre álltak, az egyéni jogérvényesítés mellett életre hívott, azt kiegészítő hatósági eljárás alkotmányosan nem indokolható, ezért az a sajtószabadság aránytalan korlátozása.

- 2.2.5. Az Smtv. 20. §-a a kereskedelmi közlések tartalmi szabályait fogalmazza meg. A kereskedelmi tartalmakkal kapcsolatosan – az indítványok alapján – azt a kérdést kellett az Alkotmánybíróságnak tisztáznia, hogy az Smtv.-ben meghatározott körben állíthat-e a törvényalkotó azonos követelményrendszert valamennyi médiaszolgáltatóval szemben a reklám és egyéb kereskedelmi közlésekkel összefüggésben. A szabályozás általános tartalmi tilalmakat – felismerhetőség, megkülönböztethetőség, a burkolt kereskedelmi közlemény tilalma, tudatosan nem észlelhető

technika alkalmazásának tilalma, vallási vagy világnézeti meggyőződés megsértésének tilalma, az egészségre, a biztonságra és a környezetre ártalmas magatartásra ösztönzés tilalma –, különös, meghatározott árucikkeket népszerűsítő kereskedelmi közleményekre vonatkozó tilalmakat és a támogatásra vonatkozó szabályokat fogalmaz meg.

Az Alkotmánybíróság több alkalommal foglalkozott a kereskedelmi, gazdasági reklámtevékenység alkotmányos megítélésének kérdéskörével. Esetjogában szembesült ugyan az elektronikus médiumokra vonatkozó reklámszabályozással is (a reklámidő számításával összefüggésben meghozott 483/B/2006. AB határozat, ABH 2007, 1994.), azonban a kereskedelmi szólások alkotmányos megítélésére vonatkozó gyakorlatát elsődlegesen az egyes gazdasági reklámtörvények rendelkezéseinek vizsgálatára alapozta, amely szabályozások kiterjedtek a reklámozón és a reklám szolgáltatóján kívül a reklám közlétevéjére is, ideértve a reklámokat közlétevé sajtótermékeket is. Az Alkotmánybíróság az eddigiekben a sajtótermékek mint a reklám közlétevéi esetében is indokolhatónak minősítette a szabad kommunikáció hatóság útján történő korlátozását a kereskedelmi és gazdasági célú közlések tekintetében. A világhálón elérhető sajtótermékek ebben a tekintetben is osztják a nyomtatott sajtótermékek jogi sorsát. A vizsgálandó kérdés tehát az, hogy a nyomtatott és az internetes sajtótermékek befogadóra gyakorolt – az egyéb médiaszolgáltatóktól eltérő – hatásmechanizmusa indokolja-e ezen médiumok privilegizált kezelését a kereskedelmi közlésekre vonatkozó tartalmi szabályok szempontjából.

Az Alkotmánybíróság a gazdasági reklámtevékenység alkotmányosságának megítélésével kapcsolatban kialakított eddigi gyakorlatát irányadónak tekinti. A jelen határozat szempontjából is releváns megállapítások szerint az Alkotmány 61. §-a nem csupán bizonyos eszmék, tények és vélemények tekintetében védi a nyilvános közlés szabadságát, hanem magát a kommunikáció szabadságát, a véleménynyilvánítás lehetőségét védi. Ezért a kereskedelmi, gazdasági kommunikáció – ezen belül a gazdasági reklám – is az Alkotmány 61. §-a szerinti védett szólások körébe tartozik [elsőként: 1270/B/1997. AB határozat, ABH 2000, 713, 716.; legutóbb: 23/2010. (III. 4.) AB határozat, ABH 2010, 101, 118.]. A védelem szintjét ugyanakkor alapvetően meghatározza az a különbség, amely az egyéni kiteljesedés céljából, a közélet kérdéseiben nyilvánított vélemény és a gazdasági szólások célja és tárgya között áll fenn. Mivel a gazdasági közlések célja alapvetően vagy kizárólagosan gazdasági érdekek által motivált, ezért az ilyen kommunikáció védelme lényegesen alacsonyabb, azaz ebben a körben „szélesebb körű állami beavatkozás lehet alkotmányosan indokolt, mint a véleményközlés egyéb eseteiben” (1270/B/1997. AB határozat, ABH 2000, 718.). A korlátozásra – éppen a gazdasági célok és érdekek elsődlegessége miatt – mások, alapvetően a közléssel megcélzott csoport érdekei, a vásárlók, a fogyasztók személyhez fűződő jogainak, a fogyasztói jogoknak, illetve a gazdaság más szereplőinek védelme, a tisztességes piaci verseny védelme, avagy „közérdekű célok (például kiskorúak, a közegészség, közbiztonság védelme)” adhat alapot [23/2010. (III. 4.) AB határozat, ABH 2010, 101, 123.]. A fogyasztók megfelelő tájékoztatáshoz való joga, az információkhoz való hozzáférés lehetősége, a nem megtévesztő tájékoztatás a kereskedelmi közlések körében a véleményszabadság kiemelt védelmét nem indokolják (1270/B/1997. AB határozat, ABH 1997, 713, 725.). Ezen érdekek érvényesítése tehát széles beavatkozási lehetőséget biztosít az állam, a jogalkotó számára a kereskedelmi, gazdasági célzatú közlések esetében a sajtószabadság korlátozására. A kereskedelmi közlésekkel összefüggésben az állami beavatkozás egyéni jogsértés megelőzésére irányuló érdek vagy konkrét közérdekű cél esetén, kivételesen, pontosan megfogalmazott tárgyi körben, kiszámítható hatósági eljárás mellett előzetes közlési korlátot is jelenthet [23/2010. (III. 4.) AB határozat, ABH 2010, 101, 131.]. Az Alkotmánybíróság a már hivatkozott 23/2010. (III. 4.) AB határozatában gazdasági reklámtörvények egyes, dohányreklámokra vonatkozó tilalmait és korlátozásait vizsgálva rávilágított arra, hogy a korlátozó törvényi szabályok a reklámozó dohánygyárak kereskedelmi közlésének szabadságát érintik közvetlenül, a reklám közlétevéjét pedig csak áttételesen, a reklámozóval kötött szerződés alapján. Összevetve tehát a törvényi korlátokban megnyilvánuló elérni kívánt közérdekű célt a kereskedelmi kommunikáció legkevésbé védett elemével, az Alkotmánybíróság a vizsgált, korlátozó reklámszabályokat alkotmányosnak ítélte (ABH 2010, 101, 142.).

Az Smtv. 20. §-a szerinti általános korlátozások – az Smtv. 1. § 9-11. pontjai szerinti fogalom-meghatározások értelmében – kifejezetten kereskedelmi, gazdasági céllal közzétett tartalmakkal összefüggésben fogalmaznak meg előírásokat, amelyek részben közérdekű célokat szolgálnak, részben a kereskedelmi közlemények célcsoportját, a fogyasztók és a vásárlók elsődlegesen fogyasztói jogait védik termékek visszaélésszerű népszerűsítésével szemben, részben pedig a szponzoráció révén létrejött tartalom mögötti érdekeltséget hivatottak a célcsoport előtt feltárni. Az Smtv. 20. § (7) bekezdése olyan termékek (dohánytermék, kizárólag orvosi rendelvényre igénybe vehető gyógyszer), eszközök (fegyver, lőszer, robbanóanyag) és szolgáltatások (gyógyászati eljárás) népszerűsítését tilalmazza, amelyek mindegyike visszavezethető a fentiekben a korlátozás alapjául elfogadott valamely indokra: közegészségügyi

megfontolásokra, a közrend és közbiztonság védelme, avagy a kiskorúak állami védelmének alkotmányos követelményére.

Tekintettel arra, hogy az Smtv.-beli korlátozások elsődlegesen a reklámozók kereskedelmi szóláshoz való jogát érintik, és csak áttételesen korlátozzák a reklám közzétételéért fellépő médiumok sajtószabadságát, az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a médiumok közötti különbségtétel ebben a tekintetben irreleváns. A szabályozás pedig a korábbiakban már alkotmányosnak elfogadott célok és indokok érdekében korlátozza a nyomtatott és az internetes sajtótermékek esetében is a vélemény-, illetve a sajtószabadságot.

A kifejtettek értelmében a nyomtatott és az internetes sajtótermékek esetében az emberi méltóságra [Smtv. 14. § (1) bekezdés], a nyilatkozatot adó személy jogaira (Smtv. 15. §), az emberi jogokra (Smtv. 16. § második fordulata), valamint a magánélet védelmére (Smtv. 18. §) alapított hatósági fellépés a sajtószabadság szükségtelen, illetve aránytalan korlátozását valósítja meg. A szabályozás a médiatartalom-szolgáltatók kötelezettségeit együttesen rendezi. Az Alkotmánybíróság figyelemmel volt arra, hogy határozatának jogkövetkezményei ne érintsék közvetlenül az audiovizuális (és rádiós) médiára vonatkozó szabályozást és az 1996 óta folyó hatósági gyakorlatot. Ezt a vizsgált indítványok sem kezdeményezték. Ezért elvetette azt a lehetőséget, hogy a nyomtatott és internetes sajtótermékek esetében fennálló alkotmányellenesség jogkövetkezményét a Hatóság Mttv.-beli hatásköre, azaz eljárási oldalról vonja le, pro futuro megsemmisítve az Mttv. 182. § c) pontját. A nyomtatott és az internetes sajtótermékek esetében megállapított alkotmányellenesség konzekvenciáit ezért az Alkotmánybíróság az Smtv. személyi hatályára vonatkozó szabályainál vonta le, kivonva a nyomtatott és az internetes sajtótermékeket az Smtv. hatálya alól. Az Alkotmánybíróság a megsemmisítés időpontját pro futuro állapította meg, különös tekintettel arra, hogy az Smtv. 22. § (3) bekezdése a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 79. §-ának módosításával az Smtv. szabályozási körébe vonta a sajtó-helyreigazítási igény érvényesítésének szabályozását, azaz a megsemmisítéssel a sajtó-helyreigazítás lehetősége is megszűnik az érintett körben. Az Alkotmánybíróság megfelelő időt biztosított a jogalkotónak az új szabályozás megalkotására. A törvényalkotó joga, hogy a jövőben az alkotmányos tartalomkontroll lehetőségét megteremtse ezen médiumok tekintetében is.

3. Indítványok érkeztek az Alkotmánybírósághoz az Smtv. 5. § (1) bekezdése, valamint az Mttv. sajtótermékek „nyilvántartásba vételére” vonatkozó 41. § (4) bekezdése és a 46. §-ában foglaltak kapcsán. Alkotmányos aggályt részben azzal összefüggésben fogalmaznak meg, hogy a nyomtatott és az internetes újságok, valamint a hírportálok esetében a deklaratív regisztráció is a sajtószabadság legitim alapot nélkülöző korlátozása, részben pedig arra hivatkoznak, hogy az új médiaszabályozás regisztrációs szabályai lényegében a hatóság engedélyéhez kötik a lapalapítást.

Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy az Mttv. 46. §-át a 2011. évi XIX. törvény 2011. április 6-i hatályba lépéssel több ponton módosította. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatának megfelelően az Mttv.-be beépült és az elbíráláskor hatályos joganyagot tette vizsgálatá tárgyává. Ezek szerint az Mttv. abban az értelemben követi a normatív nyilvántartások rendszerében tipikusnak mondható elveket, hogy a sajtótermék kiadása a nyilvántartásba vételhez kötött. A normatív nyilvántartási rendszerben azonban a szabadságjog érvényesülésének fokmérője az állami beavatkozási lehetőségének a mértéke. A lapnyilvántartások esetében történetileg – Európában és Magyarországon is – az engedélyező rendszer volt a tipikusnak mondható, amely a lapalapítást előzetes hatósági engedélyhez, illetve vagyoni kötelezettségek (kaució) teljesítéséhez kötötte. Az eddigi magyar sajtótörvények mindegyike, ideértve megalkotása idején az Stv-t is, tartalmazott olyan állami beavatkozást, amely a lapalapítás és kiadás feltételét jelentette. Az Stv.-ből az utolsó ilyen, a sajtószabadságot alkotmányellenesen korlátozó cenzúrát [a fogalom meghatározása: 13/2001. (IV. 14.) AB határozat, ABH 2001, 205.], azaz az előzetes, tartalmi szempontú vizsgálatra irányuló állami beavatkozást éppen az Alkotmánybíróság semmisítette meg 34/2009. (III. 27.) AB határozatában (ABH 2009, 282.). Az Alkotmánybíróság lapnyilvántartással összefüggésben kifejtett álláspontja szerint „[a]z időszaki lap előállításának és nyilvános közlésének kötelező bejelentése, valamint nyilvántartásba vétele a sajtóigazgatásnak hagyományos és szükséges megnyilvánulása” [20/1997. (III. 19.) AB határozat, ABK, 1997, 85, 93.]. A nyilvántartás azonban csupán adminisztratív aktus lehet, és a hatóságként fellépő államnak nem lehet mérlegelési joga a nyilvántartásba vételre irányuló kérelem tárgyában (cenzúra tilalma), illetve a terjesztést, kiadást akadályozó nyilvántartásból való törlés elrendelésére (betiltás) is csak gondos mérlegelésen alapuló törvényi szabályozás alapján, kivételesen kerülhet sor [34/2009. (III. 27.) AB határozat, ABK, 2009, 282, 287.].

Az Mttv. 46. § (2) bekezdése értelmében a sajtóterméket – bejelentésre – nyilvántartásba kell venni. A bejelentés adattartalma a bejelentő – a lapalapító vagy a kiadó – személyes adataira, a bejelentő lapalapító és a kiadó tekintetében érvényesülő összeférhetetlenségi szabályok megtartására és a bejelentés tárgyát képező sajtótermék címére szorítkozik. Az Mttv. 46. § (4) bekezdése – a módosítás eredményeképpen – lényegében 15 napos határidővel

a bejelentésen alapuló nyilvántartásba vételi kötelezettséget írja elő a hatóság számára. A hatóság ehhez képest – a sajtótermék kiadását nem akadályozva – utólag folytatott hatósági eljárása keretében juthat arra a következtetésre, hogy a nyilvántartásba vételnek nem álltak fenn a feltételei, és ezért a nyilvántartásba vételt vissza kell vonni. Megvizsgálva a visszavonás eseteit, egyértelmű, hogy ilyen – a sajtótermék kiadását gátló – következtetésre a hatóság csak formai, illetve a piaci szereplőket védő ok alapján juthat. Mivel az Mttv. 46. § (3) bekezdése az összeférhetetlenség valamennyi esetét egyértelműen megjelöli, ezért az erre alapozott visszavonás a lapalapító, illetve a kiadó számára előrelátható kötelezettséget és megsértése előrelátható következményt jelent. Garanciális szabályként értékelhető ugyanakkor, hogy a hatóság visszautasító határozata bírói kontroll alatt áll, azaz a bejelentő lapalapító bíróság előtt vitathatja a hatóság határozatának jogszerűségét. A már kiadott sajtótermék nyilvántartásból való törlése a kiadó saját döntésére vezethető vissza – a kiadó kéri a törlést, avagy a bejelentett sajtóterméket éveken keresztül nem adja ki, és ezzel lényegében a nyilvántartással „levédeli” a sajtótermék címét, akadályozva a cím használatát más kiadó vagy lapalapító számára –, illetve olyan esetben kerülhet sor a törlésre, amely nem áll összefüggésben a sajtótermék tartalmával, valamint bírói döntésen alapulhat. Megjegyzendő, hogy a törlést tartalmazó hatósági döntés is közigazgatási határozat, amely ezért bírói felülvizsgálat tárgyát képezheti.

A nyilvántartás nem áll összefüggésben az Smtv.-ben meghatározott tartalmi korlátokkal, a törlést sem a hatóság, sem a bíróság nem rendelheti el azon az alapon, hogy a sajtótermék akár címében, akár tartalmában az Smtv. rendelkezéseibe ütközik. A szabályozásból egyértelműen megállapítható, hogy a bejelentési kötelezettség teljesítése, a nyilvántartás ténye – annak hatósági jellegén túl – nem nehezíti, nem korlátozza, és kiváltképpen nem gátolja a sajtótermék kiadását. Ezzel szemben egyértelművé teszi a sajtótermék kiadójának, alapítójának kilétét, a sajtótermékért felelős személyt, megkönnyítve a sajtópiaci szereplők egymás közötti, valamint a sajtótermék és magánszemélyek közötti jogviták rendezését. A sajtótermékek címével, tartalmával kapcsolatos jogviták rendezése ugyanakkor végső fokon minden esetben a bíróságra vár, de amelynek az Mttv. értelmében – a bitórlás jogerős bírósági megállapításának esetén kívül – nem lehet a nyilvántartásból való törlés a konzekvenciája.

A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a sajtótermékek regisztrációra vonatkozó kötelezettsége, annak tartalma és a hatósági beavatkozás lehetősége a sajtószabadság szükséges és arányos korlátozása, ezért elutasította az Smtv. 5. § (1) bekezdésével, az Mttv. 41. § (2) bekezdésével, valamint az Mttv. 46. §-ával kapcsolatos indítványokat.

- V.
1. Több indítvány érkezett az Alkotmánybírósághoz az NMHH adatmegismerésre és adatkezelésre vonatkozó szabályokat illetően. Az indítványozók arra hivatkoznak, hogy az Mttv. a 155. § bekezdésében olyan szélesre nyitja a Hatóság adatmegismerési és adatkezelési jogát, illetve az ügyfél adatszolgáltatási kötelezettségét, amely kiterjed a személyes adatokra és törvény által védett titkokra, ideértve az üzleti titoknak minősülő adatokat is. Ugyanakkor az adatkezelés nem kötődik eljáráshoz, de időben sem korlátozott. A szabályozás ezen módja azonban az Alkotmány 59. § (1) bekezdésébe ütközik. Az indítványozók emellett sérelmezik a konkrét indok nélküli adatszolgáltatási kötelezettség előírását is, mint amely szintén sérti az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében, valamint 61. § (2) bekezdésében foglaltakat. Kifejezetten aggályosnak ítéli több indítványozó azt is, hogy a közhatalmat megjelenítő hatóság adatmegismerési joga nem védi az újságíró forrásának kilétét sem. Így a közhatalom működésének kritikáját megfogalmazó sajtó csak a hatóság számára teljesen átlátható módon végezheti feladatát, amely a sajtószabadság aránytalan korlátozását jelenti, egyben felveti a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét is. Az indítványozók ennek megfelelően kezdeményezik az Smtv. 6. §-ának megsemmisítését, mert az a hatóság számára a sajtószabadság aránytalan korlátozását előidéző jogosítványokat ad az újságírói források megismerésével összefüggésben, és kéri az Mttv. 153. §-ának, 155. § (2), (3), (4) és (7) bekezdésének, valamint 175. §-ának megsemmisítését.
 - 1.1. Az Mttv. alapján a Médiatanács és Hivatala (együttesen: Hatóság) a 182. §-ban megjelölt jogköröként látják el. Az Mttv. 144. § (1) bekezdése értelmében a Hatóság eljárásait a Ket. rendelkezései szabályozzák, amelyeket az Mttv.-ben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.
- A hatósági eljárások a közhatalom birtokában lévő állami szerv által folytatott, célhoz kötött, vizsgálati jellegű eljárások, amelyeknek – sok egyéb jellemző mellett – alapvető sajátossága a hivatalbóli jogérvényesítés. Az officialitás az eljárás megindításától, az eljárás lefolytatásán keresztül, annak befejezéséig, illetve a született döntés végrehajtásáig érvényesülő közigazgatási eljárási elv, amely ezért magában foglalja a tényállás megállapításának kötelezettségét is. Alapvetően e kötelező vizsgálati jelleg különbözteti meg a közigazgatási eljárást a polgári, avagy a büntetőeljárás sajátosságaitól: a döntés alapját képező tényállást és annak valódiságát az eljárásban egyéni érdekeltség nélküli közigazgatási hatóság köteles feltárni és bizonyítani. A hatóság dönti el, hogy melyek a döntés meghozatalához szükséges tények, és melyek az irreleváns tényállási elemek. Jogállami körülmények között

ugyanakkor a jogalkotó a közigazgatási hatósági eljárások esetében nem írhat elő a bírósági eljárásokra az Alkotmányból és nemzetközi kötelezettségvállalásból is egyértelműen kötelező, „fair eljáráshoz” való joggal ellentétes, az ügyfél és más érintett személy érdekeit teljes mértékben figyelmen kívül hagyó eljárási rendet. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdése szerinti jogállamiság követelményére vezethető vissza a törvényalkotónak az a kötelezettsége, hogy a közigazgatási eljárási szabályok megalkotásakor ne önkényesen, kizárólag a hatékonyság, gyorsaság és szakszerűség egyébként méltányolható szempontjai alapján járjon el, hanem legyen tekintettel a tisztességes eljárás jogából fakadó követelményekre, az ügyfél alapjogaira és méltányolható érdekeire is. Nem összeegyeztethető a tisztességes eljáráshoz való joggal, végső fokon a jogállamiság elvével az, ha a törvényalkotó a hatékonyság szempontját úgy érvényesíti, hogy eközben a hatósági eljárás ügyfele személyként vagy hivatása, tevékenysége gyakorlásában kiszolgáltatottá, lényegében eszköztelenné válik a közhatalom fellépésével szemben. A „szolgáltató állam” és a „közmenedzsment” útkeresése közepette az állam-személy közötti közigazgatási viszonyban sem értelmezhető már a hagyományos hierarchikus, a fogalom eredeti értelme szerinti alá-fölérendeltség rendszere. A hivatalbóli eljárás hazai szabályozásban érvényesülő elve magában foglalja a hatóság tényállás tisztázására vonatkozó kötelezettségét. A tényállás tisztázása nem céltalan eljárást jelent. A hatóság az eljárás ezen szakaszában – törvényben szabályozott hatásköréhez igazodóan – azokat a releváns tényeket tárja fel és bizonyítja, amelyek döntésének az alapját képezik. A közigazgatási eljárás hazai szabályozása a szabad bizonyítás elvére épül, azaz a hatóság maga választja meg a bizonyítás lehetséges eszközeit, és azokat szabadon értékelve hozza meg döntését.

- 1.2. A közigazgatási hatósági eljárás általános elvei és szabályai az Mttv. speciális rendelkezéseivel együttesen érvényesülnek a Hatóság eljárásában. A Ket. a III. Fejezet, „Elsőfokú eljárás” alatt tárgyalja a tényállás tisztázására, a lefoglalásra, az ügyfél nyilatkozattételére és adatszolgáltatására, az iratokra, a szemlére és egyéb bizonyítási eszközökre vonatkozó eljárási szabályokat. Az Mttv. nem ruházta fel a Hatóságot előzetes bírói vagy ügyészi döntést igénylő nyomozati jogkörökkel. Ezért téves az az indítványozói megállapítás, amely szerint a Hatóság az ügyfél vagy az eljárás más résztvevője hivatali helyiségébe, egyéb kiadói helyiségekbe beléphetne és ott nyomozati jellegű tevékenység keretében vizsgálódhatna az iratok, dokumentumok között. Az Mttv. 155. §-áról összefoglalóan azonban megállapítható, hogy a Ket.-hez képest megerősíti a Hatóság adatokhoz való hozzáféréseinek lehetőségét, és ezzel szigorúbb feltételeket támaszt a közigazgatási eljárás alanyi oldalán, az eljárás résztvevői ebből a szempontból kötelezett oldalként jellemezhetőek.

2. Az indítványozók, valamint az alkotmányjogi panaszos az Smtv. 6. §-ának, illetve a 6. § egyes rendelkezéseinek megsemmisítését kérték arra hivatkozva, hogy az a sajtószabadság szükségtelen és aránytalan korlátozását jelenti. Több indítványozó az Smtv. 6. §-át az Mttv. IV. fejezetének általános eljárási szabályaival együttesen, a Hatóságnak juttatott megerősített eljárási eszközök fényében tartotta alkotmányellenesnek. A panaszos indítványában utalt arra a konkrét eljárásra, amelyben a nyomozó hatóság tanúként hallgatta ki, és arra kötelezte, hogy fedje fel újságíróként nyilvánosságra hozott cikkének információforrását. A panaszos a kötelezéssel szemben panasszal élt, amelyet azonban a nyomozó hatóság és az ügyészség is elutasított az Smtv. 6. § (3) bekezdésére hivatkozással. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a 2011. évi CVII. törvény 65. § (6) bekezdése 2011. augusztus 3-ai hatállyal módosította az Smtv. 6. § (3) bekezdését. A módosítás pontosítást jelent abban a tekintetben, hogy a médiatartalom-szolgáltatót a bíróságon kívül csak a nyomozó hatóság kötelezheti a forrásainak feltárására. Az Alkotmánybíróság kialakult gyakorlatára tekintettel az alkotmányossági vizsgálatot az Smtv.-be beépült, módosított rendelkezés tekintetében végezte el.

Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. §-ában meghatározott kritériumoknak. Az Abtv. 48. § (1) bekezdése kimondja: „[a]z Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogséremlme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”. Az Abtv. 48. § (2) bekezdése szerint „alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani”. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a Budapesti Rendőr-főkapitányság Szervezett Bűnözés Elleni Osztálya által foganatosított kötelezéssel szembeni jogorvoslati kérelmét az ügyészség elutasította. Az elutasító döntést az indítványozó 2011. november 7-én vette át, így indítványa határidőben érkezett. Az indítvány mellékleteként csatolt iratokból megállapította továbbá az Alkotmánybíróság azt is, hogy a nyomozó hatóság és az ügyészség az Smtv. azon rendelkezését alkalmazta, amellyel összefüggésben az indítványozó alapjogi jogséremlmét állította. Mivel az alkotmányjogi panasz az Abtv. formai követelményeinek megfelelt, ezért azt érdemi elbírálásra alkalmasnak tekintette.

A szabályozás alkotmányosságának vizsgálatát megelőzően szükséges áttekinteni az Európai Emberi Jogi Bíróságnak (a továbbiakban: Bíróság) az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 10. cikkéhez kapcsolódó, és kifejezetten az újságírói források felfedése tárgykörében kialakított gyakorlatát.

A Bíróság gyakorlatában alaphatározatnak tekinthető a W. Goodwin kontra Egyesült Királyság ügyben 1996. március 27-én meghozott határozat. A tárgykörben hozott döntések sorozatából (Roemen és Schmitt kontra Luxemburg, 2003. február 25., Ernst kontra Belgium, 2003. július 15, Nordisk Film & TV A/S kontra Dánia, 2005. december 8, Voskuil kontra Hollandia, 2007. november 22., Tillack kontra Belgium, 2007. november 27., Financial Times Ltd. és mások kontra Nagy-Britannia, 2009. december 15., Sanoma Uitgevers B.V. kontra Hollandia, 2010. szeptember 14., a továbbiakban: Sanoma-határozat) az alábbi álláspont körvonalazódik:

A Bíróság értelmezésében a sajtószabadság és a véleményszabadság a demokratikus társadalom egyik legfontosabb alapja, a sajtó pedig ebben kiemelkedően fontos szerepet játszik. Az újságírói források bizalmas jellegének megőrzése a sajtószabadság része, a sajtószabadság tartalmi eleme, „a sajtószabadság alapkőve”. Újságírói források nélkül a sajtó nem tud eleget tenni annak a feladatának, hogy a közérdekű kérdésekről tájékoztassa a nyilvánosságot („son rôle vital de chien de garde” – Sanoma-határozat, 50. pont.) Ezért a sajtószabadság jelentős korlátozása az a szabályozás, amely az újságírói forrásai felfedésére kötelezi.

A Bíróság által elbírált és a fentiekben hivatkozott esetek mindegyike nyomozó hatósági tevékenységhez kapcsolódott. A döntésekből az következik, hogy az ilyen jellegű korlátozásokat törvényben és egyértelműen kell megfogalmazni olyan eljárási garanciák mellett, amelyek alkalmasak megvédeni az újságírókat az illetéktelen hatósági, akár nyomozó hatósági beavatkozással szemben is. Eljárási garanciának tekinti a Bíróság az újságírói források kiadására kötelező döntéssel szemben az előzetes bírói felülvizsgálat lehetőségét, amely az információ bizalmas jellegének és a hatóság által állított „közérdek” fennállásának igazolására hivatott (W. Goodwin kontra Egyesült Királyság, 31. pont, valamint Sanoma-határozat 88. pont). A Bíróság leszögezte, „tisztában van azzal, hogy a nyomozó hatóság számára lehetetlen egy sürgősségi eljárásban részletesen megjelölni minden olyan érvet, amely a kötelezés vagy felhívás kiadása mellett szól. Ilyen esetekben a megszerzett dokumentumok megismerését és felhasználását közvetlenül megelőző független kontroll szükséges, amely lehetővé teszi annak megállapítását, hogy felmerül-e valamilyen bizalmas kérdés, és ha igen, az egyedi körülményekre tekintettel a hatóság által hivatkozott közérdeket felülírja-e a forrásvédelem általános közérdeke. A Bíróság álláspontja szerint egyértelmű, hogy a források azonosítását lehetővé tevő dokumentumok megismerését követő bármely független kontroll alkalmatlan a bizalomhoz való jog lényegének megőrzésére” (Sanoma-határozat, 91. pont).

A Bíróság álláspontja szerint a törvényi korlátozásnak az Egyezmény 10. cikk 2. bekezdésében foglaltakkal kell összefüggésben állnia. Az újságírói források feltárása csak abban az esetben válhat szükségessé, amennyiben a hatóságok számára nem áll rendelkezésre alternatív megoldás az adatok birtokába jutni. Amennyiben egyéb bizonyítási eszközök alkalmazásával is megszerezhető a nyomozó hatóság számára ugyanaz a tény vagy információ, az újságíró adatszolgáltatási kötelezettsége a sajtószabadság szükségtelen korlátozását jelenti. Végül a korlátozásnak arányosnak kell lennie. Értve ez alatt azt, hogy a források feltárására csak kivételes esetekben kerülhet sor, amikor azt emberi életben, egészségben keletkező sérelem vagy különösen fontos közérdek indokolja. A Bíróság álláspontja értelmében a források felfedése érdekében a nyomozó hatóság által kilátásba helyezett eljárás, annak realizálása nélkül is – önmagában a fenyegetettség, amely az újságírói forrásai felfedésére kényszeríti – megvalósítja az Egyezmény 10. cikkének sérelmét („effet inhibant”-„akadályozó hatás”, Sanoma-határozat, 65 és 71. pontok). Az Alkotmánybíróság a Bíróság forrásvédelemmel kapcsolatos gyakorlatát az Smtv. szabályozásának vizsgálatánál elfogadja.

Az Alkotmánybíróság eddigi esetjoga – a mértékadó nemzetközi bírói fórumhoz hasonlóan – az alapjogok érvényesülése szempontjából elsődlegességet biztosít az Alkotmány 61. §-a szerinti vélemény- és sajtószabadság alapjogának. Az Alkotmánybíróság gyakorlata azon a meggyőződésen alapul, hogy az egyén szabadsága és a társadalom demokratikus berendezkedése egymást feltételező, egymást erősítő princípiumok: a személyiségük kibontakoztatásában a jog által korlátozott egyének közössége a közügyek vitelében alternatívák nélküli, determinált világot épít. A sajtószabadság korlátozhatóságának aprólékos vizsgálata ezért nem öncél: a társadalom mint közösség elemi érdeke, hogy a közügyekhez kapcsolódó vélemények – és a vizsgálat tárgyát képező szabályozás esetében: a tényfeltáró újságírás – a nyilvános diskurzus részét képezzék, hiszen ez ad lehetőséget arra, hogy a társadalmi szempontból leghelyesebb, az azonosulásra alkalmas álláspont az álláspontok „piacán”, választás eredményeként születhessen meg. Ezért – más politikai alapjogokhoz, például a gyülekezéshez való joghoz, az egyesüléshez való joghoz hasonlóan – a sajtószabadság korlátozásának szükségessége és arányossága elsődlegesen nem tartalmi, sokkal

inkább következmény-szemponitú vizsgálatot igényel, a szavak tartalma helyett a szándékoltan kiváltott hatás vizsgálatát jelenti. A sajtó közhatalomtól független működéséhez tehát kiemelkedően fontos érdek fűződik, a sajtó működésének a közösség érdekében és nem a közhatalom feladatainak ellátását segítve kell munkáját végezni.

A fentiek fényében megállapítható, hogy az „újságírói források” azon információk alapját jelentik, amelyek a közügyekhez kapcsolódó nyilvános diskurzus számára elengedhetetlenek. Forrásvédelem címén nem az információ, nem az információt átadó személy, avagy dokumentum tarthat számot védelemre, hanem az információt átadó személy és az újságíró között fennálló bizalmi viszony, amelynek révén a közügyekkel kapcsolatos tények és vélemények a nyilvánosság elé kerülhetnek. Nem élvez tehát forrásvédelem címén büntetőjogi felelőtlenséget a bűncselekményt elkövető újságíró, avagy forrása, de önmagában a közérdekre hivatkozás sem elegendő e bizalmi viszony áttörésére. Az Smtv. tehát helyes és alkotmányos úton jár, amikor a hatóságokkal szemben is érvényesíthető jogként határozza meg az újságírói források védelmét. Ezzel a sajtószabadság érvényesítése oldaláról alapvetően alkotmányos irányba tereli a szabályozást, a nemzetközi standardokhoz igazítva az Smtv. megalkotásáig hiányos szabályozást. Megállapítható ugyanakkor az is, hogy a vizsgált rendelkezés értelmében a védelem csupán deklaratív mindaddig, amíg a nyomozó hatóság által állított közérdek – fennállásának és súlyának előzetes felülvizsgálata nélkül – elegendő ahhoz, hogy az újságíró forrásának kilétét, a forrás kilétének azonosítására alkalmas, birtokában lévő dokumentumokat kiadja a hatóság számára.

Az Smtv. 6. § (1) bekezdésének második mondatából az következik, hogy a törvényalkotó értelmezésében generálisan nagyobb érdek fűződik az arra feljogosított állami szerv vezetője által minősített irat ezen jellegének megőrzéséhez, mint például a minősített iratokban fellelhető esetleges korrupció nyilvánosság előtti leleplezéséhez. Nem vitatható, hogy a minősített irat ezen jellegének figyelmen kívül hagyása, illetéktelen általi nyilvánosságra hozatala adott esetben bűncselekménynek minősülhet, amelynek gyanúja esetén a nyomozó hatóságnak el kell járnia. Ugyanakkor a sajtó szabad működéséhez és ezen belül a források védelméhez kapcsolódó azon érdek, amely a közélet dolgaiban való tisztánlátáshoz fűződik, azt a kötelezettséget támasztja a jogalkotóval szemben, hogy tegye mérlegelés tárgyává, kösse az egyedi ügy körülményeihez, és a nyomozó hatóság véleményétől független bírói felülvizsgálathoz annak eldöntését, hogy a minősített iratokhoz köthető mely esetekben köteles az újságíró forrásai kiadására. A minősített adat védelme tehát a sajtószabadság szükséges korlátozása, de a minősített adat védelmének generálisan – azaz nem csak a kivételesen indokolt esetekre vonatkozóan – kimondott elsődlegessége a sajtószabadsággal szemben, az adott ügy körülményeit mérlegelő előzetes bírói felülvizsgálat hiányában a sajtószabadság aránytalan korlátozása.

Az Smtv. 6. § (1) bekezdése az információt átadó személyre [„az információt átadó személy (a továbbiakban: információforrás)"] terjed ki. Az Smtv. és az Mttv. sem vonja a védelem körébe azokat a dokumentumokat, iratokat, egyéb adathordozón elérhető adatokat, amelyek az informátor személyének azonosítását biztosítják, segítik. Deklaratív marad a forrásvédelem szabályozása akkor, ha az újságíró nem kötelezhető ugyan a forrás kilétének megnevezésére, ám a hatóság vagy a nyomozó hatóság az ügyre vonatkozó – és a forrás azonosítására alkalmas – valamennyi irata, dokumentuma, adathordozója átadására kötelezheti, amely kötelezéssel kapcsolatosan semmilyen megelőző jellegű jogorvoslattal nem élhet.

Az Smtv. 6. § (2) bekezdése értelmében „a médiatartalom-szolgáltató (...) jogosult információforrásai titokban tartására a bírósági és hatósági eljárások során is, feltéve, hogy a számára átadott információ közzétételéhez közérdek fűződik”. A 6. § (2) bekezdése a forrásvédelem alanyi jogának gyakorlását bírósági és hatósági eljárásokban bizonyítási feltételhez köti. Ezért a 6. § (2) bekezdése másképpen megfogalmazva azt jelenti, hogy a médiatartalom-szolgáltató a bírósági és hatósági eljárásokban nem hivatkozhat az információforrás kilétének védelmére, amennyiben nem tudja bizonyítani, hogy a számára átadott információ közzétételéhez közérdek fűződött. A forrás feltárásának szükségességét, az azonosításra alkalmas dokumentumok kiszolgáltatását tehát nem a hatóságnak kell bizonyítania, ahhoz elegendő, ha a médiatartalom-szolgáltató – a hatóság meglátása szerint – nem tudja kielégítően alátámasztani az információ közzétételének közérdekűségét. Miközben a rendelkezés a bizonyítási teherben megnyilvánuló kötelezettséggel meglehetősen tágra nyitja a sajtószabadság korlátozásának lehetőségét, aközben nem jelöli meg azt az alkotmányosan elfogadható legitim érdeket, célt, amely arra alapot adna. Nem állapítható meg olyan alapjog vagy alkotmányos elv, amelynek érvényre juttatása indokolná a forrásvédelem bizonyítási teherhez kötését. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Smtv. 6. § (2) bekezdésének utolsó fordulata a sajtószabadság szükségtelen korlátozása, és megsemmisítette azt. A megsemmisítés nem érinti sem a forrásvédelem alanyi jogának gyakorlását a médiatartalom-szolgáltatók részéről, sem pedig a 6. § (1) és (3) bekezdéseiben megjelölt közérdek érvényre juttatását.

Végül az Smtv. 6. § (3) bekezdése szerint a nyomozó hatóság által hivatkozott nemzetbiztonsági és közrendi érdek, a bűnmegelőzés és a bűncselekmények felderítésének érdeke önmagában, minden további felülvizsgálat nélkül

elegendő ahhoz, hogy a médiatartalom-szolgáltató felfedje az információforrás kilétét. A szabályozás e helyütt – szemben a minősített adatok védelme érdekében megfogalmazott kivétellel – ugyan előírja, hogy az információforrás felfedésére való kötelezésre még a felsorolt legitim célok érdekében is csak kivételesen indokolt esetben kerülhet sor, ugyanakkor nem korlátozza a nyomozó hatóság tényfeltárás körében végzett tevékenységét abban az értelemben, hogy másodlagossá tenné az újságírói forrásfeltárására kötelezés lehetőségét. A szabályozás nem teremti meg a médiatartalom-szolgáltatók bevonásával végzett nyomozó hatósági eljárások esetében a szubszidiaritás kötelezettségét.

Az Abtv. 49. §-a alapján hivatalból vagy bárki indítványára mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására akkor kerülhet sor, ha a jogalkotó szerv a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotási feladatát elmulasztotta, és ezzel alkotmányellenességet idézett elő. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában különböző esetkörökben állapított meg alkotmányellenességet az Abtv. 49. § (1) bekezdése szerinti hatáskörében eljárva. Mindegyikben azonos volt azonban az a körülmény, hogy a jogalkotói mulasztásnak és az előidézett alkotmányellenes helyzetnek együttesen kell fennállnia. A két konjunktív feltétel fennáll, ha alapjog érvényesüléséhez szükséges jogszabályi garanciák hiányoznak [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227, 231.], vagy amennyiben az adott szabályozási koncepción belül az Alkotmányból levezethető tartalmú jogszabályi rendelkezés hiányzik [22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 113.; 29/1997. (IV. 29.) AB határozat, ABH 1997, 122, 128.; 15/1998. (V. 8.) AB határozat, ABH 1998, 132, 138.] és akkor is, ha a jogalkotó nem megfelelő tartalommal szabályozott [15/1998. (V. 8.) AB határozat, ABH 1998, 132, 138–139.].

A sajtószabadság aránytalan korlátozására tekintettel mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenes helyzet keletkezett azzal, hogy a szabályozás generális kötelezettségként, és nem a kivételesen indokolt esetekre, illetve egyéb módon meg nem szerezhető adatokra korlátozva (szubszidiaritás kötelezettsége), valamint független bírói felülvizsgálat nélkül írják elő a források feltárását bármely minősített adat illetéktelen átadása és nyilvánosságra hozatala esetén [6. § (1) bekezdés második mondata]. E mellett önmagában a nemzetbiztonságra, a bűnfeltárára, valamint a bűnmegelőzésre hivatkozással [6. § (3) bekezdés] teszik lehetővé a nyomozó hatóság információforrásokhoz való hozzájutását. Az Smtv. 6. §-ának és az Mttv. IV. Fejezet, általános eljárási szabályainak, különösen az Mttv. 155. §-ának együttes olvasata alapján az a következtetés vonható le, hogy a médiatartalom-szolgáltató az Smtv. 6. §-ában szabályozott forrásvédelem körében is az általános szabályok szerint, a szubszidiaritást és eljárási garanciákat nélkülöző eljárásban köteles a hatóság adatszolgáltatásra, forrásfeltárára kötelező határozatának eleget tenni. A médiatartalom-szolgáltatással összefüggésbe hozható minden adatra kiterjedő adatszolgáltatási kötelezés révén, a fentiek szerinti mérlegelést biztosító bírói felülvizsgálat hiánya miatt pedig a hatóság nehézség nélkül azonosíthatja az információt átadó személy kilétét, annak feltárására irányuló kötelezés nélkül is.

Jóllehet az Alkotmánybíróság az alkotmányellenes mulasztás indokait az Smtv. 6. § (1) és (3) bekezdésének vizsgálata során állapította meg, az alkotmányellenesség jogkövetkezményeit az Országgyűlés az Mttv. adatszolgáltatási kötelezettségeket előíró 155. §-ának módosításával köteles levonni.

Az Smtv. 6. §-a anyagi jogszabály, amely a médiatartalom-szolgáltatók és alkalmazottaik számára állapítja meg az információ-forrás kilétének titokban tartásához fűződő jogot. Az Smtv. 6. § (2) bekezdése értelmében e jog azonban nemcsak a médiahatóság, hanem bármely hatósági eljárásban gyakorolható, amely főszabály alóli kivételeket – eljárási garanciák nélkül – rögzíti a 6. § (1) és (3) bekezdései. Az alkotmányjogi panasz mellékleteként csatolt iratokból egyértelműen kiderül, hogy az újságíró – eljárási garanciák hiányában – nem csupán a médiahatósági, de a büntetőeljárásban sem tudja a forrásvédelemhez fűződő jogait gyakorolni. Hasonló szabályozási hiányosság áll fenn többek között a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvényben és a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvényben is. Az Smtv. 6. §-a által védett információk ugyanis nem azonosíthatók a foglalkozáshoz kapcsolódó titkokkal, ahol a titokbirtokos döntéséhez kötődik a titok nyilvánosságra hozatala. Az újságírói források védelmének esetében a védelem tárgya az információt átadó személy és az újságíró közötti bizalmi viszony, és nem az információ zártan kezelése. Ezért az újságíró is dönthet úgy, hogy megszüntetve a bizalmi viszonyt, feltárja a hatóság előtt az információforrás kilétét.

A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – generálisan, a jogrend egészére nézve állapította meg a forrásvédelemmel kapcsolatos eljárási garanciák szabályozási hiányosságát. Akkor válik a forrásvédelem intézménye valódi védelemmé, ha az újságíró úgy a nyomozó hatóság által, mint bármely más hatóság által folytatott eljárásban a nyilatkozattételt vagy adatszolgáltatást – legalábbis a forrásai védelmére tekintettel – megtagadhatja, és az eljárási törvények egyértelműen rendezik azokat a kivételes eseteket, amikor bírói felülvizsgálat mellett mégis köteles a hatóságokkal együttműködni.

Mindemellett az Alkotmánybíróság az Smtv. 6. § (3) bekezdésének alkotmányellenességét nem állapította meg, ezért az alkotmányjogi panaszt elutasította.

3. Az Mttv. 155. § (2) bekezdése azt az adatkört rendezi, amelyhez a Hatóság hozzájuthat, a (3), (4), (5) és (7) bekezdése pedig azt a kötelezett kört szabályozza, akiket a Hatóság adatszolgáltatással kapcsolatos tényfeltárási tevékenysége érint. Ebbe a körbe tartozik elsődlegesen az ügyfél, az eljárás egyéb résztvevője, ezek megbízottai, alkalmazottai, illetve az ügyféllel és az eljárás egyéb résztvevőjével egyéb jogviszonyban álló személy. Végzéssel kötelezheti adatszolgáltatásra, illetve bizonyítási eszközök átadására a Hatóság az ügyfélen és az eljárás egyéb résztvevőjén kívüli más személyt vagy szervezetet is. Szemben a Ket. rendelkezéseivel (51. §), ahol az ügyféli nyilatkozatnak és adatszolgáltatásnak – a bizonyítási eszközök között – főszabály szerint jogvédelmi jellege van, az Mttv. a bizonyítás ezen eszközeit rendbírósággal fenyegetett kötelezettségként írja elő. Az adatszolgáltatási kötelezettség – a médiaszolgáltatással, a sajtótermék kiadásával, illetve a műsorterjesztéssel kapcsolatos – minden adatra kiterjed, ideértve az adathordozó eszközöket, iratokat és a törvény által védett titkokat is. Az adatszolgáltatási kötelezettség lényegében feltétlen, mert az Mttv. 155. § (5) bekezdése kizárja az ügyfél esetében a Ket. 51. § (4) bekezdése szerinti adatszolgáltatás megtagadására vonatkozó jogot, illetve – a Ket.-tel szemben és a titoktartási kötelezettség alóli felmentés hiányában is – az eljárás során tanúként idézett személy az üzleti titokra vonatkozóan köteles vallomást tenni. A Hatóság adatszolgáltatással és nyilatkozattétellel kapcsolatos döntéseivel szemben az ügyfél és az eljárás egyéb résztvevője jogorvoslattal nem rendelkezik, a kötelezettség teljesítése mellett meghatározott körben kérheti az adatok zártan kezelését (153. §), amelyet azonban a Hatóság – bírói kontrollal biztosított – végzésével feloldhat. Bírói jogorvoslattal csak az Mttv. 155. § (4) bekezdése szerinti „más személy vagy szervezet” – adott esetben az ügyfelet a közigazgatási eljárásban képviselő ügyvéd – élhet, akit a Hatóság végzésével a bizonyítási eszköz átadására kötelez. A Hatóság a birtokába jutott adatokat kezeli, és az Mttv. 155. § (8) bekezdése értelmében – kivételesen indokolt esetben – az egyedi ügyben tudomására jutott bármely adatot a hatékonyság és az ügyfelek tehermentesítése érdekében más egyedi ügyben folytatott eljárásában is felhasználhatja.
3. 1. Az indítványozók álláspontja szerint az Mttv. 155. §-a sérti az Alkotmány személyes adatok védelmét garantáló 59. § (1) bekezdésében foglaltakat, mert a szabályozás lehetőséget ad a Hatóság számára a tényfeltárási kötelezettség teljesítése kapcsán személyes adatok megismerésére, kezelésére és arra, hogy törvényben védett adatok jogorvoslat nélküli kiadására kötelezze az érintetteket, illetve felhatalmazza a Hatóságot a „készletre” történő adatgyűjtésre. A személyes adat fogalmát a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 2. § 1. pontja rendezi akként, hogy az „bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés. A személyes adat az adatkezelés során mindaddig megőrzi e minőségét, amíg kapcsolata az érintettel helyreállítható. A személy különösen akkor tekinthető azonosíthatónak, ha őt – közvetlenül vagy közvetve – név, azonosító jel, illetőleg egy vagy több, fizikai, fiziológiai, mentális, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára jellemző tényező alapján azonosítani lehet”. A törvényi meghatározás értelmében tehát csak a természetes személy azonosítására alkalmas adatok kezelése lehet a szabályozásban aggályos. A személyes adatok védelmét az Alkotmánybíróság – az alapjog aktív oldalát hangsúlyozva – információs önrendelkezési jogként értelmezte, tehát az alapjog lényege, hogy a személy maga rendelkezik személyes adatainak felhasználásáról, kezeléséről. Ehhez képest kivételes lehetőség, hogy a személyt a törvényalkotó kötelezze személyes adatainak szolgáltatására. Mivel az adatszolgáltatásra irányuló kötelezettség az információs önrendelkezéshez való jog korlátozását jelenti, ezért az utóbbi esetben a törvény akkor alkotmányos, ha precízen meghatározza az érintett személyes adatok körét és az adatkezelés módját, illetve amennyiben az adatkezelést követhető, objektív korlátok közé szorítja [elsőként a 15/1991. (IV. 13.) AB határozat, ABH 1991, 41–43.]. Az adatkezelés axiomatikus alkotmányos követelménye az adatgyűjtés célhoz kötöttsége, amely követelménynek az adatgyűjtés, az adatfeldolgozás, az adatkezelés minden szakaszában meg kell felelnie. Mindaddig, amíg az adatkezelés alkotmányos célja fennáll, az információs önrendelkezési jog korlátozása – annak legalábbis szükségessége – alkotmányos. „Az információs önrendelkezési jog korlátozásának feltétele és egyben legfőbb garanciája is az adatkezelés célhoz kötöttsége”. [1034/E/2005. AB határozat, ABH 2008, 2344.] A Ket. és az Mttv. rendelkezéseiből egyértelműen kitűnik, hogy a közigazgatási szerv hatósági eljárása során szükségképpen gyűjt és kezel személyes adatokat, az ügyfeleket és az eljárás más résztvevőit törvényi kötelezettség terheli meghatározott körben személyes adataik kiszolgáltatására. Ez az adatszolgáltatási kötelezettség azonban a hatósági eljárás ügyfelének és más, a hatósági eljárással érintett személy azonosításához szükséges adatokra korlátozódhat csupán, amely viszont a hatósági eljárás „sikeréhez”, a hatósági döntés meghozatalához mint célhoz kötött. Az Mttv. indítványokban támadott 155. §-a szerinti adatszolgáltatás kötelezettség nem személyes adatok

kiszolgáltatására, hanem a 155. § (2) bekezdésében egyértelműen megjelölt és a jogalkalmazásban jól körülhatárolható körben kötelezi az érintetteket: a Hatóság „a médiaszolgáltatással, sajtótermék kiadásával, illetve műsorterjesztéssel” kapcsolatos körben jogosított az adatkezelésre, az eljárással érintett személyek pedig ebben a körben kötelezettek az adatok szolgáltatására. Elkerülhetetlen, hogy a Hatóság a hatósági eljárás során személyes adatok birtokába jusson, azok kezelésére azonban a Ket. 17. §-a révén joga van. Értelemszerű, hogy a Hatóság az Smtv., illetve az Mttv. rendelkezéseinek érvényre juttatása érdekében nem kezelheti a médiatartalom-szolgáltatók képviselőinek, alkalmazottainak magánéletére vonatkozó, szenzibilisnek tekinthető személyes adatait. Jogsértő az a hatósági gyakorlat, amely a „médiaszolgáltatással, sajtótermék kiadásával, illetve műsorterjesztéssel” kapcsolatos adatokon túli személyes adatok kezelésére is kiterjed, ugyanakkor az ilyen jogsértés a hatósági eljárás, illetve a közigazgatási bíróság által gyakorolt jogszerűségi kontroll és nem az Alkotmánybíróság által elvégzendő absztrakt alkotmányossági kontroll kérdése. A személyes adatok kezelésének parttalanságára, a célhoz kötöttség hiányára, és ezen az alapon az Mttv. 155. §-ának alkotmányellenességére hivatkozó indítványokat tehát az Alkotmánybíróság ebben az összefüggésben nem látta megalapozottnak.

- 3.2. A továbbiakban az Alkotmánybíróság a törvény által védett adatokra, titkokra vonatkozó feltétlen adatszolgáltatási kötelezettség esetkörét vizsgálta. A titokvédelem a jogban olyan anyagi és eljárási garanciarendszer, amely a személy (személyek) bizonyos ismereteinek a közösségtől való távoltartását biztosítja mindaddig, amíg azt a személy (személyösszesség) szükségesnek ítéli. A jogi védelem tárgya tehát a személyes tudattartalom megőrizhetősége, illetve a nyilvánosságra hozatal módja és formája, azaz a titok feletti rendelkezés. A természetes és jogi személyek esetében a megőrizni kívánt tudattartalom, a „titok” a magánélet részét képezi, abba a szférába tartozik, amely a közösség, az állam, illetve a közhatalom előtt csak meghatározott körülmények között, a szükségesség indokolt és elfogadható esetében és a szükségesség által feltétlenül diktált arányban nyílik meg.

Számtalan titokfajta létezik. A jog sajátos logikája szerint értékeli és részesíti védelemben a védelemre méltókat: a jog védi a magántitkot, levéltitkot, az orvosi, a gyógyászati és az ügyvédi titkot. Garantálja az üzleti titok, know how közösség előli, vagy sokkal inkább a piac más szereplői előtti megőrzését. Hasonló okok szólnak a gazdasági jogban védett úgynevezett gazdasági titkok, úgymint banktitok, értékpapírtitok, avagy biztosítási titok védelme mellett. Külön kell említeni az adótitkot és a könyvvizsgálói titkot. A korábban titokként kezelt „államtitok” és „szolgálati titok” kategóriákat a törvényalkotó annak belátásával módosította a közelmúltban, hogy az államnak nem „titkai” vannak a közösséggel, a társadalommal szemben, hanem éppen a közösség, a társadalom érdekében lehet szükséges bizonyos információk zártan kezelése. E tudattartalmak, adatok több jogág általi védelme nem szűkül a magánjogi, piaci szereplők közötti viszonyrendszerre, eltérő feltételekkel ugyan, de az állammal, a közhatalommal szemben is érvényesíthető.

Az Mttv. és az Smtv. indítványokkal érintett rendelkezései kapcsán két titokfajta szabályozását kellett az Alkotmánybíróságnak vizsgálni. Az Mttv. 155. § (2) bekezdése szerint a Hatóság eljárási bírsággal garantálva megismerheti az ügyfél törvény által védett titkait, különösen az üzleti titkokat, és birtokába juthat a jogi képviselőjével folytatott kommunikációnak is. A továbbiakban az Alkotmánybíróság elsőként az üzleti titok nyilvánosságra hozatalának szabályozását, azt követően pedig a jogi képviselővel folytatott kommunikáció esetkörére vonatkozó rendelkezések alkotmányosságát vizsgálja.

- 3.2.1. Az üzleti titok, a bizalmas üzleti adatok fogalmát a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 81. § (2) bekezdése definiálja, amely szerint: „[ü]zleti titok a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó minden olyan tény, információ, megoldás vagy adat, amelynek nyilvánosságra hozatala, illetéktelenek által történő megszerzése vagy felhasználása a jogosult jogszerű pénzügyi, gazdasági vagy piaci érdekeit sértené vagy veszélyeztetné, és amelynek titokban tartása érdekében a jogosult a szükséges intézkedéseket megtette.” A Ptk. egyebekben a 81. § (1) bekezdésében személyhez fűződő jog megsértéseként értékeli azt, ha valaki „(...) a levéltitkot megsérti, továbbá aki a magántitok vagy üzleti titok birtokába jut, és azt jogosulatlanul nyilvánosságra hozza vagy azzal egyéb módon visszaél”. A jogi védelem iránya tehát ebben az esetben nem az a tény, hogy valaki a titok birtokába jutott, hanem a titok nyilvánosságra hozatala, amely érdeksérelmet okoz a titokbirtokosnak. Az üzleti titok fogalma ugyanakkor egyértelművé teszi, hogy csak azok az adatok minősíthetők üzleti titoknak, amelyek illetéktelen nyilvánosságra hozatala vagy felhasználása a titok birtokosának érdek- vagy jogsérelmet okoz. Egy adat üzleti titokká minősítése és ezzel törvényi védelem alá helyezése ugyanakkor azt is feltételezi, hogy a titokbirtokos jogszerű érdekében álljon az adat megőrzése. A jogszerűtlen célt szolgáló adat lehet bizalmas üzleti információ, de nem állhat jogi védelem alatt. Végül a jogi védelem feltétele az is, hogy a titokbirtokos az adatot, információt („tény, információ, megoldás vagy adat”) maga is üzleti titokként kezelje, és az ahhoz szükséges intézkedéseket tegye.

Működő piacgazdasági viszonyok, a gazdasági verseny keretei között az üzleti titoknak minősülő tények, információk, megoldások vagy adatok nagy jelentőséggel bírnak. Egy gazdasági társaság ilyen adatokra építi gazdasági, pénzügyi vállalati stratégiáját, ilyen információkra alapozva hozza meg döntéseit, melyek biztosítják piaci jelenlétét, prosperálását, a piacon elfoglalt helyét, avagy az ilyen információk nyilvánosságra kerülése eredményezheti a piacról való kiszorulását. Az üzleti titkok jelentőségének tágabb perspektívát adnak a határokon átnyúló gazdasági viszonyok, de legalábbis az egységes európai piac összefüggése, az a tény, hogy a vállalkozások, a média ágazaton belül is az európai piaci dimenziókban hozzák meg gazdasági döntéseiket. Az Európai Unió Bírósága eddigi gyakorlatában az üzleti titok védelmét alapelveként fogadta el (C-53/85. sz., AKZO Chemie és AKZO Chemie UK kontra Bizottság ügyben 1986. június 24 én hozott ítélet 28. pontja, C 36/92. sz., SEP kontra Bizottság ügyben 1994. május 19 én hozott ítélet 37. pontja, C-450/06. sz. Varec SA kontra Belga Állam ügyben 2008. február 14-én meghozott ítélet 49. pontja).

A magántitokhoz való alkotmányos jog a magánszféra részeként értelmezhető. A magánszférát és annak védelmét biztosító jog tartalmát az Alkotmánybíróság 36/2005. (X. 5.) AB határozatában olyan, mások elől elzárt területként jellemezte, ahová behatolni az érintett akarata ellenére nem lehet [36/2005. (X. 5.) AB határozat, ABH 2005, 390, 400.]. Az Alkotmány 59. § (1) bekezdése szerinti magántitok védelméhez való jog is olyan ismeretek, információk, adatok stb. összessége, amelynek másoktól, különösen az állami közhatalomtól való elzártságát a törvénynek garantálnia kell. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az alapjogok nem feltétlenül csak természetes személyeket illetnek meg, egyes jogok sérelmére hivatkozhatnak jogi személyek is, amennyiben az az alapjog természetére tekintettel értelmezhető [elsőként: 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 77.; a későbbiekben: 40/2005. (IX. 19.) AB határozat, ABH 2005, 427, 440.; 38/2006. (IX. 20.) AB határozat, ABH 2006, 498, 493.; legutóbb: 8/2010. (AB határozat, ABH 2010, 23, 51–52.]. Az Alkotmánybíróság – az üzleti titok Ptk.-beli meghatározására és a jogi személy gazdálkodó szervezetek életében betöltött jelentőségére tekintettel – a magántitok egyik fajtája, az üzleti titok esetében is megállapította az alkotmányos védelem szükségességét. Az alapjog korlátozásának fentebb már részletezett kritériumai szerint az Alkotmánybíróság vizsgálja a korlátozás célját, e cél fontosságát, valamint a cél elérése érdekében szükségessé váló korlátozással okozott alapjogsérelem súlyát és azt, hogy a jogalkotó a célhoz képest a legenyhébb eszközt választotta-e.

Az adatszolgáltatás kötelezettsége – és ezzel az üzleti titkokra vonatkozó adatok szolgáltatásának kötelezettsége – az Smtv.-ben meghatározott tartalmi szabályok és a médiumok szabad működése előtti korlátok érvényesítésének eszköze, ezért a Hatóság az alkotmányosan elfogadható célok érdekében jogosult az adatok birtokába jutni. Az arányosság kérdését vizsgálva figyelemmel kell lenni arra, hogy az üzleti titok megismerésében elsődlegesen a gazdaság más szereplői, a médiapiac egyéb résztvevői érdekeltek, az üzleti titok védelmét ezért a piaci mechanizmusok torzításmentes működésének biztosítása indokolja, ahogy erre az Európai Unió Bírósága gyakorlatában rá is mutatott. A jogsértő magatartásokkal kapcsolatban vizsgálódó Hatóság, lévén nem gazdasági szereplő, törvényi felhatalmazással – a gazdasági társaság jogszerű érdekeinek tiszteletben tartása mellett – jogszerűen juthat az üzleti titok birtokába. A törvényi szabálynak ezért arra kell figyelemmel lenni, hogy az eljárás során a Hatóság tudomására jutott üzleti titok a piac egyéb szereplői elől maradjon elzárt információ. Ezt pedig az Mttv. 153. §-a lehetővé teszi, mivel az üzleti titoknak nyilvánosságot engedő hatósági határozattal szemben halasztó hatályú bírói jogorvoslatot biztosít. A sajtószabadság jogával összefüggésben sincs olyan specifikus, alkotmányos érdek, amely a gazdasági szereplők egymás közötti viszonyait érintő üzleti titok Hatóság előli elzárását indokolhatná, a Hatóság garanciákkal biztosított megismerési jogát korlátozhatná. Ezért ebben a tekintetben az Alkotmánybíróság az indítványokat elutasította.

- 3.2.2. Az Mttv. 155. §-ának rendelkezései értelmében a Hatóság jogosult a – médiaszolgáltatással, sajtótermék kiadásával, illetve műsorterjesztéssel kapcsolatos – törvény által védett információk között az ügyvédi titok megismerésére is.

Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában fokozott jelentőséget tulajdonított a védelemhez való jognak és ezen belül az ügyvédi titok megőrizhetőségének. 169/2010. (IX. 23.) AB határozatában összefoglalta az ügyvédi státusszal és az ügyvéd bírósági, elsődlegesen büntetőeljárásokban betöltött szerepével kapcsolatos eddigi megállapításait. Hangsúlyozta, hogy a védőként megszerzett információk nyilvánosság elé tárásának tilalma [az ügyvédekéről szóló 1998. évi XI. törvény 8. § (3) bekezdése] kifejezetten az Alkotmány 57. § (1) és (3) bekezdéseiben foglalt tisztességes eljáráshoz való jog és ezzel összefüggésben a védelemhez való jog érvényesítését szolgálja. A védőként megszerzett adat megismeréséhez olyan alapvető és alkotmányosan méltányolható érdek fűződik, amely kizárja azt is, hogy az ilyen „titok” a büntetőeljáráshoz kapcsolódó polgári peres eljárásban az ügyvéd tanúkénti kihallgatása esetén a bíróság előtt ismertté váljon [ABH 2010, 814, 822.]. Hasonló tartalommal, az ügyvédi titok megőrzéséhez fűződő

alkotmányos érdek védelmének jegyében hozott döntést az Alkotmánybíróság 192/2010. (XI. 18.) AB határozatában. A nyomozati jellegű eszközök alkalmazására is jogosított egészségügyi államigazgatási szerv birtokába kerülő, a közigazgatási eljárás ügyfele és jogi képviselője közötti kommunikációt tartalmazó védett iratok nem válhatnak automatikusan az eljárás részévé, lefoglalásuk esetében a bizonyítás ezen módja ellen halasztó hatályú jogorvoslatot kell biztosítani az ügyfél számára [ABH 2010, 969, 992-994.]. Az Alkotmánybíróság rámutatott ezen titokfajta lényegére: a lefoglalást elrendelő végzés elleni halasztó hatályú jogorvoslat hiányában az a bizalmas kommunikáció jut a hatóság, esetleg a nyilvánosság tudomására, amelynek megőrzéséhez az ügyfélnek nyomós (magán, üzleti, gazdasági) érdeke fűződik. Éppen a bizalmas kommunikáció ezen jellege, a „titok” lényege veszik el azáltal, hogy az ügyfél az ilyen iratok hatósági lefoglalása esetén csak az eljárást befejező határozat ellen élhet jogorvoslattal [ABH 2010, 969, 994.]. Az Alkotmánybíróság hivatkozott határozatában utalt továbbá arra is, hogy az Európai Unióban és a hazai versenyjogban, valamint az ahhoz kapcsolódó közigazgatási eljárásokban az ügyfél és az ügyvédje közötti bizalmas kommunikáció védeltsége („legal privilege”) alapelv, amelyet az Alkotmánybíróság hivatkozott döntésében kiterjesztett más közigazgatási eljárásra is [ABH 2010, 969, 993.].

Az Mttv. 155. § (2) és (5) bekezdéséből az a következtetés adódik, hogy a Hatóság az ügyfelet az ügyvédjével, jogi képviselőjével folytatott bizalmas kommunikációt tartalmazó irat, dokumentum szolgáltatására is kötelezheti. A 155. § (4) bekezdése az ügyvéd számára az ügyvédként tudomására jutott tények – azaz ügyfele érdekében bizalmasan kezelt adatokat tartalmazó – iratok, dokumentumok és eszközök kiadására kötelező végzéssel szemben ugyan jogorvoslatot biztosít, ám ezt a védelmet a (2) és (5) bekezdésben foglaltak az ügyfél oldaláról és kárára teljességgel kiüresítik. Az ügyfél számára előírt adatszolgáltatási kötelezettség az ügyvédjével folytatott bizalmas kommunikáció tekintetében is feltétlen. Az Mttv. 155. §-a az adatszolgáltatási kötelezettség oldaláról nem különböztet adat és adat között, nem különbözteti meg az V.2. alatt vizsgált forrásvédelem és az ügyvédi titok körébe tartozó adatokat az egyéb adatoktól, amellyel a szabályozásban az Alkotmány 57. § (5) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jogot sértő hiányosság keletkezik. Amennyiben a védett titkot és adatot tartalmazó dokumentumok az eljárás részévé válnak, úgy előzetesen kell biztosítani, hogy a titokbirtokos fellépessen a védeltség megőrizhetősége érdekében az adatszolgáltatásra kötelezéssel szemben. Az Mttv. szabályozása értelmében az ügyfél joga arra terjed csupán ki, hogy kérje ezen adatok zártan kezelését. Amennyiben a Hatóság az ügyfél hozzájárulása nélkül mégis elrendeli a bizalmas adatok nyilvánosságra hozatalát ezen döntés ellen, utólag jogosult halasztó hatályú bírósági jogorvoslattal élni [Mttv. 153. § (8) bekezdés]. A jogorvoslat joga tehát akkor illeti meg az adatszolgáltatásra kötelezett személyt, amikor az alkotmányos védelmet élvező ügyvédi titok tartalma – és az információforrás kiléte – már ismertté vált a Hatóság előtt, így a bizalmas kommunikációnak éppen a lényege vesz el.

A szabályozás hiányosságai – a forrásvédelem körébe tartozó adatokhoz hasonlóan – az ügyvédi titok megőrizhetősége tekintetében az Alkotmány jogorvoslathoz való jogot rögzítő 57. § (5) bekezdésébe ütköző mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet idéz elő. Az Alkotmánybíróság a jelen indoklás V.2. pontjában már kifejtette, hogy az eljárási garanciák hiánya a forrásvédelem jogát kiüresíti. Ismételten utalva a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességgel kapcsolatos, az V.2. pont alatt hivatkozott gyakorlatára, az ügyvédi titokkal összefüggő adatszolgáltatási kötelezettség esetében is megállapította az Mttv. 155. §-ának alkotmányellenességét.

4. A továbbiakban az Alkotmánybíróság az Mttv. 175. §-ának vizsgálatát végezte el, mivel az indítványozók egy csoportja annak az Alkotmány 59. § (1) bekezdésébe, illetve a 61. § (2) bekezdésébe ütköző alkotmányellenességét állította. Arra hivatkoztak, hogy az Mttv. 175. §-a szükségtelenül, ezért alkotmányellenesen korlátozza az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében védett személyes adatok védelméhez fűződő alapjogot és az Alkotmány 61. §-ában szabályozott sajtószabadságot.

A jelen határozat V.3.1. pontja már utalt az Alkotmány 59. § (1) bekezdésének, a személyes adatok védelméhez való alapjog tartalmi kérdéseire, a szabályozási koncepció azon mozzanatára, hogy a Hatóság eljárása hatósági jogköréhez kötött, ezért a szükséges személyes adatok kezelésén kívül az Mttv. személyes adatok cél nélküli kezelésére nem ad lehetőséget. Az Alkotmánybíróság indoklását azzal egészíti ki, hogy a már hivatkozott 15/1991. (IV. 13.) AB határozatában alkotmányellenesnek ítélte azt is, ha a vizsgált szabályozás lehetőséget ad a személyes adatok meghatározott, alkotmányosan értékelhető cél nélküli, „készletre” történő gyűjtésére (ABH 1991, 40, 42.). Mivel az Mttv. szabályozása személyes adatok tekintetében nem jogosítja a Hatóságot adatszolgáltatás előírására, ezért ebben a körben az Alkotmány 59. § (1) bekezdését sértő, „készletre történő” adatgyűjtésre sem jogosíthat fel. Az Alkotmánybíróság ebben a tekintetben elutasította az indítványokat.

Az Mttv. IV. Fejezete 144–165. §-ai rendelkeznek a Hatóság általános eljárási szabályairól. A egyes „eljárástípusokhoz” kapcsolódó különös eljárási szabályokat pedig ugyanezen Fejezet 167–181. §-ai tartalmazzák. A különös eljárási szabályok között jelenik meg a 175. §, amely önálló eljárásként tételezi az adatszolgáltatást. Az Mttv. 175. §-a szerint a Hatóság e törvényben meghatározott „hatósági hatáskörébe utalt feladatok ellátásához elengedhetetlenül szükséges” körben kötelezheti adatszolgáltatásra a médiatartalom-szolgáltatókat. Az „adatszolgáltatási eljárás” keretei között az első mozzanat az adatszolgáltatásra való felhívás, amelynek figyelmen kívül hagyása határozati kötelezést von maga után. A határozati kötelezés címzettje minden médiatartalom-szolgáltató, amely egyebekben a Hatóság bármely hatósági eljárásának is alanya lehet, tárgya időszakos vagy folyamatos, helyszínre vagy folyamatba épített táv-adatszolgáltatás. E határozattal szemben halasztó hatályú bírósági felülvizsgálattal élhet az ügyfél. Az Mttv. az „adatszolgáltatási eljárás” során született határozat végrehajtását eljárási bírsággal mint szankcióval kényszeríti ki. Az „adatszolgáltatási eljárás” a szabályozás tartalmából kitűnően nem önálló hatósági eljárás, hanem a Hatóság egyéb, Mttv.-ben megjelölt hatósági eljárásainak előkészítését hivatott szolgálni. A Hatóság az Mttv. 175. §-a szerinti kötelezettség előírása alapján szolgáltatott adatok elemzése révén juthat arra a következtetésre, hogy megindítja az Mttv.-ben konkrétan megjelölt, formális szabályokhoz kötött hatósági eljárásainak valamelyikét. Az „adatszolgáltatási eljárás” során olyan adatok szolgáltatására kötelezi a médiatartalom-szolgáltatókat, amelyeknek általános hatósági felügyeleti eljárása (Mttv. 167. §), piacfelügyeleti eljárása (168. §), a médiapiaci ágazat vizsgálatára irányuló eljárása (169. §), avagy a kiegyensúlyozott tájékoztatás kötelezettségének megsértése esetén folytatott eljárása (181. §) keretében nagy bizonyossággal birtokába jut.

Minden az állam oldaláról érkező, a médiatartalom-szolgáltatók tevékenységébe való beavatkozásra is alkalmas fellépés korlátozza a sajtó szabadságát. Ahogy arra a jelen határozatban már történt utalás, a sajtószabadság joga kitüntetett alapjog, az állam demokratikus működésének sarokköve: joga és egyben felelőssége is, hogy közhatalom birtoklása nélkül gyakoroljon „nyilvánosságkontrollt” az állami szervek működése felett, és jelezze a nyilvánosság számára a demokratikus működés zavarait, torzulásait. A beavatkozás alkotmányosságát annak az Alkotmány alapján indokolható célja, érvényre juttatni kívánt alapjog vagy alkotmányos elv legitimálja. Mivel az Mttv. 175. §-a alapján szolgáltatott adatokat a Hatóság egyéb hatósági eljárásai során is megszerezheti, ezért nem állapítható meg olyan alkotmányosan elfogadható cél, érdek, amely igazolhatná az állami közhatalom folyamatos jelenlétét. Az Alkotmánybíróság az Mttv. 175. §-a szerinti adatszolgáltatási kötelezettséget a sajtószabadság szükségtelen korlátozásának tekinti. Az „adatszolgáltatási eljárásban” a Hatóság hatósági és nem egyéb feladatai, avagy jogkörei teljesíthetősége érdekében jogosult az adatszolgáltatási kötelezettség előírására. A 175. §-ban megjelölt cél általános és bizonytalan: olyan célt tételez, amelyet a Hatóság más hatósági eljárásai keretében és a médiatartalom-szolgáltatók számára egyértelműen felismerhetően, szabályozott keretek között elérhet. Ugyanakkor a 175. § alapján indult eljárásban az ügyfelek és az eljárás más résztvevői nem tudhatják bizonyossággal, hogy csupán hatósági ellenőrzés, avagy felügyeleti eljárás előkészítésének alanyai az adatszolgáltatás révén. Tekintettel az Alkotmány 61. § (2) bekezdése szerinti sajtószabadság kiemelkedő jelentőségére, korlátozhatóságának szigorú követelmény-rendszerére, és figyelemmel az Mttv. 175. §-ának megfogalmazására, az Alkotmánybíróság a támadott rendelkezést a határozatának kihirdetését követő naptól megsemmisítette.

VI. Ezt követően az Alkotmánybíróság azokat az indítványokat bírálta el, amelyek szerint a Média- és Hírközlési Biztos (a továbbiakban: Biztos) jogintézményének létrehozása és eljárási lehetőségének meghatározása sérti a vélemény- és sajtószabadság korlátozására irányadó alkotmányos követelményeket. A Biztos jogköre a médiaszolgáltatók, a sajtóterméket kiadók és az elektronikus hírközlési szolgáltatók tevékenységére terjed ki. Az indítványok alapján az Alkotmánybíróság a Biztos intézményét a sajtó működését érintő részében vizsgálta. A jogintézmény alkotmányosságának megítélésakor az Alkotmánybíróság a Biztosra vonatkozó, az Mttv. 139–143. §-aiban foglalt szabályozás elemei közül az alábbiakat emeli ki.

1. Az Mttv. 139. §-a alapján a Biztos az NMHH részeként működik. A Biztoshoz valamely médiaszolgáltatás, sajtótermék és elektronikus hírközlési szolgáltatás nyújtásával kapcsolatos olyan magatartás észlelése esetén lehet fordulni, amely jogszabály megsértésének nem minősül, illetve nem tartozik a Médiatanács, annak elnöke vagy hivatala hatáskörébe, de a fogyasztók, nézők, hallgatók, olvasók méltányolandó érdekének sérelmét okozza vagy okozhatja. A Biztos eljárásának megindítására széles körben nyílik lehetőség: panasszal fordulhat hozzá az, akit érdeksérelem ért, vagy akinél érdeksérelem bekövetkezésének közvetlen veszélye áll fenn, illetve – ha az érdeksérelem a fogyasztók jelentős

számát érinti vagy érintheti – a Biztos a fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó társadalmi szervezet kezdeményezésére vagy akár hivatalból is eljárhat. Az Mttv. 141. §-a szerint a Biztos eljárása ugyan nem minősül hatósági eljárásnak, de az érdeksérelem kivizsgálása érdekében bármely médiaszolgáltatótól vagy sajtótermék kiadójától adatokat, felvilágosítást és nyilatkozatot kérhet, valamint megfelelően alkalmazhatja a Ket. hatósági ellenőrzésre, illetve az Mttv. tényállás tisztázására vonatkozó rendelkezései szerinti egyéb eszközöket. Az érintett szolgáltató tizenöt napon belül köteles a kért adatot, felvilágosítást, nyilatkozatot a Biztosnak megadni, abban az esetben is, ha az adat üzleti titoknak minősül. Ha a médiaszolgáltató vagy a sajtóterméket kiadó e kötelezettségének nem tesz eleget, akkor a Biztos kezdeményezésére az NMHH Hivatala az adat szolgáltatására kötelezi. Az adatszolgáltatási kötelezettség megszegése ezt követően már bírság kiszabását vonhatja maga után. A Hivatal a beérkezett adatokat átadja a Biztosnak.

A Biztos eljárása kétféleképpen zárulhat le: megállapodással vagy jelentéssel. Ha az általa lefolytatott egyeztetés eredményre vezet, akkor az érdeksérelem elhárításának módját megállapodásban rögzíti a médiaszolgáltatóval vagy a sajtótermék kiadójával. A megállapodásnak kettős jogkövetkezménye van: egyrészt a benne foglaltak részét képezik a szolgáltató és nézői, hallgatói, olvasói között fennálló jogviszonynak, és a megállapodás egyedi ügyben hivatkozható és alkalmazható, másrészt a megállapodás megtartását az NMHH hatósági felügyelet keretében ellenőrizheti. A szolgáltató együttműködését az NMHH egyéb hatósági ügyekben is figyelembe veszi. Ha a Biztos által folytatott egyeztetés nem vezet eredményre, akkor a Biztos a médiaszolgáltató vagy a sajtóterméket kiadó vezető tisztségviselőjénél kezdeményezi a sérelem vagy annak közvetlen veszélye megszüntetését vagy orvoslását. A kezdeményezés eredményéről a Biztos jelentést készít, amelyben részletesen feltárja a szolgáltató magatartását, együttműködési készségét. A Biztos a jelentést nyilvánosságra hozhatja, ha az a fogyasztók jelentős számát érinti vagy érintheti. A médiaszolgáltatókat és a sajtóterméket kiadókat érintő tapasztalatokról és jelentésekről a Biztos negyedévente beszámolót készít a Médiatanácsnak.

2. Az ismertetett szabályok alapján – a nézői, hallgatói, olvasói érdeksérelmek vagy azok közvetlen veszélyének kivizsgálásával – a Biztos olyan hatáskörrel rendelkezik, amely őt a médiaszolgáltatók és a sajtóterméket kiadók tevékenységét közvetlenül érintő ügyek vizsgálatára jogosítja fel. Alkotmányossági szempontból kiemelt jelentőséggel bír, hogy e hatáskör alapján a Biztos akár a szerkesztői szabadság körébe tartozó kérdéseket is vizsgálhat. A Biztos eljárása a rendelkezésére álló kvázi hatósági jogok (adatszolgáltatásra kötelezés az üzleti titkokra is kiterjedően, valamint a Ket. hatósági ellenőrzésre vonatkozó, illetve az Mttv. tényállás tisztázását szolgáló szabályainak alkalmazása) révén már önmagában véve is a sajtó működésébe való beavatkozás. A Biztos eljárását lezáró aktusok – mind a konkrét jogkövetkezményekkel járó megállapodás, mind az érintett szolgáltató magatartását a Médiatanács és a nyilvánosság számára értékelő jelentés – a médiaszolgáltatók és a sajtóterméket kiadók működésére komoly hatással lehetnek. A Biztos ráadásul valamennyi jogkörét úgy gyakorolhatja, hogy eljárása mögött mindvégig jelen van a hatósági fellépés és kényszerítés lehetősége: a Hivatal a Biztos kezdeményezésére adatszolgáltatásra kötelezhet és bírságozhat, a Biztossal kötött megállapodás megtartását hatósági felügyeletben ellenőrizhetik, a szolgáltatók együttműködési készségét egyéb hatósági ügyekben is figyelembe kell venni, illetve a médiaszolgáltatók és a sajtóterméket kiadók magatartását értékelő jelentésekről a Biztos beszámol a Médiatanácsnak.

Mindezek alapján – annak ellenére, hogy a Biztos eljárása az Mttv. szövege szerint nem minősül hatósági eljárásnak – a Biztos fellépése a sajtó tevékenységébe való jelentős, a szerkesztői szabadságot is érintő állami beavatkozásnak minősül. Eljárási és intézkedési jogosultságai révén a Biztos jogintézménye a médiaszolgáltatók és a sajtóterméket kiadók szempontjából a sajtószabadság korlátozását jelenti. „Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az állam akkor nyúlhat az alapjog korlátozásának eszközhöz, ha másik alapvető jog vagy szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el. Az alapjog korlátozásának alkotmányosságához tehát szükséges, hogy a korlátozás megfeleljen az arányosság követelményeinek: az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyenek egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni.” (879/B/1992. AB határozat, ABH 1996, 401.) Az Alkotmánybíróság ezért a továbbiakban azt vizsgálta, hogy a Biztos jogintézményének létrehozására, az Alkotmány 61. §-át érintő korlátozásra az Alkotmány 8. § (2) bekezdésének megfelelően, legitim jogalkotói cél érdekében került-e sor. A szabályozás alkotmányos indoklását, a korlátozás szükségességét az Alkotmánybíróság – a korábban kifejtettek szerint – arra figyelemmel vizsgálta meg, hogy a sajtószabadság kitüntetett társadalmi jelentőségére tekintettel a média tevékenységébe való állami beavatkozás különösen körültekintő és indokolt jogalkotást igényel.

3. Az Alkotmánybíróság az 1/2007. (I. 18.) AB határozatban döntött a Médiatanács jogelődje, az ORTT Panaszbizottságára vonatkozó szabályozás alkotmányosságáról. Az akkor vizsgált szabályozás a kiegyensúlyozottság követelményének vizsgálatán túl egyéb, pontosan meg nem határozott tartalmú nézői, hallgatói panaszok elbírálására is feljogosította a Panaszbizottságot. Ennek alkotmányossági megítélésekor az Alkotmánybíróság kifejtette: „A Médiatörvény 47. § (1) bekezdése egyértelműen rendelkezik arról, hogy a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének (4. §) megsértése miatti panaszokat a testület Panaszbizottsága bírálja el. A Médiatörvény 112. § (1) bekezdése alapján az ORTT jogosult eljárni azzal a műsorszolgáltatóval szemben, amely a Médiatörvényben »előírt feltételeket és előírásokat nem teljesíti vagy megsérti«. Amíg a panaszbizottsági eljárás célja az, hogy az el nem hangzott vélemények elhangozhassanak egy adott műsorban, addig a műsorfolyam egészét vizsgáló ORTT eljárása során – többek között – bírság kiszabásával, a műsorszolgáltatási jogosultság gyakorlásának felfüggesztésével vagy akár a szerződés felmondásával szankcionálja a jogsértést elkövető műsorszolgáltatót. E két – akár párhuzamosan futó – eljárás mellett a Médiatörvény 48. § (3) bekezdésében hivatkozott egyéb panasz eljárásnak, amely pontosan meg nem határozott, a műsorszolgáltatók szerkesztési szabadságát közvetlenül érintő ügyek elbírálására ad hatáskört a Panaszbizottságnak, nincs alkotmányos célja.” [1/2007. (I. 18.) AB határozat, ABH 2007, 45, 58.]

Az Mttv. 139–140. §-ai szerint a Biztos – panaszra vagy hivatalból – a médiaszolgáltatónak és a sajtótermék kiadójának olyan magatartása esetén járhat el, amely nem minősül médiaszolgáltatásra vonatkozó szabály megsértésének, illetve nem tartozik a Médiatanács, annak elnöke vagy hivatala hatáskörébe, de a fogyasztók, nézők, hallgatók, olvasók méltányolandó érdekének sérelmét okozza vagy okozhatja. A médiaszolgáltatásra vonatkozó szabály fogalmába az Mttv. 203. § 39. pontja értelmében a sajtó működését szabályozó valamennyi médiajogi előírás beletartozik: az Mttv., az Smtv., illetve ezek végrehajtása tárgyában kibocsátott jogszabály, médiaigazgatásra vonatkozó, közvetlenül alkalmazandó európai uniós aktus, műsorszolgáltatási szerződés, a Médiatanács és a Hivatal által megkötött hatósági szerződés, illetve a Médiatanács és a Hivatal hatósági határozata. Ez a szabályrendszer részletes speciális kötelezettségek előírásával érvényesíti a nézők, hallgatók, olvasók – mint közönség – jogait és érdekeit. Ezeket a kötelezettségeket a Médiatanács és a Hivatal hatósági eljárásban – az Mttv.-ben előírt szankciók alkalmazásával – számon kérheti. Az Mttv. 145. §-a külön rendelkezik arról, hogy a hatósági eljárás megindítása érdekében bárki bejelentéssel élhet. A médiaszolgáltatók és a sajtóterméket kiadók tevékenységére emellett irányadók a fogyasztóvédelem tárgykörébe tartozó általános jogszabályi előírások is, amelyek a nézőket, hallgatókat, olvasókat mint fogyasztókat védik. Ezeknek a kötelezettségeknek a megtartását az egyes jogszabályokban feljogosított hatóságok ellenőrzik.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy e jogszabályi kötelezettségek – köztük a közönség, a fogyasztók törvényben meghatározott jogainak és érdekeinek – érvényre juttatása érdekében különböző hatóságok által indítható hatósági eljárások mellett nincs alkotmányos indoka annak, hogy a Biztos a médiaszolgáltatókkal és a sajtóterméket kiadókkal szemben, pontosabban meg nem határozott „méltányolandó érdekek” sérelme vagy annak veszélye esetén – akár a szerkesztői szabadságot is közvetlenül érintő módon – fellépjen. A Biztos jogintézményének létrehozása ezért – a vizsgált formában – az Alkotmány 61. §-ában védett sajtószabadságot szükségtelenül, alkotmányosan indokolt cél nélkül korlátozza. Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az Mttv. 139–143. §-aiban foglalt szabályozást a véleménynyilvánítás szabadsága szükségtelen korlátozásának minősítette, e rendelkezéseket a korlátozás arányosságának vizsgálata nélkül megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság – az Alkotmány 61. §-át érintő jelen vizsgálatában – a médiaszolgáltatók és a sajtóterméket kiadók vonatkozásában, különösen a szerkesztői szabadságot érintő körben állapította meg az alkotmányellenességet. Mivel a vizsgált rendelkezések megfogalmazása nem tette lehetővé az alkotmányellenesség következményeinek egyes ágazatokra, illetve tevékenységekre történő, differenciált levonását, ezért az Alkotmánybíróság az Mttv. Negyedik Része III. Fejezetének egészét megsemmisítette. A megsemmisítés időpontját az Alkotmánybíróság arra tekintettel állapította meg, hogy a jogalkotónak megfelelő idő álljon rendelkezésére a jogintézmény fentieket figyelembe vevő esetleges újraszabályozására.

Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 41. §-a alapján teszi közzé határozatát a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2011. december 19.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
az aláírásban akadályozott
dr. Balsai István
alkotmánybíró helyett

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla alkotmánybíró különvéleménye

Nem értek egyet a többségi határozat rendelkező részének 1. és 5. pontjába foglalt alkotmányellenessé nyilvánítással, a rendelkező rész többi pontját elfogadom.

1. A többségi határozat indokolásának 1. pontja az egyes tartalmi követelmények mindhárom médiaszektor (audiovizuális, internetes és nyomtatott média) általánosságban történő szabályozását kifogásolja, és erre alapozva a háromból az utóbbi kettőnél a teljes médiaszabályozást megsemmisíti. Ezt technikailag úgy oldja meg, hogy visszanyúl a médiaszabályozás hatályának terjedelméhez, a 2010. évi CIV. törvény (Smtv.) 2. § (1) bekezdéséhez, és ennek a „kiadott sajtótermékre” fordulatát megsemmisíti. Ezzel a médiaszabályozás alól kiesik az internetes és a nyomtatott sajtó, és csak az audiovizuális média vonatkozásában marad ez meg. Az e pont indokolása a többségi határozatban így hangzik: „A kifejtettek értelmében a nyomtatott és az internetes sajtótermékek esetén az emberi méltóságra [Smtv. 14. § (1) bekezdés], a nyilatkozatot adó személy jogaira (Smtv. 15. §), az emberi jogokra (Smtv. 16. § második fordulata), valamint a magánélet védelmére (Smtv. 18. §) alapított hatósági fellépés a sajtószabadság szükségtelen, illetve aránytalan korlátozását valósítja meg.” (Indokolás IV. rész 2.2.5. pontja) Mivel ezek a követelmények nyilvánvalóan mindhárom médiaszektor vonatkozásában fontosak, és csak az ezek védelmét célzó hatósági fellépés terjedelmében lehetnek eltérések, ezért ez a radikális lépés – a teljes médiaszabályozás megsemmisítése a két említett szektor vonatkozásában – indokolatlan. Indokolatlan egyrészt azért, mert a technikai változások az mutatták az elmúlt években is, hogy a médiaszektorok eddigi elkülönültsége egyre inkább leépül, és az írás, a hang és a kép együttes használata mindhárom médiaszektor információátadását fokozottan jellemzi. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság '90-es évek elején kialakított személelmódja sok szempontból talaját veszítette, és az Smtv. vitatott szabályozásában inkább a törvényhozó vette helyesen figyelembe ezt a technikai perspektívát. Nem fogadható el a többségi határozat radikális lépése másrészt azért sem, mert a néhány nap múlva hatályba lépő új

Alaptörvény által adott új hatáskörében az Alkotmánybíróság már az egyes médiumokat érintő egyedi hatósági határozatokat – ezek bírósági felülvizsgálatának végső fázisában – maga fogja felülbírálni, és ennek kapcsán a különböző médiaszektorokra megfelelő normatív mércéket az Alkotmánybíróságnak kell differenciáltan lefektetnie. Amit tehát most a többségi határozat a törvényhozótól követel – és erre tekintettel megsemmisíti a teljes médiaszabályozást az internetes és nyomtatott sajtó vonatkozásában – azt az új hatáskörében éppen magának kell megteremtenie.

2. Nem lehet elfogadni a rendelkező rész 5. pontját sem, mely a 2010. évi CLXXXV. törvény 175. §-át nyilvánítja alkotmányellenessé, és semmisíti meg. Ez a § a mediaszféra állami ellenőrzése számára az adatszolgáltatási kötelezettségeket szabályozza. A többségi határozat ezt az állam, a közhatalom mediaszférába való túlzott beavatkozásának minősíti. Ez a minősítés azonban a hagyományos egyoldalú szemléleten alapul, mely szerint a sajtószabadság alkotmányos védelme kizárólag az állam közhatalmával szembeni védelmet jelent. Napjainkban azonban a mediaszociológiai elemzések tömege mutatja, hogy a szervezett magánhatalmak tömegmédiumok feletti – és közvetve az emberek feletti – uralma jelenti a legnagyobb veszélyt a demokratikus nyilvánosságra, különösen mivel e szervezett médiahatalmak globális szinten, illetőleg az egész euro-atlanti térségben szerveződve az egyes államokhoz képest sokszorosan nagyobb anyagi erővel és tömegbefolyással rendelkeznek. Ezért mára meghaladtak az indokolásnak e hagyományos, féloldalas megállapításai: „A sajtószabadság az állammal szemben érvényesül, az államot kötelezi a alapjog gyakorlásával szembeni tartózkodásra (...)” (Indokolás IV. rész 1.3. pont). Vagy más megfogalmazásban: „A sajtó közhatalomtól független működéséhez tehát kiemelkedően fontos érdek fűződik, a sajtó működésének a közösség érdekében és nem a közhatalom feladatainak ellátását segítve kell munkáját végezni.” (Indokolás V. rész 2. pont)

A közhatalomnak legtöbbször éppen a globálisan szervezett médiahatalmak profitlejái és politikai befolyást célzó törekvései, az emberi méltóságot, a magánszférát, az erkölcsi rendet, a kiskorúak fejlődését stb. sértő műsorait kell kiszűrni. Ezért van szüksége a vitatott 175. § szerinti folyamatos adatszolgáltatásra a műsorokról. A többségi határozat a hiányos kiindulópont miatt ezt az állam jogosulatlan sajtóbefolyásolásának vélelmezi. A rendszerváltás óta eltelt bő húsz év azt mutatja, hogy a hazai mediaszférát és a társadalom közvéleményének formálódását nem az állam fenyegette, hanem a televíziós csatornákat, rádiókat és mérvadó országos napi- és hetilapokat megszerző vagy azt felépítő globális médiahatalmak véleménymonopóliuma. Ebben a helyzetben épp a demokratikus állami közhatalom az, amely fel tud lépni ez ellen a véleménymonopólium ellen. A többségi határozat ezzel az egyoldalú nézőponttal, mely szerint az állam a sajtószabadság legfőbb veszélyeztetője, és ugyanakkor a szervezett globális médiahatalmak elhallgatásával – akarva nem akarva – maga is hozzájárul ahhoz, hogy a sajtó és médiaviszonyok torzultsága fennmaradjon Magyarországon. Holott a „szennyezett”, sőt a „mérgező” sajtó- és médiatartalmaktól a „fogyasztókat” ugyanúgy meg kell védeni, mint pl. a gyermekjátékok, az élelmiszerek, a gyógyszerek stb. esetében. A 175. § alkotmányellenessé nyilvánítása és megsemmisítése tehát a régi, egyoldalú nézőpontnak a továbbvitelét jelenti, pedig a nyilvánvalóan és lényegesen megváltozott körülmények annak a meghaladását, továbbfejlesztését indokolták volna.

Budapest, 2011. december 19.

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

A különvélemény 2. pontjához csatlakozom.

Budapest, 2011. december 19.

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balsai István alkotmánybíró különvéleménye

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. §-ában biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom az Alkotmánybíróság 1746/B/2010. ügyszámú határozatához:

Az elfogadott határozat rendelkező részének első pontjában írt, a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 2. § (1) bekezdésének „és kiadott sajtótermékre” szövegrésze megsemmisítésével nem értek egyet.

Az Alkotmánybíróság jelen határozatában a sajtó és médiaszabályozás koncepcionális kérdéseit alkotmányjogi szempontból elemezte, melynek során az Alkotmány 61. § (1) bekezdésében rögzített sajtószabadsághoz fűződő alkotmányos jogot összhangban találta a nyomtatott és internetes sajtótermékek állami szabályozottságához fűződő társadalmi igénnyel. Ennek megfelelően a határozat elvi jelentőséggel szögezte le, hogy az internetes tartalmak és az írott sajtó, különös tekintettel a tömegek tájékoztatását vagy szórakoztatását célzó internetes újságok vagy hírportálok szabályozás alá vonása alkotmányossági aggályt nem vethet fel. Az állami szabályozás igényének elismerésével egyidejűleg az Alkotmánybíróság e szabályozás közigazgatási természetű ellenőrzésének lehetőségét sem tekintette alkotmányellenesnek. Az Alkotmánybíróság azonban a szabályozottság fokának és egyúttal a közigazgatási jellegű felügyeletének és ellenőrzésének az egységes, nyomtatott és internetes sajtótermékekre is egyezően alkalmazandó bevezetését a határozatban kimerítően részletezett egyénhez fűződő jogok és kötelezettségek vonatkozásában az Alkotmány 61. § (1) bekezdésében írt sajtószabadság aránytalan korlátozásának minősítette és nem tartotta alkotmányosan elfogadhatónak. Az Alkotmánybíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alkotmányos aggályokat keltő rendelkezésekből fakadó alkotmányellenes helyzetet az Smtv. tárgyi hatályának részbeni alkotmányellenessé nyilvánításával és megsemmisítésével orvosolhatja.

Álláspontom szerint az Alkotmánybíróság e döntésével túlerjeszkedett mind az Alkotmány és az Abtv. szabta kereteken, mind a korábbi alkotmánybíróági gyakorlat által kimunkált cselekvési lehetőségeken. Az Alkotmánybíróságnak az Alkotmány és az Abtv. alapján arra van hatásköre, hogy az érdemi, alkotmányossági vizsgálat eredményeként alkotmánysértőnek ítélt jogszabályt vagy közjogi szervezetszabályozó eszközt megsemmisítse. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben az internetes tartalom és az írott sajtó szabályozottságának igényét alkotmányosnak minősítette, ugyanakkor – a határozatban kifejtett érvelése ellenére, önellentmondásos módon – mégis a törvény tárgyi hatályának megsemmisítéséről döntött.

Az Alkotmánybíróság a törvény tárgyi hatályának részbeni megsemmisítéséről rendelkező döntésének eredményeképpen ugyanis a határozatban alkotmányos rendelkezéseknek elfogadott szabályokat is megsemmisített, anélkül, hogy ezt alkotmányossági követelmény – pl. a jogbiztonság igénye az időbeli hatály szabályozása terén – alátámasztotta volna. Ezzel meglátásom szerint az Alkotmánybíróság saját cselekvési lehetőségét túllépve, a jogalkotót – alkotmányossági szempontból nem indokolható módon – ezen alkotmányosnak minősített rendelkezések újraszabályozására hívta fel.

Budapest, 2011. december 19.

Dr. Balsai István

alkotmánybíró
akadályoztatása miatt:
dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Alkotmánybíróági ügyszám: 1746/B/2010.

Az Alkotmánybíróság 166/2011. (XII. 20.) AB határozata

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára, valamint jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára irányuló indítványok tárgyában – dr. Balogh Elemér, dr. Bragyova András, dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Holló András és dr. Lenkovics Barnabás alkotmánybírók párhuzamos indokolásával, valamint dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Holló András, dr. Kiss László, dr. Lévay Miklós, dr. Pokol Béla és dr. Szívós Mária alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 17. § (9) bekezdése alkotmányellenes és egyben nemzetközi szerződésbe is ütközik, ezért ezt a rendelkezést megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 96. § (1) bekezdés utolsó mondata alkotmányellenes, ezért ezt a rendelkezést megsemmisíti.
3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 209. § (1) bekezdésének „azzal, hogy a nyomozási bíró eljárásában köteles figyelemmel lenni a nyomozó hatóság és az ügyész speciális, kizárólag a nyomozás során érvényesíthető nyomozástaktikai szempontjaira, így különösen arra, hogy a gyanúsított és a védő a nyomozás adatait, tényeit és bizonyítékait csak a nyomozásra irányadó szabályok alapján ismerhetik meg” szövegrésze alkotmányellenes és egyben nemzetközi szerződésbe is ütközik, ezért ezt a szövegrészt megsemmisíti.
A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 209. § (1) bekezdése az alábbi szöveggel marad hatályban:
„A nyomozási bíró eljárására a bírósági eljárás általános szabályai az e címben foglalt eltérésekkel alkalmazandók.”
4. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 532. § (1) bekezdése alkotmányellenes és egyben nemzetközi szerződésbe is ütközik, ezért ezt a rendelkezést megsemmisíti.
5. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 554/G. § első mondata alkotmányellenes és egyben nemzetközi szerződésbe is ütközik, ezért ezt megsemmisíti.
6. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 554/G. § második és harmadik mondata alkotmányellenes, ezért azokat, valamint az 554/J. § második mondatát megsemmisíti.
7. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 195. § (1) és (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.
8. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 554/J. § első mondata nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló indítványt elutasítja.
9. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 554/C. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.
10. Az Alkotmánybíróság az egyes eljárási és az igazságszolgáltatást érintő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi LXXXIX. törvény közjogi érvénytelenség címén való alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.
11. Az Alkotmánybíróság az egyes eljárási és az igazságszolgáltatást érintő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi LXXXIX. törvény 27. § (1) és (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárását megszünteti.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

Indokolás

- I. 1. Öt indítvány érkezett az Alkotmánybírósághoz az egyes eljárási és az igazságszolgáltatást érintő egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi LXXXIX. törvénnyel (a továbbiakban: Tv.) módosított, a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) egyes rendelkezései alkotmányellenességének utólagos, valamint nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát kezdeményezve. Az indítványozók a Be. módosított rendelkezéseit hasonló alkotmányossági aggályok alapján támadták, ezért az Alkotmánybíróság az indítványokat, azok tartalmi összefüggésére tekintettel az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, többször

módosított és egységes szerkezetbe foglalt 2/2009. (I. 12.) Tü. határozat (ABK 2009. január, 3.; a továbbiakban: Ügyrend) 28. § (1) bekezdése alapján egyesítette és egy eljárásban bírálta el.

- 1.1. A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának elnöke a Tv. 2., 5., 6., 8., 21., 23. és 27. § (1) bekezdése alkotmányellenességének utólagos vizsgálatát és megsemmisítését, továbbá a Tv. 2., 8., 21. és 23. §-ai nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítását és megsemmisítését kérte. Indítványában részletesen kifejtette, hogy a Tv.-nek a Be.-t módosító, megjelölt rendelkezései az Alkotmány, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Egyezmény) előírásaival ellentétesek, és nem egyeztetethetők össze az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: Bíróság) ítélkezési gyakorlatával sem.

Álláspontja szerint az Egyezmény 6. cikkének (1) bekezdésébe és az Alkotmány 57. § (1) bekezdésébe ütközik, ezáltal ellentétes az Alkotmány 8. § (2) bekezdésével is a Tv. 2. §-ába foglalt, a Be. 17. § (9) bekezdése, amely szerint kiemelt jelentőségű ügyekben a legfőbb ügyész döntése is megalapozhatja az elsőfokú bíróság illetékességét. Mindez ugyanis „olyan módon korlátozza a törvény által létrehozott bírósághoz való jogot (...) és a fegyveregyenlőség elvének érvényesülését (...), amely korlátozás egy demokratikus jogállamban nem minősíthető sem szükségesnek, sem arányosnak”. (Az Egyezménybe ütközést illetően a Bíróság alábbi ügyeire hivatkozott: DMD GROUP a.s. kontra Szlovákia, 2010. október 5., 60. §; Piersack kontra Belgium, 1982. október 1.; Buscarini kontra San Marino, 2000. május 4.; Posokhov kontra Olaszország, 2003. március 4., 39. §; Savino és mások kontra Olaszország, 2009. április 28., 94. §; Coëme és mások kontra Belgium, 2000. június 22., 102–103. §; Kress kontra Franciaország, 2001. június 7., 72. §; Dombo Beheer B.V. kontra Hollandia, 1993. október 27., 33. §; Makhfi kontra Franciaország, 2004. október 19.; Boddaert kontra Belgium, 1992. október 12., 39. §; Metalco Bt. kontra Magyarország, 2011. február 1., 24. és 28. §.)

A Tv. 5. §-ával kiegészített, a Be. 96. § (1) bekezdését amiatt tartja a Legfelsőbb Bíróság elnöke az Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétben állónak, mert bizonyos esetekben lehetővé teszi a tanú egyes személyi adatai zárt kezelésének mellőzését. Indítványa alátámasztásaként hivatkozott az Alkotmánybíróság 104/2010. (VI. 10.) AB határozatára (ABH 2010, 562.), amely kimondta, hogy a büntetőeljárásban a tanú információs önrendelkezési joga, hogy személyi adatai zárt kezelését kérje, és nincs olyan alkotmányos indok vagy cél, amely miatt ez a kérelem megtagadható lenne.

A Legfelsőbb Bíróság elnöke szerint az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében deklarált jogorvoslati jog alkotmányellenes korlátozását eredményezi a Tv. 6. §-ával módosított Be. 195. § (1) és (2) bekezdése, amely – tartalmát tekintve – szűkítette a nyomozás során hozott határozatok elleni panaszjogot. A személyek jogait lényegesen befolyásoló határozatok ellen az Alkotmány alapjogként biztosítja a jogorvoslati jogot, ezért a például az igazolási kérelem elutasítása, a tanú és a szakértő mentességre történő hivatkozásának el nem fogadása, a védő kirendelés alóli felmentésére irányuló kérelmének elutasítása, stb. esetén az érintettet megilletné a jogorvoslatihoz való jog. A Legfelsőbb Bíróság elnökének megítélése, hogy ezen rendelkezések megfogalmazása nem felel meg a normavilágosság [Alkotmány 2. § (1) bekezdés] követelményének sem, mivel „nem világos, hogy pontosan mit takar” a „további vagyoni jogok vagy érdekek korlátozásáról, valamint vagyoni jellegű kötelezettségek megállapításáról hozott határozata” kitétel.

Az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdésének, az Alkotmány 45. § (1) bekezdésének, az 51. § (2) bekezdésének és az 57. § (1) bekezdésének a sérelmét állítja a Legfelsőbb Bíróság elnöke a Tv. 8. §-ával kiegészített, a Be. 209. § (1) bekezdése tekintetében. Az eljárási funkciómegosztás, a fegyveregyenlőség elvét és a pártatlan bírósághoz való jogot sérti – álláspontja szerint –, hogy a nyomozási bíró köteles figyelemmel lenni a nyomozó hatóság és az ügyész speciális, kizárólag a nyomozás során érvényesíthető nyomozástaktikai szempontjaira. Azon túl, hogy a nyomozástaktikai szempontok „érvényesítése kizárólag a vád képviselőjének a feladatkörébe tartozik”, egyben a fegyverek egyenlőségének elvét „is súlyosan sérti, ha a bíróság olyan bizonyítékokra alapítja a döntését, amelyeket a védelem nem volt jogosult megismerni”. (Az Egyezménybe ütközést illetően a Bíróság alábbi ügyeire hivatkozott: Kyprianou kontra Ciprus, 2005. december 15., 120. §; Sz. Nikolova kontra Bulgária, 1999. március 25., 58. §.)

A Tv. 21. §-ával módosított Be. 532. § (1) bekezdése a külföldön tartózkodó terhelt távollétében lefolytatandó eljárásról rendelkezik, ami a Legfelsőbb Bíróság elnöke értelmezésében az Egyezmény 6. cikkének (1) bekezdésébe és a (3) bekezdése c) pontjába, valamint az Alkotmány 57. § (1) és (3) bekezdésébe ütközik. A szabályozás ugyanis „olyankor is lehetővé teszi a terhelt távollétében történő eljárást, amikor a terhelt tartózkodási helye sem ismeretlen, és arra vonatkozóan sincs adat, hogy tudatosan kívánná magát kivonni az eljárás alól.” A terhelt távollétében lefolytatott eljárás korlátozza a tisztességes eljáráshoz és a védelemhez való jog érvényesülését anélkül, hogy figyelemmel volna a terhelt szándékára.

A Legfelsőbb Bíróság elnöke szerint az Egyezmény 5. cikke (3) bekezdésében és az Alkotmány 55. § (2) bekezdésében megfogalmazott, a haladéktalanul, illetőleg lehető legrövidebb időn belüli bíró elé állítás, vagy szabadon bocsátás követelményével ellentétes a Tv. 23. §-ával megállapított, a Be. 554/G. § első mondata, amely megengedi, hogy a kiemelt jelentőségű ügyekben elrendelt őrizet akár százhusz óráig is tarthasson. A Legfelsőbb Bíróság elnöke indítványa alátámasztásaként hivatkozott a „haladéktalanul” kitétel strasbourgi bírósági értelmezésére is. A Bíróság következetes ítélkezési gyakorlata szerint ugyanis „az Egyezménybe ütközik, ha az őrizetbe vétel időtartama a négy napot meghaladja”. (Az Egyezménybe ütközést illetően a Bíróság alábbi ügyeire hivatkozott: Wemhoff kontra Németország, 1968. június 27., 10. §; De Jong, Baljet és van den Brink kontra Hollandia, 1984. május 22., 52. §; Brogan és mások kontra Egyesült Királyság, 1988. november 29., 59. és 62. §; O'Hara kontra Egyesült Királyság, 2001. október 16., 46. §; McKay kontra Egyesült Királyság, 2006. október 3., 47. §; Moulin kontra Franciaország, 2010. november 23., 61. §; Medvedyev és mások kontra Franciaország, 2010. március 29., 127–134. §.)

Az Egyezmény 6. cikke (3) bekezdésének c) pontjával és az Alkotmány 57. § (3) bekezdésével ellentétes az ugyancsak a Tv. 23. §-ával megállapított, a Be. 554/G. § második és harmadik mondata, amely a Legfelsőbb Bíróság elnökének álláspontja szerint szükségtelenül és aránytalanul korlátozza a védelemhez való jogot az őrizet első negyvennyolc órájában. A védelemhez, és ezen belül a védőhöz való jog, mint a tisztességes eljárás alapvető eleme, csak „kivételes jelleggel, világosan meghatározott feltételek alapján és szűk időbeli keretek közt lehet megengedett, s azt csak kényszerítő okok igazolhatják”. A Tv.-nyel megállapított szöveg viszont „az ügyész (felülvizsgálhatatlan) belátására bízta, hogy az ügy konkrét körülményei alapján megtiltja-e a terhelt és a védő érintkezését”. (Az Egyezménybe ütközést illetően a Bíróság alábbi ügyeire hivatkozott: Poitrimol kontra Franciaország, 1993. november 23., 34. §; Salduz kontra Törökország, 2008. november 27., 51., 53. és 54. §; Dayanan kontra Törökország, 2009. október 13., 32. §; Brusco kontra Franciaország, 2010. október 14., 45. §.)

A Legfelsőbb Bíróság elnöke az Egyezmény 5. cikke (2) bekezdésének sérelmét látja abban a szabályozásban, amit a Tv. 23. §-a iktatott a Be. 554/J. § első mondatába, miszerint a kiemelt jelentőségű ügyekben fogva lévő gyanúsítottakat nem az általános szabályok szerinti huszonnégy, hanem hetvenkét órán belül kell kihallgatni. Mindez a Legfelsőbb Bíróság elnöke indítványában megfogalmazottak szerint nem teljesíti az Egyezmény által előírt haladéktalan tájékoztatás követelményét. (Az Egyezménybe ütközést illetően a Bíróság alábbi ügyeire hivatkozott: Fox, Campbell és Hartley kontra Egyesült Királyság, 1990. augusztus 30., 40. §; Kerr kontra Egyesült Királyság, 1999. december 7.; Durgov kontra Bulgária, 2004. szeptember 2.; Lowry kontra Portugália, 1999. július 6.; Saadi kontra Egyesült Királyság, 2008. január 29.; Leva kontra Moldova, 2009. december 15.)

A Legfelsőbb Bíróság elnöke indítványában kezdeményezte a Tv. 27. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését is. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiságból levezethető jogbiztonság sérelmét eredményezte szerinte ugyanis, hogy a Tv. a kihirdetését követő napon lépett hatályba, a jogalkotó így „egyetlen napot sem hagyott a felkészülésre”.

- 1.2. Két országgyűlési képviselő közös indítványban kezdeményezte a Be.-nek a Tv.-nyel módosított több rendelkezése alkotmányellenességének megállapítását és a kihirdetésre visszamenőleges hatályú megsemmisítését, valamint e rendelkezések nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát. Kérték továbbá a Tv. közjogi érvénytelenség miatti alkotmányellenességének megállapítását.

Álláspontjuk szerint a Be. 17. § (9) bekezdése az Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésébe és az Alkotmány 57. § (1) és (3) bekezdésébe ütközik. Ez a rendelkezés nem tesz eleget ugyanis sem az Egyezményben előírt, a törvény által létrehozott független és pártatlan bírósághoz való jog, sem az Alkotmányban megfogalmazott, a tisztességes eljáráshoz és a törvény által felállított bírósághoz való jogok, sem a védelem jogához fűződő fegyverek egyenlősége követelményeinek. Kifejtették, hogy a legfőbb ügyész döntésére alapított illetékesség az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamisággal is ellentétes.

A Be. 554/G. § első mondatával összefüggésben az indítványozók az Egyezmény 5. cikke (3) bekezdésének és az Alkotmány 55. § (2) bekezdésének a sérelmét állították. Az Alkotmányba foglalt lehető legrövidebb időn belüli szabadon bocsátás, vagy bíró elé állítás követelménye sérül az akár százhusz óráig is tartó fogvatartás eredményeként. Hasonlóképpen nincs összhangban a lehetséges őrizet időtartama az Egyezmény hivatkozott 5. cikkének (3) bekezdésével, melynek leghosszabb mértékét – miként azt a Legfelsőbb Bíróság elnöke is kiemelte – az Emberi Jogok Európai Bírósága legfeljebb kilencvenhat órában határozta meg. Az indítványozók hivatkoztak az Alkotmánybíróság 3/2007. (II. 13.) AB határozatára (ABH 2007, 107.) is, amelyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az önálló jogorvoslati lehetőség nélkül hetvenkét óráig tartó szabálysértési őrizet nem felel meg a lehető legrövidebb időn belüli szabadon bocsátás, vagy bíróság elé állítás alkotmányi követelményének.

A Be. 554/G. § második mondatában a védelemhez való jogot korlátozó rendelkezés az országgyűlési képviselő indítványozók szerint is az Egyezmény 6. cikke (3) bekezdésének b) és c) pontját és az Alkotmány 57. § (3) bekezdését sérti, különös figyelemmel a fegyverek egyenlőségének büntetőjogi követelményére is. Az indítványozók az alkotmányellenesség alátámasztásaként hivatkoztak az Európai Bizottság 2011. június 8-án nyilvánosságra hozott irányelvjavaslatára „amely a büntetőeljárásban az ügyvédhez való hozzáférés minimum követelményeit is európai szinten kívánja szabályozni. E javaslat 3. cikke az ügyvéddel való kapcsolattartás jogát a szabadságelvonnás kezdetétől biztosítja”.

Az indítványozók tévesen a Tv. 28. § (1) és (2) bekezdéseként jelölve, de tartalma szerint a Tv. 27. § (1) és (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását is kérték az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének megsértése miatt. A felkészülési idő nélkül és a folyamatban lévő eljárásokra is kiterjedő hatálybaléptetés ugyanis, álláspontjuk szerint, nem felel meg a jogállamiság követelményének.

Az indítványozók beadványukban kifejtették, hogy az Országgyűlés a Tv. elfogadása során „számos alkalommal megsértette a Magyar Köztársaság Országgyűlésének Házzsabályáról szóló 46/1994. (IX. 30.) Ogy határozatban (a továbbiakban: Házzsabály) foglaltakat”. Így például az „Országgyűlés házzsabálýsértő módon nem szavazott a T/3522/24. számú módosító indítványról”. Ugyancsak a Házzsabályt sértette meg az Országgyűlés az indítványozók szerint, amikor a zárószavazás előtti – érdemi – módosító indítványról szavazott a T/3522/56. számú indítvány esetében. A Házzsabály 107. § (1) bekezdésének megsértését az indítványozók olyan súlyú eljárási szabályszegésnek tartják, ami megalapozza a Tv. közjogi érvénytelenségét.

- 1.3. A Magyar Ügyvédi Kamara elnöke az előző indítványokban ismertetettekhez hasonló indokok alapján támadta a Be. néhány módosított rendelkezését.

Álláspontja szerint az Alkotmány 57. § (1) bekezdésével több okból ellentétes a Be. 17. § (9) bekezdése. Részletesen kifejtette, hogy „az eljáró bíróság ügyész általi kijelölésének lehetősége (...) mind a törvényes bírósághoz való jog elvével, mind a tisztességes eljárás (fegyverek egyenlőségének elve) követelményével ellenkezik”, továbbá sérül „a pártatlanság alkotmányos elve” is. Az indítványozó hivatkozott azon alkotmánybíróági határozatokra, amelyekben az Alkotmánybíróóság a fegyverek egyenlőségének [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91.], a pártatlan bíráskodásnak [67/1995. (XII. 7.) AB határozat, ABH 1995, 346.] és a büntetőeljárásban az eljárási feladatok megosztása elvének [14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101.] a kritériumait fogalmazta meg.

Az indítványozó szerint ugyancsak az Alkotmány 57. § (1) bekezdéséből levezetett „tisztességes eljárás, a fegyverek egyenlősége és az eljárási feladatok megosztása” alkotmányos elve szenved sérelmet a Be. 209. § (1) bekezdésében a nyomozási bírónak a nyomozástaktikai szempontok figyelembevételi kötelezettségét megfogalmazó rendelkezés következményeként.

Az eljárási feladatok megosztása és a tisztességes eljárás elveinek sérelmét látja az indítványozó a Be. 554/C. §-ában a terhelt és védő számára a soronkívüliség biztosításának előírásában is.

Az indítványozó a Be. 554/G. §-ával összefüggésben a már ismertetett indítványokkal azonos alkotmányossági aggályokat fogalmazott meg, miszerint az Alkotmány 55. § (2) bekezdésében foglalt, a lehető legrövidebb időn belüli szabadon bocsátás, illetőleg bíró elé állítás követelményébe ütközik a százhusz óráig tartó őrizet. Az Alkotmány 57. § (3) bekezdésével ellentétes a védő és a terhelt kapcsolatfelvételét korlátozó rendelkezés, ami a jogorvoslathoz való alkotmányos jogot is sérti. Mindez olyan súlyos alapjogi sérelem, amit a rendelkezéssel elérni kívánt cél – az információk kiszivároztatásának megakadályozása – nem tesz sem szükségessé, sem arányossá.

Az indítványozó az alkotmányellenesség indokolása során hivatkozott a Bíróság hasonló tárgyban hozott ítéleteire is.

- 1.4. A negyedik indítványozó utólagos normakontroll keretében a Be. módosított 17. § (9) bekezdése és 554/G. §-a alkotmányellenességének megállapítását és a kihirdetésükre visszamenőleges hatállyal történő megsemmisítésüket kérte. Az alkotmányellenességet – a már ismertetett indokokon túl – az Alkotmány 55. § (1) bekezdésében védett személyi szabadság sérelmével, valamint az Alkotmány 70/A. §-ában megfogalmazott diszkrimináció tilalmának megsértésével indokolta. Álláspontja szerint a hátrányos megkülönböztetés tilalma azáltal sérül, hogy a támadott rendelkezések „aszerint tesznek különbséget terheltek között a büntetőeljárási jogaikat illetően, hogy milyen bűncselekménnyel gyanúsítják őket, anélkül, hogy erre más alapjog védelme miatt kényszerítően szükség lenne”.
- 1.5. Az ötödik indítványozó a Be. 17. § (9) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és visszamenőleges hatályú megsemmisítését az Alkotmány 57. § (1) bekezdéséből következő igazságos tárgyalás alapelvének sérelme miatt kérte, mivel úgy véli, hogy az ügyész a bíróság megválasztásával „befolyásolhatja (...) az ítélezést (...) például (...) kifárasztva a védelmet”.
2. Tekintettel arra, hogy két indítványban is kezdeményeztek nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatát, az Alkotmánybíróóság először az indítványozói jogosultság kérdésében foglalt állást. Megállapította, hogy az

Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. § c) pontja szerinti nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálatának kezdeményezésére mind a Legfelsőbb Bíróság elnöke [Abtv. 23. § (3) bekezdés e) pontja], mind az országgyűlési képviselők [Abtv. 21. § (3) bekezdés a) pontja] jogosultak, ezért az erre irányuló indítványukat érdemben bírálta el.

3. A Legfelsőbb Bíróság elnöke indítványában a Be.-t módosító Tv. vizsgálatát kezdeményezte. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy nem a módosító rendelkezéseket megállapító és hatályba léptető, hanem a módosított rendelkezéseket magába foglaló (inkorporáló) jogszabály rendelkezéseit vizsgálja [8/2003. (III. 14.) AB határozat, ABH 2003, 74, 81.]. Az Alkotmánybíróság vizsgálata ezért a Be. vonatkozó rendelkezéseire irányult.

Az Alkotmánybíróság beszerezte a közigazgatási és igazságügyi miniszter és a Magyar Köztársaság Legfőbb Ügyészének a véleményét.

II. 1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„7. § (1) A Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját.”

„8. § (2) A Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.”

„45. § (1) A Magyar Köztársaságban az igazságszolgáltatást a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága, az ítéltáblák, a Fővárosi Bíróság és a megyei bíróságok, valamint a helyi és a munkaügyi bíróságok gyakorolják.”

„51. § (2) Az ügyészség törvényben meghatározott jogokat gyakorol a nyomozással összefüggésben, képviseli a vádat a bírósági eljárásban, továbbá felügyeletet gyakorol a büntetés-végrehajtás törvényessége felett.”

„55. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra, senkit sem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott okokból és a törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.

(2) A bűncselekmény elkövetésével gyanúsított és őrizetbe vett személyt a lehető legrövidebb időn belül vagy szabadon kell bocsátani, vagy bíró elé kell állítani. A bíró köteles az elé állított személyt meghallgatni és írásbeli indokolással ellátott határozatban szabadlábra helyezéséről vagy letartóztatásáról haladéktalanul dönten.

„57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelezségeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.

(...)

(3) A büntetőeljárás alá vont személyeket az eljárás minden szakaszában megilleti a védelem joga. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

(...)

(5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelen lévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

„59. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a jóhírnévhez, a magánlakás sérthetlenségéhez, valamint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. Az Egyezmény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„5. Cikk – Szabadsághoz és biztonsághoz való jog

(...)

2. Minden letartóztatott személyt haladéktalanul az általa értett nyelven tájékoztatni kell letartóztatása okairól és az ellene felhozott vádról.

3. E Cikk 1. c) bekezdésének rendelkezésével összhangban letartóztatott vagy őrizetbe vett minden személyt haladéktalanul bíró, vagy a törvény által bírói hatáskörrel felruházott más tisztségviselő elé kell állítani, és a letartóztatott vagy őrizetbe vett személynek joga van arra, hogy ésszerű időhatáron belül tárgyalást tartsanak ügyében vagy a tárgyalásig szabadlábra helyezték. A szabadlábra helyezés olyan feltételekhez köthető, melyek biztosítják a tárgyaláson való megjelenést.”

„6. Cikk – Tisztességes tárgyaláshoz való jog

1. Mindenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően. Az ítéletet nyilvánosan kell kihirdetni, a tárgyalóterembe történő belépést azonban meg lehet tiltani a sajtónak és a közönségnek a tárgyalás teljes időtartamára vagy egy részére annyiban, amennyiben egy demokratikus társadalomban ez az erkölcsök, a közrend, illetőleg a nemzetbiztonság érdekében szükséges, ha e korlátozás kiskorúak érdekei, vagy az eljárásban résztvevő felek magánéletének védelme szempontjából szükséges, illetőleg annyiban, amennyiben ezt a bíróság feltétlenül szükségesnek tartja, mert úgy ítéli meg, hogy az adott ügyben olyan különleges körülmények állnak fenn, melyek folytán a nyilvánosság az igazságszolgáltatás érdekeit veszélyeztetné.

(...)

3. Minden bűncselekménnyel gyanúsított személynek joga van – legalább – arra, hogy

(...)

c) személyesen, vagy az általa választott védő segítségével védekezhessék, és ha nem állnak rendelkezésre eszközök védő díjazására, amennyiben az igazságszolgáltatás érdekei ezt követelik meg, hivatalból és ingyenesen rendeljenek ki számára ügyvédet.”

3. A Be. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„17. § (9) Az eljárásra kiemelt ügyekben (Be. 554/B. §) az a bíróság is illetékes, ahol az ügyész – a legfőbb ügyész döntése alapján – az eljárás ésszerű időn belül való illetve soron kívüli elbírálásának biztosítása végett vádat emel.”

„96. § (1) A bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság hivatalból elrendelheti, illetve a tanú, vagy az érdekében eljáró ügyvéd kérelmére elrendeli, hogy a tanú személyi adatait [85. § (2) bekezdés] az iratok között elkülönítve, zártan kezeljék. Ezekben az esetekben a tanú zártan kezelt adatait csak az ügyben eljáró bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság tekintheti meg. Ha az e törvényben meghatározott feladata másként nem teljesíthető, a bíróság, az ügyész, valamint a nyomozó hatóság a tanú egyes a feladat ellátásához szükséges személyi adata zárt kezelését mellőzi.”

„195. § (1) Akire nézve az ügyész vagy a nyomozó hatóság feljelentés elutasításáról, a nyomozás részbeni mellőzéséről, felfüggesztéséről, illetve megszüntetéséről, kényszerintézkedés elrendeléséről (VIII. Fejezet) további vagyoni jogok vagy érdekek korlátozásáról valamint vagyoni jellegű kötelezettségek megállapításáról hozott határozata közvetlen rendelkezést tartalmaz, a határozat ellen a közléstől számított nyolc napon belül panasszal élhet.

(2) A feljelentő nem élhet panasszal a feljelentés elutasítása miatt, ha a bűncselekménynek nem sértettje.”

„209. § (1) A nyomozási bíró eljárására a bírósági eljárás általános szabályai az e címben foglalt eltérésekkel alkalmazandók azzal, hogy a nyomozási bíró eljárásában köteles figyelemmel lenni a nyomozó hatóság és az ügyész speciális, kizárólag a nyomozás során érvényesíthető nyomozástaktikai szempontjaira, így különösen arra, hogy a gyanúsított és a védő a nyomozás adatait, tényeit és bizonyítékait csak a nyomozásra irányadó szabályok alapján ismerhetik meg.”

„532. § (1) Ha a terhelt külföldön ismert helyen tartózkodik, az ügyész a vádiratban indítványozhatja, hogy a tárgyalást a vádlott távollétében tartsák meg.”

„554/C. § Kiemelt jelentőségű ügyben az eljárást soron kívül kell lefolytatni. Az eljárás soronkívülségét az eljárás minden résztvevője a saját eszközeivel köteles biztosítani.”

„554/G. § Kiemelt jelentőségű ügyben elrendelt őrizet legfeljebb százhusz óráig tarthat. Az őrizet első negyvennyolc órájában a terhelt és a védő érintkezése a konkrét ügy egyedi körülményei alapján az ügyész intézkedésére megtiltható. Az intézkedés ellen jogorvoslatnak nincs helye.”

„554/J. § Kiemelt jelentőségű ügyben fogva lévő gyanúsítottat hetvenkét órán belül ki kell hallgatni. Ha a kihallgatásra az őrizet első negyvennyolc óráján belül kerül sor, a védő a kihallgatáson akkor is részt vehet, ha az ügyész az 554/G. § alapján a terhelt és a védő érintkezését megtiltotta.”

4. A Tv. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„27. § (1) E törvény a kihirdetését követő napon lép hatályba.

(2) E törvény rendelkezései a hatálybalépésekor folyamatban levő ügyekre is megfelelően alkalmazni kell, azzal, hogy a 26. § rendelkezései e törvény hatálybalépését követően megindításra kerülő eljárásokra kell alkalmazni.”

III. Az indítványok részben megalapozottak.

1. A Be. 17. § (9) bekezdése az ún. kiemelt jelentőségű ügyek tekintetében egy új, további illetékességi szabályt tartalmaz, miszerint ezekben az ügyekben az a bíróság is illetékes, ahol az ügyész – a legfőbb ügyész döntése alapján – az eljárás ésszerű időn belül való, illetve soron kívüli elbírálásának biztosítása végett vádat emel. A Be. 554/B. §-a értelmében

kiemelt jelentőségű ügy: a) a hivatali visszaélés (Btk. 225. §); b) a közélet tisztasága elleni bűncselekmények [Btk. 250. § (2) bek. a) pont, és (3) bek., 255/B. § és 256. §], ha annak elkövetésével, ba) a helyi önkormányzat képviselő-testületének tagja, polgármestere, alpolgármestere, képviselő-testülete hivatalának vezető beosztású dolgozója, országgyűlési képviselő, állami vezető, bb) a központi költségvetési szerv, a központi államigazgatási szerv, illetve ezek területi szerveinek (a továbbiakban együtt e fejezet alkalmazásában: közigazgatási szerv) vezető beosztású dolgozója gyanúsítható megalapozottan, illetve elkövetőként kizárólag az ebben a pontban felsorolt személyek valamelyike jöhet szóba, vagy a bűncselekményt e személyek vonatkozásában követik el, továbbá a nemzetközi közélet tisztasága ellen elkövetett bűncselekmények [Btk. XV. Fejezet VIII. Cím]; c) a bünszervezetben részvétel [Btk. 263/C. §]; d) a bünszervezetben [Btk. 137. § 8. pont] elkövetett bármely bűncselekmény; e) a jogosulatlan gazdasági előny megszerzése [Btk. 288. § (1) és (2) bek.], a gazdasági életben súlyos következményekkel járó csődbűncselekmény [Btk. 290. § (4) bek.], a versenyt korlátozó megállapodás közbeszerzési és koncessziós eljárásban [Btk. 296/B. §], a pénzmosás [Btk. 303. § és 303/A. §], a különösen nagy, vagy ezt meghaladó mértékű bevételecsökkenést okozó adócsalás [Btk. 310. § (4) bek.], a munkáltatással összefüggésben elkövetett adócsalás [Btk. 310/A. § (4) bek.], az Európai Községek pénzügyi érdekeinek megsértése [Btk. 314. §]; f) a különösen nagy értékre, kárt, hátrányt okozva, illetve különösen jelentős értékre, kárt, hátrányt okozva elkövetett vagyon elleni bűncselekmények [Btk. XVIII. Fejezet] és g) az el nem évülő bűncselekmények: ga) az 1945. évi VII. törvénnyel törvényerőre emelt és az 1440/1945. (V. 1.) ME rendelettel módosított és kiegészített 81/1945. (II. 5.) ME rendelet 11. és 13. §-ában meghatározott háborús bűntettek; gb) az emberiség elleni egyéb bűncselekmények (Btk. XI. fejezet); gc) az emberölés súlyosabban minősülő esetei [Btk. 166. § (2) bekezdés a)–h) pontjai]; gd) az emberrablás és az előljáró vagy szolgálati közeg elleni erőszak súlyosabban minősülő esetei [Btk. 175/A. § (4) bekezdés, 355. § (5) bekezdés a) pont]; ge) a terrorcselekmény, a légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítése és a zendülés súlyosabban minősülő esetei, ha a halált szándékosan okozva követik el [Btk. 261. § (1) bekezdés, 262. § (2) bekezdés, 352. § (3) bekezdés b) pont].

Az indítványozók szerint ez az új illetékességet megállapító rendelkezés nem tesz eleget az Egyezmény 6. cikke (1) bekezdésében és az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében a büntetőeljárás tekintetében megfogalmazott követelményeknek.

A jelen ügyben egyszerre kell elvégezni a hagyományos alkotmányos kontrollt és egyszersmind annak azt a változtatást, amikor a viszonyítási pont (az Abtv. 1. § c) pontja értelmében) nem az Alkotmány valamely rendelkezése, hanem egy nemzetközi szerződés, jelen esetben az Egyezmény.

Az Alkotmánybíróság, amikor arról kell döntenie, hogy az indítványokkal támadott jogszabályi elemek sértik-e az Egyezményt, az Egyezmény adott rendelkezései tartalmának értelmezéséhez és tisztázásához – eddigi gyakorlatához híven – az Egyezmény hiteles (autoritativ) értelmezésének jogával az Egyezményben a részes államok által felruházott Bíróság joggyakorlatát veszi alapul. Ez az alapulvétel mindenekelőtt a Bíróságnak azon dictumai (átvitt értelemben vett „precedensei”) alapján történik, amikor a Bíróság magát az Egyezményt, annak egyes fordulatait értelmezi, amikor rámutat arra, mi egyeztethető az Egyezmény követelményeivel össze és mi nem.

Ebből az is következik, hogy – figyelemmel az Alkotmány 7. § (1) bekezdésének és az Abtv. 1. § c) pontjának, 44. §-ának, valamint a 45. § (1) bekezdésének a rendelkezéseire – abban az esetben, ha a Bíróság egy bizonyos jogi konstrukciót és azon alapuló gyakorlatot összeegyeztethetetlennek talált az Egyezménnyel, az Alkotmánybíróság – szem előtt tartva az Egyezmény 11. jegyzőkönyvéből következő eljárási sajátosságokat is – értelemszerűen tartózkodik attól, hogy egy nyilvánvalóan ugyanolyan jogi megoldást – ezzel éppen ellentétesen – az Egyezménnyel összeegyeztethetőnek minősítsen.

Az Alkotmánybíróság ugyanakkor rámutat arra, jelentősége van annak, hogy az Egyezmény olyan rendelkezéséről van-e szó egy adott ügyben,

- (i) ahol egy jogszabálynak a jogalkotó által történt meghozatala önmagában is meg tudja sérteni a vállalt kötelezettséget,
- (ii) vagy olyanról, ahol a kérdéses jogszabály meghozatala vitathatatlanul hozzájárult annak a helyzetnek a kialakulásához, amely az Egyezmény megsértését eredményezte (de mindez csak egy konkrét eset összes körülményének vizsgálata nyomán, azaz ex post facto állapítható meg),
- (iii) vagy olyanról, ahol a tagállami gyakorlat egyszerre sérti a hazai jogot és az Egyezményt.

A jelen esetben kulcsfontosságú, hogy a fair eljárás problémakörének mely vetülete tartozik az (i) és melyik az (ii) alá. A fenti – tipikusnak tekinthető – (ii) hipotézist illetően a Bíróság joggyakorlatából idevágó az a tétel, hogy „a Bíróság rámutat mindenekelőtt arra, hogy az ő feladata nem az irányadó hazai jog és gyakorlat in abstracto ellenőrzése (Lásd Allen kontra Egyesült Királyság, (...) 2010. március 30., 40. §-át). Feladata abban áll, hogy eldöntse, az a mód, ahogyan

ezeket alkalmazták a panaszosra vagy ahogyan ezek őt érintették, az az Egyezmény és jegyzőkönyvei sérelmét jelentette-e. (Mežnarić kontra Horvátország, 2005. július 15., 28. § ...)" [Lásd a Fruni kontra Szlovákia ügyben 2011. június 21-én hozott ítélet 133. §-át.]

Az Egyezmény és az Alkotmány – tartalmát tekintve – azonosan szabályozza a bírósági eljárás garanciáit, így többek között a pártatlan és igazságos bírósághoz, valamint a tisztességes eljáráshoz való jogot. Az Alkotmány 57. § (1) bekezdése értelmében alapvető jog, hogy az ügyeket a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Alkotmány 57. § (1) bekezdését számos ügyben – különböző eljárások vonatkozásában – vizsgálta. Határozataiban fokozatosan bontotta ki e rendelkezés tartalmát, lényeges elemeit, melynek során figyelemmel volt a Bíróság ítélkezési gyakorlatára is.

Az indítványozók szinte mindegyike utalt a pártatlan bírósághoz való jog, illetőleg a pártatlanság látszata sérelmére. Az Alkotmánybíróság a 67/1995. (XII. 7.) AB határozatában (ABH 1995, 346.) fejtette ki részletesen a bíróság pártatlanságával kapcsolatos álláspontját, miszerint a „pártatlan bírósághoz való alkotmányos alapjog az eljárás alá vont személy iránti előítéletmentesség és elfogulatlanság követelményét támasztja a bírósággal szemben. Ez egyrészt magával a bíróval, a bíró magatartásával, hozzáállásával szembeni elvárás, másrészt az eljárás szabályozásával kapcsolatos objektív követelmény: el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében” (ABH 1995, 346, 347.). Ugyanebben a határozatában az Alkotmánybíróság hivatkozott a Bíróság által alkalmazott ún. kettős tesztre, miszerint a szubjektív teszt keretében az eljáró bíró személyes magatartását, vagyis azt vizsgálja, hogy volt-e az eljárás során olyan megnyilvánulása, amelyből a pártatlanságának hiányára lehet következtetni. Az objektív megközelítés pedig annak vizsgálata, hogy volt-e objektíve igazolható oka a pártatlanság hiánya feltételezésének (ABH 1995, 346–348.), vagyis az adott szabályozás biztosítja-e a pártatlanság követelményét, ideértve azt is, hogy az eljárás a közösség, elsősorban a jogkeresők oldaláról nézve objektíve nem támaszthat kételyeket a pártatlanságot illetően [20/2005. (V. 26.) AB határozat, ABH 2005, 202, 225–226.; 32/2002. (VI. 4.) AB határozat, ABH 2002, 153, 161.; 17/2001. (VI. 1.) AB határozat, ABH 2001, 222, 227–228.].

Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Bíróság azóta is szorosan követi a kettős teszt kapcsán kimondott tételeit. [Lásd például a Fey kontra Ausztria, 1993. február 24., 30. §; legutóbbi ügyeiből: Huseyn és mások kontra Azerbajdzsán, 2011. július 26., 159. és 161. §.]

A jelen ügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Be. 17. § (9) bekezdésében foglalt rendelkezés ez utóbbi, a pártatlanság látszata elkerülése követelményének nem tesz eleget. A pártatlanság objektív követelménye ugyanis csak akkor teljesül, ha a szabályozás kellő garanciát biztosít minden kétely kizárásához.

Ahogy arra a Bíróság is rámutatott: „Továbbá a pártatlanságot biztosító nemzeti eljárások léte (mint például a bíró visszahívásának szabályai) releváns tényezőt képeznek. Ezek a szabályok a hazai törvényhozás eltérő költségét fejezik ki, hogy minden ésszerű gyanút szüntessen meg a kérdéses bíró, vagy bíróság vonatkozásában és egy arra irányuló törekvést jelentenek, hogy semmisítsék meg a gyanú alapját az ilyen aggodalmak okainak megszüntetésével. Túl azon, hogy biztosítják a konkrét elfogultság nemlétét, arra irányulnak, hogy a pártatlanságnak a látszatát is megszüntessék, így azt a célt szolgálják, hogy növeljék a bizalmat, amelyet egy demokratikus társadalomban a közönség felé sugároznak (Mežnarić kontra Horvátország, 2005. július 15., 27. §)” (Huseyn és mások kontra Azerbajdzsán, 162. §).

Az Alkotmánybíróság a bírói hatalmi ág függetlensége és a bíróságok pártatlansága alkotmányos követelményrendszerének vizsgálata során, a bíróságoknak és az ügyészségeknek az ebben betöltött szerepét illetően a 14/2002. (III. 20.) AB határozatában (ABH 2002, 101.) vonta le azt a következtetést, hogy a „bírói és ügyési tevékenységre vonatkozó részletes eljárási szabályok, az eljárás alanyai számára előírt kötelezettségek és a részükre biztosított jogosultságok konstrukciója a tisztességes eljárás követelménye szempontjából alapvető jelentőségű. Az eljárási funkciók közötti »átjárhatóság« lehetőségének megteremtése (...) sérti a tisztességes eljárás követelményét. (...) A köztisztviselői és a bírói szerep összemosása (...) a szabályozás lényegéből fakadóan alkalmas lehet arra, hogy kételyeket ébresszen a bíróság pártatlansága tekintetében. E vonatkozásban pedig az Alkotmánybíróság (...) 17/2001. (VI. 1.) AB határozatában elvi érveléssel szövegezte le, hogy alkotmányellenes egy eljárásjogi intézmény olyan szabályozása, amely azon elv ellen hat »hogy a bírónak nem csak pártatlannak kell lennie, hanem pártatlannak is kell látszania«. [17/2001. (VI. 1.) AB határozat, ABK 2001. május, 248., 250.] A 33/2001. (VII. 11.) AB határozatában kifejtette az Alkotmánybíróság azt is, hogy a pártatlanság elvének következetes érvényesülését sérti az olyan jogintézmény pusztasága, amely »beleütközik a bíróság előtti egyenlőség elvébe« azáltal, hogy az eljárás egyik résztvevőjének, az ügyésznek többletjogokat biztosít, amellyel szemben a terhelt [...] lépéshátrányba kerül. [részletesen: 33/2001. (VII. 11.) AB határozat, ABK 2001. június–július, 347., 348., 349.] (...) Az Alkotmány idevonatkozó rendelkezései, így: a bíróságok igazságszolgáltatási monopóliumát rögzítő 45. § (1) bekezdése és az ehhez szorosan tapadó, az ítélkezési

tevékenység kizárólagosságára vonatkozó 46. § (1) bekezdése, az ügyészség vádmonopóliumát meghatározó 51. § (2) bekezdése, valamint a védelemhez való jogot garantáló 57. § (3) bekezdése éppen az ügyek tisztességes eljárás keretében történő, előítéletmentes, pártatlan eldöntését hivatottak szolgálni. A pártatlanság viszont az egyik alapfeltétele annak, hogy az ügyekben helyes és megalapozott ítélet szülessen» (ABH 2002, 101, 110–112, 114.).

Ebben az esetben a pártatlanság látszatát egyértelműen sérti, hogy a támadott rendelkezés az eljárás egyik résztvevőjének többletjogokat biztosít, mivel a vád képviselőjét ellátó ügyészség, illetőleg a legfőbb ügyész egyoldalúan dönthet az eljáró bíróság kiválasztásáról, és így ez jogos kétséget kelt a bíróság pártatlansága tekintetében.

Az Alkotmánybíróság a 33/2001. (VII. 11.) AB határozatában egy, az ügyész javára többletjogokat biztosító eljárásjogi rendelkezés kapcsán kifejtette, ha például „több bíróság kijelölése is szóba kerülhet, a terhelt érdekei és szempontjai figyelmen kívül maradnak (...). Ez a jogi megoldás alkalmas arra, hogy kétséget ébresszen az igazságszolgáltatás pártatlanságáról”, még akkor is, ha a vitatott szabályozás célja éppen ennek elkerülése volt (ABH 2001, 297, 300.).

Az ún. többletjogok kapcsán az Alkotmánybíróság gyakorlata egybevág a Bíróságéval. Utóbbi a Bulut kontra Ausztria ügyben 1996. február 22-én hozott ítéletében a következőképpen foglalta össze saját joggyakorlatát: „A Bíróság emlékeztet arra, hogy a fegyverek egyenlőségének elve – úgyis, mint a méltányos eljárás szélesebb fogalmának egyik eleme – szerint minden fél ésszerű lehetőséget kell, hogy kapjon arra, hogy ügyét olyan feltételek között adja elő, amelyek nem helyezik őt ellenfelével szemben hátrányos helyzetbe. [Lásd a Dombo Beheer B.V. kontra Hollandia ügyben hozott ítélet (...) 33. §-át.] Ebben az összefüggésben a Bíróság jelentőséget tulajdonít úgy a látszatoknak, mint ahogyan a jó igazságszolgáltatás garanciái iránti fokozott érzékenységgel. Lásd még mutatis mutandis a Borgers kontra Belgium ügyben 1991. október 30-án hozott ítéletnek (...) 24. §-át, az ottani hivatkozásokkal” (47. §).

Az Alkotmánybíróság megállapította: az indítványokban hivatkozott, a tisztességes eljárás elvének további elemeit is sérti a Be. 17. § (9) bekezdésében foglalt illetékességi szabálya. Az Alkotmánybíróság következetes álláspontja szerint az Alkotmány 57. § (1) bekezdésének eleme az indítványozók által felhívott tisztességes eljárás (fair trial), amely követelményt azonban kizárólag az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni (lásd ebben az értelemben a Bíróság joggyakorlatából: Allen kontra Egyesült Királyság, 2010. március 30., 40. §; Mežnarič kontra Horvátország, 2005. július 15., 28. §; Fruni kontra Szlovákia 2011. június 21., 133. §).

Tény, hogy a Be. 17. § (9) bekezdése szerint is az ügyész csak az eljáró bíróságot és semmiképpen sem az eljáró bírót jelöli ki: utóbbi kiválasztása a kijelölt bíróság elnökére tartozik, és a vádlott a Be. érintetlenül maradt szabályai szerint az eljáró bíróval szemben, illetve (ha annak feltételei fennállnak) magával a kijelölt bírósággal szemben elfogultsági kifogást jelenthet be.

Ez a lehetőség azonban önmagában nem biztosítja az összhangot sem az Alkotmány, sem az Egyezmény követelményeivel. Tény, hogy volt olyan ügy a strasbourgi joggyakorlatban (ráadásul éppen miniszteri szintű korrupciós ügyek miatti felelősségre vonásra jogosított különbíróságokra vonatkozóan), ahol a Bíróság elutasította a panasznak a különbíróság függetlenségét kétségbevonó elemét, hangsúlyozva és elegendőnek találva, hogy egy adott bíróval szembeni elfogultsági kifogásra és az egyéb jogorvoslati ügyekre nézve az általános eljárási szabályok vonatkoztak, különleges elemek vagy korlátozások nélkül (Fruni kontra Szlovákia, 147–149. §).

Az Alkotmánybíróság ugyanakkor nagy jelentőséget tulajdonít azoknak a téziseknek, amelyeket a Bíróság (igaz, hogy fegyvergyárak polgári jogi jogvitájának lebonyolításával összefüggésben, azaz nem büntető ügyben) egy, a bírósági munkateher enyhítése címen végrehajtott átszignálással összefüggő ügyben mondott ki, jelesül, hogy „a bírói függetlenségnek és a jogbiztonságnak a jogállamiság szempontjából betöltött kiemelkedő jelentősége azt igényli, hogy rendkívül világosak legyenek azok a szabályok, amelyeket egy adott ügyben kell alkalmazni, világos biztosítékok legyenek az objektivitás és az átláthatóság végett és mindenekelőtt annak érdekében, hogy az önkényességnek a látszatát is elkerüljék az ügyek bírókra való kiszignálásában.” Ezzel összefüggésben „mivel a munkateher megosztására vonatkozó eljárási szabályok sem kimerítőek nem voltak, és jelentős mozgásszabadságot biztosítottak az adott bíróság elnökének”, a szlovák kormány nem tudta meggyőzően bizonyítani, hogy az „átszignálás objektív alapokon nyugodott-e és az átszignálásban megvalósult igazgatási mérlegelés átlátható paraméterekre mutatott-e” (DMD GROUP a.s. kontra Szlovákia, 2010. október 5., 66. §, 67–68. § és 70. §).

A fentieket azoknak a tételeknek a fényében tanulmányozta az Alkotmánybíróság, amelyeket a Bíróság – a Legfelsőbb Bíróság elnöke által is felhívott – Coëme és mások kontra Belgium ügyben 2000. június 22-én hozott ítéletében mondott ki. Ebben „a Bíróság emlékeztet arra, hogy a büntető eljárás jogi legalitásának elve általános jogelv. Összefügg a büntetőjog legalitásával és összefoglalóan a »nullum iudicium sine lege« formulában jelenik meg. Ez az elv lényegileg az eljárás lefolyására vonatkozó bizonyos elvárások betartását követeli meg avégett, hogy biztosítsa az eljárás méltányosságát, ami a fegyverek egyenlőségét implikálja. Ez magában hordja azt a kötelezettséget, hogy

mindkét félnek biztosítsanak ésszerű lehetőséget arra, hogy ügyét olyan feltételek között mutassa be, amelyek nem helyezik őt nyilvánvalóan hátrányos helyzetbe ellenfeléhez képest. (...) Emlékeztet arra is, hogy az eljárás szabályozása először is azt célozza, hogy megvédjék a büntetőjogilag üldözött személyt a hatalom visszaélésének kockázatával szemben, és ezért a védelem a legalkalmasabb arra, hogy a hasonló szabályozás hiányosságait és pontatlanságait ellensúlyozza." (102. §) „Következésképpen a Bíróság úgy véli, hogy az a bizonytalanság, ami azért állt fenn, mivel hiányoztak az előzetesen rögzített eljárási szabályok, a panaszost nyilvánvalóan hátrányos helyzetbe hozták az ügyészséggel szemben, és ez megfosztotta Coëme urat az Egyezmény 6. cikk 1. § értelmében felfogott méltányos eljárástól." (103. §)

Tekintettel arra, hogy a Be. 17. § (9) bekezdésében foglalt illetékességi szabálya igen széles körben ruházta fel az ügyészséget, hogy az ügy tárgyalását az elkövetési tárgy értéke, a bűnelkövetés helye, stb. alapján elvben automatikusan illetékessé váló bíróság helyett egy másik bíróság elé vigye, és ebben egyedül a legfőbb ügyésznek az „ésszerű időn belüli”, illetve „soronkívüli” tárgyalást valószínűsítő akaratnyilatkozata a döntő, amelynek érvényesítéséhez a jogalkotó nem csatolt semmilyen világos paramétert, egyértelmű és ellenőrizhető eljárási szabályt (miközben a jelenlegi szabályok a bírói testületen belül is módot adnak arra, hogy a Legfelsőbb Bíróság az Országos Igazságszolgáltatási Tanács elnökének indítványára más, azonos hatáskörű bíróságot jelöljön ki az ügy elbírálására, ha az eredetileg illetékes bíróságon a tényleges ügyteher mértéke akadályát jelenti az ésszerű időn belüli döntésnek), az Alkotmánybíróság úgy ítéli meg, hogy a Be. 17. § (9) bekezdésében foglalt illetékességi szabálya egyértelműen ütközik a Bíróság e tárgyban vallott felfogásával, így az az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdésének sérelmét jelenti, függetlenül attól, hogy a terheltnek megmarad az a joga, hogy az eljáró bíróval, illetve a kijelölt bírósággal szemben elfogultsági kifogást jelentsen be. Olyan benyomást kelt, ami a fentiekben említett objektív tesztben a „látszatok” fontosságával, a bíróságok iránti bizalom követelményével ütközik.

Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Fruni kontra Szlovákia ügyben a Bíróság többször is hangsúlyozta azt, hogy „az igazságszolgáltatás szervezetrendszere egy demokratikus társadalomban nem függhet a végrehajtó hatalom diszkréciójától, hanem a parlament által elfogadott törvényen kell alapulnia (...). Azonban még azokban az országokban is, ahol a jog kodifikált, az igazságszolgáltatás szervezetrendszerét nem lehet az igazságszolgáltatási hatóságok diszkréciójára hagyni, jóllehet ez nem jelenti azt, hogy a bíróságoknak ne lehetne bizonyos mozgásszabadságuk a vonatkozó nemzeti jogszabályok értelmezésében (...).” (134. §)

A Bíróság megállapította azt is, hogy „a Különbírósnak és a Legfelsőbb Bíróságnak világos jogi háttérük volt a különbírósról szóló törvényben” (135. §), „a Különbíró joghatósága és illetékessége a panaszos ügyében a jogszabály érvényesülése révén állt be, és – ellentétben a panaszos állításával – külön igazságszolgáltatási döntés nélkül”. (137. §) „Ez az összes jogorvoslati lehetőség és az egész eljárás az általános eljárási szabályokon nyugodott, különleges szabályok vagy korlátozások nélkül.” (148. §) Az Alkotmánybíróság mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a Bíróság azért elégedett meg a Fruni kontra Szlovákia ügyben az elfogultsági kifogás intézményével, mivel minden vonatkozásban a jogszabályok mechanikus érvényesülése alapján, diszkrécionális döntések nélkül állt be az illetékesség, különleges szabályok nélkül.

Tekintettel arra, hogy a Be. érintett rendelkezései éppen hogy jelentős mozgásszabadságot biztosítanak, diszkrécionális elemek jelennek meg az eljárás egyik résztvevőjét, az ügyészséget és a legfőbb ügyészt privilegizálva, és maga az eljárás számos különleges szabály bevezetésére épül, mindez összességében annyira eltér a Fruni kontra Szlovákia ügy sajátosságaitól, hogy az Alkotmánybíróság arra kellett, hogy következtessen: az elfogultsági kifogás intézménye a Be. érintett rendelkezése vonatkozásában önmagában nem tudja garantálni az Egyezménnyel való összhangot.

Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata szerint egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása mellett lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.]. Az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket. Kiemelte, hogy a tisztességes eljáráshoz való joggal szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118–120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.; 14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 256.].

A tisztességes eljárás egyik meghatározó eleme a fegyverek egyenlősége, amely a büntetőeljárásban azt biztosítja, hogy a vádnak és a védelemnek egyenlő esélye és alkalma legyen arra, hogy a tény- és jogkérdésekben véleményt formálhasson és állást foglalhasson. A fegyverek egyenlősége nem minden esetben jelenti a vád és a védelem jogosítványainak teljes azonosságát, de mindenképpen megköveteli, hogy a védelem a váddal összevethető súlyú jogosítványokkal rendelkezzen. Az Alkotmánybíróság több határozatában hangsúlyozta, hogy a közvetlen alkotmányi

garanciák gazdaságossági és célszerűségi okokból az eljárás egyszerűsítése vagy az időszűrés követelményének érvényesülése címén sem mellőzhetők [11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77, 84–85.; 49/1998. (XI. 27.) AB határozat, ABH 1998, 372, 376–377.; 5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75, 88–89.; 422/B/1999. AB határozat, ABH 2004, 1316, 1320, 1322.]. A védelemhez való jogra vonatkozó alkotmánybíróági határozatok hangsúlyozták, hogy az Alkotmány rendelkezéseinek csak a működésében eredményes védelemhez való jog felel meg, mely csak az elkerülhetetlenül szükséges és arányos mértékben, a lényeges tartalmat illetően pedig egyáltalán nem korlátozható [8/1990. (IV. 23.) AB határozat, ABH 1990, 42, 44.; 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 93–94.]. Mivel a fegyverek egyenlőségéből az következik, hogy a vád és a védelem közel azonos lehetőségekkel rendelkeznek az eljárásban, ezért a vád számára biztosított többlet jogosítvány sérti a fegyverek egyenlőségének elvét. Az Alkotmánybíróóság ugyanakkor megjegyzi: az eljáró bíróság ügyészszeg általi kiválasztása alkalmas a hatékony védelemhez való jog [Alkotmány 57. § (3) bekezdése] megnehezítésére, esetleg ellehetetlenítésére is.

Az Alkotmánybíróóság – figyelemmel az említett Coëme kontra Belgium, DMD GROUP a.s. kontra Szlovákia, stb. ügyekben hozott ítéletekben kifejtett elvi élő tételekre – úgy ítéli meg, hogy egy, az általános illetékességi szabályok szerint eljáró bíróság helyett egy adott ügycsoport ügyeinek egy másik bíróság illetékességébe történő áthelyezése csak abban az esetben egyeztethető össze az Egyezményrel, ha annak anyagi jogi és eljárásjogi szabályait, illetve előfeltételeit átlátható, előre rögzített, világos, objektív paraméterek felhasználásával rögzíti a törvényhozó, amely nem (vagy csak minimálisan) hagy teret a diszkrécionális jogkörnek, és ahol a tényleges döntés meghozatala a független, pártatlan bírósági rendszer saját intézményei révén történhet. Mivel a vizsgált rendelkezés ilyen elemeket nem tartalmaz, ezért az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdésében foglalt követelményeknek, és mindenek előtt az ún. objektív tesztjének nem felel meg, és ezért nemzetközi jogba ütközik.

Minderre tekintettel az Alkotmánybíróóság megállapította, hogy a Be. 17. § (9) bekezdése az Alkotmány 57. § (1) és (3) bekezdésébe, valamint az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdésébe is ütközik, ezért azt megsemmisítette. Az alkotmányellenesség és a nemzetközi szerződésbe ütközés megállapítására tekintettel az Alkotmánybíróóság a további vizsgálatot az eddigi gyakorlatát követve [31/1991. (VI. 5.) AB határozat, ABH 1991, 133, 136.] mellőzte.

2. A Legfelsőbb Bíróság elnöke a Be. 96. § (1) bekezdése utolsó mondata alkotmányellenességének megállapítását az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében deklarált személyes adatok védelméhez való jog sérelme miatt kérte.

Az Alkotmánybíróóság több határozatában foglalkozott a tanú adatai kezelésének szabályozása alkotmányosságával. Legutóbb a 104/2010. (VI. 10.) AB határozatában (ABH 2010, 562.) tartalmát tekintve a jelenlegi kérdéssel azonos szabályozás tárgyában döntött. Az akkor elbírált Be. 96. § (1) bekezdése a következőképpen rendelkezett: „A tanú, illetőleg az érdekében eljáró ügyvéd kérelmére vagy hivatalból elrendelhető, hogy a tanú személyi adatait [85. § (2) bek.] – a nevének kívül – az iratok között elkülönítve, zártan kezeljék. Kivételesen indokolt esetben a tanú nevének zárt kezelése is elrendelhető. Ezekben az esetekben a tanú zártan kezelt adatait csak az ügyben eljáró bíróság, az ügyész, illetve a nyomozó hatóság tekintheti meg”. Az adatok zárt kezelése mérlegeléstől függő elrendelését kifogásoló indítvánnyal összefüggésben mondta ki az Alkotmánybíróóság, hogy „az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében meghatározott, a személyes adatok védelméhez való jognak megfelelően a büntetőeljárásban a tanúnak – a tanúvédelmi rendszeren belül érvényesülő – információs önrendelkezési joga körébe tartozik, hogy személyi adatainak zárt kezelését kérje. Nincs olyan alkotmányos indok vagy cél, amely miatt a nyomozó hatóságot, az ügyészt, valamint a bíróságot fel kell arra jogosítani, hogy – vizsgálva a tanú fenyegetettségének objektív alapjait és mérlegelve a teljesíthetőséget – a kérelmet megtagadja” (ABH 2010, 562.). Az Alkotmánybíróóság a Be. 96. § (1) bekezdését akkor – pro futuro hatállyal – megsemmisítette. A Be. jelenleg hatályos szabályozása – a 104/2010. (VI. 10.) AB határozatban (ABH 2010, 562.) foglaltakkal ellentétben – azonban ismét mérlegelés tárgyává tette a személyi adatok zárt kezelését.

Az Alkotmánybíróóság megjegyzi: „a tanúvédelem az állami büntető igény érvényesítésével összefüggésben kialakított intézményrendszer. A Be. (...) kötelezi a büntető ügyekben eljáró hatóságokat arra, hogy a tanút a törvényben meghatározottak szerinti védelemben részesítsék életének és testi épségének vagy személyes szabadságának védelme, valamint annak érdekében, hogy a tanú a vallomástételi kötelezettségének eleget tegyen és a vallomását megfélemlítés nélkül tegye meg. (...) [A] tanú törvényben meghatározott személyi adatainak (születési ideje és helye, anyja neve, lakóhelyének és tartózkodási helyének címe, a foglalkozása, a személyazonosító okmány száma, kivételesen a neve) zárt kezelése a tanúvédelmi rendszer első lépcsője. Lehetővé teszi a tanú érdekeinek védelmét úgy, hogy nem korlátozza a terhelt és a védő alapvető eljárási jogainak érvényesülését” [45/2009. (IV. 10.) AB határozat, ABH 2009, 324, 336–337.]

A jelen ügyben az Alkotmánybíróóság a Be. hatályban lévő 96. § (1) bekezdésének utolsó mondatáról – mely megengedi a tanú, vagy az érdekében eljáró ügyvéd kérelmére elrendelt személyi adatok zárt kezelésének mellőzését – megállapította, hogy az az Alkotmány 59. § (1) bekezdését sérti. Az Alkotmánybíróóság ismét

hangsúlyozza: „nincs olyan alkotmányos alapjog, illetve alkotmányos cél, amelynek védelme, illetve elérése szükségessé tenné a tanú információs önrendelkezési jogának korlátozását, akkor, ha (...) maga vagy az érdekében eljáró ügyvéd az adatok zárt kezelését kéri” [104/2010. (VI. 10.) AB határozat, ABH 2010, 562.]. Az alkotmányellenesnek ítélt rendelkezést az Alkotmánybíróság megsemmisítette.

3. A Be. 195. § (1) és (2) bekezdése megváltoztatta a nyomozás során panasszal támadható határozatok körét. A korábbi szabályozástól eltérően, miszerint akire nézve a határozat rendelkezést tartalmazott panasszal élhetett, a hatályos Be. 195. § (1) bekezdése tételesen felsorolja a panasszal kifogásolható határozatokat. Nevezetesen: akire nézve az ügyész vagy a nyomozó hatóság feljelentés elutasításáról, a nyomozás részbeni mellőzéséről, felfüggesztéséről, illetve megszüntetéséről, kényszerintézkedés elrendeléséről (VIII. Fejezet), további vagyoni jogok vagy érdekek korlátozásáról, valamint vagyoni jellegű kötelezettségek megállapításáról hozott határozata közvetlen rendelkezést tartalmaz, a határozat ellen a közléstől számított nyolc napon belül panasszal élhet. A feljelentő pedig nem élhet panasszal a feljelentés elutasítása miatt, ha a bűncselekménynek nem sértettje. A Legfelsőbb Bíróság elnöke szerint ez a szabályozás a jogorvoslati jog [Alkotmány 57. § (5) bekezdés] alkotmányellenes korlátozását eredményezi. A Legfelsőbb Bíróság elnökének megítélése, hogy ezen rendelkezések megfogalmazása nem felel meg a normavilágosság [Alkotmány 2. § (1) bekezdés] követelményének sem, mivel „nem világos, hogy pontosan mit takar” a „további vagyoni jogok vagy érdekek korlátozásáról, valamint vagyoni jellegű kötelezettségek megállapításáról hozott határozata” kitétel.

Az Alkotmánybíróság értelmezésében az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely mindenkit megillet, akinek jogát, vagy jogos érdekét a bírói, államigazgatási vagy más hatósági döntés érinti. A jogorvoslathoz való jog tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági döntésekre terjed ki. A jogorvoslathoz való jog tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetősége. A jogorvoslathoz való jog törvényben meghatározottak szerint gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban eltérő szabályozás lehetséges. A jogorvoslathoz való jogot kizárólag a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében és azzal arányosan korlátozhatja – minősített többséggel – a törvényhozó [5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 1437/B/1990. AB határozat, ABH 1992, 453, 454.; 513/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 731, 733–734.; 22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 109–110.; 23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186.; 24/1999. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1999, 237, 243–246.; 29/1999. (X. 6.) AB határozat, ABH 1999, 294, 297–298.]. Minden jogorvoslat lényegi, immanens eleme a jogorvoslás lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát [23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186.]. A jogorvoslat fogalmi eleme az, hogy a döntés jogot vagy jogos érdeket sért [22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 110.].

Az Alkotmánybíróságnak ezért elsőként azt kellett megvizsgálnia, hogy a panaszjog hatályos szabályozása eredményeként előfordulhat-e olyan „érdemi” sérelem, amellyel szemben nincs jogorvoslásra lehetőség. A korábban hatályos rendelkezések szerint – a Be.-ben foglalt kivétellel – mindenki panasszal élhetett, akire nézve az ügyész vagy a nyomozó hatóság határozata rendelkezést tartalmazott [Be. korábban hatályban volt 195. § (1) bekezdése], illetőleg akit az ügyész vagy a nyomozó hatóság intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása érintett [Be. korábban hatályban volt 196. § (1) bekezdése]. A módosítás eredményeként elsősorban az élhet panasszal, akire nézve az ügyész vagy a nyomozó hatóság feljelentés elutasításáról, a nyomozás részbeni mellőzéséről, felfüggesztéséről, illetve megszüntetéséről, kényszerintézkedés elrendeléséről (VIII. Fejezet), további vagyoni jogok vagy érdekek korlátozásáról, valamint vagyoni jellegű kötelezettségek megállapításáról hozott határozata közvetlen rendelkezést tartalmaz [Be. 195. § (1) bekezdés], illetőleg akinek az ügyész vagy a nyomozó hatóság intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása a jogait vagy érdekeit közvetlenül sérti [Be. 196. § (1) bekezdése]. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a hatályos szabályozás – bár egyértelműen szűkíti a nyomozás során hozott határozatokkal szemben benyújtható panaszok körét – változatlanul biztosítja, hogy akinek jogát, vagy jogos érdekét érdemben érinti a nyomozó hatóság határozata, intézkedése, vagy ennek elmulasztása, panasszal élhessen. Erre tekintettel az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében deklarált jogorvoslati jog sérelmét nem állapította meg.

Hasonlóképpen nem találta megalapozottnak az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiságból következő normavilágosság követelményének megsértését. Az Alkotmánybíróság már a 26/1992. (IV. 30.) AB határozatában elvi élel mutatott rá arra, hogy „a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben alkotmányos követelmény. A jogbiztonság – amely az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság fontos eleme – megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon”. Már ebben a határozatában kimondta, hogy a jogszabályi „rendelkezés bizonytalansága azonban a törvény alkalmazása során feloldható” (ABH 1992, 135, 142.). A jelen ügyben az

Alkotmánybíróság hasonló következtetésre jutott „a további vagyoni jogok vagy érdekek korlátozásáról, valamint vagyoni jellegű kötelezettségek megállapításáról hozott határozat” kifejezéseket illetően, ezért az indítványt elutasította.

4. A Be. 209. § (1) bekezdésének kiegészítése a nyomozási bíró számára azt a többlet kötelezettséget fogalmazza meg, hogy „köteles figyelemmel lenni a nyomozó hatóság és az ügyész speciális, kizárólag a nyomozás során érvényesíthető nyomozástaktikai szempontjaira, így különösen arra, hogy a gyanúsított és a védő a nyomozás adatait, tényeit és bizonyítékait csak a nyomozásra irányadó szabályok alapján ismerhetik meg”. Az indítványozók szerint mindez az eljárási funkciómegosztás elvét [Alkotmány 45. § (1) bekezdése, 51. § (2) bekezdése], a pártatlan bírósághoz való jogot és a fegyverek egyenlősége követelményét [Egyezmény 6. cikk (1) bekezdése, Alkotmány 57. § (1) bekezdése] sérti.

Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárási funkciómegosztás alkotmányossága kérdésével több alkalommal foglalkozott. A 14/2002. (III. 20.) AB határozatában kiemelte, hogy a hatalommegosztás elvéből következően a hatalmi ágak elválasztása alkotmányos szerkezetében a bírói hatalom függetlenségének kitüntetett szerepe van (ABH 2002, 101, 104.). A hatalommegosztás elvéből következik a bíróságnak az Alkotmány 45. § (1) bekezdésében meghatározott igazságszolgáltatási monopóliuma, amely végső soron az ítélkezési tevékenység kizárólagosságában ölt testet. A büntető igazságszolgáltatás rendszerében a bíróságon kívül más szervezetek és személyek is részt vesznek. A részt vevő szervezetek (rendőrség, ügyészség, bíróság) a büntetőeljárás egyes szakaszaiban eltérő feladatok címzettjei, amelyeket a jogszabályi keretek között önállóan látnak el. A büntető igazságszolgáltatáshoz kapcsolódó egyes funkciókat az Alkotmány is elkülöníti, s az ítélkezési tevékenységen kívül az 51. § (2) bekezdésében nevesíti az ügyészség vádmonopóliumát, az 57. § (3) bekezdésében pedig a védelemhez való jogot. Az eljárási funkciómegosztás elve tehát közvetlenül az Alkotmányon alapszik. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy a „vádrendszerű és kontradiktórius eljárás lényegéből fakadó követelmény, hogy az igazságszolgáltatás monopóliumával rendelkező bíróság és a közvádloi hatalmat kizárólagosan birtokló ügyészség hatásköre, tevékenysége, mozgástere egyaránt átlátható, kiszámítható legyen. (...) Az Alkotmány rendelkezéseiből az következik, hogy az ügyész közvádloi monopóliumának éppúgy töretlennek kell lennie, mint ahogyan az ítélkezésben a bírói függetlenséget és a pártatlanságot megtestesítő állásfoglalásnak kell kifejezésre jutnia” (ABH 2002, 101, 113.).

Az Alkotmánybíróság a legfőbb ügyész és az ügyészség alkotmányos jogállását, közjogi helyzetét a 3/2004. (II. 17.) AB határozatban értelmezte. A határozat szerint az ügyészség – szemben a bíróságokkal – nem önálló hatalmi ág, de önálló alkotmányos szervezet (ABH 2004, 48, 58.). Az ügyészség alkotmányos feladatai közé tartozik – többek között – a természetes személyek, a jogi személyek és a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek jogainak védelme; az alkotmányos rendet, az ország biztonságát és függetlenségét sértő vagy veszélyeztető cselekmények üldözése; a törvényesség védelme. Az ügyészség képviseli a vádat a bírósági eljárásban, felügyeletet gyakorol a büntetés-végrehajtás törvényessége felett, és meghatározott jogok illetik meg a nyomozással összefüggésben. A 42/2005. (XI. 14.) AB határozat pedig – egyebek mellett – megállapította: a hatalmi ágak elválasztására és a büntető hatalomra vonatkozó alkotmányos követelményekből és garanciákból egyértelműen következik, hogy a közhatalmat gyakorló állami szervezetek csak az Alkotmány és az Alkotmányon alapuló szervezeti és eljárási-végrehajtási törvények kifejezett felhatalmazása és feladatkijelölése alapján vehetnek részt a büntető felelősségre vonás folyamatában (ABH 2005, 504, 517–518.).

A nyomozási bíróval összefüggésben kiemelte az Alkotmánybíróság, hogy az eljárási funkciók megosztása elvének „nem mond ellent, hogy a bíróságnak már a nyomozás és a vádemelés szakaszában is van feladata. A nyomozási bíró, illetve a vádemelést megelőző eljárásban közreműködő magasabb szintű bíróságok feladat- és hatáskörének egy része az alkotmányos alapjogok védelmét biztosítja a vádemelést megelőző eljárási szakaszban” [62/2006. (XI. 23.) AB határozat, ABH 2006, 697, 714.]. Mindez nem érinti a nyomozási bírónak az ítélkezésben betöltött szerepét.

Az Alkotmánybíróság a Be. 209. § (1) bekezdésének vizsgálata során figyelemmel volt a pártatlan bírósághoz való jog, illetőleg a pártatlanság látszata sérelméről fentebb kifejtett álláspontjára is. A 72/2009. (VII. 10.) AB határozatban az Alkotmánybíróság a Bíróság – objektív tesztel kapcsolatos – gyakorlatából levonta azt a következtetést, hogy „az eljárás során a bíró által ellátott funkciók vizsgálata alapvető kérdés. A funkcióhalmazódás, vagyis azon eset, amikor a bíró ítélkezésen kívüli, a vizsgálattal vagy a váddal kapcsolatos feladatokat is ellát, a Bíróság szerint jogos kételyeket ébreszt a pártatlanságával kapcsolatban. Alapvető kérdés, hogy a bíró, aki a felek felett áll, a felektől különüljön el. (...) A vád és az ítélkezés feladatainak egy eljáráson belül azonos személy által történő ellátása önmagában alkalmas a bíró pártatlanságának megkérdőjelezésére, függetlenül attól, hogy milyen személyes magatartást tanúsított. (Eur. Court H. R., Case of De Cubber v. Belgium, Ser. A-86.; Eur. Court H. R., Case of Piersack v. Belgium, Ser. A-53.) (...) Mindebből az következik, hogy az ügyészség és a bíróság feladatainak elkülönítése nem pusztán a vádemelés-vádképviselés

szabályainak formális betartását jelenti, hanem súlyozott szerepe van a vád tartalmi értelemben vett törvényessége szempontjából is" (ABH 2009, 715, 720.).

A nyomozási bíró intézményének hazai bevezetésekor a jogalkotó nem az angolszász megoldást (ahol a nyomozási bíró tulajdonképpen a nyomozásban is résztvevő intézmény), hanem a hazai jogi hagyományoknak megfelelően a kontinentális megoldást (ahol a nyomozási bíró fő funkciója az eljárási garanciák érvényre juttatása és ennek keretében az alapjogvédelem) tette magáévá. A nyomozási bíró hatáskörébe utalt feladatok elsődlegesen a büntetőeljárás, különösen a bizonyítás tisztaságának biztosítását célozzák, s ezt garantálja a bírói pártatlanság és elfogulatlanság. Amennyiben a nyomozási bíró „köteles figyelemmel lenni a nyomozó hatóság és az ügyész speciális, kizárólag a nyomozás során érvényesíthető nyomozástaktikai szempontjaira, így különösen arra, hogy a gyanúsított és a védő a nyomozás adatait, tényeit és bizonyítékait csak a nyomozásra irányadó szabályok alapján ismerhetik meg”, nyilvánvaló, hogy elveszíti annak a pártatlanságnak nemcsak a látszatát, de magát a tényét, ami ahhoz kell, hogy független bírónak hozhasson döntést a terhelt fogvatartásának jogszerűségéről, az Egyezmény 5. cikk (3) bekezdésének értelmében. Ez akkor is igaz, ha a kérdéses fordulat *expressis verbis* csak az adat-, tény- és bizonyítékismertetést említi: megfogalmazásából azonban egyértelműen kitűnik, hogy ez az utalás exemplifikatív jellegű, ezért a nyomozati bírónak ez a kötelezettsége eleve árnyat vet az intézménynek a függetlenségére (lásd egyebekben az objektív teszt kapcsán fentebb kifejtetteket).

Ahogy a Bíróság rámutatott, akkor teljesülnek – ebben az összefüggésben – az Egyezmény 5. cikk 3. bekezdésének a követelményei, ha a bíró, illetve a bírói hatáskörrel felruházott személy meghallgatja az őrizetbe vettet, és ha „köteles megvizsgálni azokat a körülményeket, amelyek a fogvatartása mellett vagy ellene szólnak, dönteni azokról az okokról, amelyek igazolják, és ezek híján dönteni a szabadon bocsátásról. (Schiesser kontra Svájc, 1979. december 4., 31. §) [Az ezt megerősítő tézisekre lásd például: Assenov kontra Bulgária, 1998. október 28.; 146–149. §; McKay kontra Egyesült Királyság; Medvedyev és mások kontra Franciaország (Nagykamara), 119. és 124. §; Moulin kontra Franciaország, 57–58. §]

Következésképpen tehát – a kérdéses fordulat alkotmányossági elfogadásának sine qua non következményeként – újra kellene építeni a személyi szabadságot elvonó vagy korlátozó kényszerintézkedések elrendelése, az előzetes letartóztatás vagy házi őrizet meghosszabbítása során felvetődő habeas corpus természetű eljárások struktúráját.

Az Alkotmánybíróság rámutat továbbá arra is, hogy ha a nyomozási bíró bizonyos anyagokba a védőt nem engedi betekinteni, az a habeas corpus eljárásokban más szempontból is sértheti az Egyezmény követelményeit. Ahogy arra a Bíróság a Nikolova kontra Bulgária ügyben 1999. március 25-én hozott ítéletében összefoglalóan rámutatott: „Nem lehet szó a fegyverek egyenlőségéről akkor, amikor egy ügyvéd nem tekinthet bele a nyomozási dossziéba azokba a dokumentumaiba, amelyek vizsgálata elengedhetetlen abból a szempontból, hogy hatékonyan vitathassa védence fogvatartásának jogszerűségét [lásd ebben az összefüggésben a Lamy kontra Belgium ügyben 1989. március 30-án hozott ítélet (...) 29. §-át]” (58. §)

Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Be. 209. § (1) bekezdésének az a kiegészítése, amelynek értelmében a nyomozási bíró az ítélezésen kívül a váddal (nyomozással) kapcsolatos feladatokat is ellát, sérti az eljárási funkciómegosztás alkotmányi elvét és a pártatlan bírósághoz való jogot, ezért az Alkotmánybíróság a támadott szöveget az Alkotmány 45. § (1) bekezdése és az 51. § (2) bekezdése, továbbá az Alkotmány 57. § (1) bekezdése és az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdésének megsértése miatt megsemmisítette. Az alkotmányellenesség és a nemzetközi szerződésbe ütközés megállapítására tekintettel az Alkotmánybíróság a további vizsgálatot az eddigi gyakorlatát követve [31/1991. (VI. 5.) AB határozat, ABH 1991, 133, 136.] mellőzte.

5. A Legfelsőbb Bíróság elnöke a tisztességes eljárás elvének [Egyezmény 6. cikk (1) bekezdés, Alkotmány 57. § (1) bekezdés] és a védelemhez való jognak [Egyezmény 6. cikk (3) bekezdés c) pont, Alkotmány 57. § (3) bekezdés] a sérelmét látja a Be. 532. § (1) bekezdésében, mely lehetővé teszi, hogy ha a terhelt külföldön ismert helyen tartózkodik, az ügyész a vádiratban indítványozhatja, a tárgyalást a vádlott távollétében tartsák meg.

Az Alkotmánybíróság az ismeretlen helyen tartózkodó terhelt távollétében történő büntetőeljárás lefolytatásának alkotmányosságát a 14/2004. (V. 7.) AB határozatában (ABH 2004, 241.) vizsgálta, és megállapította, hogy a terhelt távollétében történő kivételes eljárás csak akkor egyeztethető össze az Egyezménnyel és az Alkotmánnyal, ha megalapozottan lehet következtetni a terhelt rosszhiszemű, az igazságszolgáltatás elkerülését célzó magatartására, és az eljárás megindítására önmagában nem elég a terhelt felkutatására tett intézkedések sikertelensége. Az Alkotmánybíróság ebben a hivatkozott határozatában abból indult ki, hogy „önmagában a terhelt távollétében történő eljárás és határozathozatal lehetősége – mint jogintézmény – nem alkotmányellenes”, de a szabályozásnak meg kell felelnie a büntetőjoggal szemben támasztott garanciális követelményeknek. A Legfelsőbb Bíróság elnöke által is hivatkozott, a „tisztességes eljáráshoz és a védelemhez való jogból (...) az következik, hogy a büntető

hatóságok csak akkor lehetnek feljogosítva az ilyen eljárásra, ha olyan adatok birtokában vannak, amelyekből megalapozottan lehet következtetni a terhelt rosszhiszemű, az igazságszolgáltatás elkerülését célzó magatartására” (ABH 2004, 241, 259.).

Az Alkotmánybíróság a 14/2004. (V. 7.) AB határozatában részletesen kifejtett álláspontjának a jelen ügyre is irányadó megállapításait az alábbiak szerint foglalta össze. „A büntető igazságszolgáltatás állami monopóliumból a büntető igény érvényesítésének kötelezettsége következik. Ez az alkotmányos kötelezettség indokolja, hogy az állami büntető hatalmat gyakorló szervek hatékony eszközöket kapjanak feladataik teljesítéséhez, még ha ezek az eszközök, lényegüket tekintve, súlyosan jogkorlátozóak is. (...) Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az államnak a társadalommal szembeni alkotmányos kötelezettsége a büntető igény késedelem nélküli érvényesítése. Az Alkotmány nem rendelkezik kifejezetten a büntető igény ésszerű időn belül való elbírálásának követelményeiről. Az Alkotmánybíróság a büntetőeljárás egyszerűsítését szolgáló jogintézmények (büntető parancs, eljárási szabálysértés miatti korlátozott hatályon kívül helyezés) alkotmányossági vizsgálata kapcsán azonban megfogalmazta, hogy a büntetőeljárás szabályozásával szemben a jogállamiság normatív tartalmából és a tisztességes eljáráshoz való alkotmányos alapjogból levezethető alkotmányos követelmény az állami büntető igény megfelelő időn belüli érvényesítése és elbírálása. Ezekben a döntésekben hangsúlyt kapott az a tapasztalat, hogy a büntető igény elbírálásának elhúzódása károsan befolyásolja a büntető igazságszolgáltatás működését és tekintélyét. A büntetőeljárás késedelve jelentősen megnehezíti a bűncselekmény elkövetésének és az elkövető kilétének bizonyítását, kedvezőtlen hatással van a sértett jogaira és érdekeire, továbbá arra a nemkívánatos következményre vezet, hogy időben igen távolra kerül egymástól a bűncselekmény elkövetése és a büntetés megállapítása. (...) Az Alkotmánybíróság (...) további két szempontot is figyelembe vett. Egyrészt a társadalomnak a bűnözéssel szembeni védelme megköveteli annak számításba vételét, hogy az Európai Unióhoz történő csatlakozással a határok átjárhatósága, az emberek térbeli mobilitásának megnövekedése nagymértékben fokozza a büntető felelősségre vonás alóli kibúvás lehetőségét. Másrészt a bűnözéssel szembeni nemzetközi együttműködés növekvő intenzitása – megteremtve a büntető ítéletek kölcsönös elismerésének és végrehajtásának feltételeit – kifejezetten értelmet ad az olyan büntetőeljárásnak, amely a terhelt kézrekerítésének időleges sikertelensége esetén is késedelem nélkül bírósági ítéletben állapítja meg a büntető felelősség ténybeli és jogi alapjait, valamint – bűnösség esetén – a bűncselekmény jogkövetkezményeit.

A büntető igény érvényesítésének alapvető feltétele, ezért a büntető hatalmat gyakorló szerveknek alkotmányos kötelezettsége a terhelt személyének megállapítása és hollétének felkutatása. Az Alkotmánybíróság több határozatában következetesen képviselte azt az álláspontot, hogy a büntető igény érvényesítésének kockázata az államot terheli. (...) Ez a kockázatosztás az ártatlanság vélelmének alkotmányos garanciája. (...) Ezekből az alkotmányos tételekből azonban nem következik, hogy az alkotmányos büntetőjog garanciarendszere teljesen kizárja az olyan eljárási megoldásokat, amelyek a bűnüldözés sikertelensége állami kockázatának csökkentését szolgálják. (...) A jogállamiság normatív tartalma, valamint az alkotmányos büntetőjog garanciális követelményei ugyanakkor megkívánják, hogy az állam a távollévő terhelttel szembeni büntető igény érvényesítésére olyan szabályokat alkosson, amelyek egyensúlyt teremtenek a terhelt alkotmányos jogainak védelme és a büntető igazságszolgáltatás megfelelő működésével kapcsolatos társadalmi elvárások között. (...) A terhelt távollétében folytatott eljárás tisztességességét biztosító részgaranciák között felértékelődnek azok – az ügyészség alkotmányos szerepén alapuló – törvényi rendelkezések is, amelyek az ügyészt a közvádlói funkcióban is kötelezik a terhelt érdekeinek védelmére. Ebben az eljárásban különös jelentőséget kap az ügyész jogállásának kötelező objektivitása: kötelezettsége a terheltet mentő, a büntetőjogi felelősséget enyhítő körülmények figyelembevételére is [Be. 28. § (1) bekezdés], indítványozási joga a vádlott felmentésére [Be. 315. § (3) bekezdés], fellebbezési joga a vádlott javára [Be. 324. §]. Mindazonáltal ahhoz, hogy az eljárás tisztességes minősége megmaradjon, továbbá a védelem jogának szükségképpen – a büntető igény érvényesítésének alkotmányos kötelezettsége által indokolt – korlátozása pedig arányos legyen, a terhelt távollétében történő eljárás szabályaiban a kivételesség és az átmenetiség követelményeinek kell érvényesülniük” (ABH 2004, 241, 253–263.).

A Bíróság gyakorlatából az Alkotmánybíróság kiemeli: „az igaz, hogy a terhelt távollétében lefolytatott eljárás önmagában nem összeegyeztethetetlen az Egyezményvel, amennyiben a [terhelt] később el tudja érni, hogy egy bíróság ismét döntsön, miután meghallgatta [a terheltet] a vádnak úgy a ténybeli, mint a jogi megalapozottságáról” (Krombach kontra Franciaország, 2001. február 13., 85. §). „Senki sem vitatta, hogy a vádlott jelenléte a büntető tárgyaláson kulcsfontosságú, egyrészt a meghallgatáshoz való jog miatt, másrészt pedig annak szükségessége miatt, hogy ellenőrizzék állításait, szembesítsék azt az áldozat által mondottakkal, akinek, valamint a tanúknak az érdekeit védeni kell” (Krombach kontra Franciaország, 86. §).

„A Bíróság véleménye szerint az in contumaciam ítélet végrehajtásának elrendelése a védelem jogainak tényleges gyakorlására csak abban a hipotézisben hat ki, ha az érintettet letartóztatják. Ebben az esetben a hatóságoknak pozitív kötelezettségük áll fenn arra nézve, hogy ajánlják fel a vádlottnak az ügy újbóli vizsgálatát, teljes egészében és az ő jelenlétében. Ezzel ellentétben azonban arról nem lehet szó, hogy arra kötelezzenek egy vádlottat, hogy előbb vonuljon börtönbe azért, hogy utóbb sor kerülhessen ügyének az Egyezmény 6. cikknek megfelelő feltételek közötti újratárgyalására. Ez valójában azt jelentené, hogy a méltányos tárgyaláshoz való jogot az egyén testi szabadságának feladásához, mint egyfajta biztosítékhoz kötnénk” (Krombach kontra Franciaország, 87. §).

A Bíróság azonban arra is rámutatott – ahogyan erre a Legfelsőbb Bíróság elnöke is hivatkozott – hogy az in absentia eljárás jogszerűségének előfeltétele, hogy az illető tudatosan vonja ki magát az igazságszolgáltatás alól vagy pedig, ha egyértelműen lemondott a tárgyaláson való részvételi jogáról (Sejdovic kontra Olaszország, 2006. március 1., 105. §). Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy a Be. támadott rendelkezése csak abban az esetben egyeztethető össze az Egyezménnyel, ha a külföldön ismert helyen tartózkodó terhelt szökésben van, azaz tudatosan vonja ki magát az igazságszolgáltatás alól, illetve, ha egyértelműen lemondott a tárgyaláson való részvételi jogáról, és ha a szökésben lévő terhelt ellen távollétében kimondott ítélettel szemben perújításnak van helye, elfogatása esetén. Mivel a hatályos szabályozás a kivételességet és átmenetiséget nem biztosítja, és az Alkotmánybíróság az idézett 14/2004. (V. 7.) AB határozatában (ABH 2004, 241.) sem tekintette a perújítást önmagában elegendő garanciának, ezért a jelen ügyben az Alkotmány 57. § (1) és (3) bekezdése, valamint az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdése és a (3) bekezdés c) pontjának megsértése miatt a Be. 532. § (1) bekezdését megsemmisítette.

6. A Be. 544/C. §-a kimondja, hogy a kiemelt jelentőségű ügyekben az eljárást soron kívül kell lefolytatni, és ezt a soronkívüliséget az eljárás minden résztvevője a saját eszközeivel köteles biztosítani. Az indítványozó ezt a terheltre és a védőre is vonatkozó előírást, az eljárási feladatok megosztása és a tisztességes eljárás alkotmányos elveivel látja ellentétesnek.

A Be. módosításának egyik kifejezett jogalkotói szándéka „a hatékony, gyors, az igazság szolgáltatására törekvő jogrendszer”, illetőleg „mind a polgári, mind a büntető eljárásokban a nagy súlyú, kiemelt vagyoni értéket érintő és a társadalom által nagy figyelemmel kísért ügyek hatékony, belátható időben lezárható, jogszerű elbírálása” volt. Ez a jogalkotói szándék látható a Be. 554/C. §-ában is. Az Alkotmánybíróság szerint ez a rendelkezés pusztán célkitűzés, mivel semmiféle konkrét feladat, határidő, szankció, stb. nem kapcsolódik hozzá. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Be. 554/C. §-a és az Alkotmány 57. § (1) bekezdése között nincsen alkotmányjogi szempontból értékelhető közvetlen összefüggés. Az érdemi összefüggés hiánya pedig az indítvány elutasítását eredményezi [54/1992. (X. 29.) AB határozat, ABH 1992, 266, 267.; 2043/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 543, 544.; 163/B/1991. AB határozat, ABH 1993, 544, 546.; 108/B/1992. AB határozat, ABH 1994, 523, 524.; 141/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 584, 586.].

7. A Be. 554/G. §-a értelmében a kiemelt jelentőségű ügyben elrendelt őrizet legfeljebb százhusz óráig tarthat. Az őrizet első negyvennyolc órájában a terhelt és a védő érintkezése a konkrét ügy egyedi körülményei alapján az ügyész intézkedésére megtiltható. Ezen intézkedés ellen jogorvoslatnak nincs helye. Az indítványozók szerint ezek a rendelkezések egyértelműen sértik mind az Egyezmény, mind az Alkotmány rendelkezéseit és ellentétben állnak a Bíróság gyakorlatával is. Az egyik indítványozó a kiemelt bűncselekmények eltérő szabályozását az Alkotmány 70/A. §-ában foglalt diszkrimináció tilalmába ütköztet is tartotta.
- 7.1. A beadványozók szerint az Egyezmény 5. cikk (3) bekezdésében és az Alkotmány 55. § (2) bekezdésében megfogalmazott, a haladéktalanul bíró elé állítás, illetőleg a lehető legrövidebb időn belüli szabadon, vagy bíró elé bocsátás követelményeinek nem tesz eleget, ha az őrizet százhusz óráig is tarthat. Az Alkotmánybíróság számos határozatában több szempontból is foglalkozott a személyi szabadság korlátozásának alkotmányosságával. A 65/2003. (XII. 18.) AB határozatában (ABH 2003, 707.) összefoglalta a személyi szabadság korlátozásának leggyakoribb formáit. Többségük a büntetőeljárás lefolytatásához kötődik: büntető anyagi jogi szankcióként (szabadságvesztés, kényszergyógykezelés) vagy büntetőeljárási kényszercselekményként (őrizetbe vétel, előzetes letartóztatás, ideiglenes kényszergyógykezelés, lakhelyelhagyási tilalom, házi őrizet) jelennek meg. A büntetőeljáráson kívül más eljárásokban is sor kerül a személyi szabadság alapjogának korlátozására, így különösen az idegenrendészet, a szabálysértési eljárás, az egészségügyi és a rendészeti igazgatás egyes területein (ABH 2003, 707, 716.). Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint valamely alapjog lényeges tartalmát az a korlátozás sérti, amely – valamely más alapvető jog vagy alkotmányos cél érdekében – nem elkerülhetetlenül szükséges, továbbá, ha szükséges is, de a korlátozás által okozott jogsérelem az elérni kívánt célhoz képest aránytalan [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 98–99.]. A szabadságelvonás alkotmányossága megítélésében meghatározó jelentőségű a szabadságelvonás időtartamának mértéke, annak indokoltsága, a szabadságelvonással érintett személy megfelelő

körülményeinek és az őt megillető jogok gyakorlásának biztosítása, valamint a jogtalan szabadságelvonás esetére nyújtott jogorvoslati jog és egyéb jogkövetkezmények meghatározása és azok megfeleltetése. Az Alkotmánybíróság több határozatában kifejtett álláspontja szerint a személyi szabadság korlátozásának tartalmaznia kell a korlátozás okát, továbbá meg kell határozni az adott korlátozási formának megfelelő eljárást.

A büntető ügyekben a személyes szabadság korlátozása nem vitathatóan szükséges lehet az állam büntető igényének érvényesítéséhez. A korlátozás arányossága viszont kizárólag esetről esetre állapítható meg. A jelen ügyben az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a százhusz órás őrizet megfelel-e a fenti előírásoknak, különös tekintettel arra, hogy ebben az esetben még a védővel való érintkezés is megtiltható – jogorvoslati lehetőség nélkül – negyvennyolc óráig. Az Egyezmény és az Alkotmány az őrizet elfogadható mértékét a „haladéktalanul”, illetve a „lehető legrövidebb időn belül” kifejezésekkel írja körül. A Legfelsőbb Bíróság elnöke az indítványában hivatkozott arra, hogy a Bíróság az Egyezmény értelmezése során esetenként ítéli meg, hogy „a bíróság elé állításra valóban a lehető leghamarabb került-e sor” és bár pontos mértéket e tekintetben nem állapított meg, „az irányadó felső határát” négy napban, vagyis kilencvenhat órában szabta meg.

Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a Brogan és mások kontra Egyesült Királyság ügyben 1988. november 29-én hozott ítéletében a Bíróság nem tette magáévá a(z Emberi Jogok Európai) Bizottság(ának) álláspontját, amikor az a saját gyakorlatát úgy foglalta össze, hogy rendes bűncselekmények esetében négy nap, kivételes ügyekben öt nap is összeegyeztethető a haladéktalanság követelményeivel (57. §). A Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy „amikor a »haladéktalanság« fogalmát értelmezik és alkalmazzák, akkor csak nagyon kis mértékben lehet rugalmasságot tanúsítani. (Lásd 59. §) A Bíróság szemében még a vitatott négy időszak közül a legrövidebb, nevezetesen McFadden négy napig és hat óráig történő fogvatartása is túlment azokon a szigorú határidőkön, amelyeket az 5. cikk (3) bekezdése még megenged. Elfogadhatatlan mértékben szélesítenénk ki a haladéktalanság nyilvánvaló jelentését, ha a jelen ügy jellemzőit olyan súllyal vennénk figyelembe, mely így elegendő ahhoz, hogy igazolhasson egy ilyen hosszú fogvatartást, anélkül, hogy az illető bíró vagy bírói hatáskörrel felruházott más tisztviselő előtt megjelenhetne. (...) Az a vitathatatlan tény, hogy a kérdéses szabadság megvonásokat legitim cél inspirálta, jelesen, hogy védjék a közösséget, mint egész a terrorizmussal szemben, az nem elegendő az 5. cikk (3) bekezdés pontos követelményei tiszteletben tartásának biztosításához” (62. §). Ha tehát a százkét órás – bírói kontroll nélküli – fogvatartást még a terrorizmus elleni harc összefüggéseiben sem tudta elfogadni a Bíróság, úgy nyilvánvalóan százhusz órát sem fog elfogadni a terrorizmus, és a fortiori nem fog a terrorizmus veszélyességét el nem érő bűncselekmények esetén.

Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a Brogan és mások kontra Egyesült Királyság ügyben kifejtettekhez a Bíróság azóta is ragaszkodott, azt irányadónak tekintette.

Az Alkotmánybíróság ebből kiindulva a Be. 554/G. § első mondatát illetően megállapította, hogy az nem tesz eleget sem az Egyezmény, sem a Bíróság gyakorlatából levont követelményeknek, sem az Alkotmány felhívott rendelkezéseinek, több okból. Egyrészt, mert a kirívóan hosszú ideig tartó őrizetbe vétel teljes mértékben az eljáró ügyész belátására van bízva, továbbá az elrendelésével szemben nincs semmilyen biztosíték, illetőleg garancia. „A megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban sérelmet szenved a jogbiztonság. A jogállamiságból, ezen belül a jogbiztonságból következő követelmény, hogy a jogalkotó az eljárási szereplők jogait és kötelezettségeit hatékony biztosítékok mellett szabályozza. (...) Az Alkotmánybíróság már működése kezdetén rögzítette: »A jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket« (...)” [62/2006. (XI. 23.) AB határozat, ABH 2006, 697, 710.]. Mindez az Alkotmánybíróság szerint aránytalanul korlátozza a személyes szabadsághoz való alapjogot. Az Alkotmánybíróság az alkotmányellenes rendelkezést megsemmisítette és erre tekintettel a további vizsgálatot az eddigi gyakorlatát követve [31/1991. (VI. 5.) AB határozat, ABH 1991, 133, 136.] mellőzte.

- 7.2. Az indítványozók a védővel való kapcsolatfelvétel negyvennyolc órás – jogorvoslati lehetősége nélküli – megtiltását a védelemhez való [Egyezmény 6. cikk (3) bekezdés c) pont, Alkotmány 57. § (3) bekezdés], a tisztességes eljáráshoz fűződő [Egyezmény 6. cikk (3) bekezdés b) pont] és a jogorvoslatihoz való [Alkotmány 57. § (5) bekezdés] jogok sérelme miatt kifogásolták. Az Alkotmánybíróság következetesen érvényesített álláspontja, hogy az Alkotmány 57. § (3) bekezdése szerint a büntetőeljárás alá vont személyeket az eljárás minden szakaszában megilleti a védelem joga. A védelemhez való alkotmányos alapjog elsősorban a büntetőeljárás alá vont személy saját eljárási jogosítványában és a védő igénybevételéhez való jogban, másrészt a védő jogállásában realizálódik. A védelemhez való jog, így a védelem funkciójának ellátása garanciális jelentőségű a büntetőjogi felelősség kérdésében hozott jogerős döntésig, amelynek meg kell felelnie az anyagi igazság jogállami követelményének (1320/B/1993. AB határozat, ABH 1995, 683, 685.). Az Alkotmánybíróság a védelemhez való joggal összefüggésben hangsúlyozta, hogy a védelemhez való jog csak

az elkerülhetetlenül szükséges és arányos mértékben, a lényeges tartalmat illetően pedig egyáltalán nem korlátozható [8/1990. (IV. 23.) AB határozat, ABH 1990, 42, 44.; 22/1994. (IX. 8.) AB határozat, ABH 1994, 127, 130.; 6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91.]. A jelen ügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Be. 554/G. § második mondatával teljes mértékben az ügyész diszkrecionális jogkörébe utalt, a védelemhez való alkotmányos alapjogot korlátozó döntés, valamint az ez elleni jogorvoslat kizárása a Be. 554/G. § harmadik mondatában, a védelemhez való jog lényeges tartalmát korlátozza, ekként alkotmányellenes.

Az Alkotmánybíróság utal a Bíróságnak a védelemhez való jogra és a védővel való intézkedésre vonatkozó joggyakorlatának a jelen ügy összefüggéseiben legfontosabbnak tekinthető elemeire, a legújabb joggyakorlatra figyelemmel, melyben komoly szerepet játszik a Salduz kontra Törökország ügyben hozott 2007. április 26-i ítéletének és a 2008. november 27-én már a Nagykarában hozott ítéletének az értelmezése.

A Salduz kontra Törökország nagykarai ítéletből az Alkotmánybíróság az alábbi §-okat emeli ki, kihagyva a Bíróság hivatkozásait saját korábbi „precedens”-eire:

„50. A Bíróság emlékeztet arra, hogy még ha a 6. cikknek az is az alapvető hivatása a büntetőjogban, hogy biztosítsa a méltányos eljárást egy illetékes »bíróság« előtt, amely dönt a felhozott »büntetőjogi vádak megalapozottságát« illetően, ebből nem következik, hogy érdektelenséget mutatna a bírósági eljárás előtti fázisokat illetően. Így a 6. cikk – különösen annak 3. §-a – szerepet játszhat az alapügyben eljáró bíróhoz fordulás előtt is, ha – és abban a mértékben, amennyiben – féltő, hogy eredeti figyelmen kívül hagyása az eljárás méltányosságán súlyos csorbát ejtene. (...)”

„52. Egy tagállami jogalkotás a rendőrségi kihallgatás kezdeti szakaszában a terhelt magatartásához olyan következményeket kapcsolhat, amelyek meghatározóak az egész későbbi büntető eljárásban a védelem kilátásait illetően. Ilyen esetben, a 6. cikk alapvetően azt követeli, hogy a terhelt részesülhessen ügyvédi segítségben a rendőrségi eljárás első stádiumaitól kezdve. Ez a jog, amelyet az Egyezmény nem mond ugyan ki kifejezetten, mindazonáltal korlátozások alá vethető, érvényes indokok alapján. Ebből következik tehát, hogy minden egyes esetben, amikor dönteni kell arról, hogy a vitatott korlátozás igazolható-e, és ha igen, úgy az eljárás egészének fényében nézve, megfosztotta-e vagy sem a vádlottat a méltányos eljárástól, hiszen még egy igazolható cél is járhat ilyen hatással bizonyos körülmények között. (...)”

„54. A Bíróság hangsúlyozza a nyomozati szak jelentőségét a tárgyalás előkészítésében, abban a mértékben, amennyiben az ebben a fázisban összegyűjtött bizonyítékok meghatározzák azt a keretet, amelyben a tárgyalás során a felrótt bűncselekményt vizsgálják. (...) Ezzel párhuzamosan, a vádlott gyakran rendkívül sebezhető helyzetben van az eljárás ezen szakaszában, amelyet csak fokoz az a tény, hogy a büntetőeljárás joga egyre komplexebbé válik, különösen ami a bizonyítékok összegyűjtésére és felhasználására vonatkozó szabályokat illeti. A legtöbb esetben ezt a sebezhetőséget nem lehet adekvát módon másként kompenzálni, mint egy ügyvéd segítségével, akinek a feladata jelesül abban áll, hogy lépjen fel azért, hogy tartsák tiszteltben a vádlott jogát, hogy ne tegyen vallomást önmaga ellen. Ez a jog azt feltételezi, hogy egy büntető ügyben, a vádhatóság törekedjen arra, hogy álláspontját úgy alapozza meg, hogy nem folyamodik erőszakkal vagy nyomásgyakorlással, a vádlott akarata ellenére megszerzett bizonyítékokhoz. (...) Az ügyvéddel való azonnali kapcsolatfelvétel részét képezi azoknak az eljárási garanciáknak, amelyekre a Bíróság különösen figyel, amikor megvizsgálja, vajon egy eljárás lerontotta-e vagy sem annak a jognak a lényegét, hogy senki sem köteles hozzájárulni önmaga megvádolásához. (...)”

„55. E feltételek között a Bíróság úgy véli, ahhoz, hogy a méltányos tárgyaláshoz való jog, amelyet a 6. cikk 1. § rögzít, kellően »konkrét és tényleges« maradjon (vö. fenti 51. §) az kell, főszabályszerűen, hogy az ügyvéddel való kapcsolatfelvételt már a gyanúsított első kihallgatásán biztosítsák, hacsak nem bizonyítható, az adott eset egyedi körülményeinek fényében, hogy parancsoló okok állnak fenn e jog korlátozását illetően. De még akkor is, ha parancsoló okok kivételesen igazolhatják is, hogy megtagadják az ügyvédhez fordulást, egy ilyen korlátozás – akármi is az igazolása – nem ronthatja le már elfogadhatatlan módon a vádlottnak a 6. cikkből fakadó jogait. (...) Elvben tehát helyrehozhatatlan kárt szenved a védelem joga, ha a rendőrségi kihallgatáson, egy ügyvéd által nyújtható segítség hiányában tett terhelő kijelentéseket arra használják, hogy megalapozzák az elítélést.”

A Salduz kontra Törökország ügyben kimondottakra az azóta eltelt időszakban többször kitért a Bíróság, a fenti paragrafusokat vagy szó szerint, vagy tömörítve idézve, majd egyes részleteket az újabb ügyek fényében vizsgálva, világosabbá tette az állam mozgásszabadságát és annak korlátait. Több esetben is utalt arra, hogy a védővel való kapcsolatfelvétel lehetőségét már az őrizetbevételtől kezdve biztosítani kell [lásd ebben az értelemben a Brusco kontra Franciaország ügyben hozott ítéletének 45. §-át, a Huseyn és mások kontra Azerbajdzsán ügyben hozott ítélet 171. §-át, a Shishkin kontra Oroszország ügyben 2011. július 7-én hozott ítélet 142. §-át]. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is figyelembe vette, hogy a Bíróság egyes esetekben – az esetek konkrét körülményeire tekintettel – mégsem állapította meg e vonatkozásban az Egyezmény sérelmét. [Lásd ebben az értelemben a Paskal

kontra Ukrajna ügyben 2011. szeptember 15-én hozott ítélet 77–79. §-át, a Rupa kontra Románia (No. 2) ügyben hozott 2011. július 19-ei ítélet 71. §-át.]

Az Alkotmánybíróság figyelemmel a Salduz kontra Törökország ügyben kimondottakra (és a Sapan kontra Törökország ügyben 2011. szeptember 21-én hozott ítélet 23. §-ára, a Gölünç kontra Törökország ügyben 2011. szeptember 20-án hozott ítélet 21–23. §-ára, a Mehmet Şerif Öner kontra Törökország ügyben 2011. szeptember 13-án hozott ítélet 21–22. §-ára, a Husseyn és mások kontra Azerbajdzsán ügyben hozott ítélet 171. §-ára, a Shishkin kontra Oroszország ügyben hozott ítélet 142–143. §-ára, a Paskal kontra Ukrajna ügyben hozott ítélet 77–79. §-ára, a Rupa kontra Románia ügyben hozott ítélet 71. §-ára, a Šebalj kontra Horvátország ügyben 2011. június 28-án hozott ítélet 260–263. §-ára, ahol a Bíróság megerősített és bizonyos árnyalatokat jobban kibontott) az alábbiakat állapította meg:

– biztos, hogy ütközik az Egyezmény 6. cikk (3) bekezdése c) pontjában foglaltakkal az, ha szisztematikusan akadályozzák az ügyvéddel való kapcsolattartást, különösen, ha az akadályoztatás nem más, mint egy adott jogszabály pontos végrehajtása;

– ha csak az első kihallgatás során nincs jelen az ügyvéd, az is aggályos az Egyezmény 6. cikk (3) bekezdés c) pontjának összefüggéseiben, de hogy meg is sértette-e, azt tulajdonképpen csak egy konkrét eljárás összes körülményei alapján lehet megállapítani, amelynek során meghatározó jelentősége van annak, hogy az ügyvéd nélkül tett nyilatkozatoknak mi a későbbi sorsa, a terhelt/vádolt később megerősítette vagy megtagadta-e, a nyilatkozatok milyen hatást gyakoroltak az illető büntető eljárásának végkimenetelére, történt-e az ügyvéd távollétében egyéb eljárási cselekmény. Jelentősége van a terhelt esetében, hogy laikus-e vagy jogászként eleve átlátja-e egy büntetőeljárás különböző szakaszainak jellemzőit;

– ugyancsak aggályos, ha őrizetbevételkor – kérése ellenére – a terhelt számára nem teszik lehetővé a védővel való kapcsolatfelvételt; sérelmét jelenti az Egyezmény 6. cikk (3) bekezdés c) pontjában foglaltaknak viszont az is, ha egyéb nemzetközi jogszabály eleve kötelezi az államot, hogy az őrizetbevétel során (illetve attól fogva) garantálni kell a terhelt számára az ügyvédi kapcsolattartást. [A Salduz ügyben (34. és 60. §) az ENSZ gyermekjogi egyezményére hivatkozott ebben az értelemben a Bíróság.]

Az indítvánnyal támadott szöveg tekintetében az Alkotmánybíróság – a Bíróság joggyakorlatára figyelemmel – nem tudta kimondani, hogy a Be. 554/G. § második mondata már eleve, végrehajtásától függetlenül, minden körülmény között sérelmét jelenti a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségnek. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a Be. 554/G. § második és harmadik mondatát az Alkotmány 57. § (3) és (5) bekezdésének megsértése miatt megsemmisítette. Az alkotmányellenesség megállapítására tekintettel az Alkotmánybíróság a további vizsgálatot az eddigi gyakorlatát követve [31/1991. (VI. 5.) AB határozat, ABH 1991, 133, 136.] mellőzte.

- 7.3. A Be. 554/J. § második mondata értelmében: „Ha a kihallgatásra az őrizet első negyvennyolc óráján belül kerül sor, a védő a kihallgatáson akkor is részt vehet, ha az ügyész az 554/G. § alapján a terhelt és a védő érintkezését megtiltotta.” Szoros tárgyi összefüggés okán az Alkotmánybíróság akkor semmisít meg indítvánnyal egyébként szövetszerűen nem támadott rendelkezéseket, ha azok például a megsemmisítés folytán alkalmazhatatlannak válnak [51/2010. (IV. 28.) AB határozat, ABH 2010, 328, 343.; 109/2008. (IX. 26.) AB határozat, ABH 2008, 886, 918.], vagy a rendelkezés „visszautal” [35/2010. (III. 31.) AB határozat, ABH 2010, 273, 281.] az alkotmányellenesség miatt megsemmisített rendelkezésre [3/1992. (I. 23.) AB határozat, ABH 1992, 329, 330.; 26/1995. (V. 15.) AB határozat, ABH 1995, 123, 124.; 2/1998. (II. 4.) AB határozat, ABH 1998, 41, 46.; 16/1998. (V. 8.) AB határozat, ABH 1998, 140, 153.; 5/1999. (III. 31.) AB határozat, ABH 1999, 75, 77.; 67/2006. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2006, 971, 978.]. Az Alkotmánybíróság ezért eddigi gyakorlatát követve a megsemmisített Be. 554/G. §-ára visszautaló Be. 554/J. § második mondatát is megsemmisítette.

8. A Legfelsőbb Bíróság elnöke az Egyezmény [5. cikk (2) bekezdés] által előírt haladéktalan tájékoztatás követelményének megsértését látja a Be. 554/J. § első mondatában, miszerint a kiemelt jelentőségű ügyben fogva lévő gyanúsítottat hetvenkét órán belül kell kihallgatni, hiszen a „Be. 179. § (2) bekezdése a kihallgatás időpontjához köti a gyanúsítás lényegének közlését”.

A Be. a XXVIII/A. Fejezetben szabályozza a kiemelt jelentőségű ügyekre vonatkozó speciális szabályokat. Az 554/A. § kifejezetten ki is mondja, hogy a kiemelt jelentőségű ügyben történő eljárás esetén a Be. rendelkezéseit az ebben a fejezetben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni. A Be.-nek a kiemelt jelentőségű ügyekben is alkalmazandó általános rendelkezései közé tartozik a kihallgatás azon szabálya is, miszerint a gyanúsítottal a kihallgatás elején közölni kell a gyanúsítás lényegét, az erre vonatkozó jogszabályok megjelölésével. A Be. az őrizetbe vétellel összefüggésben nem rendelkezik a tájékoztatási kötelezettségről, azt a belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való

rögzítésének szabályairól szóló 23/2003. (VI. 24.) BM–IM együttes rendelet 58. § (1) bekezdése tartalmazza. Eszerint a gyanúsított az őrizetbe vételekor tájékoztatást kap – egyebek mellett – a gyanúsítás alapjául szolgáló cselekmény lényegéről és az őrizetbe vételt megalapozó tényekről, körülményekről.

Az Alkotmánybíróság megítélése szerint ezen rendelkezések biztosítják, hogy a gyanúsított az őrizetbe vételekor az Egyezmény 5. cikk (2) bekezdésében foglalt kellő tájékoztatást megkapja, ezért a Be. 554/J. § első mondata nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására irányuló indítványt elutasította. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor megjegyzi, hogy a büntetőeljárásban betöltött szerepe miatt ennek a kiemelkedő jelentőséggel bíró garanciális szabálynak – az Egyezménnyel való összhang követelményére tekintettel is – a jelenleginél magasabb, törvényi szintű szabályozása volna kívánatos.

9. Két indítványban is kezdeményezték a Tv. hatályba léptető [27. § (1) és (2) bekezdés] rendelkezései alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált, a jogállamisághoz fűződő jogbiztonság sérelme miatt. Az indítványozók szerint ugyanis azzal, hogy a Tv. a kihirdetését követő napon lépett hatályba és rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni rendelte, nem tett eleget a felkészüléshez szükséges kellő idő követelményének.

Az Alkotmánybíróság kialakult gyakorlata szerint [48/2001. (XI. 22.) AB határozat, ABH 2001, 330.] az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében szabályozott jogállamiság elvéből a jogalkotással szemben levezethető követelmény az, hogy a jogszabály hatálybalépésének időpontját úgy kell meghatározni, hogy a jogalanyok számára legyen tényleges lehetőség arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani. Kellő időt kell hagyni a jogszabály címzettjeinek arra, hogy a jogszabály szövegét megismerhessék, és döntsenek arról, miként alkalmazkodnak az új jogi helyzethez. A kellő idő mértékének meghatározása a jogalkotó feladata, a jogszabály jellegét és a végrehajtáshoz szükséges felkészülési időt figyelembe véve. A jogszabály alkotmányellenessége csak a felkészülési idő jogbiztonságot súlyosan veszélyeztető hiánya miatt állapítható meg. [7/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 45., 47.; 25/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 131, 132.; 28/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 155, 156–159.; 57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 316, 324.; 43/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 188, 196.]

A jelen esetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tv. végrehajtására való felkészülésre lényegében egyáltalán nem állt rendelkezésre idő, ami súlyosan sérti a jogbiztonság alkotmányos követelményét. Bár az Alkotmánybíróság a Tv.-nyel összefüggésben nem talált olyan okot, ami a Tv. azonnali hatályba léptetését szükségessé tette volna és emiatt alkotmányellenességének megállapítása indokolt, azonban az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatát követve az eljárást megszüntette. A Tv. ugyanis kizárólag módosító rendelkezéseket tartalmazott, amelyek beépültek a módosított jogszabályokba és ezáltal végrehajtottá váltak. A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 12. § (2) bekezdése értelmében a végrehajtottá vált rendelkezések a végrehajtottá válást követő napon hatályukat veszítik. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint viszont „a nem hatályos jogszabály tekintetében nincs helye utólagos és elvont normakontroll eljárásnak, ha annak egyedüli eljárásjogi következménye – az alkotmányellenesség megállapítása esetén is – a jogszabály hatályvesztésének kimondása lehetne”. [1449/B/1992. AB határozat, ABH 1994, 561, 564, 859.]

10. Az országgyűlési képviselő indítványozók szerint az Országgyűlés a Tv. megalkotása során számos olyan súlyú eljárási hibát követett el, amelyek megalapozzák a Tv. közjogi érvénytelenségét. Egyik kifogásuk szerint az „Országgyűlés házszabálysértő módon nem szavazott a T/3522/24. számú módosító indítványról”. Közjogi érvénytelenséget eredményező eljárási hibának minősítették az indítványozók, hogy az Országgyűlés zárószavazás előtti – érdemi – módosító indítványokról szavazott a T/3522/56. számú javaslat esetében. A Házszabály 107. § (1) bekezdésének megsértését az indítványozók olyan súlyú eljárási szabályszegésnek tartják, ami megalapozza a Tv. közjogi érvénytelenségét.

Az Abtv. 22. § (2) bekezdése szerint az indítványnak a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölése mellett határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy az indítvány elbírálhatóságához a kérelemben három feltételnek kell együttesen fennállnia: az indítványozónak meg kell jelölnie a jogszabályt és annak azt a rendelkezését, amelyet az Alkotmány valamely konkrét rendelkezésébe ütközőnek tart, továbbá meg kell indokolnia, hogy az Alkotmány felhívott rendelkezését a megsemmisíteni kért jogszabályhely miatt és mennyiben sérti (440/B/1993. AB végzés, ABH 1993, 910.; 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.), továbbá határozott kérelmet kell előterjesztenie a megsemmisítésre.

Mivel az indítvány nem tartalmaz a megsemmisítésre vonatkozó határozott kérelmet, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány ebben a részében elbírálásra alkalmatlan, így azt az Ügyrend 29. § d) pontja alapján visszautasította.

Az indítvánnyal összefüggésben ugyanakkor az Alkotmánybíróság ismét szükségesnek tartja megjegyezni, hogy alkotmányossági szempontból nem fogadható el az a törvénykezdeményezési gyakorlat, melynek során a jogalanyok széles körét érintő, átfogó törvényeket nem a Kormány terjeszti elő a jogalkotásra előírt egyeztetési, véleménynyilvánítási előírások betartása mellett, hanem bizottsági, kormánypárti képviselői indítvány alapján fogadja el a parlament [lásd 8/2011. (II. 18.) AB határozat, ABK 2011. február, 68, 76–77.].

A határozat Magyar Közlönyben történő közzététele az Abtv. 41. §-án alapul.

Budapest, 2011. december 19.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bihari Mihály s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér alkotmánybíró párhuzamos indokolása

Egyetértek a határozat rendelkező részével, azonban a rendelkező rész 1. pontjához az alábbi párhuzamos indokolást fűzöm. Álláspontom szerint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 17. § (9) bekezdése elsősorban az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében biztosított törvényes bíróhoz való jogot sérti.

1. Az Egyezmény 6. cikk 1. bekezdésében foglalt követelmény szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét törvény által létrehozott bíróság tárgyalja. Az Alkotmány 57. § (1) bekezdése (és az Alaptörvény XXVIII. cikke) pedig mindenki jogát biztosítja ahhoz, hogy az ellene emelt vádat törvény által felállított független és pártatlan bíróság bírálja el. A „törvény által felállított bíróságra” vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az alkotmánynak megfelelő általános illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum járjon el, és onnan az ügy csak kivételesen és alkotmányosan indokolt esetben legyen áttehető. Ennek megfelelően a bíróságok hatáskörét és illetékességét Magyarországon is eljárási törvények rendezik, és jogállami követelmény, hogy az e szabályok alapján hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírójától senki sem vonható el. Ezt az alkotmányos elvet a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény 11. § (1) bekezdése kifejezetten kimondja: „Senki sem vonható el törvényes bírójától.” A (2) bekezdés azt is világossá teszi, mit takar a „törvényes bíró” kifejezés. „(2) A törvény által rendelt bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend szerint kijelölt bíró.” Az ügyek kiosztásának rendjét meghatározott időtartamra és valamely egységes, objektív szempont alapján kell meghatározni, ilyennek minősül például a bűncselekmény elkövetésének helye, a terhelt lakóhelye, egyes bűncselekményfajták vagy a bíróság illetékességi területének felosztása. Ettől csak az eljárási törvényekben írt esetekben (például a bíró kizárása

miatt) vagy igazgatási úton a bíróság működése szempontjából fontos okból (például a bíró betegsége esetén) lehet eltérni.

Ezt az elvet követi egyébként a kései rendi kor magyarországi büntető törvénykezési gyakorlatát is kodifikáló, a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896:XXXIII. törvénycikk 29. §-a. Eszerint: „A kir. curia a felek bármelyikének indítványa alapján, vagy a bíróság előterjesztésére, a koronaügyész meghallgatása után, az illetékes helyett hasonló hatáskörű más bíróságot küld ki: 1. ha az illetékes bíróság kizárás okából (64–66. §) nem járhat el, vagy 2. ha az illetékes bíróságtól, vagy az e mellett közreműködésre hivatott esküdtektől részrehajlatlan eljárás és határozat nem várható. Más bíróságot küldhet ki a kir. curia a koronaügyész indítványa alapján akkor is, ha ezt a közbéke vagy a közbiztonság érdekében szükségesnek látja.” (Magyar Törvénytár, Franklin Társulat, Budapest, 1897, 1986. évi törvénycikkek, 137.) A régi „jogállami” felfogás szerint is tehát a bírói hatalom rendszerének intaktnak kell maradnia, amit azonban nem sért, ha a bűnüldözés szervezetének legfőbb közjogi reprezentánsa, a koronaügyész javaslatára, annak méltányolható érvei hatására a királyi Kúria más eljáró bíróságot jelöl ki. Ennek is törvényben definiált okát kellett adni, ami ez volt: „a közbéke vagy közbiztonság érdeke”. Ez modern viszonyaink mellett lehet a gyors és hatékony bűnüldözéshez fűződő jogállami közérdek, aminek alapját az elhúzódo perек valószínűsítése adja.

Angyal Pál A Magyar Büntetőeljárásjog Tankönyve című munkája I. kötetének a rendkívüli illetékességre vonatkozó II. fejezetében írja, hogy a kir. Curia „oly esetekben, midőn az illetékesség általános szabályai szerint eljárni hivatott bíróságtól biztos és pártatlan ítékezés nem várható, ahelyett oly hasonló hatáskörű bíróság ruházandó fel az eljárás és ítékezés jogával, melynél a szükséges garanciák megvannak. Tekintettel arra, hogy a bíróküldés joga fontos alkotmányjogi érdekeket érint s főleg abból a szempontból, hogy az illetékes bíróságtól való elvonása az ügynek ne szolgálhasson önző egyéni, politikai vagy pártcélokat: különös biztosítékokkal kellett az intézményt körülvenni. E biztosítékok: 1. hogy a bíróküldés joga nem a kormányzati hatalomra, hanem a független bíróságra és ugyan kizárólag a kir. Curiára bízott (...) 2. hogy a bíróküldés feltételeit maga a törvény állapítja meg és végül 3. elrendelhetése mellőzhetetlen szükség eseteire szorítottatott. A bíróküldés csak a következő három esetben foghat helyt: 1. ha az illetékes bíróság kizárás okából nem járhat el, 2. ha az illetékes bíróságtól vagy az amellelt közreműködésre hivatott esküdtektől részrehajlatlan eljárás és határozat nem várható, és 3. ha a bíróküldés a közbéke vagy a közbiztonság érdekében szükségesnek mutatkozik.” (Angyal Pál: A Magyar Büntetőeljárásjog Tankönyve, Athenaeum, Budapest, 1915, 124.)

2. A törvényes bíróhoz való jogból tehát az következik, hogy a konkrét ügyben az általános eljárási szabályok szerint hatáskörrel rendelkező bíróság járhat el. Ez egyfelől azt jelenti, hogy konkrét ügyeket magasabb szintű bíróságok nem vonhatnak magukhoz. Ezért a rendszerváltozást követően, a jogállami követelményekhez való igazodás jegyében az Országgyűlés 1989-ben megszüntette a Legfelsőbb Bíróság első fokú hatáskörét büntetőügyekben (1989. évi XXVI. törvény) és ezzel összhangban hatályon kívül helyezte azt a Pp.-beli szabályt, amely szerint a Legfelsőbb Bíróság elnöke – hivatalból vagy a legfőbb ügyész javaslatára – kivételesen bármely bíróság bármely ügyét az eljárás bármely szakaszában a Legfelsőbb Bíróság hatáskörébe vonhatta. (1989. évi XLII. törvény) 1992-ben az Országgyűlés megszüntette azt a lehetőséget is, hogy a Legfelsőbb Bíróság másodfokon kivételesen bármely ügyet magához vonjon polgári és büntető eljárásban egyaránt. (1992. évi LXVIII. törvény, 1992. évi LXIX. törvény)
3. A törvényes bíróhoz való jogból azonban nemcsak az következik, hogy a magasabb szintű bíróságok nem vonhatnak el konkrét ügyet az egyébként illetékes bíróságtól, hanem az is, hogy más hatalmi ághoz tartozó tisztségviselők nem dönthetnek az eljáró bíróság kiválasztásáról. Jelen esetben a legfőbb ügyész törvényben foglalt szempontok nélküli diszkrecionális döntése alapján kerülhet egy-egy konkrét ügy az eljárási szabályok szerint illetékes bírósághoz képest más bírósághoz anélkül, hogy a legfőbb ügyész döntésével szemben bármiféle jogorvoslat biztosított volna.

A 3/2004. (II. 17.) AB határozat az ügyészséget önálló alkotmányos szervezetként határozta meg, amelynek vezetője akkor a parlament által interpellálható volt. 2010-ben a legfőbb ügyész kétharmaddal történő választását, megbízatásának kilenc évre történő meghosszabbítását és a parlamenti ellenőrzés legerősebb eszközének megszüntetését megvalósító alkotmánymódosítás abba az irányba tolt el az ügyészséget, hogy a független és pártatlan igazságszolgáltatás részévé váljon. Ebben a modellben az ügyészségnek ellensúlyt kellene képeznie a kormányzati büntetőpolitikát megvalósító nyomozó hatósággal szemben. Magyarországon azonban nyilvánvalóan nem jött létre ez a modell. A szabályozás ugyanis nem teremtette meg annak garanciáit, hogy az ügyészség, a bírósághoz hasonlóan valóban független igazságszolgáltatási szervként járjon el. Az ügyészi rendszer működése felett a nyilvánosság kontrollja nem érvényesülhet, az ügyészi függetlenség nem biztosított. Ez azt jelenti, hogy miközben a legfőbb ügyész státuszát érintő szabályokat a független igazságügyi szerv élén álló tisztségviselőkhöz igazították, az ügyészség a legfőbb ügyész utasítási és felügyeleti joga alapján működő szervezet maradt, amely továbbra is elsősorban a végrehajtó hatalom büntetőpolitikájának a megvalósítója. Ezt juttatja kifejezésre az Alaptörvény 29. cikke

is, amely szerint a „legfőbb ügyész és az ügyészség az igazságszolgáltatás közreműködőjeként az állam büntetőigényét érvényesíti”.

Ebben a jogi környezetben az a szabály, amely a közvádoló szerv vezetőjének jogot biztosít arra, hogy konkrét ügyeket vonjon el az eljárási szabályok alapján illetékes bíróságtól, sérti az Alkotmány 57. § (1) bekezdéséből következő törvényes bíróhoz való jogot. A Be. 17. § (9) bekezdése megalkotásának a célja egyes bíróságok túlterheltségének csökkentése, az ügyek ésszerű időn belül történő elbírálásának biztosítása volt. Ennek az egyébként legitim célnak az elérésére azonban a jogalkotó rendelkezésére állnak az alkotmányos jogokat nem csorbító eszközök is. Ilyen például az a Be. 20/A. §-ában foglalt szabály, amely az egyenlőbb ügyteherelosztás és a büntetőeljárások ésszerű időn belüli befejezése érdekében a Legfelsőbb Bíróság számára biztosítja a bírókijelölés jogát, ahogyan tette ezt már a bűnvádi perrendtartás is.

Budapest, 2011. december 19.

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom:

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András alkotmánybíró párhuzamos indokolása

A határozat rendelkező részével egyetértek, két kérdésben azonban eltér a véleményem a többségi határozat indoklásától.

1. Az egyik kérdés az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény) és vele az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) joggyakorlatának státusa a magyar alkotmányjogban, közelebbről az Alkotmánybíróság gyakorlatában.

A határozat rendelkező részének több pontja tartalmazza az „alkotmányellenes és nemzetközi szerződésbe ütközik” kifejezést, ami pontosan mutatja, hogy a határozat egyszerre végzi el a vizsgált törvényhelyek alkotmányellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát, ahol a „nemzetközi szerződés” természetesen az Egyezmény.

A nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata az Alkotmánybíróság különleges hatásköre. Különleges egyrészt, mert indítványozására csak szűk privilegizált kör jogosult [az Abtv. 21. § (3) bekezdése alapján]. Másrészt, mert nem közvetlenül az Alkotmányon alapul – ilyen hatáskört az Alkotmány 32/A. §-a külön nem ismer, ezért a törvény által az Alkotmánybíróság hatáskörébe utalt egyéb kérdésnek tekintendő –, de különleges azért is, mert a nemzetközi szerződésbe ütközés másodfokú alkotmányellenesség: a nemzetközi szerződéssel ellentétes norma magában véve nem alkotmányellenes. Alkotmányellenessé az teszi, hogy az Alkotmány 7. § (1) bekezdésében foglalt pacta sunt servanda alkotmányos szabályát sérti, amely előírja a nemzetközi szerződések tiszteletben tartását. Itt tehát nincs materiális alkotmányellenesség: az alkotmányellenesség oka, hogy az Alkotmány tilalma ellenére egy norma ellentétes valamely érvényes nemzetközi szerződéssel (vagyis a szerződés normájával), de nincs tartalmi ellentétben az Alkotmánnyal. Az alkotmányellenesség tehát másodfokú, abban az értelemben, hogy két tartalmában nem alkotmányellenes norma összeütközése vezet az alkotmányellenességhez. Ilyen eset leggyakrabban a jogforrási hierarchia megsértésekor fordul elő [12/2011. (III. 23.) AB határozat, ABK 2011. március, 187, 190.; 37/2006. (IX. 20.) AB határozat, ABH 2006, 480, 485.].

Ezért az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában a nemzetközi szerződésbe ütközés miatt megsemmisített normák elsőfokú alkotmányellenességét nem lehetett volna megállapítani [így pl.: 1/2011. (I. 14.) AB határozat, ABK 2011. január 3, 7.; 99/2008. (VII. 3.) AB határozat, ABH 2008, 844.].

Az Egyezmény több szempontból is sajátos nemzetközi szerződés, elsősorban azért, mert anyagi jogi szabályai nagyrészt alkotmányjogi tárgyúak [pl.: 1/2011. (I. 14.) AB határozat ABK 2011. január 3, 7.; 4/1997. (I. 22.) AB határozat, ABH 1997, 41, 48–54.]. Az Egyezménybe ütköző normák tipikusan emiatt közvetlenül – tehát nem másodfokúan – is alkotmányellenesek. Ha egy norma alkotmányellenes, legtöbbször az Egyezménybe is ütközik és megfordítva: az Egyezménybe ütköző norma egyben alkotmányellenes. Az Alkotmánybíróságnak tehát el kell döntenie, a kétféle alkotmányjogi mérce közül melyikre alapozza érvelését. Ez esetünkben annál inkább szükséges, mert az indítványok – különösen a Legfelsőbb Bíróság elnökéé – egyszerre állítják a kifogásolt normák elsőfokú alkotmányellenességét és az Egyezménybe ütközését (utóbbit a Bíróság gyakorlatával bőven megerősítve). Az Alkotmánybíróság pedig kétszeres alkotmányellenességet nem ismerhet.

A határozat nem foglal állást arról, hogy melyik a megsemmisítés alapjául szolgáló alkotmányos mérce, hiszen azt mindkettőre nézve megállapítja. Az Alkotmánybíróságnak alkotmányjogi kérdésekben hozott határozatát az Alkotmányra kell alapítania: ha egy norma alkotmányellenes, a nemzetközi szerződésbe (az Egyezménybe) ütközés vizsgálata szükségtelen. Ez csak akkor jöhet szóba, ha a vizsgált norma nem (elsőfokúan) alkotmányellenes, vagy az alkotmányellenesség vizsgálatára, indítvány hiányában, nincs lehetőség.

Az Alkotmány elsőbbségének elve, amely szerint minden jogi norma érvényességének alapja (nem „forrása”) az Alkotmány, szintén oda vezet, hogy a jogrendszer normáinak alkotmányellenessége csakis az Alkotmány alapján mondható ki. Ennek az elvnek felel meg az Alkotmánybíróság gyakorlata, amely szerint nemzetközi szerződések – és a szerződéseket kihirdető törvények – lehetnek alkotmányellenesek. Eszerint a magyar jogrendszerben a nemzetközi szerződések nem állnak egy szinten az Alkotmánnyal. Ennek legfőbb indoka, hogy a magyar jogrendszerben a nemzetközi szerződések érvényessége és alkalmazhatósága maguk is az Alkotmánnyon alapulnak. Az Egyezmény, nemzetközi szerződés lévén, az Alkotmány alatti jogforrás (ha egyáltalán, amit vitatok, a magyar jogrendszerben közvetlenül alkalmazható nemzetközi szerződés lenne). Az Egyezmény egyes államokban, melyeknek alkotmányai különböző okokból nem tartalmaznak alapjogi katalógust, betölthet alkotmánypótló vagy helyettesítő, esetleg kiegészítő szerepet. Nevezetes példa erre Nagy-Britannia és az 1998-as Human Rights Act, ahol az Egyezmény valóban helyettesíti, írott alkotmány hiányában az alkotmányos jogok kartáját. Érdemes azonban emlékeztetni arra, hogy ezekben az esetekben nem az Egyezmény, hanem az egyes államok alkotmánya (illetve alkotmányos törvénye) alapján, vagyis adopciónal, lett az Egyezmény az állam alapjogi katalógusa. Ezekben az esetekben az Egyezmény alkotmányos státusa az alkotmánnyon alapul; ráadásul a Bíróság értelmezése ugyan fontos az Egyezmény, mint alkotmányos szabály értelmezésében és alkalmazásában, de szigorúan véve nem kötelező. Egyébként is, könnyen előfordulhat, hogy a nemzeti bíróságoknak a Bíróság által még el nem döntött értelmezési kérdésben kell állást foglalniuk.

Ennek következtében az Egyezmény tartalmi alkotmányjogi kérdésekben (az elsőfokú alkotmányellenesség kérdésében) nem köti az Alkotmánybíróságot. Ebből következik, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányértelmezését és érvelését nem alapíthatja a Bíróság gyakorlatára; ez utóbbi fontos inspiráció az Alkotmány értelmezésében, de a Bíróság gyakorlata nem kötelező az Alkotmánybíróságra és nincs olyan döntés-meghatározó ereje, mint saját precedenseinek és alkotmányjogi érvkésztetének.

Az előbbi állítás nem tagadja az Egyezmény, és kivált a Bíróság joggyakorlatának kimagasló jelentőségét az Alkotmány értelmezésében. A Bíróság gyakorlatának figyelembe vétele mindenképpen szükséges az alkotmányértelmezés helyességének ellenőrzéséhez. Ha az Alkotmánybíróság az Egyezményben szabályozott kérdésben a Bíróság értelmezési gyakorlatától eltérő alkotmányjogi következtetésre jut, feltétlenül újra meg kell fontolnia értelmezése eredményét (de nem kell feltétlenül mindenben követnie a Bíróság gyakorlatát). Az Egyezménytől és még inkább a Bíróság gyakorlatától különböző értelmezési eredmény tehát további kontrollt és ismételt megerősítést kíván, de követése alkotmányjogilag nem kötelező.

2. A másik kérdés a Be. 17. § (9) bekezdése alkotmányellenességének megalapozása. A törvényhely, amely a kiemelt büntetőügyekben lehetővé teszi a Legfőbb Ügyész számára az illetékes bíróság kiválasztását, szerintem a törvényes bíróhoz való jog sérelme miatt ütközik az Alkotmány 57. § (1) bekezdésébe.

A törvényes bíróhoz való joggal eddig az Alkotmánybíróság keveset foglalkozott – talán mert nem volt (még rá) alkalom [lásd mégis: 191/B/1996. AB határozat, ABH 1997, 629, 630.; 6/1998. (III. 1.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.]. A vizsgált büntetőeljárás szabály alkotmányellenessége azonban a legmeggyőzőbben ennek alapján igazolható. A törvényes bíró szabályát egyébként a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Bszi. tv.) 11. § (1)–(2) bekezdése kifejezetten tartalmazza. Alkotmányos alapja az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében található: „[a] Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, (...) a törvény által felállított független és pártatlan bíróság (...) bírálja el”. Az Alkotmány a törvényes bíróhoz való jogot biztosítja büntető ügyekben is – nyilván az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. cikke nyomán. A törvényes bíróhoz való jog másik alapját is az Alkotmány 57. § (1) bekezdése tartalmazza. Eszerint „a bíróság előtt mindenki egyenlő”. A két rendelkezés együtto olvasásából megállapítható, hogy a „törvényben felállított bíróság” előtt kell egyenlőnek lennie mindenkinek, aki vádlottként (vagy peres félként) a bírósággal kapcsolatba kerül.

Alapvető jelentőségű itt a „bíróság” fogalmának pontosítása. A törvényben felállított bíróság egyik, a jogszolgáltatásban alapvető jelentése a perbíróság: minden egyes peres (esetünkben büntető) ügyben lennie kell a jogvita elbírálására törvényben előre meghatározott hatásköri, illetékességi és ügyelosztási szabályok szerint megállapítható, az ügghöz rendelt perbíróságnak. [A büntető ügy is jogvita: azzá teszi az ártatlanság – azaz: a nem-bűnösség – vétele, amely szerint minden bűncselekménnyel vádolt bűnössége ex lege tagadtatik. Ezért minden büntető ügy kötelezően jogvita: döntés a vádlott bűnösségét állító és (ex constitutione) tagadó állítás helyességéről.]

A törvényes bíróhoz való jog másik alapja, hogy a bírák is egyenlők: minden bíró, akire a törvény döntési kötelezettséget ró, egyenlően képes a jogvita eldöntésére. A törvényes bíró alkotmányos elve szerint tehát bíró és ügy egymáshoz rendelése csak előre meghatározott általános szabályok alkalmazásával [Bszi. tv. 11. § (2) bekezdése alapján] történhet: így sem a bíró, sem a vádló, sem a vádlott, sem a peres fél nem befolyásolhatja a perbíróság létrejöttét. Kapcsolatuk így eleve – a bíráskodás modern eszméje szerint – személytelen és objektív.

E követelménynek nem felel meg az a szabály, amely illetékességi okká teszi a Legfőbb Ügyész döntésén alapuló vádemelést, mivel szükségképpen hiányzik az illetékes bíróság kiválasztását előre meghatározó általános szabály.

Budapest, 2011. december 19.

Dr. Bragya András s. k.,
alkotmánybíró

A párhuzamos indokolás 1. pontjához csatlakozom:

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós alkotmánybíró különvéleménye

A határozat 7. pontjában foglalt rendelkezéssel nem értek egyet. Álláspontom szerint sérti az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogot a Be. 195. § (1) és (2) bekezdésének szabályozása, aminek következtében jelentősen szűkült a nyomozás során hozott határozatok elleni panasz lehetősége.

1. A határozat indokolásának III/3. pontja megállapítja, hogy a Be. 195. § (1) és (2) bekezdése megváltoztatta a nyomozás során panasszal támadható határozatok körét. A korábbi szabályozástól eltérően, miszerint akire nézve a határozat rendelkezést tartalmazott, panasszal élhetett, a hatályos Be. 195. § (1) bekezdése tételesen felsorolja a panasszal kifogásolható határozatokat. Nevezetesen: akire nézve az ügyész vagy a nyomozó hatóság feljelentés elutasításáról, a nyomozás részbeni mellőzéséről, felfüggesztéséről, illetve megszüntetéséről, kényszerintézkedés elrendeléséről (VIII. Fejezet), további vagyoni jogok vagy érdekek korlátozásáról, valamint vagyoni jellegű kötelezettségek megállapításáról hozott határozata közvetlen rendelkezést tartalmaz, a határozat ellen a közléstől

számított nyolc napon belül panasszal élhet. A feljelentő pedig nem élhet panasszal a feljelentés elutasítása miatt, ha a bűncselekménynek nem sértettje.

2. A Be. szabályozásának áttekintése és elemzése eredményeképp megállapítható, hogy a módosítás – a Be. változatlanul hagyott és nem vitatott 196. § (3) bekezdésében kizárt eseteken túlmenően – olyan érdemi határozatok ügyészi, illetve felettes ügyészi felülvizsgálatának kötelezettségét szünteti meg, amelyeknél a jogorvoslathoz való alapjog lényege, a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetősége [5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.] a tisztességes eljárás részelemeit képező eljárási jogok alkotmányos védelmét biztosítja.

2.1. Ilyen határozatok különösen:

- az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság kizárásáról (Be. 32. §, 39. §), a szakértő kizárásáról (Be. 103. §), illetve a tolmács kizárásáról (Be. 114. §),
 - a védőnek a kirendelés alóli felmentéséről [48. § (6) bekezdés],
 - az ügyek egyesítéséről és elkülönítéséről
- szóló döntések.

Álláspontom szerint az e tárgyban hozott határozatok felülvizsgálatára irányuló kezdeményezés kizárása a jogorvoslati jog szükségtelen és aránytalan korlátozását jelenti. Az eljárás „gyorsítása”, a nyomozás „ésszerű” tartama mint az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogállamiság normatív tartalmából és a tisztességes eljáráshoz való jogból levezethető alkotmányos követelmény [ld. 14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 254.] és a tisztességes eljárás más elemeinek összevetése alapján – a többségi döntéssel ellentétben – arra a következtetésre jutottam, hogy utóbbiaknak kell elsőbbséget biztosítani a jogorvoslati jog gyakorlása útján.

- 2.2. A hatóság tagjainak, valamint az eljárásban közreműködő szakértő, illetve tolmács kizárásának szabályai a tisztességes eljáráshoz való jog biztosítékait jelenti. A határozat indokolása a III/7.2. pontban idézi a Bíróság Salduz kontra Törökország ügyben hozott nagykamari ítéletének releváns megállapításait. A kizárási szabályok és a tisztességes eljáráshoz való jog összefüggésében is fontos, hogy a Bíróság gyakorlata szerint, még ha a 6. cikknek az is az alapvető hivatása a büntetőjogban, hogy biztosítsa a méltányos eljárást egy illetékes „bíróság” előtt, amely dönt a felhozott „büntetőjogi vádak megalapozottságát” illetően, ebből nem következik, hogy érdektelenséget mutatna a bírósági eljárás előtti fázisokat illetően. Így a 6. cikk – különösen annak 3. §-a – szerepet játszhat az alapügyben eljáró bíróhoz fordulás előtt is, ha – és abban a mértékben, amennyiben – féltő, hogy eredeti figyelmen kívül hagyása az eljárás méltányosságán súlyos csorbát ejtene (50. pont).

Az állam büntető igényének érvényesülésekor a tárgyilagos és az elfogulatlan eljárás, az elfogultság látszatának elkerülése – mint a tisztességes eljárás egyik lényeges eleme – a nyomozás során is olyan érdek, amelynek törvényhozói elismerését jelentik az ügyész, a nyomozás során eljáró hatóságok, illetve már a nyomozás szakaszában a szakértő és a tolmács kizárási szabályai. Ezek nem csak az eljárás alá vont személy és védője helyzetében fontosak, hanem a bűncselekmény áldozatainak, a sértetteknek és képviselőiknek helyzetét is meghatározzák.

- 2.3. A védő kirendelésére és felmentésére vonatkozó szabályozás alapvető – és alig túlbecsülhető – jelentőségű a védelemhez való jog szempontjából. A Be. a kirendelés, az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény pedig a kirendelt védő felmentése tekintetében széles körű mérlegelési lehetőséget ad az eljáró hatóságoknak [34. § (3) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság és a Bíróság következetes gyakorlata szerint megkívánt hatékony, valós, reális védelemhez való jog érvényesülésének garanciája a jogorvoslathoz való jog mind a büntetőeljárás alá vont személy, mind pedig a védő tekintetében.
- 2.4. Az ügyek egyesítése és elkülönítése tárgyában hozott nyomozási és ügyészi határozatok mind a büntetőeljárás alá vont, mint pedig a bűncselekmény sértettje helyzetére is kiható döntések, amelynek nem csupán eljárási, hanem büntető anyagi jogi következményei is lehetnek (halmazat, halmazati büntetés). E döntések megalapozottsága vagy önkényessége szintén egyik elem lehet annak megítélésében, hogy a büntető igény érvényesítése tisztességesnek tekinthető-e vagy sem. Ezért e döntések felülvizsgálatát kezdeményező jogorvoslathoz való jog korlátozása – a panasz rövid időn belül történő elbírálásának előírása mellett [Be. 195. § (3)–(4) bekezdés] – sem szükségesnek, sem pedig arányosnak nem tekinthető.

3. Összegezve: Az Alkotmánybíróságnak a Be. 195. § (1) és (2) bekezdését, a rendelkezések alkotmányellenessége miatt meg kellett volna semmisítenie. E megsemmisítés időpontját pro futuro úgy kellett volna megállapítani, hogy a törvényalkotónak legyen ideje az eljárás gyorsítása mellett az alkotmányossági szempontok érvényesítésére is akkor, amikor a nyomozás során széles körben biztosított panasz lehetőségét szűkíteni kívánja.

Budapest, 2011. december 19.

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

A különvéleményhez csatlakozom:

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária alkotmánybíró különvéleménye

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. §-ában biztosított jogköröm alapján a következő különvéleményt csatolom a többségi határozathoz:

Az elfogadott határozat rendelkező részének 1–6. pontjaival nem értek egyet. Álláspontom szerint a büntetőeljárásról szóló törvény (a továbbiakban: Be.) módosított rendelkezései alkotmányosságának vizsgálata során az eljárási kódex új szakaszainak szakjogi igényű, a törvény egyéb rendelkezéseivel történő összehasonlító és az új szabályozásnak az eljárás egészére, illetőleg az eljárás egyes szereplőinek perbeli helyzetére gyakorolt tényleges hatását is feltáró elemzés nem mellőzhető.

A Be. megsemmisített egyes rendelkezéseinek Alkotmánnyal való összhangjával kapcsolatban álláspontomat az alábbiak szerint foglalom össze.

1. A Be. 17. § (9) bekezdése „[Az eljárásra kiemelt ügyekben (Be. 554/B. §) az a bíróság is illetékes, ahol az ügyész – a legfőbb ügyész döntése alapján – az eljárás ésszerű időn belül való illetve soron kívüli elbírálásának biztosítása végett vádat emel.]” az általános és speciális illetékességi szabályok közé egy új, kizárólag a kiemelt jelentőségű ügyek esetében alkalmazandó illetékességi szabályt fogalmaz meg.

Az Alkotmánybíróság által megsemmisített szabály – csakúgy, mint bármely más hatáskört, vagy illetékességet meghatározó norma – a bírósági hierarchiában azonos szinten helyezkedő, teljesen azonos módon felépülő és jogosítványokkal rendelkező, azonos eljárási szabályok szerint eljáró bíróságok közül jelöli ki azt a bíróságot, amelyik az ott emelt vád alapján a kiemelt ügyben eljár. Teszi pedig mindezt az eljárás ésszerű időn belüli, illetőleg soron kívüli befejezése érdekében. A büntetőpercek – napjainkban tapasztalható több éves – elhúzódásának a megakadályozása nem csupán közérdek, de a terheltek is érdekében áll. Vitán felül áll, hogy a vádlott számára az a kedvezőbb, ha nem áll hosszú évekig büntetőeljárás hatálya alatt. A szóban forgó ügyek ésszerű időn belül történő befejezésének biztosítása érdekében szükséges volt a Be. illetékességi szabályrendszerét úgy módosítani, hogy az igen jelentős terjedelmű és egyben kiemelt súlyú ügyek esetén lehetőség nyíljon a büntetőeljárás bírói szakaszának kevésbé leterhelt bíróságok előtt történő megindítására.

Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikke szerint „(m)indenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által létrehozott független és pártatlan bíróság tisztességesen, nyilvánosan és ésszerű időn belül tárgyalja, és hozzon határozatot polgári jogai és kötelezettségei tárgyában, illetőleg az ellene felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságát illetően.” Az Európai Emberi Jogi Bíróság (a továbbiakban: Bíróság) több alkalommal elmarasztalta Magyarországot, mivel nem tett eleget az ésszerű időn belül történő tárgyalás követelményének. (Többek között a Czmarkó kontra Magyarország, Fejes kontra Magyarország, Miklós kontra Magyarország, Borsodi és Mások kontra Magyarország). A Bíróság megállapította, hogy az ügyekben az eljárások túlzottan hosszúak voltak, nem feleltek meg az „ésszerű idő” követelményének, és ezáltal megsértették az Egyezmény 6. cikkének 1. pontját.

A Be. 17. § (9) bekezdésének beiktatása éppen ezen nemzetközi követelménynek való megfelelést is hivatott szolgálni, valamint a terheltek részéről annak a jogos elvárásnak tesz eleget, hogy ne álljanak hosszú időn keresztül büntetendő

eljárás hatálya alatt. Szolgálja továbbá azt a célt is, hogy a társadalomra kiemelten veszélyes és közérdeklődésre számot tartó bűnügyekben a soron kívüli eljárás törvényi követelményét biztosítsa. (Az Alkotmánybíróság a 14/2004. számú határozatában kifejtette, hogy az államnak a társadalommal szemben alkotmányos kötelezettsége a büntető igény késedelem nélküli érvényesítése.)

A Magyar Köztársaságban minden bíró személyében független és nem utasítható, döntését a jogszabályok és a legjobb szakmai meggyőződése alapján hozza meg. Megítélésem szerint a jelen határozat azon megállapításán keresztül, miszerint a szóban forgó illetékességi szabály a „pártatlanság látszatával” kapcsolatosan jogos kételyeket ébreszt, az Alkotmánybíróság azt jelentette ki elvi élel, hogy a bírák nem függetlenek, azaz – a büntetőjogi főkérdések tekintetében – esély van arra, hogy más-más döntés szülessen attól függően, hogy melyik bíróságon emel vádat az ügyész.

Az ügyész eleve csupán arról dönthet kiemelt ügyben, hogy melyik bíróságon emel vádat, az eljáró bíró személyének kiválasztása azonban az adott bíróság szakmai vezetőjének belső igazgatási feladata. Az eljárási kódex egyébiránt számos olyan rendelkezést tartalmaz, amely – garanciális szabályként – éppen a „pártatlanság látszatát” erősíti. Mind a terhelt, mind pedig a védő az eljárás bármely szakaszában, bármely, az ügyben eljáró hatóság, avagy annak tagja ellen elfogultságra hivatkozással kizárási indítványt terjeszthet elő.

A vádhatóság azon joga, hogy a büntetőper helyét (földrajzilag) meghatározza, a fegyverek egyenlőségének elvét álláspontom szerint nem sérti. Ez a jog önmagában a büntetőper érdemét egyáltalán nem befolyásolja. A támadott illetékességi szabály érdemben nem enged többet a vádhatóságnak, mint a védelemnek. A fegyverek egyenlőségének elvét csak olyan eljárásjogi szabály sérti, amely az ügyész számára több jogot biztosít olyan sarkalatos eljárásjogi kérdések tekintetében, amelyek érdemben befolyásolják a bizonyítást, az eljárás végkimenetelét.

A hatáskörre, illetőleg illetékességre vonatkozó szabályok azonban a perbeli szereplők jogai és érdekei szempontjából közömbös, bárminemű – a büntetőjogi fő kérdések szempontjából – érdemi hatás kifejtésére alkalmatlan rendelkezések. Ebből fakadóan a fegyveregyenlőség elve az alkotmányossági vizsgálat során szempontként fel sem merülhet.

Az új illetékességi szabály alkotmányossági vizsgálatát az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében, valamint az egyezmény 6. cikk 1. pontjában megjelenő törvényes bíróhoz való jog szempontjából lenne is indokolt elvégezni. Az illetékességi szabályokra vonatkozó hazai alkotmánybírói gyakorlat híján külföldi jogállami megoldások is figyelembe vehetők. A külföldi közbiztonsági rendszereket alaposan vizsgálva azon országok esetében, melyekben az ügyészség az igazságszolgáltatás hatalmi ágához tartozó, önálló és független szervezet (pl. Németország, Svédország, Dánia), az alábbi következtetésre lehet jutni: az ügyészség számára alkotmányosan biztosított, hogy a törvényben meghatározott feltételek esetén a hatásköri és illetékességi főszabálytól eltérő bírósághoz nyújtsa be a vádiratot. Ilyen törvényben meghatározott feltételre példaként szolgál másik alkotmányos követelmény érvényesítése, így a büntetőügy ésszerű határidőn belül történő befejezése, vagy az eljárás során különleges szakértelem biztosítása.

Magyarországon az Alkotmánybíróság 3/2004. (II. 17.) számú határozatában kimondta, hogy az ügyészség önálló és független alkotmányos szerv. Az ügyészi szervezetet érintő, időközben hatályba lépett törvénymódosítások megerősítették az ügyészség független közbiztonsági státuszát. Az ügyészség büntetőeljárásban betöltött szerepe a szervezet közbiztonsági státuszának megfelelően alakult hazánkban. Az ügyész a büntetőeljárásban nem „sikerorientált” nem a „vád védője”. Feladata, hogy a büntetőeljárás egészében biztosítsa, hogy az eljárási cselekményeket a törvénynek megfelelően végezzék [Be. 28. § (4) bekezdés], illetőleg az ügyész kötelessége, hogy mind a terheltet terhelő és mentő, mind a büntetőjogi felelősséget súlyosító és enyhítő körülményeket az eljárás minden szakaszában figyelembe vegye [Be. 28. § (1) bekezdés]. Az ügyész a nyomozó hatóság intézkedései ellen bejelentett panaszokat törvényességi szempontból bírálja el és törvénysértés esetén megváltoztatja [Be. 28. § (4) bekezdés c) pont]. Az ügyész számára biztosított lehetőség és egyben kötelezettség, hogy pl. a bíróság által elkövetett törvénysértés esetén a vádlott javára jelentsen be fellebbezést [Be. 324. § (2) bekezdés]. Magyarországon az ügyész felelőssége és kötelessége ebből következően nem az elítélés sikerére való törekvés, hanem a büntetőeljárás törvényességének biztosítása.

A rendszerváltozást követően egészen 2003-ig a büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény 26. §-a az ügyész számára biztosította azt a jogot, hogy az egyébként helyi bíróság hatáskörébe tartozó bűncselekmények miatt folytatott eljárásban az ügy kiemelt jelentőségére tekintettel a megyei bíróság előtt emeljen vádat. Ebben az esetben az ügyész vádemelése alapozta meg a megyei bíróság hatáskörét. A szabályozást számos közérdeklődésre kiemelten számot tartó bűnügyekben alkalmazták, így többek között a Kordax Rt., a Concordia, az Agrár Innovációs Kht., a Varga féle számlagyár, a Globex, stb. ügyekben. A szabályozás alkotmányellenessége nem merült fel a jogállami Magyarországon, ugyanakkor ezen hatásköri – illetékességi szabálynak köszönhetően a bűnügyi igazságszolgáltatás

az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében meghatározott követelménynek eleget téve képes volt biztosítani ezen ügyek ésszerű időn belül történő befejezését.

A Bíróság eddigi ítélkezése során nem marasztalt el egyetlen államot sem azért, mert a hazai szabályozás az ügyészt az általános illetékességi szabály által kijelölt bírósághoz képest más, azonos szintű, azonos hatáskörű bíróságon történő vádemelésre jogosítja. A határozatban megjelölt bírósági döntések nem azt állapították meg, hogy az adott ország illetékességi szabályai megsértették volna az Egyezmény bármely cikkét. [A Bulut kontra Ausztria ügyben a Bíróság az Egyezmény 6. cikke 1. pontjának megsértését állapította meg, mert a legfőbb ügyész olyan észrevételeket, indítványt nyújtott be a Legfelsőbb Bíróságnak, amelyeket a védelemmel nem közöltek. A Brogan kontra Egyesült Királyság ügyben pedig azért történt marasztalás, mert a terhelteket ügyvéd jelenléte nélkül akarták kihallgatni. A Mežnarič kontra Horvátország ügyben a Bíróság megállapította az Egyezmény 6. cikke 1. pontjának megsértését, mert a panaszos ügyét olyan bírói testület látta el, amelynek tagja volt az a bíró is aki az alperest mint ügyvéd képviselte. A DMD GROUP a.s. kontra Szlovákia ügyben a Bíróság megállapította az Egyezmény 6. cikke 1. pontjának megsértését, mert az újonnan kinevezett bíróság elnöke az ügyet átszignálta magára, és döntött az ügyben. A Coëme és mások kontra Belgium ügyben a Bíróság megállapította az Egyezmény 6. cikke 1. pontjának megsértését, mert Coëme úr vonatkozásában nem alkották meg az Alkotmány 103. cikke alapján a miniszterekkel szemben felhozott büntetőjogi vádak megalapozottságáról határozó eljárást szabályozó végrehajtási törvényt, és így megfosztották őt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogtól.]

Az 1997. évi LXVI. törvény 33/A. § (1) bekezdése alapján (2011. január 7. napjától hatályos) a Legfelsőbb Bíróság az OIT elnökének indítványára az ügy elbírálására az illetékes bíróság helyett kivételesen más, azonos hatáskörű bíróságot jelölhet ki, ha az ügy vagy a bíróságra az adott időszakban érkezett ügyek meghatározott csoportjának elbírálása a bíróság rendkívüli és aránytalan munkaterhe miatt ésszerű időn belül másként nem biztosítható és a kijelölés nem jár a kijelölt bíróság aránytalan megterhelésével. Álláspontom szerint a legfőbb ügyész Be. 17. § (9) bekezdésében szereplő jogosítványa ugyanúgy alkotmányos, mint az OIT. elnökének fentiekben ismertetett jogköre.

A fentiekben kifejtettekre tekintettel álláspontom szerint a Be. 17. § (9) bekezdése sem a bírói függetlenséget, sem pedig a fegyverek egyenlőségének elvét nem sérti, az Alkotmánnyal összhangban áll, valamint nem ütközik nemzetközi szerződésbe.

2. Az elfogadott határozat rendelkező részének 2. pontjaival sem értek egyet

A Be. 96. § (1) bekezdésének utolsó mondata, miszerint „Ha az e törvényben meghatározott feladata másként nem teljesíthető, a bíróság az ügyész, valamint a hatóság a tanú egyes, a feladat ellátásához szükséges személyi adatai zárt kezelését mellőzi” nem alkotmányellenes.

A büntetőeljárás alá vont személy tisztességes eljáráshoz való joga és a védelemhez való jog szempontjából lényeges, hogy a tanú adatainak zárt kezelése ne korlátozza a terhelt és a védő alapvető eljárási jogainak érvényesülését. A nyomozó hatóság a nyomozás során történő gyanúsított kihallgatás alkalmával, az ügyészség pedig a vádiratban – az eljárás tárgyát képező bűncselekmény típusától függően – bizonyos esetekben kénytelen megjelölni olyan személyes adatokat, amelyek zártan történő kezelését a tanú egyébként kérte. Amennyiben ezt nem tehetné, úgy a terhelt azon joga sérülne döntően, hogy a terhére rótt bűncselekmény mibenlétét, a pontos és teljes történeti tényállást megismerje. Ha pedig a bűncselekmény jogi minősítése, illetőleg a védekezés iránya szempontjából lényeges adatokat a terhelt és védője nem ismerheti meg, a védekezés jogához való alapvető jog csorbulna. Az adott esetben ártatlan terhelt értelemszerűen nincs abban a helyzetben, hogy a nyomozó hatóság állításait cáfolja, azaz eredménnyel védekezzen, ha nem ismerheti meg azon sarkalatos kérdéseket, miszerint kinek a sérelmére elkövetett cselekmény elkövetésével gyanúsítják, azt a cselekményt hol követték el, a sértett milyen idős (nemi erkölcs elleni bűncselekmény esetén például).

Az állam alkotmányos kötelezettsége az állami büntetőigény érvényesítése. Ebből a szempontból lényeges, hogy az ügyész által benyújtott vád törvényes legyen. Amennyiben az ügyész nem mellőzheti a tanú személyes adatainak zárt kezelését, úgy a vádirat nem tartalmazhatja azokat a legszükségesebb adatokat, amelyeknek feltüntetése nélkül a vádirat nem lesz törvényes. Ilyen például az elkövetés helye (amely – ha a sértettet annak lakóhelyén bántalmazták – a sértett tanú lakóhelye is egyben), vagy a sértett tanú neve, illetve életkora. Megjegyzendő, hogy azokra a szélsőséges esetekre, ahol a tanú élete ténylegesen veszélyben van, a különösen védett tanú intézménye ad hatékony megoldást (Be. 97. §)

A fentiekben kifejtettekre tekintettel álláspontom szerint a Be. 96. § (1) bekezdésének utolsó mondata az Alkotmánnyal összhangban áll.

3. Az elfogadott határozat rendelkező részének 3. pontjával sem értek egyet.

Álláspontom szerint nem alkotmányellenes és nem ütközik nemzetközi szerződésbe a Be. 209. § (1) bekezdésének „azzal, hogy a nyomozási bíró eljárásában köteles figyelemmel lennie a nyomozó hatóság és az ügyész speciális kizárólag a nyomozás során érvényesíthető, nyomozás taktikai szempontjaira, így különösen arra, hogy a gyanúsított és a védő a nyomozás adatait, tényeit és bizonyítékait csak a nyomozásra irányadó szabályok alapján ismerheti meg” szövegrésze.

A nyomozási bíró ülésére a bírósági eljárás általános szabályait kell alkalmazni, azokkal az eltérésekkel, amelyeket a Be. IX. fejezet VI. címe tartalmaz. Ebből következően a nyomozási bíró ülése kontradiktórius bírósági eljárás, ahol az indítványt előterjesztő ügyész által becsatolt bizonyítékokat a gyanúsított és védő megismerheti, és azokkal szemben – az ülés kereti között – védekezést terjeszthet elő. Az ügyész döntési szabadsága annak eldöntése, hogy a nyomozás addig keletkezett iratai közül melyeket tart olyanoknak, amelyek az indítványt megalapozzák.

Azonban a nyomozási bíró feladata nem csak annak eldöntése a (az ülésen vagy ülésen kívül), hogy szükséges-e kényszerintézkedés alkalmazása a terhelttel szemben, hanem számtalan nyomozati cselekmény elvégzésére is kötelezi a törvény. Ebből adódik, hogy a nyomozási bíró nem csak bírói feladatokat lát el, hanem a nyomozás érdekeit is figyelembe kell vennie.

A Be. 209. § (1) bekezdésének módosítása tulajdonképpen azt szövegi le általános jelleggel, hogy a nyomozási bíró eljárása során köteles figyelemmel lenni az eljárási törvénynek a nyomozási adatok megismerésére vonatkozó szabályaira. Ezen utóbbi szabályok szerint a terhelt és védője csak a nyomozás befejezését követően (praktikusan az ún. iratismertetés során) ismerhetik meg a nyomozás iratait, azaz az eljárás tárgyát képező bűncselekményt alátámasztó bizonyítékokat (Be. 193. §.).

A nyomozás korábbi szakaszában tehát az iratokba nem tekinthetnek be, a terheltet nem érintő eljárási cselekményen (bizonyos kivételektől eltekintve) nem vehetnek részt. Ezen szabályok halmaza pedig azt a célt szolgálja, hogy a terhelt – idő előtt megismervén a nyomozó hatóság rendelkezésére álló bizonyítékokat – ne akadályozhassa a történeti tényállás felderítését, illetőleg az elkövető kilétének megállapítását és annak bizonyítékokkal való alátámasztását azáltal, hogy tanúkat – az idő előtt megismert nyomozási adatok fényében – befolyásolja, tárgyi bizonyítékokat eltünteti, helyszínen változtatásokat eszközöl. A támadott rendelkezés nem ír elő többet a nyomozási bíró számára, mint a fenti szabályok saját eljárása alatti figyelembevételét, amelyre egyébként is köteles.

A nyomozási bíró nem része az ítélezésnek, bűnösségi kérdéseket nem vizsgál és nem is vizsgálhat, csak és kizárólag lényegi eljárásjogi kérdések felől dönt. Ebből fakadóan a vád és az ítélezés elkülönülése alkotmányos elvének (funkciómegosztás) sérelme álláspontom szerint fel sem merülhet, az fogalmilag kizárt.

Véleményem szerint a megsemmisített rendelkezés a pártatlan bírósághoz való joggal sem függ össze érdemben.

A Be. 209. § (1) bekezdése ugyanis az eljárási kódex irat-megismerési szabályaira, azok külön figyelembevételére vonatkozik, ezen szabályok pedig az ügyész, illetőleg a nyomozó hatóság felé szintúgy kötelezettségeket állapítanak meg, tőlük tehát e tekintetben függetlenek.

A megsemmisített törvényhely „a nyomozó hatóság és az ügyész szempontjai...” szövegrészből még nem következik az, hogy a törvény a nyomozási bíró eljárásában a vádhatóságnak többletjogokat biztosítva a bírói függetlenség elvét sértené. Nincs másról szó ugyanis, minthogy a törvény a bizonyítékok nyomozati szakban történő megismerésére vonatkozó kógens szabályokat a nyomozási bíró eljárására is kiterjeszti, hiszen a nyomozási bíró is a nyomozati szak „szereplője”, az eljárás eredményességét ő sem veszélyeztetheti azáltal, hogy eljárása során lehetővé teszi a nyomozás kezdeti szakaszán valamely kulcsfontosságú bizonyíték terhelt általi megismerését.

Kiemelendő, hogy a nyomozási bírót Be. 21. § (3) bekezdés a) pontja kizárja a bíróság további eljárásából, amely garantálja a bírói függetlenség alkotmányos alapelvének érvényesülését.

A fentiekben kifejtettekre tekintettel álláspontom szerint a megsemmisített rendelkezés nem alkotmányellenes és nem ütközik nemzetközi szerződésbe.

4. Az elfogadott határozat rendelkező részének 4. pontjaival sem értek egyet. A Be. 532. § (1) bekezdése a terhelt távollétében lefolytatott eljárás lehetőségét terjeszti ki az ismert helyen lévő terheltre. Ezen „eljárásgyorsító” intézmény alkalmazása abban az esetben tekinthető az Alkotmánnyal összhangban állónak, ha alappal lehet következtetni arra, hogy a terhelt rosszhiszemű, az igazságszolgáltatás elkerülését célzó magatartására és utóbb lehetőség nyílik a „rendes” eljárási szabályok szerinti tárgyalásra (kivételesség, átmenetiség). A fenti kritériumokra a határozat is helyesen utal, álláspontom szerint azonban a megsemmisített rendelkezés azoknak maradéktalanul megfelel.

Mind a Be. 408. § (1) bekezdésének e) pontja, mind pedig az 538. § (7) bekezdése rögzíti, hogy a távollétes eljárást követően perújításnak van helye. (Ilyenkor az ügy kvázi előlről kezdődik, immáron a terhelt részvételével.) A külföldön

ismert helyen tartózkodó terhelt távollétében lefolytatott eljárás tehát csupán átmenetileg zárja le az adott bűnügyet, a terhelt ezen rendkívüli perorvoslat kezdeményezése útján elérheti, hogy ügye ismét az elsőfokú bíróság elé kerüljön. (Megjegyzendő, hogy a perújítás megengedhetőségének kérdésében való döntés során a bíróság ilyen esetben nem mérlegelhet, azaz amennyiben a terhelt kéri, úgy a perújítást el kell rendelni.)

Az eljárás nyomozati szakaszában, amint egy meghatározott személlyel szemben valamely bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja megállapítható, a nyomozó hatóságnak kötelessége az adott személyt gyanúsítottként kihallgatni. Ennek érdekében a hatóság az adott személyt megidézi (akár külföldről is). Ha a megidézett terhelt nem jelenik meg az idézés ellenére – és a nemzetközi elfogatóparancs kibocsátásának, vagy az eljárás átadásának nincs helye – lehetőség nyílik a büntetőeljárás terhelt távollétében történő lefolytatására. Ellenkező esetben, azaz, ha a gyanúsított megjelenik a nyomozó hatóság előtt, az ügyészség az „általános eljárási szabályok” szerint emel vádat.

Már önmagában abból a tényből, hogy a terhelt a szabályszerű idézés ellenére nem jelenik meg a nyomozó hatóság előtt, véleményem szerint csakis az a következtetés vonható le, hogy az eljárásban nem kíván részt venni, azaz ki akarja vonni magát a büntetőeljárás hatálya, illetőleg a felelősségre vonás alól. Magatartása tehát rosszhiszemű.

Fontos megjegyezni, hogy a vádiratot a bíróság kézbesíteni köteles a külföldön tartózkodó terhelt részére is, így a terhelt tudomást szerez a vádemelés tényéről, illetőleg a tárgyalás időpontjáról is. Lehetősége van arra – ha számára nem megfelelő a tárgyalás időpontja, de meg akar jelenni a tárgyaláson – hogy kérje a bíróságot, hogy más időpontra tűzze ki a tárgyalást. Arra is lehetősége van, hogy kérje, a bíróság távollétében folytassa le a tárgyalást. (Ha ezen lehetőségek közül a terhelt egyikkel sem él, véleményem szerint rosszhiszeműsége kétségtelen. A terhelt ezen rosszhiszemű magatartása nem eredményezheti azt, hogy a vele szemben indult büntetőeljárás megghiúsul, azaz az állam büntetőjogi igénye csorbul.)

A megsemmisített rendelkezés alapján – figyelemmel a Be. egyéb előírásaira is – külföldön, ismert helyen tartózkodó terhelt esetén az eljárás az ő távollétében csak akkor lett volna lefolytatható, ha egyértelműen nem akar részt venni a Magyarországon folyamatban lévő büntetőeljárásban (azaz rosszhiszemű). Az irányadó garanciális szabályok szerint pedig, ha még az eljárás folyamán hazatér, úgy az eljárás a rendes szabályok szerint, az ő részvételével (szükség esetén a bizonyítás ismételt megnyitása mellett) folytatandó. A jogerős befejezést követő hazatérés esetén pedig a perújítás lehetősége ad megnyugtató garanciát a terhelt számára.

A megsemmisített rendelkezés ezért a jogintézménnyel szemben támasztott minden alkotmányos elvnek és kritériumnak maradéktalanul megfelel, és nem ütközik nemzetközi szerződésbe sem.

5. Az elfogadott határozat rendelkező részének 5–6. pontjaival sem értek egyet.

A Be. 554/G. § első mondata a bűnügyi őrizet tartamát – kiemelt jelentőségű ügyekben – 120 órára emeli.

Az őrizetbe vétel felől – ahogy korábban is – a nyomozó hatóság alaki döntéssel (határozat) határoz. Garanciális szabály, hogy ezen határozattal szemben jogorvoslattal lehet élni, amelyet az ügyész bírál el. A fenti tartam leteltét követően az őrizet a törvény erejénél fogva automatikusan megszűnik, hacsak a nyomozási bíró – ezen időintervallumon belül – nem döntött az előzetes letartóztatás, avagy a szabadon bocsátás felől. (Ebben az esetben ugyanis a bűnügyi őrizet a fenti határidőt megelőzően is már megszűnik.)

Szintén garanciális szabály, hogy a bűnügyi őrizetet az ügyész – amennyiben annak törvényi feltételei nem állnak fenn – köteles (szigorú fegyelmi felelősség terhe mellett) haladéktalanul megszüntetni és a terhelt azonnali szabadon bocsátása érdekében a szükséges intézkedéseket megtenni.

Az őrizet tartamának – adott ügycsoportban – 72 órától 120 órára emelése önmagában nem sérti az Alkotmányt, és az Egyezményt sem, ez csupán arányossági kérdés.

A megsemmisített módosítás egyrészről a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedések kezdeményezésére irányuló megalapozott ügyészi döntést segíti elő, növelve a felkészülési időt. Másrészről a nyomozó hatóság számára biztosít – a korábbi szabályozáshoz képest – 48 órával hosszabb időt arra, hogy az igen bonyolult, nehezen átlátható ügyre vonatkozó bizonyítékokat (a nyomozás kezdeti szakaszához képest) a szükséges mértékben beszerezze és elemezze.

Mindezek alapján álláspontom szerint az Alkotmányban megfogalmazott, „a lehető legrövidebb időn belüli szabadon bocsátás, illetőleg bíróság elé állítás” követelményét a megsemmisített rendelkezés nem sérti. A bűnügyi őrizet tartamára vonatkozó általános szabály szerinti 72 óra, valamint a kiemelt jelentőségű ügyekben alkalmazandó speciális szabály szerinti 120 óra – figyelemmel az ügyek eltérő jellegére, összetettségére és terjedelmére – a „lehető legrövidebb idő” elve által szabott keretet nem lépi túl.

A Be. 554/G. § második és harmadik mondata a védővel való érintkezést tiltja az őrizet első 48 órájában, de legfeljebb a gyanúsított kihallgatás pillanatáig. Álláspontom szerint a védelemhez való jog [Alkotmány 57. § (3)]

a megsemmisített szabály eredményeképpen nem sérült olyan mértékben, amely az alkotmányellenesség megállapítását indokolná. Egyrésztől ugyanis a terhelt védő-meghatalmazási joga nem csorbult, erre az eljárás megindításának pillanatában megnyílik a joga. Amennyiben nem hatalmaz meg védőt, úgy a törvény arra kötelezi a nyomozó hatóságot, hogy az őrizetbe vétel pillanatában a terhelt részére védőt rendeljen ki. A kirendeléssel, illetőleg a meghatalmazással a védő észrevételeket és jognyilatkozatokat, illetőleg indítványokat tehet, az iratokba – meghatározott körben – betekinthez. A védelemhez való jog tehát a terhelt büntetőeljárásba történő bevonásának pillanatában érvényesül. A szóban forgó rendelkezés csupán a terhelt és a védő kontaktusát tiltja meghatározott körben, ettől függetlenül azonban a védő ezen idő alatt is jogosult a terhelt védelmét ellátni. [Megjegyzendő az is, hogy a Be. 128. § (1) garanciális szabálya szerint a terhelt által megjelölt személyt (hozzátartozó) a nyomozó hatóság 24 órán belül tájékoztatni köteles az őrizetbe vétel tényéről.] Ebből fakadóan véleményem szerint a védelemhez való jog minimálisan, ha úgy tetszik elhanyagolható mértékben csorbult, ezzel szemben ugyanakkor a vizsgált szabályozás a büntetőeljárás eredményességéhez fűződő államcél és társadalmi érdeket jelentős mértékben szolgálja.

A nyomozás első 48 órája ugyanis a bizonyítékok beszerzése, a helyszín biztosítása, a bűntársak elmenekülésének megakadályozása és azok kézre kerítése, stb. érdekében kiemelkedően fontos, és az eljárás sikerét döntően meghatározza. Ezen célhoz képest az, az egyébként kétségtelen tény, hogy az őrizetes 48 óráig nem beszélgethet az ügyvéddel, álláspontom szerint nem döntő, sőt elhanyagolható. Fontos mindemellett kiemelni, hogy az első gyanúsított kihallgatást megelőzően sem a terhelt, sem pedig a védő értelemszerűen nem ismerheti a fogvatartott terhére róható bűncselekmény részleteit, csupán azt, hogy mi az őrizetbe vétel indoka (meg kell nevezni a terhére róható bűncselekményt, azaz, hogy a nyomozó hatóság mivel is fogja őt gyanúsítani.) Ebből fakadóan „nincs mi ellen védekezni”. A védő és a terhelt tehát az eljárás ezen szakaszában még eleve nincs abban a helyzetben, hogy a védekezés taktikáját érdemben meg tudják vitatni, az érdemi védekezést elő tudják terjeszteni.

Az első gyanúsított kihallgatást megelőző szakaszban tehát a védővel való érintkezésben megnyilvánuló védelemhez való jog csupán absztrakt, tartalom nélküli jogi lehetőség, eleve nem szolgálhat más célt, mint – utasítások és tippek megadásán, illetőleg nevek és helyek megjelölésén keresztül – a cselekmény felderítésének és az elkövetők kézre kerítésének a megakadályozását.

A megsemmisített rendelkezés ezért a jogintézménnyel szemben támasztott minden alkotmányos elvnek és kritériumnak maradéktalanul megfelel, és nem ütközik nemzetközi szerződésbe sem.

Budapest, 2011. december 19.

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

A különvélemény I., 2., 3., 4. és 5. pontjához csatlakozom:

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

A különvélemény I., 3., 4., 5. és 6. pontjához csatlakozom:

Dr. Pokol Béla s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1149/C/2011.

IX. Határozatok Tára

A Kormány 1440/2011. (XII. 20.) Korm. határozata az Európai Menekültügyi Alap, a harmadik országbeli állampolgárok beilleszkedését segítő európai alap, az Európai Visszatérési Alap és a Külső Határok Alap felelős hatóságainak és hitelesítő hatóságainak kijelöléséről, valamint a Külső Határok Alap intézményi rendszeréről

Az Európai Menekültügyi Alap, a harmadik országbeli állampolgárok beilleszkedését segítő európai alap, az Európai Visszatérési Alap, valamint a Külső Határok Alap (a továbbiakban együtt: Alapok) felhasználása érdekében a Kormány a következő határozatot hozza:

1. Az Alapok forrásainak felhasználása érdekében szükséges felelős hatósági feladatok ellátásáért a belügyminiszter felelős.
Felelős: belügyminiszter
Határidő: folyamatos
2. Az Alapok forrásainak felhasználása érdekében szükséges hitelesítő hatósági feladatok ellátásáért a belügyminiszter felelős.
Felelős: belügyminiszter
Határidő: folyamatos
3. A Külső Határok Alap hosszú távú (7 éves) és rövid távú (éves) programjai előkészítéséért, a programokkal kapcsolatos tárcaközi koordináció biztosításáért, valamint az Európai Unióval e tárgyban szükséges szakmai egyeztetések lefolytatásáért a belügyminiszter felelős.
Felelős: belügyminiszter
Határidő: 2012. október 30.
4. A belügyminiszter a Külső Határok Alappal kapcsolatos döntések előkészítésével, a hosszú és rövid távú programok szakmai irányításának kialakításával összefüggésben egyeztet a nemzetgazdasági miniszterrel, a külügyminiszterrel és a közigazgatási és igazságügyi miniszterrel.
5. A Külső Határok Alapba tartozó programok tartalmi elemeinek részletes tervezésekor figyelembe kell venni az Európai Bizottság által megjelölt stratégiai útmutatást. A több évre szóló, hosszú távú programban meg kell határozni az egyes célkitűzésekhez rendelt éves tervezett allokáció összegét.
6. A Külső Határok Alap több évre szóló, hosszú távú programjáról a belügyminiszter – a 4. pontban felsorolt miniszterekkel egyeztetetett – előterjesztése alapján a Kormány dönt.
7. A Kormány által jóváhagyott, több évre szóló, hosszú távú program alapján a rövid távú, éves programokról a 4. pontban felsorolt miniszterekkel egyeztetve a belügyminiszter dönt.
8. A 2009–2013. évekre jutó allokáció figyelembevételével a belügyminiszter a Belügyminisztérium fejezeti költségvetésében tervezi meg az Alapokra vonatkozóan a nemzeti társfinanszírozás és az európai uniós támogatás teljes összegét.
Felelős: belügyminiszter
Határidő: évente a költségvetési tervezésre megadott határidő
9. Hatályát veszti az Európai Menekültügyi Alap, a harmadik országbeli állampolgárok beilleszkedését segítő európai alap és az Európai Visszatérési Alap felelős hatóságainak, illetve az Európai Menekültügyi Alap ellenőrzési hatóságának kijelöléséről, továbbá a Külső Határok Alap intézményi rendszeréről szóló 1085/2007. (XI. 9.) Korm. határozat módosításáról szóló 1040/2009. (IV. 8.) Korm. határozat és a Külső Határok Alap intézményi rendszeréről szóló 1085/2007. (XI. 9.) Korm. határozat.
10. E határozat a közzétételét követő napon lép hatályba.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

**A Kormány 1441/2011. (XII. 20.) Korm. határozata
beruházási és beruházás tervezési költségek fedezetének biztosításához szükséges előirányzat
átcsoportosításáról**

A Kormány az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 27. § (1) bekezdésében biztosított jogkörében eljárva

1. a) a Budapest, II. kerület, Labanc u. 57. szám alatti ingatlan-együttesen tervezett beruházás tervezési költségeinek biztosítása érdekében a Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetéséről szóló 2010. évi CLXIX. törvény 1. melléklet XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet, 2. Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások cím, 1. Felhalmozás jellegű kiadások alcím, 3. Ingatlan-beruházások jogcímcsoport terhére, a XIV. Belügyminisztérium fejezet, 20. Fejezeti kezelésű előirányzatok cím, 3. Beruházás alcím, 4. Közbiztonsági beruházások jogcímcsoport 2. Felhalmozási költségvetés előirányzat-csoport 4. Központi beruházások kiemelt előirányzat javára 20 millió forint,
 - b) a Szigetszentmiklósi Rendőrkapitányság korszerűsítési és bővítési munkái tervezési költségeinek biztosítása érdekében a Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetéséről szóló 2010. évi CLXIX. törvény 1. melléklet XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet, 2. Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások cím, 1. Felhalmozás jellegű kiadások alcím, 3. Ingatlan-beruházások jogcímcsoport terhére, a XIV. Belügyminisztérium fejezet, 7. Rendőrség cím, 2. Felhalmozási költségvetés előirányzat-csoport, 2. Felújítás kiemelt előirányzat javára 10 millió forint
1. melléklet szerinti;
2. a Szépművészeti Múzeum vagyonkezelésében lévő Budapest XIV. kerület, Dózsa György út 41. szám alatti és a Budapest III. kerület, Óbudai rakpart (Szentlélek tér 1.) alatti ingatlanokon megvalósuló felújítások és az ezzel kapcsolatban felmerülő rekonstrukciós munkák fedezetének biztosítása érdekében a Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetéséről szóló 2010. évi CLXIX. törvény 1. melléklet XLIII. fejezet Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások fejezet, 2. Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások cím, 1. Felhalmozás jellegű kiadások alcím, 3. Ingatlan-beruházások jogcímcsoport terhére, a XX. Nemzeti Erőforrás Minisztérium fejezet, 11. Közgyűjtemények cím, 2. Felhalmozási költségvetés előirányzat-csoport, 2. Felújítás kiemelt előirányzat javára 69,3 millió forint
2. melléklet szerinti
- átcsoportosítását rendeli el.

Felelős: nemzeti fejlesztési miniszter
 belügyminiszter
 nemzeti erőforrás miniszter
 nemzetgazdasági miniszter

Határidő: azonnal

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

1. melléklet az 1441/2011. (XII. 20.) Korm. határozathoz

XLIII. Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások

XIV. Belügyminisztérium

ADATLAP A KÖLTSÉGVETÉSI ELŐIRÁNYZATOK MÓDOSÍTÁSÁRA*
a Kormány hatáskörében

Költségvetési év: 2011.

Millió forintban, egy tizedessel

Állam- háztartási egydi azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ir.- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ir.- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ir.- cso- p- név	KIADÁSOK	A módosítás jogcíme						Módosítás (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma	
															Kiemelt előirányzat neve									
	XLIII.							Az állami vagyonnal kapcsolatos bevételek és kiadások																
278356		2						Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások																
			1						Felhalomzási jellegű kiadások															
				3						Ingatlan-beruházások											-30,0			
	XIV.							Belügyminisztérium																
001580		7						Rendőrség																
						2							Felhalmozási költségvetés								+10,0			
							2						Felújítás											
		20						Fejezeti kezelésű előirányzatok																
			3						Beruházás															
227304				4						Közbiztonsági beruházások														
						2							Felhalmozási költségvetés											
							4						Felújítás								+20,0			
Az előirányzat-módosítás érvényessége: a) a költségvetési évben egyszeri jellegű																								

Az előirányzat-módosítás érvényessége: a) a költségvetési évben egyszeri jellegű

Állam- háztartási egyeti azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ír.- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ír.- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ír.- cso- p- név	TÁMOGATÁSOK	A módosítás jogcíme								Módosítás (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																									
														Kiemelt előirányzat neve																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
	XIV.							Belügyminisztérium																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
001580		7						Rendőrség													+10,0																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
		20						Fejezeti kezelésű előirányzatok																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
			3					Beruházás																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																										
227304				4				Közbiztonsági beruházások													+20,0																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																													
Az előirányzat-módosítás érvényessége: a) a költségvetési évben egyszeri jellegű																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
														Foglalkoztatottak létszáma (fő) – időszakra																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				</

Az előirányzat-módosítás érvényessége: a) a költségvetési évben egyszeri jellegű

Foglalkoztatottak létszáma (fő) – időszakra

Állam- háztartási egyeti azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ir.- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ir.- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ir.- cso- p- név	TÁMOGATÁSOK	A módosítás jogcíme						Módosítás (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma						
														Kiemelt előirányzat neve															
	XX.							Nemzeti Erőforrás Minisztérium																					
218672		11						Közügyűtemények												+69,3									
Az előirányzat-módosítás érvényessége: a) a költségvetési évben egyszeri jellegű																													
													Foglalkoztatottak létszáma (fő) – időszakra																

Az adatlap 5 példányban töltendő ki		Az előirányzatok felhasználása/zárolása (módosítás +/-)	Összesen	I. negyedév	II. negyedév	III. negyedév	IV. negyedév
Fejezet	1 példány	időarányos	69,3				69,3
Állami Számvevőszék	1 példány	teljesítményarányos					
Magyar Államkincstár	1 példány	egyéb: <u>AZONNAL</u>					
Nemzetgazdasági Minisztérium	2 példány						

* Az összetartozó előirányzat-változásokat (+/-) egymást követően kell szerepeltetni.

**A Kormány 1442/2011. (XII. 20.) Korm. határozata
a Nemzetbiztonsági Kabinettről szóló 1308/2011. (IX. 6.) Korm. határozat módosításáról**

1. A Nemzetbiztonsági Kabinettről szóló 1308/2011. (IX. 6.) Korm. határozat (a továbbiakban: Korm. határozat) a következő 7a. ponttal egészül ki:
„7a. A Kabinet elnöke egyedi döntésével más eseti munkacsoportot is létrehozhat.”
2. A Korm. határozat 15. pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
„15. A Kabinet, a Munkacsoport és az eseti munkacsoport működésének részletes szabályait a Kabinet elnöke által megállapított ügyrend határozza meg.”
3. Ez a határozat a közzétételét követő napon lép hatályba.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

**A Kormány 1443/2011. (XII. 20.) Korm. határozata
Felsőszentiván Község Önkormányzata vis maior pályázatának támogatásáról**

A Kormány

1. jóváhagyólag dönt Felsőszentiván Község Önkormányzata – az ebr42 önkormányzati információs rendszerben 52042 igénylésazonosítóval ellátott – vis maior pályázatának támogatásáról a vis maior támogatás felhasználásának részletes szabályairól szóló 9/2011. (II. 15.) Korm. rendelet 3. § (10) bekezdése alapján;
2. felhatalmazza a belügyminisztert, hogy Felsőszentiván Község Önkormányzata részére a vis maior támogatást a vis maior támogatás felhasználásának részletes szabályairól szóló 9/2011. (II. 15.) Korm. rendeletben foglalt szabályok szerint biztosítsa.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

**A Kormány 1444/2011. (XII. 20.) Korm. határozata
az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának határozatai által joghátránnyal sújtott jogalanyok
panaszbenyújtási eljárásrendjének meghatározásáról**

A Kormány az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa által a nemzetközi béke és biztonság fenntartása vagy helyreállítása érdekében hozott, fegyveres erő alkalmazásával nem járó rendszabályokat tartalmazó határozatokban foglaltak által joghátránnyal sújtott magyar állampolgárok, a Magyarországon lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkező személyek, bejegyzett jogi személyek, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezetek (a továbbiakban: jogalanyok) panaszbenyújtási eljárásrendjének rendezése érdekében a következőket rendeli el:

1. A Kormány egyetért azzal, hogy az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa által a nemzetközi béke és biztonság fenntartása vagy helyreállítása érdekében hozott, fegyveres erő alkalmazásával nem járó rendszabályokat tartalmazó határozatokban foglaltakkal szembeni panaszaiikkal a jogalanyok közvetlenül az Egyesült Nemzetekhez fordulhatnak, és felkéri a külügyminisztert, hogy az erről szóló nyilatkozatot az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsa szankciós bizottságainak tegye meg.

Felelős: külügyminiszter
Határidő: 2012. március 1.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

**A Kormány 1445/2011. (XII. 20.) Korm. határozata
a központi költségvetési szerveknél foglalkoztatottak 2011. évi kompenzációjának elszámolásáról**

A Kormány a Magyar Köztársaság 2011. évi költségvetéséről szóló 2010. évi CLXIX. törvény 5. §-ának (5) bekezdésében foglaltak alapján, a központi költségvetési szerveknél foglalkoztatottak 2011. évi kompenzációjának elszámolása keretében a X. Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium fejezet, 19. Tartalékok cím, 2. Céltartalékok alcím, 1. Különféle kifizetések jogcímcsoport terhére 233 653 ezer forint átcsoportosítását, javára 317 232 ezer forint visszarendezését rendeli el, a melléklet szerint.

Felelős: nemzetgazdasági miniszter
érintett fejezeteket irányító szervek vezetői
Határidő: azonnal

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

ADATLAP A KÖLTSÉGVETÉSI ELŐIRÁNYZATOK MÓDOSÍTÁSÁRA*

a Kormány hatáskörében

Költségvetési év: 2011.

Ezer forintban

Állam- háztartási egyeti azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p.- szám	Jog- cím- szám	Elő- ir.- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ir.- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p.- név	Jog- cím- név	Elő- ir.- cso- p.- név	KIADÁSOK					A módosítás jogcíme	Módosítás (+/-)	Vissza- rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma				
														Kiemelt előirányzat neve													
	I.							I. ORSZÁGGYŰLÉS																			
000099		1						Országgyűlés Hivatala																			
000110			1					Országgyűlés hivatali szervei																			
						1							Működési költségvetés														
							1						Személyi juttatások									-2 324					
							2						Munkaadókat terhelő járulékok									-627					
246345		2						Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára																			
						1							Működési költségvetés														
							1						Személyi juttatások									-125					
							2						Munkaadókat terhelő járulékok									-34					
264956		5						Közbeszerzések Tanácsa																			
019161			1					Közbeszerzések Tanácsa																			
						1							Működési költségvetés														
							1						Személyi juttatások									-341					
							2						Munkaadókat terhelő járulékok									-92					
	II.							II. KÖZTÁRSASÁGI ELNÖKSÉG																			
000033		1						Köztársasági Elnöki Hivatal																			
						1							Működési költségvetés														
							1						Személyi juttatások									-302					
							2						Munkaadókat terhelő járulékok									-82					
	III.							III. ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG																			
000385		1						Alkotmánybíróság																			
						1							Működési költségvetés														
							1						Személyi juttatások									-23					
							2						Munkaadókat terhelő járulékok									-6					
	IV.							IV. ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSOK HIVATALA																			
007218		1						Országgyűlési Biztosok Hivatala																			
						1							Működési költségvetés														
							1						Személyi juttatások									-367					
							2						Munkaadókat terhelő járulékok									-100					
	V.							V. ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK																			
000462		1						Állami Számvevőszék																			

Állam- háztartási egyeti azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ir- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ir- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ir- cso- p- név	KIADÁSOK					A módosítás jogcíme	Módosítás (+/-)	Vissza- rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma				
														Kiemelt előirányzat neve													
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások								-710					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok								-191					
	VI.							VI. BÍRÓSÁGOK																			
209126		1						Bíróságok																			
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									-18 940				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-5 111				
	VIII.							VIII. MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ÜGYÉSZSÉGE																			
026338		1						Ügyészségek																			
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									-439				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-118				
	X.							X. KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM																			
000505		1						Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium igazgatása																			
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									-6 841				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-1 848				
000989		2						Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala																			
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									-117				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-31				
262290		3						Egyenlő Bánásmód Hatóság																			
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									-161				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-43				
018571		4						Nemzeti Közigazgatási Intézet																			
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									-1 299				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-351				
001766		5						Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatal																			
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									-4 156				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-1 125				
294168		6						Igazságügyi Szakértői és Kutató Intézetek																			
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									-316				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-72				
015558		8						Fővárosi, megyei kormányhivatalok																			
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									40 972	-16 554			

Állam- háztartási egyeti azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ír.- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ír.- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ír.- cso- p- név	KIADÁSOK					A módosítás jogcíme					Módosítás (+/-)	Vissza- rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma	
														Kiemelt előirányzat neve														
							2								Munkaadókat terhelő járulékok									11 595	-4 081			
004855		9						Egyéb kutatóintézetek																				
301068			1					ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ																				
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások										-236				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok										-64				
260256		10						Balassi Intézet																				
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások										412				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok										112				
264045		11						Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Igazságügyi Szolgálat																				
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások										453				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok										116				
004624		12						Regionális képző központok																				
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások										522				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok										178				
294213		13						Wekerle Sándor Alapkezelő																				
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások										-166				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok										-45				
300846		14						Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Vagyonkezelő Központ																				
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások										890				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok										239				
223614		16						Kormányzati Ellenőrzési Hivatal																				
004888			1					Kormányzati Ellenőrzési Hivatal																				
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások										-1 211				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok										-326				
	XI.							XI. MINISZTERELNÖKSÉG																				
294502		1						Miniszterelnökség																				
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások										439				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok										118				
	XII.							XII. VIDÉKFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM																				
004240		1						Vidékfejlesztési Minisztérium igazgatása																				
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások										-5 039				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok										-1 360				

Állam- háztartási egységi azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ír.- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ír.- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ír.- cso- p- név	KIADÁSOK	A módosítás jogcíme										Módosítás (+/-)	Vissza- rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma						
														Kiemelt előirányzat neve																				
004262		2							Szakigazgatási intézmények																									
004273			1						Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal																									
						1								Működési költségvetés																				
							1							Személyi juttatások								629												
							2							Munkaadókat terhelő járulékok								167												
004327		3							Földhivatalok, Földmérési és Távérzékelési Intézet																									
						1								Működési költségvetés																				
							1							Személyi juttatások										-1 422										
							2							Munkaadókat terhelő járulékok											-384									
004338		4							Állami Ménesgazdaság																									
						1								Működési költségvetés																				
							1							Személyi juttatások											-288									
							2							Munkaadókat terhelő járulékok											-77									
212087		5							Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal																									
						1								Működési költségvetés																				
							1							Személyi juttatások												-1 543								
							2							Munkaadókat terhelő járulékok												-416								
004349		6							Mezőgazdasági középiskolák szakoktatás és szaktanácsadás intézményei																									
						1								Működési költségvetés																				
							1							Személyi juttatások								2 374		-2 600										
							2							Munkaadókat terhelő járulékok								627		-902										
004404		7							Közművelődési intézmények																									
						1								Működési költségvetés																				
							1							Személyi juttatások										516										
							2							Munkaadókat terhelő járulékok										136										
004415		8							Agrárkutató intézetek																									
						1								Működési költségvetés																				
							1							Személyi juttatások								1 130		-1 034										
							2							Munkaadókat terhelő járulékok								299		-277										
277490		9							Agrármarketing-Centrum																									
						1								Működési költségvetés																				
							1							Személyi juttatások										328										
							2							Munkaadókat terhelő járulékok										89										
295802		10							Génmegőrzési Intézmények																									
						1								Működési költségvetés																				
							1							Személyi juttatások								89		-64										
							2							Munkaadókat terhelő járulékok										21		-18								
006606		12							Országos Meteorológiai Szolgálat																									
						1								Működési költségvetés																				
							1							Személyi juttatások												-194								
							2							Munkaadókat terhelő járulékok												-53								

Állam- háztartási egységi azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ír.- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ír.- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ír.- cso- p- név	KIADÁSOK	A módosítás jogcíme					Módosítás (+/-)	Vissza- rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma	
														Kiemelt előirányzat neve										
276201		13							Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság															
						1								Működési költségvetés										
							1							Személyi juttatások							-44			
							2							Munkaadókat terhelő járulékok							-12			
271134		14							Nemzeti park igazgatóságok															
						1								Működési költségvetés										
							1							Személyi juttatások					393	-1 053				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok					107	-284				
271112		15							Környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi hatósági szervek															
						1								Működési költségvetés										
							1							Személyi juttatások					19	-4 050				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok					5	-1 117				
271123		16							Környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok															
						1								Működési költségvetés										
							1							Személyi juttatások					1 259	-4 233				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok					342	-1 141				
294313		17							Nemzeti Földalapkezelő Szervezet															
						1								Működési költségvetés										
							1							Személyi juttatások					229					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok					54					
	XIII.								XIII. HONVÉDELMI MINISZTERIUM															
015976		1							Honvédelmi Minisztérium															
002587			1						Honvédelmi Minisztérium igazgatása															
						1								Működési költségvetés										
							1							Személyi juttatások							-1 133			
							2							Munkaadókat terhelő járulékok							-306			
198279			2						Egyéb HM szervezetek															
						1								Működési költségvetés										
							1							Személyi juttatások							-2 417			
							2							Munkaadókat terhelő járulékok							-653			
198280			3						HM Fegyverzeti és Hadbiztosi Hivatal															
						1								Működési költségvetés										
							1							Személyi juttatások							-1 697			
							2							Munkaadókat terhelő járulékok							-458			
198291			2						Magyar Honvédség															
206895			1						Honvéd Vezérkar közvetlen szervezetei															
						1								Működési költségvetés										
							1							Személyi juttatások							-355			
							2							Munkaadókat terhelő járulékok							-96			
206905			2						MH ÖHP és alárendelt szervezetei															
						1								Működési költségvetés										

Állam- háztartási egyeti azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ír.- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ír.- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ír.- cso- p- név	KIADÁSOK					A módosítás jogcíme	Módosítás (+/-)	Vissza- rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma		
														Kiemelt előirányzat neve											
							1							Személyi juttatások								-195			
							2							Munkaadókat terhelő járulékok								-53			
198301		3						Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatok																	
002642			1					Katonai Felderítő Hivatal																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások								965			
							2							Munkaadókat terhelő járulékok								260			
002631			2					Katonai Biztonsági Hivatal																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások									-44		
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-12		
198312		4						Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások									-1 859		
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-502		
002686		5						Katonai Ügyészségek																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások									-54		
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-15		
002718		6						Honvédkórház - Állami Egészségügyi Központ																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások									-3 570		
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-964		
	XIV.							XIV. BELÜGYMINISZTERIUM																	
003704		1						Belügyminisztérium igazgatása																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások									-362		
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-98		
019435		2						Nemzeti Védelmi Szolgálat																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások									375		
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									102		
294479		4						Terrorelhárítási Központ																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások									205		
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									56		
003737		5						Büntetés-végrehajtás																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások									2 783	-1 418	
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									753	-382	
294957		6						BM Rendészeti Vezetőképző és Kutatóintézet																	

Állam- háztartási egyeti azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ír.- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ír.- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ír.- cso- p- név	KIADÁSOK										A módosítás jogcíme		Módosítás (+/-)	Vissza- rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma		
														Kiemelt előirányzat neve																	
						1								Működési költségvetés																	
							1							Személyi juttatások									74								
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									20								
001580		7							Rendőrség																						
						1								Működési költségvetés																	
							1							Személyi juttatások									55 412	-5 568							
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									14 961	-1 505							
000648		8							Alkotmányvédelmi Hivatal																						
						1								Működési költségvetés																	
							1							Személyi juttatások									568								
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									154								
019370		9							Nemzetbiztonsági Szakszolgálat																						
						1								Működési költségvetés																	
							1							Személyi juttatások											-1 389						
							2							Munkaadókat terhelő járulékok											-375						
235006		10							Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ																						
						1								Működési költségvetés																	
							1							Személyi juttatások									3								
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									1								
001799		11							Rendőrtiszt Főiskola																						
						1								Működési költségvetés																	
							1							Személyi juttatások										124							
							2							Munkaadókat terhelő járulékok										33							
001711		12							Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság																						
						1								Működési költségvetés																	
							1							Személyi juttatások											-1 046						
							2							Munkaadókat terhelő járulékok											-283						
001755		13							Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal																						
						1								Működési költségvetés																	
							1							Személyi juttatások											-1 862						
							2							Munkaadókat terhelő járulékok											-506						
236630		15							Nemzetközi Oktatási és Polgári Válságkezelési Központ																						
						1								Működési költségvetés																	
							1							Személyi juttatások											-202						
							2							Munkaadókat terhelő járulékok											-55						
	XV.							XV. NEMZETGAZDASÁGI MINISZTERIUM																							
006343		1							Nemzetgazdasági Minisztérium igazgatása																						
						1								Működési költségvetés																	
							1							Személyi juttatások												-7 604					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok												-2 053					
251912		2							Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal																						

Állam- háztartási egyeti azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ír.- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ír.- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ír.- cso- p- név	KIADÁSOK										A módosítás jogcíme	Módosítás (+/-)	Vissza- rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma
														Kiemelt előirányzat neve														
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások									-1 991					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-537					
226055		3							Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal																			
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások									-5 192					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-1 386					
013389		4							Foglalkoztatási Hivatal																			
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások									-1 478					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-399					
237287		8							Magyar Államkincstár																			
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások								1 289						
							2							Munkaadókat terhelő járulékok								348						
004646		11							Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség																			
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások									-1 563					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-421					
272723		13							Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet																			
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások									-2 060					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-555					
006453		14							Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság																			
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások									-602					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-165					
294780		16							Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság																			
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások									-369					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-100					
	XVI.								XVI. NEMZETI ADÓ- ÉS VÁMHIVATAL																			
295935		1							Nemzeti Adó- és Vámhivatal igazgatása																			
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások									-36 679					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-9 903					
295946		2							Bűnügyi Főigazgatóság																			
						1								Működési költségvetés														
							1							Személyi juttatások								5 547						
							2							Munkaadókat terhelő járulékok								1 497						
295979		3							Képzési, Egészségügyi és Kulturális Intézet																			

Állam- háztartási egységi azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ír.- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ír.- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ír.- cso- p- név	KIADÁSOK					A módosítás jogcíme	Módosítás (+/-)	Vissza- rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma		
														Kiemelt előirányzat neve											
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások							-820				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok							-221				
	XVII.							XVII. NEMZETI FEJLESZTÉSI MINISZTERIUM																	
280645		1						Nemzeti Fejlesztési Minisztérium igazgatása																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások							-5 219				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok							-1 398				
006419		2						Bányászati Utókezelő és Éjjeli Szanatórium																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások					177						
							2							Munkaadókat terhelő járulékok					42						
252134		3						Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Intézet																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások							-4				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok							-2				
001018		4						Országos Atomenergia Hivatal																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások							-196				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok							-53				
275101		5						Magyar Bányászati és Földtani Hivatal																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások					23						
							2							Munkaadókat terhelő járulékok					6						
015020		6						Magyar Energia Hivatal																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások							-81				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok							-22				
275112		7						Nemzeti Közlekedési Hatóság																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások					904						
							2							Munkaadókat terhelő járulékok					251						
197382		8						Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások					58						
							2							Munkaadókat terhelő járulékok					16						
003870		9						MÁV Kórház és Rendelőintézet, Szolnok																	
						1								Működési költségvetés											
							1							Személyi juttatások							-288				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok							-77				
265334		10						Közlekedésbiztonsági Szervezet																	

Állam- háztartási egyeti azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ir.- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ir.- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ir.- cso- p- név	KIADÁSOK					A módosítás jogcíme	Módosítás (+/-)	Vissza- rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma			
														Kiemelt előirányzat neve												
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások						14						
							2							Munkaadókat terhelő járulékok						3						
270034		11						Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség																		
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások						184						
							2							Munkaadókat terhelő járulékok						50						
000516		12						Közbeszereési és Ellátási Főigazgatóság																		
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások						3 042						
							2							Munkaadókat terhelő járulékok						819						
298191		14						Állami Földtani és Geofizikai Kutató Intézetek																		
010575			1					Magyar Állami Földtani Intézet																		
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások						1	0					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok						0	-1					
010597			2					Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet																		
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások						51						
							2							Munkaadókat terhelő járulékok						13						
	XVIII.							XVIII. KÜLÜGYMINISZTERIUM																		
004107		1						Külügyminisztérium központi igazgatása																		
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások							-1 686					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok							-455					
004118		2						Külképviseletek igazgatása																		
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások						410						
							2							Munkaadókat terhelő járulékok						111						
270856		3						Magyar Külügyi Intézet																		
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások							-118					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok							-31					
000659		4						Információs Hivatal																		
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások							-196					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok							-53					
	XIX.							XIX. UNIÓS FEJLESZTÉSEK																		
247834		1						Nemzeti Fejlesztési Ügynökség																		
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások							-160					

Állam- háztartási egyetleni azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ir- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ir- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ir- cso- p- név	KIADÁSOK										A módosítás jogcíme	Módosítás (+/-)	Vissza- rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma		
														Kiemelt előirányzat neve																
							2								Munkaadókat terhelő járulékok												-43			
	XX.							XX. NEMZETI ERŐFORRÁS MINISZTERIUM																						
005214		1							Nemzeti Erőforrás Minisztérium igazgatása																					
						1									Működési költségvetés															
							1								Személyi juttatások												-3 611			
							2								Munkaadókat terhelő járulékok												-975			
002983		2							Állami szociális intézetek																					
						1									Működési költségvetés															
							1								Személyi juttatások										710		-2 909			
							2								Munkaadókat terhelő járulékok										191		-784			
016357		4							Egyéb kulturális intézmények																					
						1									Működési költségvetés															
							1								Személyi juttatások										540		-1 892			
							2								Munkaadókat terhelő járulékok										146		-510			
227942		5							Egyetemek, főiskolák																					
						1									Működési költségvetés															
							1								Személyi juttatások										15 060		-39 385			
							2								Munkaadókat terhelő járulékok										4 240		-10 714			
226901		6							Egyéb oktatási intézmények																					
						1									Működési költségvetés															
							1								Személyi juttatások										31		-1 040			
							2								Munkaadókat terhelő járulékok										8		-282			
247101		7							Egészségügyi Engedélyezési és Közigazgatási Hivatal																					
						1									Működési költségvetés															
							1								Személyi juttatások												-270			
							2								Munkaadókat terhelő járulékok												-73			
003012		9							Gyermekek- és ifjúságvédelem intézetek																					
						1									Működési költségvetés															
							1								Személyi juttatások										349		-1 267			
							2								Munkaadókat terhelő járulékok										95		-342			
002972		10							Gyógyító-megelőző ellátás országos szakintézetek																					
						1									Működési költségvetés															
							1								Személyi juttatások										6 209		-4 029			
							2								Munkaadókat terhelő járulékok										1 663		-1 102			
218672		11							Közügyintézmények																					
						1									Működési költségvetés															
							1								Személyi juttatások										6 225		-2 065			
							2								Munkaadókat terhelő járulékok										1 702		-586			
218605		12							Művészeti intézmények																					
						1									Működési költségvetés															
							1								Személyi juttatások										10 420		-1 549			

Állam- háztartási egyedi azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ír.- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ír.- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ír.- cso- p- név	KIADÁSOK					A módosítás jogcíme	Módosítás (+/-)	Vissza- rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma			
														Kiemelt előirányzat neve												
						2								Munkaadókat terhelő járulékok							1 451	-418				
258612		13						Sportintézmények																		
298213			1						Nemzeti Sport Intézet																	
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások								-18				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok								-4				
298224			2						Nemzeti Sportközpontok																	
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások								-1 374				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok								-371				
002994		14						Országos Mentőszolgálat																		
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások								17 899				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok								5 866				
272734		15						Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal																		
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások								-1 954				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok								-528				
002950		16						Országos Tisztifőorvosi Hivatal és intézményei																		
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások								-4 114				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok								-1 112				
233507		17						Országos Vérellátó Szolgálat																		
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások								1 230				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok								68				
258745		19						Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet																		
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások								1 363				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok								315				
005412		20						Fejezeti kezelésű előirányzatok																		
198619			4						Közzétartási feladatok támogatása																	
286023				1										Országos Kisebbségi Önkormányzatok 2011. évi kompenzációja												
						1								Működési költségvetés												
							5							Egyéb működési célú kiadások								11	-833			
	XXX.							XXX. GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL																		
007065		1						GazdaságiVersenyhivatal igazgatása																		
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások								-59				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok								-16				
	XXXI.							XXXI. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL																		

Állam- háztartási egyesedi azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ír.- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ír.- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ír.- cso- p- név	KIADÁSOK					A módosítás jogcíme		Módosítás (+/-)	Vissza- rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma			
														Kiemelt előirányzat neve													
007087		1							Központi Statisztikai Hivatal																		
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									-2 250				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-608				
007119		4							KSH Könyvtár																		
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									-229				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-62				
007120		5							KSH Népeségtudományi Kutató Intézet																		
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									120				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									32				
	XXXIII.								XXXIII. MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA																		
006826		1							MTA Titkársága																		
006837			1						MTA Titkárság Igazgatása																		
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									-838				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-226				
006860		3							MTA Könyvtára																		
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									-153				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-41				
006871		4							MTA Matematikai és természettudományi kutatóintézetek																		
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									99	-4 013			
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									27	-1 060			
015338		5							MTA Élettudományi kutatóintézetek																		
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									-2 157				
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									-553				
006882		6							MTA Társadalomtudományi kutatóintézetek																		
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									317	-2 944			
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									84	-796			
006893		7							MTA Területi akadémiai központok																		
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások									18	-34			
							2							Munkaadókat terhelő járulékok									6	-9			
270345		8							MTA Akadémiai létesítmények fenntartása és üzemeltetése																		
						1								Működési költségvetés													
							1							Személyi juttatások										-424			

Állam-háztartási egyedi azonosító	Fejezet-szám	Cím-szám	Al-cím-szám	Jog-cím-csop-szám	Jog-cím-szám	Elő-ir.-cso-port-szám	Ki-emelt elő-ir.-szám	Fejezet-név	Cím-név	Al-cím-név	Jog-cím-csop-név	Jog-cím-név	Elő-ir.-cso-p-név	KIADÁSOK	A módosítás jogcíme						Módosítás (+/-)	Vissza-rende-zés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/határozat száma		
														Kiemelt előirányzat neve												
							2							Munkaadókat terhelő járulékok							-115					
270356		9							MTA Kutatásszervezési feladatok																	
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások							-48					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok							-13					
006925		10							MTA Támogatott Kutatóhelyek																	
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások						431						
							2							Munkaadókat terhelő járulékok						116						
006936		11							MTA Jóléti intézmények																	
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások						37	-147					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok						10	-40					
032564		12							OTKA Iroda																	
						1								Működési költségvetés												
							1							Személyi juttatások							-4					
							2							Munkaadókat terhelő járulékok							-2					
	XLII.							A KÖLTSÉGVETÉS KÖZVETLEN BEVÉTELEI ÉS KIADÁSAI																		
209148		35							Garancia és hozzájárulás a társadalombiztosítási ellátásokhoz																	
209159			1							Nyugdíjbiztosítási Alap támogatása																
286034				1							2011. évi kompenzáció										-491					
222662			2							Egészségbiztosítási Alap támogatása																
286045				2							2011. évi kompenzáció										-5 594					
	X.							KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM																		
		19							Tartalékok																	
			2							Céltartalékok																
235149				1							Különféle kifizetések										-233 653	317 232				
Az előirányzat-módosítás érvényessége: a) a költségvetési évben egyszeri jellegű																										

Az előirányzat-módosítás érvényessége: a) a költségvetési évben egyszeri jellegű

Állam-háztartási egyedi azonosító	Fejezet-szám	Cím-szám	Al-cím-szám	Jog-cím-csop-szám	Jog-cím-szám	Elő-ir.-cso-port-szám	Ki-emelt elő-ir.-szám	Fejezet-név	Cím-név	Al-cím-név	Jog-cím-csop-név	Jog-cím-név	Elő-ir.-csop-név	BEVÉTELEK					A módosítás jogcíme	Módosítás (+/-)	Vissza-rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/határozat száma				
														Kiemelt előirányzat neve													
Az előirányzat-módosítás érvényessége: a) a költségvetési évben egyszeri jellegű																											

Az előirányzat-módosítás érvényessége: a) a költségvetési évben egyszeri jellegű

Állam-háztartási egyedi azonosító	Fejezet-szám	Cím-szám	Al-cím-szám	Jog-cím-csop-szám	Jog-cím-szám	Elő-ir.-cso-port-szám	Ki-emelt elő-ir.-szám	Fejezet-név	Cím-név	Al-cím-név	Jog-cím-csop-név	Jog-cím-név	Elő-ir.-csop-név	TÁMOGATÁSOK	A módosítás jogcíme					Módosítás (+/-)	Vissza-rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/határozat száma			
														Kiemelt előíranyzat neve												
	I.							I. ORSZÁGGYÜLÉS																		
000099		1						Országgyűlés Hivatala																		
000110			1					Országgyűlés hivatali szervei											0	-2 951						
246345		2						Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára											0	-159						
264956		5						Közbeszerzések Tanácsa																		
019161			1					Közbeszerzések Tanácsa												0	-433					
	II.							II. KÖZTÁRSASÁGI ELNÖKSÉG																		
000033		1						Köztársasági Elnöki Hivatal												0	-384					
	III.							III. ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG																		
000385		1						Alkotmánybíróság													0	-29				
	IV.							IV. ORSZÁGGYÜLÉSI BIZTOSOK HIVATALA																		
007218		1						Országgyűlési Biztosok Hivatala													0	-467				
	V.							V. ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK																		
000462		1						Állami Számvevőszék													0	-901				
	VI.							VI. BÍRÓSÁGOK																		
209126		1						Bíróságok													0	-24 051				
	VIII.							VIII. MAGYAR KÖZTÁRSASÁG ÜGYÉSZSÉGE																		
026338		1						Ügyészségek													0	-557				
	X.							X. KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM																		
000505		1						Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium igazgatása													0	-8 689				
000989		2						Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala													0	-148				
262290		3						Egyenlő Bánásmód Hatóság													0	-204				
018571		4						Nemzeti Közigazgatási Intézet													0	-1 650				
001766		5						Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatal													0	-5 281				
294168		6						Igazságügyi Szakértői és Kutató Intézetek													0	-388				
015558		8						Fővárosi, megyei kormányhivatalok													52 567	-20 635				
004855		9						Egyéb kutatóintézetek																		
301068			1					ECOSTAT Kormányzati Hatásvizsgálati Központ													0	-300				
260256		10						Balassi Intézet													524	0				
264045		11						Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Igazságügyi Szolgálata												569	0					
004624		12						Regionális képző központok													700	0				
294213		13						Wekerle Sándor Alapkezelő													0	-211				
300846		14						Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Vagyongkezelő Központ												1 129	0					
223614		16						Kormányzati Ellenőrzési Hivatal																		
004888			1					Kormányzati Ellenőrzési Hivatal													0	-1 537				
	XI.							XI. MINISZTERELNÖKSÉG																		
294502		1						Miniszterelnökség													557	0				
	XII.							XII. VIDÉKFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM																		
004240		1						Vidékfejlesztési Minisztérium igazgatása													0	-6 399				

Állam- háztartási egységi azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ir.- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ir.- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ir.- cso- p- név	TÁMOGATÁSOK					Módosítás (+/-)	Vissza- rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma				
														Kiemelt előírányzat neve												
004262		2							Szakigazgatási intézmények																	
004273			1							Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal								796	0							
004327		3							Földhivatalok, Földmérési és Távérzékelési Intézet									0	-1 806							
004338		4							Állami Ménesgazdaság									0	-365							
212087		5							Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal									0	-1 959							
004349		6							Mezőgazdasági középfokú szakoktatás és szaktanácsadás intézményei									3 001	-3 502							
004404		7							Közművelődési intézmények									652	0							
004415		8							Agrárkutató intézetek									1 429	-1 311							
277490		9							Agrármarketing-Centrum									417	0							
295802		10							Génmegőrzési Intézmények									110	-82							
006606		12							Országos Meteorológiai Szolgálat									0	-247							
276201		13							Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság									0	-56							
271134		14							Nemzeti park igazgatóságok									500	-1 337							
271112		15							Környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi hatósági szervek									24	-5 167							
271123		16							Környezetvédelmi és vízügyi igazgatóságok									1 601	-5 374							
294313		17							Nemzeti Földalapkezelő Szervezet									283	0							
	XIII.							XIII. HONVÉDELMI MINISZTERIUM																		
015976		1							Honvédelmi Minisztérium																	
002587			1							Honvédelmi Minisztérium igazgatása									0	-1 439						
198279			2							Egyéb HM szervezetek									0	-3 070						
198280			3							HM Fegyverzeti és Hadbiztosí Hivatal									0	-2 155						
198291		2							Magyar Honvédség																	
206895			1							Honvéd Vezérkar közvetlen szervezetei									0	-451						
206905			2							MH ÖHP és alárendelt szervezetei									0	-248						
198301		3							Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálatok																	
002642			1							Katonai Felderítő Hivatal									1 225	0						
002631			2							Katonai Biztonsági Hivatal									0	-56						
198312		4							Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem									0	-2 361							
002686		5							Katonai Ügyészségek									0	-69							
002718		6							Honvédkórház – Állami Egészségügyi Központ									0	-4 534							
	XIV.							XIV. BELÜGYMINISZTERIUM																		
003704		1							Belügyminisztérium igazgatása									0	-460							
019435		2							Nemzeti Védelmi Szolgálat									477	0							
294479		4							Terrorelhárítási Központ									261	0							
003737		5							Büntetés-végrehajtás									3 536	-1 800							
294957		6							BM Rendészeti Vezetőképző és Kutatóintézet									94	0							
001580		7							Rendőrség									70 373	-7 073							
000648		8							Alkotmányvédelmi Hivatal									722	0							
019370		9							Nemzetbiztonsági Szakszolgálat									0	-1 764							

Állam- háztartási egyeti azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ir- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ir- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ir- cso- p- név	TÁMOGATÁSOK					Módosítás (+/-)	Vissza- rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma		
														Kiemelt előírányzat neve										
235006		10							Szervezett Bűnözés Elleni Koordinációs Központ										4	0				
001799		11							Rendőrtisztí Főiskola										157	0				
001711		12							Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság										0	-1 329				
001755		13							Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal										0	-2 368				
236630		15							Nemzetközi Oktatási és Polgári Válságkezelési Központ										0	-257				
	XV.							XV. NEMZETGAZDASÁGI MINISZTÉRIUM																
006343		1							Nemzetgazdasági Minisztérium igazgatása										0	-9 657				
251912		2							Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal										0	-2 528				
226055		3							Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal										0	-6 578				
013389		4							Foglalkoztatási Hivatal										0	-1 877				
237287		8							Magyar Államkincstár										1 637	0				
004646		11							Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség										0	-1 984				
272723		13							Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet										0	-2 615				
006453		14							Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság										0	-767				
294780		16							Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság										0	-469				
	XVI.							XVI. NEMZETI ADÓ- ÉS VÁMHIVATAL																
295935		1							Nemzeti Adó- és Vámhivatal igazgatása										0	-46 582				
295946		2							Bűnügyi Főigazgatóság										7 044	0				
295979		3							Képzési, Egészségügyi és Kulturális Intézet										0	-1 041				
	XVII.							XVII. NEMZETI FEJLESZTÉSI MINISZTÉRIUM																
280645		1							Nemzeti Fejlesztési Minisztérium igazgatása										0	-6 617				
006419		2							Bányászati Utókezelő és Éjjeli Szanatórium										219	0				
252134		3							Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Intézet										0	-6				
001018		4							Országos Atomenergia Hivatal										0	-249				
275101		5							Magyar Bányászati és Földtani Hivatal										29	0				
015020		6							Magyar Energia Hivatal										0	-103				
275112		7							Nemzeti Közlekedési Hatóság										1 155	0				
197382		8							Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ										74	0				
003870		9							MÁV Kórház és Rendelőintézet, Szolnok										0	-365				
265334		10							Közlekedésbiztonsági Szervezet										17	0				
270034		11							Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség										234	0				
000516		12							Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság										3 861	0				
298191		14							Állami Földtani és Geofizikai Kutató Intézetek															
010575			1							Magyar Állami Földtani Intézet										1	-1			
010597			2							Magyar Állami Eötvös Loránd Geofizikai Intézet										64	0			
	XVIII.							XVIII. KÜLÜGYMINISZTÉRIUM																
004107		1							Külügyminisztérium központi igazgatása										0	-2 141				
004118		2							Külképviseletek igazgatása										521	0				
270856		3							Magyar Külügyi Intézet										0	-149				

Állam-háztartási egyedi azonosító	Fejezet-szám	Cím-szám	Al-cím-szám	Jog-cím-csop-szám	Jog-cím-szám	Elő-ir.-cso-port-szám	Ki-emelt elő-ir.-szám	Fejezet-név	Cím-név	Al-cím-név	Jog-cím-csop-név	Jog-cím-név	Elő-ir.-csop-név	TÁMOGATÁSOK	A módosítás jogcíme						Módosítás (+/-)	Vissza-rende-zés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma		
														Kiemelt előirányzat neve												
000659		4							Információs Hivatal											0	-249					
	XIX.							XIX. UNIÓS FEJLESZTÉSEK																		
247834		1							Nemzeti Fejlesztési Ügynökség											0	-203					
	XX.							XX. NEMZETI ERŐFORRÁS MINISZTERIUM																		
005214		1							Nemzeti Erőforrás Minisztérium igazgatása											0	-4 586					
002983		2							Állami szociális intézetek											901	-3 693					
016357		4							Egyéb kulturális intézmények											686	-2 402					
227942		5							Egyetemek, főiskolák											19 300	-50 099					
226901		6							Egyéb oktatási intézmények											39	-1 322					
247101		7							Egészségügyi Engedélyezési és Közigazgatási Hivatal											0	-343					
003012		9							Gyermek- és ifjúságvédelem intézetei											444	-1 609					
002972		10							Gyógyító-megelőző ellátás országos szakintézetei											7 872	-5 131					
218672		11							Közgyűjtemények											7 927	-2 651					
218605		12							Művészeti intézmények											11 871	-1 967					
258612		13							Sportintézmények																	
298213			1							Nemzeti Sport Intézet											0	-22				
298224			2							Nemzeti Sportközpontok											0	-1 745				
002994		14							Országos Mentőszolgálat											23 765	0					
272734		15							Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal											0	-2 482					
002950		16							Országos Tisztifőorvosi Hivatal és intézményei											0	-5 226					
233507		17							Országos Vérellátó Szolgálat											1 298	0					
258745		19							Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet											1 678	0					
005412		20							Fejezeti kezelésű előirányzatok																	
198619			4							Közzoktatási feladatok támogatása																
286023				1							Országos Kisebbségi Önkormányzatok 2011. évi kompenzációja										11	-833				
	XXX.							XXX. GAZDASÁGI VERSENYHIVATAL																		
007065		1							Gazdasági Versenyhivatal igazgatása												0	-75				
	XXXI.							XXXI. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL																		
007087		1							Központi Statisztikai Hivatal												0	-2 858				
007119		4							KSH Könyvtár												0	-291				
007120		5							KSH Népeségtudományi Kutató Intézet												152	0				
	XXXIII.							XXXIII. MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA																		
006826		1							MTA Titkársága																	
006837			1							MTA Titkárság Igazgatása											0	-1 064				
006860		3							MTA Könyvtára												0	-194				
006871		4							MTA Matematikai és természettudományi kutatóintézetek											126	-5 073					
015338		5							MTA Élettudományi kutatóintézetek											0	-2 710					
006882		6							MTA Társadalomtudományi kutatóintézetek											401	-3 740					
006893		7							MTA Területi akadémiai központok											24	-43					

Állam- háztartási egydi azonosító	Fejezet- szám	Cím- szám	Al- cím- szám	Jog- cím- cso- p- szám	Jog- cím- szám	Elő- ír.- cso- port- szám	Ki- emelt elő- ír.- szám	Feje- zet- név	Cím- név	Al- cím- név	Jog- cím- cso- p- név	Jog- cím- név	Elő- ír.- cso- p- név	TÁMOGATÁSOK	A módosítás jogcíme	Módosítás (+/-)	Vissza- rendezés (+/-)	A módosítás következő évre áthúzódó hatása	A módosítást elrendelő jogszabály/ határozat száma		
														Kiemelt előírányzat neve							
270345		8							MTA Akadémiai létesítmények fenntartása és üzemeltetése							0	-539				
270356		9							MTA Kutatásszervezési feladatok							0	-61				
006925		10							MTA Támogatott Kutatóhelyek							547	0				
006936		11							MTA Jóléti intézmények							47	-187				
032564		12							OTKA Iroda							0	-6				
Az előirányzat-módosítás érvényessége: a) a költségvetési évben egyszeri jellegű																					
														Foglalkoztatottak létszáma (fő) – időszakra							
														Foglalkoztatottak létszáma (fő) – időszakra							
Az előirányzat-módosítás érvényessége: a) a költségvetési évben egyszeri jellegű																					

Az adatlap 5 példányban töltendő ki			Az előirányzatok felhasználása/zárolása (módosítás +/-)			Összesen	I. negyedév	II. negyedév	III. negyedév	IV. negyedév
Fejezet	1 példány		időarányos							
Állami Számvevőszék	1 példány		teljesítményarányos							
Magyar Államkincstár	1 példány		egyéb: <u>azonnal</u>			-83 579				-83 579
Nemzetgazdasági Minisztérium	2 példány									

* Az összetartozó előirányzat-változásokat (+/-) egymást követően kell szerepeltetni.

**A Kormány 1446/2011. (XII. 20.) Korm. határozata
a Nemzetpolitikai Tárcaközi Bizottság létrehozásáról szóló 1177/2010. (VIII. 24.) Korm. határozat
módosításáról**

1. A Kormány az egyes tárcákra háruló munkateher csökkentése érdekében, a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 30. § (1) bekezdése alapján az alábbiak szerint módosítja a Nemzetpolitikai Tárcaközi Bizottság létrehozásáról szóló 1177/2010. (VIII. 24.) Korm. határozatot (a továbbiakban: Korm. határozat).
2. A Korm. határozat 5. pont f) alpontja helyébe a következő rendelkezés lép:
(Az NPTB további tagjai (a továbbiakban: bizottsági tag):)
„f) a Nemzetgazdasági Minisztérium parlamenti és gazdaságstratégiaért felelős államtitkára, valamint a gazdaság szabályozásért felelős államtitkára,”.
3. A Korm. határozat 10. pontjában a „negyedévente” szövegrész helyébe a „félévente” szöveg lép.
4. A Korm. határozat 11. pontjában a „havonta egy alkalommal” szövegrész helyébe a „szükség szerint, de legalább negyedévente” szöveg lép.
5. Hatályát veszti a IV. Magyarország 2000 tanácskozásáról és a Nyugati Magyar Tanács létrehozásáról szóló 1098/2000. (XI. 29.) Korm. határozat.
6. Ez a határozat a közzétételét követő napon lép hatályba, és a hatálybalépését követő napon hatályát veszti.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

**A külügyminiszter 38/2011. (XII. 20.) KüM határozata
a Magyar Köztársaság és a Mexikói Egyesült Államok között, a jövedelemadók területén
a kettős adóztatás elkerüléséről és az adóztatás kijátszásának megakadályozásáról szóló,
Mexikóvárosban, 2011. június 24. napján aláírt Egyezmény kihirdetéséről szóló
2011. évi CXLV. törvény 2. és 3. §-ainak hatálybalépéséről**

A 2011. évi CXLV. törvénnyel a Magyar Közlöny 2011. november 3-i, 128. számában kihirdetett, a Magyar Köztársaság és a Mexikói Egyesült Államok között, a jövedelemadók területén a kettős adóztatás elkerüléséről és az adóztatás kijátszásának megakadályozásáról szóló, Mexikóvárosban, 2011. június 24. napján aláírt Egyezmény 28. Cikkének (1) és (2) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik a hatálybalépésről:

„(1) A Szerződő Államok diplomáciai úton értesítik egymást arról, hogy az Egyezmény hatálybalépéséhez szükséges belső követelményeknek eleget tettek.

(2) Az Egyezmény az 1. bekezdésben említett értesítések közül a későbbit követő 30. (harmincadik) napon lép hatályba...”

A későbbi értesítés kézhezvételének napja: 2011. december 1.

Az Egyezmény hatálybalépésének napja: 2011. december 31.

A fentiekre tekintettel, összhangban a 2011. évi CXLV. törvény 4. §-ának (3) bekezdésével, megállapítom, hogy a Magyar Köztársaság és a Mexikói Egyesült Államok között, a jövedelemadók területén a kettős adóztatás elkerüléséről és az adóztatás kijátszásának megakadályozásáról szóló, Mexikóvárosban, 2011. június 24. napján aláírt Egyezmény kihirdetéséről szóló 2011. évi CXLV. törvény 2. és 3. §-ai 2011. december 31-én, azaz kettőezer-tizenegy, december harmincegyedikén hatályba lépnek.

Martonyi János s. k.,
külügyminiszter

A Magyar Közlönyt a Szerkesztőbizottság közreműködésével a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium szerkeszti.

A Szerkesztőbizottság elnöke: dr. Gál András Levente,

a szerkesztésért felelős: dr. Borókainé dr. Vajdovits Éva.

A szerkesztőség címe: Budapest V., Kossuth tér 1–3.

A Határozatok Tára hivatalos lap tartalma a Magyar Közlöny IX. részében jelenik meg.

A Magyar Közlöny hiteles tartalma elektronikus dokumentumként a <http://kozlony.magyarorszag.hu> honlapon érhető el.

A Magyar Közlöny oldalhű másolatát papíron kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó.

Felelős kiadó: Majláth Zsolt László ügyvezető igazgató.